

Y41

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 8

POLSKIE KOPALNIE SKARBOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESE

CHORZÓW I G.ŚL.

PLAC MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 9-12, TEL. 400-01

SPRZEDAŻ
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW
i SIARCZAMONU Z KOPALNÍ
„KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR.

CHORZÓW

SKARB.FERME

947

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

W DNIU 3 CZERWCA 1938 R. UPŁYNEŁO 12 LAT OD DNIA OBJĘCIA
WŁADZY ZWIERZCHNIEJ W PAŃSTWIE POLSKIM
PRZEZ PANA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ
PROF. DR IGNACEGO MOŚCICKIEGO

„OBECNIE W PIERWSZEJ LINII OBOK PRACY DLA
OBRONNOŚCI ZAJĘŁA WRESZCIE MIEJSCE PRACA
W DZIEDZINIE GOSPODARCZEJ A TO DZIĘKI ZROZU-
MIENIU, ŻE DOBRY STAN GOSPODARCZY KRAJU STA-
NOWI DOPIERO WŁAŚCIWY FUNDAMENT, NA KTÓRYM
MOŻNA WZNOŚĆ BUDOWLE KULTURY I ORGANIZACJI
PAŃSTWOWEJ”

(Z przemówienia Pana Prezydenta Rzplitej
Ignacego Mościckiego w dn. 19 marca 1938 r.)

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
REGULACJE ROLNE — ALFRED OKOŁOWICZ	896	CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	912
W SRAWIE ORGANIZACJI I ZADAŃ CECHÓW — ROMAN PIOTROWSKI	900	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	912
KRONIKA GOSPODARCZA:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	913
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	905	Obroty portów europejskich w roku 1937 — K. Meier	
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		POCZTA I TELEGRAF	915
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	907	KRONIKA TYGODNIOWA:	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	907	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEN	915
HUTNICCTWO	907	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	915
PRZEMYSŁ METALOWY	907	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Eksport przemysłu metalowo-przetwórczego w I kwartale 1938 r.— Z. Lehoczky		BUDŻET	916
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	908	PODATKI I OPŁATY	919
Instytut włókienniczy — M. K.		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	919
ROLNICTWO	909	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Projekt nowelizacji dekretu o obrocie zwierzętami — F. O.		O SKUTKACH GOSPODARCZYCH ZBROJEŃ ANGIEL- SKICH — L. M.	920
HANDEL:		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL ZAGRANICZNY	910	FRANCJA	924
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	911	EGIPT	926
RYNEK AKCYJNY	911	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	926

REGULACJE ROLNE

WYBITNA poprawa koniunktury rolnej w 1937 r., która po zahamowaniu spadku cen w połowie 1935 r. narastała—mimo klęsk żywiołowych—od 1936 r., wpłynęła wyraźnie i dodatnio na wyniki akcji parcelacyjnej.

Koniunktura oddziałuje na wykonywanie reform rolnych przeważnie tylko pośrednio, gdyż bardziej decydujące znaczenie mają tu potrzeby i konieczności strukturalne. Od koniunktury zależy tworzenie się zasobów gotówkowych i gospodarczych przede wszystkim u uczestników przebudowy rolnej—zasobów, kształtujących siłę nabywczą i realny popyt na ziemię, jak też zależą środki finansowe Państwa, a w szczególności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej w zależności od wypłacalności dłużników. W dziedzinach przebudowy ustroju rolnego o charakterze regulacyjnym, w których uczestnicy ponoszą tylko gotówkowe koszty postępowania w postaci przeważnie opłat zryczałtowanych od jednostki obszaru regulowanego (od hektara), a dalszą część kosztów postępowania pokrywają w postaci świadczeń w naturze, własnej robocizny lub szarwarku—oddziaływania koniunkturalne są na ogół złagodzone lub prawie wyłączone. Opłaty bowiem gotówkowe (obciążenie uczestników) są umiarkowane i dostosowywane okresowo do bieżących warunków regionalnych i, co najważniejsze, spłata ich jest kredytowana dogodnie, a korzyści, osiągane z regulacji, następują stosunkowo szybko i przewyższają nader znacznie spłacane koszty i zobowiązania. Koniunktura odbija się w tych dziedzinach raczej po stronie kierownictwa akcji w dyspozycjach funduszy na dalsze finansowanie. Natomiast na odcinkach reformy rolnej, wymagających od jej uczestników mniej lub więcej znacznych środków na kupno ziemi (w pierwszym rzędzie przy parcelacji prywatnej) i na inwestycje przy jej zagospodarowaniu, zabudowie itp.—oddziaływania koniunkturalne mają znaczenie poważne, choć w miarę możliwości w wielu okolicznościach łagodzone

np. przez rozszerzanie parcelacji rządowej (wykup nierozparcelowanych w terminie gruntów prywatnych i ich sprzedaż parcelacyjną po cenach niższych i na warunkach kredytowych), jako też przez stosowanie pomocy kredytowej na różne cele, np. przy wykupie gruntów dzierżawionych, zabudowie itp.

Pogarszanie się koniunktury od 1929 r. odbiło się niezwłocznie na akcji parcelacyjnej, przede wszystkim prywatnej, na skutek zanikania oszczędności gotówkowych i zmniejszania się realnego popytu na ziemię. Ruch parcelacyjny, po różnych swych fazach rozwojowych, dał minimum wyników—54 702 ha gruntów rozparcelowanych—w 1934 r. (w tym 37 935 ha rozparcelowanych prywatnie), jak to widzimy z następującego zestawienia (w tys. ha):

	Rozparcelowano:	
	ogółem	prywatnie
1928	227·8	170·3
1929	164·6	115·5
1930	131·5	100·0
1931	105·3	84·0
1932	73·2	64·3
1933	83·6	71·4
1934	54·7	37·9

W następnym 3-leciu w związku ze stabilizacją a w dalszym ciągu i poprawianiem się koniunktury zjawia się ożywienie parcelacyjne, dla którego najbardziej miarodajne są dane o parcelacji prywatnej, umożliwionej przez powiększanie się liczby reflektantów z gotówką, niezbędną dla dokonania transakcji. W latach 1935 ÷ 1937 rozparcelowano (w tys. ha):

	1935	1936	1937
Ogółem	79 773	96 503	113 196
Prywatnie	42 771	62 638	79 561
	(53·6%)	(64·9%)	(70·3%)

Zmiany udziału procentowego parcelacji prywatnej w ogólnej akcji parcelacyjnej od jej początku w 1919 r.

przedstawiają się w ogóle nader interesująco; ilustruje je następujące zestawienie (w % -ach):

	Udział w ogólnej akcji parcelacyjnej	Udział — po wyłączeniu osadnictwa zasłużonych żołnierzy		Udział w ogólnej akcji parcelacyjnej	Udział — po wyłączeniu osadnictwa zasłużonych żołnierzy
1919	27·9	27·9	1929	70·2	70·9
1920	59·2	59·2	1930	76·0	76·9
1921	58·3	64·2	1931	79·8	80·2
1922	55·7	62·7	1932	87·8	88·2
1923	62·0	76·5	1933	85·4	85·6
1924	55·5	62·9	1934	69·3	70·2
1925	51·3	64·0	1935	53·6	53·8
1926	65·7	68·6	1936	64·9	64·9
1927	72·1	73·6	1937	70·3	70·6
1928	74·8	75·6			

Podane w osobnej rubryce dane, dotyczące parcelacji prywatnej po wyłączeniu obszarów, zużytych na osadnictwo żołnierskie, uważamy za bardziej miarodajne ze stanowiska rozpatrywanego zagadnienia. Osadnictwo zasłużonych żołnierzy było bowiem prowadzone na mocy ustawy z dn. 17/XII 1920 r. w osobnej akcji przez odrębny aparat wykonawczy i głównie w latach 1921 ÷ 1925; w późniejszych latach przeważnie — a następnie nawet wyłącznie — regulowano przedtem powstałe osady żołnierskie przez uzupełnienia gruntowe lub zamiany celem stworzenia im warunków egzy-

stencji lub lepszego dostosowania do warunków miejscowych.

Z zestawienia udziałów procentowych parcelacji prywatnej w ogólnej parcelacji widzimy, że w początkowym roku ostatniego przesilenia gospodarczego — roku 1929 — udział ten zmniejszył się, ale w następnym kryzysowym 4-leciu 1930 ÷ 1933 wzrósł do niebotowanych w poprzednich latach rozmiarów — na skutek konieczności spłaty przez właścicieli gruntów prywatnych długów i zobowiązań, zaciągniętych w okresie dobrej koniunktury i w ogóle finansowego ich ratowania się — kosztem substancji majątkowej. W roku 1934 zjawiska te złagodniały, a w następnym roku — 1935 — udział parcelacji prywatnej spadł do poziomu sprzed 1920 r., gdy się rozpoczynał ruch parcelacyjny. Odsetki parcelacji prywatnej w latach 1935 ÷ 1937 można uważać za oznaki polepszającej się koniunktury — podobnie jak w 3-leciu 1926 ÷ 1928, gdy parcelacja prywatna mogła być popierana nadto przez dość szerokie udzielanie pożyczek nabywcom ziemi w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego. Wysoki odsetek — 76·5 — w 1923 r. był natomiast wskaźnikiem kryzysowym — w tym najgorszym roku dewaluacyjnym.

Regionalne wyniki akcji parcelacyjnej ilustruje następujące zestawienie, sporządzone według województw¹⁾:

Wyniki akcji parcelacyjnej w latach 1919 ÷ 1937

Województwa	Ogółem rozparcelowano		Przez urzędy państw. — parcelacja rządowa		Przez osoby prywatne — parcelacja prywatna			Przez Państwowy Bank Rolny	
	liczba nabywców ²⁾	obszar ha	liczba nabywców ²⁾	obszar ha	liczba nabywców ²⁾	obszar ha	% ogólnego obszaru rozparcel.	liczba nabywców ²⁾	obszar ha
Warszawskie	41 536	193 716	5 292	31 520	35 420	155 645	80·3	824	6 551
Łódzkie	29 016	94 943	6 206	30 123	22 731	64 395	68·0	79	225
Kieleckie	55 197	149 674	21 055	61 407	34 007	87 746	58·6	135	521
Lubelskie	58 924	229 083	10 725	53 860	43 284	156 159	68·6	4 915	17 964
Białostockie	34 972	160 515	11 894	55 862	22 286	100 260	62·5	792	4 393
Wileńskie	40 977	251 449	10 082	55 610	30 407	191 862	76·3	488	3 977
Nowogródzkie	42 026	185 727	13 311	67 856	28 461	116 914	62·9	254	957
Poleskie	32 556	213 324	8 750	69 982	23 069	138 511	64·9	737	4 831
Wołyńskie	84 391	327 332	27 012	103 515	53 131	203 347	62·1	4 248	20 470
Tarnopolskie	85 602	171 379	—	—	85 456	170 875	99·7	146	504
Stanisławowskie	34 542	55 612	190	477	34 304	55 049	99·0	48	86
Lwowskie	59 562	112 853	269	580	59 203	111 817	99·1	90	456
Krakowskie	30 780	42 721	1 458	1 802	29 150	40 432	94·6	172	486
Śląskie	13 942	24 828	6 553	12 622	7 389	12 206	49·2	—	—
w tym:									
część cieszyńska	5 050	7 448	3 667	6 233	1 383	1 215	16·3	—	—
„ górnśląska	8 892	17 380	2 886	6 389	6 006	10 991	62·9	—	—
Poznańskie	36 817	192 828	14 662	107 433	17 916	58 962	30·6	4 239	26 433
Pomorskie	15 571	129 706	10 702	104 067	4 006	17 817	13·7	863	7 822
Ogółem:	696 411	2 535 690	148 161	756 816	530 220	1 683 197	66·4	18 030	95 677

Równy $\frac{2}{3}$ części obszaru rozparcelowanego w Polsce — licząc do 1937 r. włącznie — przypada na parcelację prywatną przez samych właścicieli gruntów lub przez instytucje do tego upoważnione. Omówienie lokalnych wpływów koniunkturalnych oraz innych powodów rozwoju lub zastoju ruchu parcelacyjnego w poszczególnych województwach zajęłoby zbyt wiele miejsca. Należy jedynie podkreślić, że parcelacja

w województwie śląskim, obszarowo około 6 razy mniejszym od innych województw — przeciętnie biorąc, odbywała się w tak swoistych i odmiennych warunkach prawnych i społeczno-gospodarczych, że obszar rozparcelowany w tym województwie nie jest porównywalny z wynikami akcji parcelacyjnej w innych województwach, i że gospodarze wpływy koniunkturalne wymagają dla Śląska zupełnie innej wykładni. Naj-

¹⁾ W zesz. 36/1937 tyg. „Polski Gospodarczy” były podane wyniki akcji parcelacyjnej według lat, bez uwzględnienia jednak, oczywiście, roku 1937.

²⁾ Liczba nabywców zarówno działek samodzielnych pod nowe gospodarstwa, jako też działek dodatkowych na powiększenie gospodarstw istniejących — karłowatych i malorolnych, m. in. przy scaleniu gruntów.

mniejsze udziały parcelacji prywatnej charakteryzują w ogóle województwa zachodnie, największe—całą Małopolskę. Ziemie centralne i wschodnie oscylują pod tym względem około przeciętnej dla Polski.

Podobna linia demarkacyjna istnieje jednocześnie między województwami zachodnimi i południowymi z jednej strony, oraz centralnymi i wschodnimi z drugiej—w całym na ogół zagadnieniu wykonywania reform i prac regulacyjnych, jak: scalenie, likwidacja serwitutów, podział wspólnot, zamian gruntowych itp.—albo z powodu nieaktualności bądź małej aktualności niektórych zagadnień na różnych terenach poza byłym zaborem rosyjskim, albo z powodu ich swoistości i odmiennego znaczenia, albo na skutek dotychczasowych trudności rozwojowych dla niektórych działań w przebudowie ustroju rolnego. W związku z tym i akcja parcelacyjna na ziemiach zachodnich i południowych była jak dotąd na ogół niezależna od zagadnień regulacyjnych, gdy w województwach centralnych i wschodnich przeważnie musiała być łączona z pracami regulacyjnymi.

Niepomyślne warunki ogólno-gospodarcze mogły utrudniać, hamować i zmniejszać ruch parcelacyjny, ale nie były w stanie usunąć jego potrzeby, gdyż wypływał on z całej struktury agrarnej w wyniku kierowanej lub zaniedbanej przez zaborców od końca XVIII w. ogólnej polityki gospodarczej—przemysłowej, miejskiej, samorządowej, agrarnej, finansowej itp., oraz wypływał z rosnącego przeludnienia rolniczego.

Przeludnienie rolnicze, silny, mianowicie ok. 30%-owy, przyrost ogółu ludności od końca okresu wojennego do 1937 r.—wymagają od rolnictwa nie tylko odpowiedniego dostosowania, ale i znacznego wzmocnienia zdolności produkcyjnej na przyszłość.

Intensyfikacja produkcji rolnej zależna jest m. in. od niezbędnego przeorganizowania gospodarstw rolnych wszelkiego typu i wielkości obszarowej, a w pierwszym rzędzie od usunięcia ich wad strukturalnych i techniczno-rolniczych hamulców rozwoju produkcji. Wzmocnienie produkcji gospodarstw folwarcznych wymaga—obok celowej i racjonalnej pracy kierowniczej—w wielu wypadkach inwestycji kapitałowych. Gospodarstwa drobnorolnicze mają jeszcze więcej do nadrobienia. Intensyfikacja tych gospodarstw, częściowo osiągalna również przez inwestycje kapitałowe, jest możliwa w rzeczywistości poza usprawnieniem gospodarowania (organizacja i prowadzenie gospodarstw)—przede wszystkim przez ułatwienie pracy rolnika, przez usunięcie nieuniknionego dziś marnotrawstwa pracy oraz przez rozszerzenie produkcji pracochłonnej. Będzie to równoznaczne z powiększeniem obszarowym gospodarstw, jakby w drodze parcelacji adiacentalnej (sąsiedzkiej) i złagodzi w odpowiednim stopniu przeludnienie rolnicze.

O ile pod wielu względami dobrze prowadzone gospodarstwa drobnorolnicze górują na różnych odcinkach produkcji nad gospodarstwami folwarcznymi, a to dzięki większemu udziałowi nienajmniej pracy w produkcji oraz dzięki większej możliwości wykorzystania posiadanych gruntów i użytków—to niższe dotąd plony z hektara gruntów ornych w gospodarstwach włościańskich świadczą jednocześnie o potężnej (z uwagi na wielką ilość gospodarstw) potencjalnej rezerwie produkcyjnej gospodarstw drobnorolniczych. Potencjał ten byłby jeszcze większy, gdyby nie gorsze na ogół w porównaniu z użytkami fol-

warcznymi gleby gospodarstw drobnorolniczych. Różnica ta może być jednak w znacznym stopniu wyrównana możliwością większych nakładów pracy.

Do intensyfikacji i wzmocnienia produkcji rolnej mniejszej własności niezbędne jest jednak, jak już zaznaczono, usunięcie hamulców i przeszkód technicznych, tkwiących w samym ustroju rolnym i strukturze terenowej gospodarstw drobnorolniczych. To jest właśnie głównym zadaniem i założeniem prac regulacyjnych w rozbudowie ustroju rolnego, zmierzających do wyzwolenia potencjału produkcyjnego drobnej własności rolnej, do jego szybkiego wykorzystania. Akcja parcelacyjna tylko rozszerza stan posiadania, akcje regulacyjne zmieniają strukturę stanu posiadania gospodarstw mniejszej własności i uzdolniają je do zwiększenia produkcji rolnej.

Nie ulega przecieży wątpliwości, że szachownica rozdrobnionych gruntów i niepomierne wydłużenie działek powodują istnienie zbędnych dojazdów, dróg i mnogość miedz granicznych (rozsadników chwastów) oraz zmuszają rolnika do jednoczesnych i zastosowanych dla ogółu gromady upraw, zasiewów, sprzętów i wspólnego pasania, a więc unieumożliwiają jakikolwiek postęp indywidualny; wspólnoty gruntowe są przeważnie wyniszczone nadmierną eksploatacją; gospodarowanie serwitutowe na niewłaścianej ziemi oraz nieracjonalne, często fantastyczne, konfiguracje gruntów gospodarczych itp. bolączki i wadliwości struktury agrarnej—stanowią masowe i powszechne zło, wymagające likwidacji.

Według danych spisu gospodarstw rolnych w 1921 r. co najmniej 60% ogólnego obszaru ziemi, użytkowanej rolniczo, w województwach południowych, centralnych i wschodnich wymagało reform regulacyjnych, jak: scalenia gruntów, likwidacji serwitutów, podziału wspólnot, zamiany gruntów, racjonalizowania granic itp.

Obszar ten obciąża nadto wielką ilość gospodarstw karłowatych o obszarze do 2 ha użytków rolnych, zwłaszcza w województwach południowych.

Dla gospodarstw karłowatych najniezbędniejsze ich powiększenie obszarowe na drodze parcelacji sąsiednich gruntów większej własności lub—gdzie brak takich gruntów—przez likwidację najmniej żywotnych gospodarstw drobnych na rzecz pozostałych (z jednoczesnym umożliwieniem właścicielom jednostek likwidowanych nabycia nowych gospodarstw z parcelacji osadniczej)—jest w istocie również tylko reformą regulacyjną.

Akcje regulacyjne, czyli podstawowe i generalne uporządkowanie stosunków rolnych pod względem prawnym, techniczno-rolniczym, gospodarczo-społecznym—stanowią główne, nader rozległe i wielostronne, zadanie rolnictwa polskiego.

W rozwiązaniu tego zadania uczyniono w ciągu prawie już 20 lat wykonywania reform rolnych stosunkowo wiele, i to w skali zdumiewającej obiektywnych obserwatorów. Ale ogromne jeszcze zadania pozostały przed nami. Niedostateczność terenów i zapasów ziemi na cele reformy rolnej stanowi główną przeszkodę do rozwiązań stosunkowo łatwych. Uszczuplający się z roku na rok na skutek akcji parcelacyjnej ustawowy zapas ziemi, podlegającej obowiązkowi parcelacyjnemu, zmusza do coraz bardziej oględnego i umiarkowanego szafowania pozostałym jeszcze zapasem.

Stale aktualne zagadnienie podziału i regulacji wspólnot było do niedawna jakby sprawą drugorzędną, ustępującą przed sprawą parcelacji i scalania gruntów. Kurczący się z biegiem lat zapas ziemi jest obecnie znacznie mniejszy od ogólnego obszaru gruntów wspólnych w Polsce. Ogólny obszar gruntów wspólnych obliczany jest bowiem na ok. 1 299 tys. ha w różnych użytkach, należących przeważnie do poszczególnych gromad, częściowo do wspólnot wielogromadzkich, w małej części do dworsko-gromadzkich. Ogólny natomiast zapas ziemi, nadającej się w stanie obecnym na cele reformy rolnej w myśl ustawy z dn. 28/XII 1925 r.—wynosi według przybliżonych obliczeń około 875 tys. ha gruntów prywatnych i państwowych. Z uwagi na szczupły zapas ziemi z majątków państwowych, porównamy zapasy ziemi tylko z majątków prywatnych z obszarami wspólnot w poszczególnych dzielnicach—na podstawie danych: W. Arczyńskiego (wspólnoty) i M. Dütza (zapas ziemi)¹⁾:

	Województwa:				Ogółem
	centralne	wschodnie	południowe	zachodnie	
Zapas ziemi w prywatnych nieruchomościach ziemskich, przekraczających podstawowe normy władania (180 lub 60 lub 300 ha użytków rolnych)	ha 250 400	63 400	141 400	371 100	826 300
	% 30·3	7·7	17·1	44·9	100·0
Obszar wspólnot gruntowych	ha 428 446	463 673	406 401	225	1 298 745
	% 32·9	35·7	31·3	0·0	100·0

Liczby odsetkowe tego zestawienia wskazują na poważne różnice we wzajemnym rozmieszczeniu prywatnych zapasów ziemi i wspólnot. W województwach zachodnich niktemu obszarowi wspólnot odpowiada największy stosunkowo zapas ziemi. Aktualność innych zagadnień regulacyjnych jest tu również minimalna, natomiast zagadnienie parcelacji dominuje w przebudowie ustroju rolnego. W województwach południowych, o największej liczbie gospodarstw karłowatych, znaczenie regulacji wspólnot znacznie przewyższa doniosłość akcji parcelacyjnej. W województwach wschodnich akcja parcelacyjna ma raczej charakter pomocniczy dla różnego rodzaju prac regulacyjnych, w szczególności na odcinku wspólnot. Akcja parcelacyjna w województwach centralnych miałaby najbardziej samodzielne po województwach zachodnich znaczenie w stosunku do zagadnień regulacyjnych, z którymi jednak w znacznym stopniu się łączy na terenach gruntownej przebudowy struktury rolnej.

Od roku 1919 do roku 1937 włącznie podzielono w 720 miejscowościach 51 640 ha wspólnot gruntowych, czyli prawie 4% ogólnego ich obszaru (1 298 745 ha). Regulacja wspólnot została przeto zaledwie zapoczątkowana. Przyczyną, hamującą rozwój tej regulacji, były: różnorodność, niedostateczność i wadliwość przepisów ustawowych w poszczególnych dzielnicach—zarówno pod względem zasad regulacji i jej celowości, jako też co do postępowania, najbardziej przy tym biurokratycznego w Małopolsce. W tych

warunkach wysiłki władz ziemskich nie mogły dać pożądaných wyników—tym bardziej, że forsowanie podziału wspólnot bez jednolitej podstawy prawnej i celowości gospodarczej oraz bez możliwości stosowania dla różnych kategorii wspólnot, zwłaszcza w województwach południowych, regulacji przymusowej doprowadzić mogłoby do rezultatów wręcz szkodliwych i komplikujących późniejsze uporządkowanie stosunków rolnych.

Znaczną część zlikwidowanych wspólnot uregulowano w związku z postępowaniem scaleniowym, przede wszystkim wspólnoty między wsią i dworem, ale o tym brak danych statystycznych—tak, że podany niżej obszar podzielonych wspólnot, wyłącznie gromadzkich i wielogromadzkich, nie obejmuje wszystkich wspólnot uregulowanych. Ponieważ akcja scaleniowa nie rozwija się równomiernie we wszystkich dzielnicach, posiadających szachownicę i grunty wspólne, regulacja tych ostatnich dała również niewspółmierne wyniki dzielnicowe, co ilustruje następujące zestawienie za okres 1919÷1937:

Województwa	Podzielono wspólnot gruntowych:						Udział województw w ogólnym obszarze wspólnot gruntow.
	wielogromadzkich		jednogromadzkich		razem		
	liczba miejscowości	obszar (ha)	liczba miejscowości	obszar (ha)	liczba miejscowości	obszar (ha)	
Centralne	147	8'820	510	34 006	657	42 826	82·9
Wschodnie	31	5 543	18	2 249	49	7 792	15·1
Południowe	1	67	13	954	14	1 021	2·0
Zachodnie	—	—	—	—	—	—	0·0
Ogółem:	179	14 430	541	37 209	720	51 639	100·0

Dane te nie obejmują nieznanego obszaru wspólnot między wsią i dworem, zlikwidowanych w związku ze scaleniem gruntów.

Ostatnie dwie rubryki zestawienia jaskrawo uwytkują wielkie dysproporcje między odsetkami udziału województw w łącznym obszarze wspólnot już podzielonych i odsetkami udziału województw w ogólnym obszarze wspólnot, wymagających regulacji.

Po dokładnym przestudiowaniu zagadnienia wspólnot została w b. r. wydana ustawa z dn. 4/V 1938 r. o uporządkowaniu wspólnot gruntowych, której omówienie musimy tu dla braku miejsca pominąć. Ustawa ta, obejmująca wszystkie dzielnice, stworzyła podstawy prawne do jednolitego i celowego uregulowania tego skomplikowanego zagadnienia, umożliwiając wreszcie rozwinięcie działań w tej dziedzinie zarówno rolnictwu, jako też przebudowie agrarnej.

Spośród prac regulacyjnych omówiliśmy tu przede wszystkim sprawę wspólnot—temat dotąd mało poruszany.

W dziedzinie scalenia gruntów wyniki 1937 r. utrzymały się na poziomie lat ostatnich. Przeprowadzono scalenia w 869 miejscowościach (obszarach scaleniowych) dla 93 795 gospodarstw na obszarze 470 156 ha.

Likwidację służebności uskutecznilo w 190 miejscowościach, wydzielając wynagrodzenie za zniesione służebności w wysokości 4 767 ha różnych gruntów i zł 114 261 w gotówce.

Po raz pierwszy opracowano obecnie dane statystyczne o zamianie gruntów dla polepszenia konfiguracji i zrationalizowania granic gospodarstw bądź celem zastąpienia gruntów małourodzajnych bardziej odpowiednimi dla rolniczego wykorzystania.

¹⁾ Włodzimierz Arczyński; „Zagadnienie regulacji wspólnot gruntowych” („Rolnictwo” Nr 90); Inż. Marian Dütz: „Plany parcelacyjne i ich wykonanie w latach 1926÷1936” („Rolnictwo” Nr 96).

Wyniki prac regulacyjnych w okresie 1918-1937

Województwa	Scałono gruntów drobnorolniczych		Zlikwidowano serwitutów				Podział wspólnot gruntowych jedno- i wielogromadzkich		Zamiana gruntów	
	liczba gospodarstw	obszar scalony ha	liczba gospodarstw	obszar wynagrodzenia za serwitutowego w ziemi ha	obszar wynagrodzenia przy likwidacji przy- musowej ha	obszar wynagrodzenia przy likwidacji umownej ha	liczba miejscowości	obszar podzielonych wspólnot ha	liczba gospodarstw	ogólny obszar zamienionych gruntów ha
Warszawskie	49 721	369 879	16 410	44 152	7 418	36 734	121	8 166	5 237	11 917
Łódzkie	29 580	157 753	19 534	55 304	6 854	48 450	131	6 445	1 801	1 298
Kieleckie	61 791	283 839	24 099	53 039	12 786	40 253	166	9 654	689	894
Lubelskie	99 715	538 945	31 551	130 823	56 269	74 554	125	13 411	269	1 688
Białostockie	144 527	1 079 792	24 849	38 839	10 721	28 118	114	5 151	450	1 188
Wileńskie	67 204	564 509	24 389	29 417	7 652	21 765	5	119	134	147
Nowogródzkie	95 960	618 067	43 569	47 377	27 920	19 457	—	—	606	1 122
Poleskie	64 799	566 609	44 422	112 233	69 201	43 032	32	5 430	1 487	4 961
W. ołyńskie	136 101	740 554	44 141	77 808	37 646	40 162	12	2 243	442	1 618
Tarnopolskie	840	5 291	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławowskie	1 651	4 718	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwowskie	5 438	20 346	—	—	—	—	—	—	—	—
Krakowskie	10 997	40 258	—	—	—	—	14	1 021	—	—
Śląskie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poznańskie	472	3 165	—	—	—	—	—	—	—	—
Pomorskie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem:	768 796	4 993 725	272 964	588 992	236 467	352 525	720	51 640	11 115	24 833

Celem ułatwienia równoległego przeglądu wyników wszystkich działań regulacyjnych w okresie od 1918 r. do 1937 r. włącznie oraz celem podkreślenia ich doniosłości podajemy wyżej ogólne ich zestawienie według województw.

Dotychczasowe wyniki reform regulacyjnych (bez akcji parcelacyjnej) objęły razem obszar 5 659 190 ha

najrozmaitszych użytków i gruntów. Obszar ten wynosi przeszło 22·1% ogólnego w Polsce obszaru ziemi, użytkowanej rolniczo, oraz przeszło 29·1% takiegoż obszaru mniejszych gospodarstw prywatnych o wielkości do 50 ha.

Alfred Okołowicz

W SPRAWIE ORGANIZACJI I ZADAŃ CECHÓW¹⁾

USTAWĄ z dn. 10/III 1934 r. przepisy polskiego prawa przemysłowego o cechach zostały zmienione w ten sposób, że odjęto cechom możność dalszego rozwoju i istnienia. Przed wydaniem wspomnianej noweli z 1934 r. cechy, jako korporacje rzemieślników, mogły na równi z analogicznymi korporacjami przemysłowców rozwijać także gospodarczą działalność — przez „gospodarcze popieranie pracy członków korporacji przez utrzymywanie wspólnych warsztatów pracy, składów surowców, półfabrykatów i wzorów, wspólnych magazynów sprzedaży itp.”.

Historia cechów wykazuje, że właśnie w tej ściśle gospodarczej części ich działalności tkwiły zawsze istota i przeznaczenie cechów. Okres najchlubniejszego rozkwitu cechów łączy się z czasami, w których one przede wszystkim, jako organa branżowego samorządu rzemieślniczego, regulowały planowo warunki produkcji i zbytu w poszczególnych gałęziach zespoleonego w cechach przemysłu rękodzielniczego.

Dlatego nic dziwnego, że kiedy nowela z 1934 r. pozbawiła cechy możliwości rozwijania działalności gospodarczej, przekazując ją specjalnym organizacjom rzemieślniczemu, tzw. r z e m i e ś l n i c z y m z w i ą z k o m g o s p o d a r c z y m, cechy zaczęły się chylić do upadku.

Z drugiej strony nowe „rzemieślnicze związki gospodarcze”, oderwane od cechów, nie mające za sobą żadnej tradycji i nie poparte należyty inicjatywą ze strony czynników, kierujących organizacją rzemiosła, w ogóle nie weszły w życie; pozostały martwym przepisem prawa.

Skutki te były łatwe do przewidzenia, na co już z początkiem 1935 r. zwróciłem uwagę w broszurze pt. „Kilka uwag o branżowych związkach przemysłowych i rzemieślniczych”, gdzie wskazałem na konieczność zmiany odpowiednich przepisów prawnych. Zmiana ta obecnie nadchodzi. Trwające przeszło od roku prace w Ministerstwie Przemysłu i Handlu oraz w Związku Izb Rzemieślniczych nad nowelizacją przepisów prawa przemysłowego w zakresie rzemiosła zaczynają powoli doprowadzać do konkretnych wyników. Na ostatniej sesji zwyczajnej w dn. 31/III 1938 r. Sejm przyjął w III czytaniu zgłoszony przez P. Pos. Snopczyńskiego, Prezesa Związku Izb Rzemieślniczych, projekt ustawy o zmianie niektórych postanowień prawa przemysłowego, dotyczących rzemiosła, ograniczony na razie do kilku najważniejszych kwestyj, wśród których znalazły się przede wszystkim cechy.

Przy obecnej reformie przepisów prawa przemysłowego o rzemiośle zasługuje na specjalne podkreślenie znamieny fakt, że zarówno czynniki rządowe (Ministerstwo Przemysłu i Handlu) jak i samorządowe

¹⁾ Artykuł dyskusyjny (Red.).

(izby rzemieślnicze i ich Związek) uznały spośród licznych zmian, mających się dokonać w przepisach prawnych o rzemiośle, za najbardziej nagłą przywrócenie cechom ich uprawnień gospodarczych.

Znajdujący się obecnie w Izbach Ustawodawczych projekt przywraca cechom w pełni ich dawne uprawnienia gospodarcze, zabrane im w 1934 r., a nadto przyznaje im częściowo uprawnienia „rzemieślniczych związków gospodarczych”, które równocześnie, jako praktycznie nie istniejące, uchyla. W ujęciu noweli działalność gospodarcza cechów obejmuje:

- a) obronę interesów gospodarczych członków;
 - b) popieranie rozwoju technicznego i gospodarczego rzemiosła danego rodzaju lub gałęzi;
 - c) organizowanie i popieranie spółek i spółdzielni celem prowadzenia składów surowców i półfabrykatów, wspólnych magazynów sprzedaży, wspólnych warsztatów pracy, podejmowania się dostaw lub robót”.
- Dalej, już nie bezpośrednio same cechy, ale „związki cechów”, jakie istniały już przed nowelą z 1934 r., a które obecnie uchwalana nowela ponownie wprowadza w życie, mają—obok określonych zadań społeczno-wychowawczych i reprezentacyjnych—następujące uprawnienia gospodarcze:

- a) pozyskiwanie krajowych i zagranicznych rynków zbytu¹⁾;
- b) zakładanie i popieranie wszelkiego rodzaju instytucyj, przeznaczonych do wzmożenia produkcji”.

*

Treść powyższych uprawnień gospodarczych, przyznanych cechom, odpowiada całkowicie zadaniom gospodarczym, jakie cechy mają do spełnienia w zakresie przemysłu rękoźmielniczego. Natomiast szczególną uwagę należy zwrócić na samo prawne ujęcie tej treści.

Nie należy zapominać, że dotychczasowy art. 161 prawa przemysłowego, ograniczający kompetencję cechów do zadań ściśle społeczno-wychowawczych i samopomocowych—to wyraz całkiem innego wyobrażenia o przeznaczeniu i roli cechów. Skoro obecnie dokonał się wyraźny zwrot w naszej polityce gospodarczej w stosunku do cechów, które dzięki temu będą mogły spełnić swe posłannictwo w dokonać się mającym, tak bardzo upragnionym, uzdrowieniu naszego przemysłu rękoźmielniczego, powinno to nowe programowe ustosunkowanie się do cechów znaleźć należyte odbicie przede wszystkim w samej ustawie. Stąd wniosek, że najbardziej istotne i naczelne zadanie cechów nie może być ujmowane jako jakieś dodatkowe, końcowe uzupełnienie dotychczasowego art. 161 prawa przemysłowego. Żaden ważniejszy przepis prawny, zwłaszcza o tak zasadniczym i programowym znaczeniu, jak art. 161 prawa przemysłowego, nie może stanowić zlepkę różnych koncepcyj; nie może on zaczynać się od rzeczy drugorzędnych, a dopiero kończyć się na kwestiach najważniejszych i najbardziej istotnych. Przepis taki musi tworzyć jasną, logiczną, organicznie zwartą całość, zgodnie z programem polityczno-gospodarczym, jaki wyraża, aby mógł być równie konsekwentnie realizowany w praktyce. Redak-

¹⁾ Upřednio kompetencja „rzemieślniczych związków gospodarczych”.

cja art. 161 prawa przemysłowego, zawarta w projekcie ustawy, odpowiadała całkowicie powyższym wymaganiom, ujmując we właściwej kolejności zadania cechu zwięźle i jasno. Do tej redakcji należałoby powrócić.

Drugi moment w prawnym ujęciu gospodarczych uprawnień cechów, który należałoby poddać rewizji, to wskazanie „pozyskiwania krajowych i zagranicznych rynków zbytu” oraz „zakładania i popierania wszelkiego rodzaju instytucyj, przeznaczonych do wzmożenia produkcji” — jako zadań „związków cechów”, a nie przede wszystkim samych cechów — na równi ze wszystkimi innymi ich zadaniami gospodarczymi. Nie ma żadnej przyczyny gospodarczej ani prawnej wykluczać z góry możliwość, że znajdują się cechy, które zechcą i potrafią we własnym zakresie zdobywać dla siebie krajowe czy zagraniczne rynki zbytu albo też zakładać instytucje dla wzmożenia produkcji swoich członków. Tak samo nie ma z drugiej strony żadnej ani gospodarczej ani prawnej przyczyny, dla której „związki cechów” nie mogłyby mieć w swym programie także innych zadań gospodarczych, które w myśl noweli mają przysługiwać samym cechom.

Logika życiowa każe przyjąć zasadę, że przede wszystkim same cechy, jako podstawowe jednostki samorządu rzemieślniczego, mogą w granicach własnej kompetencji spełniać wszystkie zadania gospodarcze, przysługujące samorządowi rzemieślniczemu. Natomiast „związkom cechów” przysługiwałyby spośród tych samych zadań te tylko, które zdaniem samych zainteresowanych cechów przetrwałyby ich siły, albo które owocniej i sprawniej dałyby się zrealizować w ramach „związków cechów”. Z natury rzeczy wynika, że trudno z góry stanowczo przewidzieć, którym zadaniami poszczególne cechy nie potrafią podołać i będą musiały je realizować w ramach swoich związków. Dlatego też trudno z góry przekazywać wyłącznej kompetencji „związków cechów” którekolwiek zadania gospodarcze cechów. To samo zresztą dotyczy zadań niegospodarczych (społeczno-wychowawczych) cechów.

*

W zakresie organizacji cechów rozpatrywana w Izbach nowela wprowadza znaczne zmiany.

Dotychczasowy blankietowy przepis prawa przemysłowego (art. 162), pozostawiający Ministrowi Przemysłu i Handlu określenie w drodze rozporządzenia: szczegółowych zadań cechu, okręgu działalności cechu, jego organizacji wewnętrznej, praw i obowiązków członków cechu, zakresu i sposobu wykonywania nadzoru przez władzę przemysłową, warunków zatwierdzenia statutu przez władzę przemysłową oraz warunków i sposobu likwidacji cechu—nowela zastępuje konkretnymi postanowieniami.

W myśl projektowanej noweli statut cechu określa jego ustrój wewnętrzny, w szczególności:

- 1) nazwę, siedzibę, okrąg cechu oraz rodzaj względnie gałąź rzemiosła, objętego cechem;
- 2) szczegółowe zadania i środki działania;
- 3) prawa i obowiązki członków oraz warunki ich przyjęcia, wystąpienia i wykluczenia;
- 4) sposób ustanawiania opłat oraz sposób ich ściągania;

- 5) fundusze cechu;
- 6) rodzaj i uprawnienia walnych zebrań członków, sposób ich zwoływania oraz warunki prawomocności uchwał;
- 7) liczbę i sposób powoływania członków zarządu, jego zakres działania oraz warunki prawomocności jego uchwał;
- 8) zatwierdzenie budżetu i rocznych sprawozdań rachunkowych;
- 9) sposób reprezentowania cechu;
- 10) warunki i sposób dobrowolnego rozwiązania cechu, sposób jego likwidacji i przeznaczenie pozostającego majątku — zarówno w przypadku dobrowolnego, jak i przymusowego rozwiązania.

Uderza w powyższym ujęciu ustroju cechów wyjątkowo daleko idąca swoboda, pozostawiona w tym względzie cechom. Z tak znacznej swobody wewnętrznego urzędowania się nie korzystają nawet ściśle prywatne spółki handlowe ani żadne inne stowarzyszenia lub zrzeszenia prywatne. Zdawałoby się, że skoro dla tych ściśle prywatnych organizacji odpowiednie przepisy prawne zawierają mniej lub więcej dokładne, konkretne postanowienia co do ustroju ich władz zarządzających, nadzorczych i uchwalających, dalej — co do podstawowych wzajemnych praw i obowiązków ich członków wobec własnych władz i osób trzecich — tym bardziej powinny istnieć analogiczne postanowienia prawne w stosunku do cechów, które jako podstawowe jednostki samorządu rzemieślniczego o charakterze publiczno-prawnym są czymś daleko więcej niż jakakolwiek spółka handlowa lub inna ściśle prywatna organizacja gospodarcza.

W tym stanie rzeczy należy liczyć się w praktyce z łatwą możliwością znacznej dowolności i różnorodności w ustroju wewnętrznym cechów, co nie pozostałoby bez wpływu na działalność cechów na zewnątrz.

Pewne przy tym trudności i tarcia wewnętrzne w łonie samych cechów może powodować przewidywana w rozpatrywanej noweli możliwość łączenia się czeladników w autonomiczne „koła czeladników” w obrębie poszczególnych cechów w celu „współdziałania w spełnianiu zadań cechu”. Koła czeladnicze miałyby stanowić „przy cechu organizację autonomiczną, działającą na podstawie własnego statutu wewnętrznego, posiadającą własne władze oraz własne fundusze, niezależne od funduszy cechu”. Zastrzega się przy tym kołom czeladniczym w szczególności „współdziałanie w regulowaniu spraw, dotyczących się tych urządzeń cechu, do których utrzymania przyczyniają się czeladnicy bądź funduszami bądź współpracą lub których celem jest niesienie pomocy czeladnikom i uczniom (terminatorom)”. W końcu ustala się, również bez jakichkolwiek bliższych określeń, że „w sprawach, obchodzących zarówno pracodawców jak i pracowników, zarząd cechu oraz zarząd koła czeladniczego mogą obradować wspólnie”.

Te autonomiczne „koła czeladnicze” w autonomicznych cechach — bez sprecyzowanych w ustawie granic uprawnień i sposobu ich realizowania w razie trudności ze strony władz cechu — byłyby zmuszone swoje na razie bliżej nieznanne uprawnienia dopiero w praktyce wywalczać. Na władze przemysłowe I instancji, powołane do zatwierdzania statutów cechów i „wewnętrznych” statutów kół czeladniczych, spadłby bar-

dzo trudny i odpowiedzialny obowiązek czuwania, aby te dwie grupy interesów, korzystające z autonomii w ramach jednej organizacji, były jak najmniej ze sobą skłócone i nie paraliżowały działalności samej organizacji, tj. cechów.

Uważam, że obowiązek taki przerasta możliwości naszych starostw, z których tylko niektóre może potrafiłyby w pełni mu podołać. Po wtóre, przekazanie tak doniosłego zagadnienia właściwości licznych starostw pociągnęłoby za sobą nieuniknienie silne zróżniczkowanie się praktyki, która, przeciwnie, powinna być w tym względzie jak najbardziej jednolita — zwłaszcza wobec ustawowo pozostawionej cechom i ich kołom czeladniczym wielkiej swobody w wewnętrznym urzędowaniu się.

Aby przedstawione trudności w zakresie wewnętrznego ustroju cechów usunąć, należałoby przede wszystkim:

- 1) sprecyzować w samej ustawie, jakie władze muszą mieć każdy cech, jako osoba prawna, jaki ma być ich wzajemny stosunek, jakie zasadnicze prawa i obowiązki mają mieć członkowie cechu w stosunku do władz cechu i naodwrot, oraz wyraźnie stwierdzić, że za zobowiązania cechu wobec osób trzecich odpowiada tylko cech swoim majątkiem, a nie jego członkowie; to ostatnie postanowienie przewidziano w projekcie ustawy, lecz pominięto je w tekście, uchwalonym przez Sejm i przesłanym Senatowi;

- 2) równie ściśle określić w samej ustawie stanowisko czeladników w cechu.

Nowela przyznaje czeladnikom w cechu daleko idącą autonomię, bo niczym nie ograniczone prawo (nie tylko możliwość) współdziałania z mistrzami w spełnianiu wszystkich zadań cechu, co więcej — zrzesza czeladników w ramach cechów w jednostki autonomiczne, rządzące się własnymi statutami, zatwierdzanymi na równi ze statutami cechów przez władze przemysłowe I instancji; ale na czym konkretnie to „współdziałanie” ma polegać, jakie realne uprawnienia daje ono czeladnikom w cechu w stosunku do mistrzów, i co ma się dziać w razie konfliktu między mistrzami a czeladnikami co do ich uprawnień, kto ma te spory rozstrzygać — o tym nie mówi się. Jest przy tym rzeczą charakterystyczną, że rozpatrywana nowela mówi tylko o uprawnieniach czeladników, a nie wspomina o ich obowiązkach w stosunku do cechów.

Moim zdaniem, takie ujęcie prawne stanowiska czeladników nie da im w cechu żadnych konkretnych praw, stwarzając natomiast w cechach formalną podstawę do ciągłych walk między mistrzami a czeladnikami o ów bliżej nieokreślony „współdziałanie” w spełnianiu zadań cechów. Zamiast ułatwić cechom łagodzenie istniejących sprzeczności interesów między mistrzami i czeladnikami, raczej pogłębiłoby się je przez przeciwstawienie sobie w ramach jednej wspólnej organizacji cechów dwóch odrębnych obozów mistrzów i czeladników, które będą walczyć o swój udział w spełnianiu zadań cechu z oczywistą szkodą dla samej pracy cechu.

To rozbieżne jednolitych dotąd cechów, zrzeszających tylko samoistnych rzemieślników, na dwie odrębne organizacje: mistrzów i czeladników, złączone pod wspólnym dachem cechu, nadaje cechom jakieś specyficzne zabarwienie socjalne, obce charakterowi i przeznaczeniu cechów.

Nie należy zapominać, że naczelnym zadaniem cechów musi być tak samo, jak dawniej, ciągłe zdobywanie dla przemysłu rzemieślniczego i złączonego z nim stanu rzemieślniczego jak najkorzystniejszej pozycji w gospodarce narodowej. Możliwość realizowania tego zadania mieści się całkowicie w nowej kompetencji cechów, obejmującej także gospodarczą działalność. Aby cechy mogły z tego zadania jak najlepiej się wywiązać, muszą z natury rzeczy kierować pracą cechów najsilniejsi spośród stanu rzemieślniczego, a tymi są oczywiście tylko już samodzielni, niezależni mistrzowie rzemiosła. Mistrzowie, o których pamiętajmy, że to nikt inny, tylko wczorajsi czeladnicy, których szeregi uzupełnią jutro znów dzisiejsi czeladnicy.

Dlatego nie byłoby dobrze, gdyby ustawa chcąc słusznie także i czeladników do cechów wprowadzić, jednocześnie te dwie grupy członków cechu sobie wzajemnie przeciwstawiała, bo osłabiłoby to siły twórcze cechów. Poręczając czeladnikom pełną ochronę ich pracy, musi ustawa równocześnie czeladników jak najsilniej zespolić z cechami, wciągnąć ich do karnej ścisłej współpracy z mistrzami pod ich kierownictwem, na rzecz najwyższego dobra całego stanu rzemieślniczego, jakiemu cechy mają służyć.

Tworzenie jakichkolwiek odrębnych organizacji i władz czeladników w obrębie cechów jest, jak już wyżej wyjaśniłem, wysoce niepożądane. Władze cechu powinny być jedne i wspólne dla wszystkich członków cechu; czeladnikom należy jedynie zapewnić — już w samej ustawie — odpowiedni procentowy udział we wszystkich władzach cechu, nie przekraczający $\frac{1}{3}$ ogólnej liczby członków poszczególnych władz, a to w celu umożliwienia im zaznaczenia w każdej sprawie cechu swego ewentualnego odmiennego zapatrywania. Jeżeli taki odrębny sąd czeladników, wyrażony w jakiegokolwiek konkretnej sprawie, będzie słuszny, potrafi on chyba znaleźć potrzebną większość wśród swoich starszych towarzyszy — mistrzów. Jeżeli natomiast odmiennie zdanie czeladników nie potrafi w cechu znaleźć dobrowolnego uznania, byłoby niesprawiedliwą niekonsekwencją narzucać je siłą mistrzom, którzy są w cechach w pierwszej linii powołani do kierowania losami rzemiosła i są za to kierownictwo odpowiedzialni.

W tym samym stosunku najwyżej $\frac{1}{3}$ winienby wyrażać się udział czeladników w ponoszeniu opłat na wspólne cele cechu, co powinno być zastrzeżone w samej ustawie, aby wykluczyć w praktyce możliwość dalej idącego obciążenia czeladników.

Analogicznie winienby być ustawowo uregulowany procentowy udział ($\frac{1}{3}$) czeladników także w „związkach cechów” oraz w izbach rzemieślniczych i w ich Związku.

Własne sądy polubowne przy cechach, przewidziane w art. 163 prawa przem., uważam za odpowiednią instancję do rozstrzygania ewentualnych sporów między mistrzami i czeladnikami członkami cechu — z tym, że należałoby równocześnie stworzyć przy izbach rzemieślniczych odpowiednią instancję odwoławczą dla tych sądów.

Dla ujednostajnienia ustroju cechów i ich związków oraz usprawnienia ich pracy należałoby — obok wyżej wymienionych punktów 1 i 2 — dodać, jako punkt trzeci, jeszcze jedno wskazanie: aby tak samo, jak rozwiązywanie, tak też i zatwierdzanie sta-

tutów cechów należało do wyłącznej kompetencji władzy wojewódzkiej, decydującej w każdym wypadku w porozumieniu z terytorialnie właściwą izbą rzemieślniczą — z tym, że w razie jakiegokolwiek niezgodnionej różnicy zdań między województwem a izbą rzemieślniczą winien rozstrzygać ostatecznie Minister Przemysłu i Handlu — po wysłuchaniu opinii Związku Izb Rzemieślniczych. Statuty „związków cechów”, obejmujących obszary dwóch lub więcej województw, zatwierdzałby i rozwiązywałby je w miarę potrzeby bezpośrednio Minister Przemysłu i Handlu — po wysłuchaniu opinii Związku Izb Rzemieślniczych; ten ostatni ze swej strony opierałby się na opiniach zainteresowanych izb rzemieślniczych.

Wyrażoną w powyższym ustępie poprawkę uważam za nieodzowną w razie utrzymania cechów jako organizacji dobrowolnej. Z charakterem dobrowolnym cechów jednak się nie zgadzam dla przyczyn, wskazanych w rozdziale końcowym niniejszych rozważań.

*

Na szczególną uwagę zasługuje problem, jaki będzie względnie powinien być wzajemny stosunek zreformowanych cechów do istniejących izb rzemieślniczych oraz ich Związku — problem kapitałny, a nie rozwiązany ani w dotychczasowych przepisach prawnych ani w postanowieniach uchwalonej przez Sejm noweli do prawa przemysłowego.

Trudno uznać za takie rozwiązanie dotychczasowy jedyny przepis art. 167 prawa przemysłowego, bez zmiany utrzymany nadal w mocy, postanawiający lakonicznie, że „cechy obowiązane są stosować się do zarządzeń właściwej terytorialnie izby rzemieślniczej, wynikających z prawa przemysłowego i statutu izby”. Nie rozwiązują również tego zagadnienia postanowienia noweli, nakazujące władzom przemysłowym przy zatwierdzaniu statutów cechów oraz ich rozwiązywaniu zasięgać opinii właściwej izby rzemieślniczej.

Istniejący stan prawny, uwzględniając już zmiany przyszłej noweli do prawa przemysłowego, wykazuje brak jakiegokolwiek organicznego „powiązania” cechów z izbami rzemieślniczymi. Brak ten należałoby usunąć przede wszystkim przez ścisłe personalne powiązanie cechów z izbami rzemieślniczymi — tak, aby te ostatnie stały się emanacją cechów, jako wyższy stopień samorządu rzemieślniczego. Członkowie izb, pochodzący z wyboru, winni być wybierani przez cechy. Tylko w ten sposób uda się nawiązać ścisłą, organiczną współpracę między cechami oraz ich związkami a izbami rzemieślniczymi, nieodzowną dla owocności pracy samorządu rzemieślniczego.

Konieczne jest następnie dokładne określenie w ustawie, na czym ma ta współpraca cechów i ich związków z izbami rzemieślniczymi polegać, jakie mają być jej granice, treść i formy, jakie prawa i obowiązki mają mieć izby w stosunku do cechów, jaka ma być wzajemna zależność tych dwóch instancji samorządu rzemieślniczego. Z natury rzeczy winnyby przypaść izbom rzemieślniczym oraz Związkowi Izb Rzemieślniczych w stosunku do cechów następujące zadania:

1) ustalanie ogólnego programu gospodarczego dla rzemiosła (wytycznych polityki rzemieślniczej) — zarówno w całym Państwie, jak i w poszczególnych jego okręgach;

2) troska o racjonalne terytorialne rozmieszczenie przemysłu rękodzielniczego;

3) zapewnienie ogólnych jak najkorzystniejszych warunków pracy dla poszczególnych branż rzemiosła;

4) czuwanie, aby wszelkie prace cechów i ich związków odbywały się planowo i w ramach określonych dla nich programów, oraz korygowanie w miarę potrzeby tych prac z mocą bezwzględnie wiążącą dla cechów i ich związków;

5) reprezentowanie i ochrona interesów cechów oraz ich związków na terenie władz okręgowych i centralnych — zarówno rządowych, jak i samorządowych (terytorialnych i innych gospodarczych), oraz współpraca z tymi władzami przy realizowaniu zadań samorządu rzemieślniczego.

*

Już z tego, co wyżej powiedziałem, sędzę, wynika aż nadto wyraźnie, że istnienie cechów, jako podstawowej jednostki samorządu rzemieślniczego, nie może być pozostawione całkowicie dowolnemu uznaniu zainteresowanych rzemieślników.

Skoro cechy — zgodnie ze swoją tradycją — mają dźwignąć rzemiosło i stan rzemieślniczy z obecnego upadku i mają im zapewnić należne miejsce w gospodarce narodowej, rzemiosło może być zorganizowane tylko w cechach, jako organizacjach przymusowych o charakterze publiczno-prawnym. Cechy te obejmowałyby w poszczególnych powiatach wszystkie rodzaje (gałęzie) rzemiosła; wszyscy mistrzowie i czeladnicy danego rodzaju rzemiosła musieliby w nich uczestniczyć.

Jeden cech łączyłby w regule wszystkich rzemieślników jednego rodzaju względnie gałęzi rzemiosła na obszarze jednego powiatu. Wyjątkowo, w razie niedużej liczby rzemieślników w danej gałęzi rzemiosła na obszarze jednego lub więcej powiatów mógłby jeden cech, w interesie ekonomii sił, obejmować kilka powiatów, o czym decydowałby Minister Przemysłu i Handlu na wniosek terytorialnie właściwej wojewódzkiej władzy przemysłowej — po wysłuchaniu opinii zainteresowanej izby rzemieślniczej względnie Związku Izb Rzemieślniczych w razie równoczesnego zainteresowania dwóch lub więcej izb w utworzeniu takiego wspólnego cechu (łatwo możliwe w powiatach pogranicznych). Minister Przemysłu i Handlu decydowałby zarazem, której izbie rzemieślniczej taki cech pograniczny ma podlegać. Tak samo dokonywane byłyby wszelkie potrzebne zmiany w granicach kompetencyjnych cechów.

Jako takie, cechy tworzyłyby jednostkę organizacyjną analogiczną do samorządu gminnego w samorządzie terytorialnym. Jako trwałe „gminy samorządu rzemieślniczego” — cechy nie ulegałyby rozwiązaniu. Jedynie działalność ich mogłaby ulec zawieszeniu — o ile zagrażałaby interesom dobra publicznego, mianowicie na mocy decyzji Ministra Przemysłu i Handlu, powziętej na wniosek wojewódzkiej władzy przemysłowej — po wysłuchaniu opinii właściwej izby rzemieślniczej i Związku Izb. Każda taka decyzja Ministra łączyłaby się z zarządzeniem natychmiastowych nowych wyborów do władz cechu.

Uważam, że skoro nie kwestionuje się racji bytu samorządu gminnego, jako jednostki samorządu terytorialnego, tym bardziej nie powinno się kwestionować racji bytu analogicznych jednostek w samorządzie gospodarczym rzemiosła, którego sytuacja

jest znacznie gorsza niż samorządu terytorialnego i wymaga radykalnego uzdrowienia, jakiego bez karnej przymusowej współpracy wszystkich rzemieślników przeprowadzić się nie da.

Skoro w wykonaniu Konstytucji powołano już do życia w 1933 r. izby rzemieślnicze oraz Związek Izb Rzemieślniczych, jako publiczno-prawne przymusowe organizacje samorządu gospodarczego w dziedzinie rzemiosła, uważam, że konsekwentnie w formie również przymusowej powinny być zorganizowane szerokie podstawy tego samego samorządu, na których mogłaby się oprzeć mocno i skutecznie jego góra — w postaci istniejących już izb rzemieślniczych i ich Związku. Jeżeli izby te dotychczas nie zdały może jeszcze egzaminu w życiu i spotykały się nieraz z ujemną oceną działalności, to dzieje się to przede wszystkim właśnie dlatego, że nie rozporządzają one w terenie odpowiednią organizacją, która jest pierwszym niezbędnym warunkiem powodzenia wszelkiej systematycznej pracy. I nikt lepiej, jak właśnie cechy, nie wypełni tej luki, tak dotkliwie w samorządzie rzemieślniczym odczuwanej.

Powołanie do życia publiczno-prawnych, przymusowych cechów znajdzie w Konstytucji pełne uzasadnienie. Art. 76 obowiązującej Konstytucji, wprowadzając samorząd gospodarczy dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego, między innymi także dla rzemiosła, bynajmniej nie ogranicza go do utworzenia samych izb rzemieślniczych. Przewiduje on wyraźnie możliwość równoczesnego powołania dla tego samego celu także „innych zrzeszeń publiczno-prawnych”. Takimi byłyby również przymusowe czy też fakultatywne przymusowe cechy.

Podlegając terytorialnie właściwym izbom rzemieślniczym tworzyłyby cechy podstawową I instancję samorządu rzemieślniczego. Po nich — jako II instancja — szłyby izby rzemieślnicze ze Związkiem Izb jako III instancją na czele.

„Związki cechów”, powoływane tylko w miarę potrzeby (nie regularnie) dla wykonywania zadań gospodarczych i innych, przerastających siły pojedynczych cechów, miałyby charakter specjalny i dorywczy, i dlatego, podlegając właściwym izbom rzemieślniczym na równi z cechami, nie tworzyłyby żadnej trwałej instancji w hierarchii samorządu rzemieślniczego. Dlatego też w razie ustalenia, że dany związek cechów rozwija działalność, zagrażającą interesom dobra publicznego, mogłaby on ulec nie tylko zawieszeniu, ale również rozwiązaniu — znów na mocy decyzji Ministra Przemysłu i Handlu, powziętej na wniosek właściwej wojewódzkiej władzy przemysłowej — po wysłuchaniu opinii zainteresowanej izby rzemieślniczej oraz Związku Izb Rzemieślniczych.

Podkreślić w końcu należy fakt dla przyszłej organizacji cechów niezmiernie cenny i doniosły. Oto, najbardziej w sprawie zainteresowany sam stan rzemieślniczy nie tylko nie broni się przed przymusem cechowym, ale przeciwnie sam domaga się jego w prowadzeniu, bo docenia należycie jego kapitalną wagę i decydujące znaczenie dla przyszłości rzemiosła i stanu rzemieślniczego w Polsce. Za przymusowymi cechami oświadczyła się oficjalnie naczelna organizacja polskiego rzemiosła — Związek Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej. Na tym samym stanowisku stoi Związek Izb Rzemieślniczych.

Licząc się jednak z polską rzeczywistością, złożony Sejmowi przez P. Pos. Snopczyńskiego projekt nowelizacji prawa przemysłowego, opracowany na terenie Związku Izb Rzemieślniczych, ujął przymus należenia do cechów w formie fakultatywnej: dobrowolne w zasadzie cechy Minister Przemysłu i Handlu może w poszczególnych przypadkach przemieniać na przymusowe na wniosek właściwej izby rzemieślniczej, o ile większość rzemieślników, wykonujących określone rzemiosło w okręgu danego cechu, oświadczy się za przymusowym należeniem wszystkich zaintereso-

wanych rzemieślników do właściwego cechu. Takie rozwiązanie przymusu cechowego zdołało na terenie Sejmu znaleźć dla siebie uznanie w podkomisji przemysłowo-handlowej, która po wysłuchaniu rzeczoznawców uchwaliła przepis projektu o fakultatywnym przymusie cechowym. Następnie jednak na pełnej Komisji przepis ten nie uzyskał większości i nie znalazł się w konsekwencji w tekście, uchwalonym przez plenum Sejmu—tak, że teraz decyzja o nim znajduje się w rękach Senatu.

Roman Piotrowski

KRONIKA GOSPODARCZA

OBRADY

KOMITETU EKONOMICZNEGO MINISTRÓW

W dn. 7/VI b. r. odbyło się pod przewodnictwem Pana Wicepremiera E. Kwiatkowskiego posiedzenie Komitetu Ekonomicznego Ministrów z udziałem szeregu wyższych urzędników ministerstw, instytucji państwowych, Funduszu Pracy, Instytutu Badania Koniunktur Gospodarczych i Cen, banków państwowych itp.

Posiedzenie było poświęcone omówieniu aktualnych problemów ekonomicznych na podstawie sprawozdań sytuacyjnych przedstawicieli ministerstw. Stanowiło ono zarazem zapoczątkowanie szeregu konferencji, które w najbliższym czasie odbędą się w Rządzie, w dą-

zeniu do przygotowania na następny rok środków, zmierzających do dalszej aktywizacji procesów gospodarczych.

UCHWAŁY RADY MINISTRÓW

W dn. 4 b. m. odbyło się pod przewodnictwem Pana Premiera Gen. Sławoj-Składkowskiego posiedzenie Rady Ministrów, na którym przyjęto m. in. projekt ustawy o poprawie finansów Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu. Projekt ten ma za zadanie pełne i definitywne przywrócenie równowagi finansowej ubezpieczeniu emerytalnemu robotników rolnych na obszarze woj. pomorskiego i poznańskiego.

SPRAWY GOSPODARCZE WIZBACH USTAWODAWCZYCH

ZWOŁANIE NADZWYCZAJNEJ SESJI IZB USTAWODAWCZYCH

Zarządzeniem Pana Prezydenta Rzplitej z dn. 7 b. m.—zwołana została z dniem 8/VI b. r. Sesja Nadzwyczajna Izb Ustawodawczych.

Przedmiotem obrad Izb będą wyłącznie sprawy, wymienione w zarządzeniu Pana Prezydenta w ogólnej liczbie 31, mianowicie:

- projekt ustawy o wyborze radnych miejskich;
- projekt ustawy o wyborze radnych gromadzkich, gminnych i powiatowych;
- projekt ustawy o samorządzie gminy miasta stołecznego Warszawy;
- projekt ustawy o wyborze radnych w miastach: Krakowie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu, m. st. Warszawie i Wilnie;
- projekt ustawy o poprawie finansów związków samorządu terytorialnego;
- projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia między Polską i Finlandią z dn. 31/I 1938 r., dotyczącego cienia oleju żywniczego;
- projekt ustawy o ratyfikacji protokołu taryfowego między Polską i Estonią z dn. 19/II 1938 r.;
- projekt ustawy o ratyfikacji protokołu dodatkowego z dn. 21/II 1938 r. do konwencji handlowej i nawigacyjnej między Rzplitą Polską i Republiką Czechosłowacką;
- projekt ustawy o ratyfikacji protokołu taryfowego z dn. 5/III 1938 r. między Rzplitą Polską i Republiką Łotewską;
- projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia między Polską i Szwecją z dn. 5/III 1938 r., dotyczącego cienia produktu „renad tallolja”;
- projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia z dn. 10/III 1938 r. między Polską i Finlandią o cieniu serów pochodzenia finlandzkiego;
- projekt ustawy o ratyfikacji protokołu dodatkowego z dn. 11/III 1938 r. do konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską i Grecją;
- projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia między Polską i Szwajcarią z dn. 25/III 1938 r., dotyczącego cienia blachy ocynkowej i plecionek do kapeluszy;

projekt ustawy o ratyfikacji protokołu dodatkowego z dn. 22/IV 1938 r. do protokołu taryfowego między Polską i Estonią;

projekt ustawy o ratyfikacji konwencji międzynarodowej z dn. 20/II 1935 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych;

projekt ustawy o ratyfikacji konwencji o uregulowaniu wymiarów oczek sieci rybackich i ochronnych wymiarach ryb—z dn. 23/III 1937 r.;

projekt ustawy o Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie;

projekt ustawy o konwersji obligacji 7%-owej pożyczki stabilizacyjnej, opiewających na dolary Stanów Zjednoczonych Ameryki;

projekt ustawy o konwersji obligacji 6%-owej pożyczki dolarowej, wypuszczonej dn. 1/IV 1920 r.;

projekt ustawy o 4¼%-owych bonach Skarbu Państwa w dolarach Stanów Zjednoczonych Ameryki;

projekt ustawy o dodatkowych kredytach na 1938/39 r.;

projekt ustawy o zmianie ustawy z dn. 25/III 1938 r. o finansowaniu niektórych inwestycji z funduszy państwowych w okresie do 31/III 1939 r.;

projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych;

projekt ustawy o udziale czynnika obywatelskiego w orzecznictwie karnym;

projekt ustawy o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszechnego użytku;

projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w sprawie uregulowania obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem;

projekt ustawy o zmianie dekretu Prezydenta Rzplitej o regulowaniu gospodarki cukrowej i buraczanej;

projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o prawie przemysłowym, uchwalony przez Sejm w dn. 31/III 1938 r.;

projekt ustawy o zmianie ustawy o Funduszu Pracy;

projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o wykonywaniu praktyki lekarskiej;

projekt ustawy o poprawie finansów Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu.

RZĄDOWE

PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH

Rząd wniósł projekt ustawy o dodatkowych kredytach na 1938/39 r. Projekt ten zwiększa kredyty, przewidziane w budżecie na 1938/39 r. w częściach: 7—Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz 12—Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln., z jednoczesnym zmniejszeniem kredytów w części 7 oraz 10—Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Globalne zwiększenie kredytów wynosi kwotę zł 1 756 070, zmniejszenie zaś — zł 835 070. Zwiększone zostały o kwotę zł 200 tys. kredyty na konserwację gmachów reprezentacyjnych, a to w związku z uregulowaniem reszty należności z tytułu kupna kolekcji zabytkowych mebli i innych przedmiotów sztuki z wieków XV, XVI i XVII dla Zamku Królewskiego na Wawelu. W związku z zamierzonym kupnem gmachu we Lwowie dla pomieszczenia Oficerskiej Szkoły Policji Państwowej—powiększa się wydatki nadzwyczajne Policji Państwowej o zł 640 tys., która to kwota stanowić będzie pierwszą ratę należności za dom. Następne zwiększenia i zmniejszenia kredytów stanowią konsekwencję dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 22/II 1938 r. o poruczeniu spraw aprowizacyjnych Ministrowi Rolnictwa i Ref. Roln. Dotychczasowe kredyty na ten cel mieściły się w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w kwocie zł 820 070 oraz w budżecie Ministerstwa Przemysłu i Handlu w kwocie zł 15 tys. Zostały one w łącznej kwocie zł 835 070 przeniesione do budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln., ponadto zaś kredyty na ten cel w budżecie tego Ministerstwa podniesione zostały o zł 81 tys. Projekt ustawy przewiduje zmiany w ilości etatów osobowych administracji cywilnej na rok 1938/39. I tak, z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przenosi się do Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln. 27 etatów urzędników i 1 etat niższego funkcjonariusza, jednocześnie w tymże Ministerstwie zwiększa się o 10 ilość etatów urzędników i o 1 etat ilość funkcjonariuszów niższych. Powyższe zmiany w budżetach części 7, 10 i 12 powiększają globalnie wydatki budżetu na 1938/39 r. o kwotę zł 921 tys., która to kwota znajdzie pokrycie w zwiększonych wpływach skarbowych z tytułu zwiększonej o tę kwotę wpłaty do Skarbu Państwa Monopolu Spirytusowego.

Rząd wniósł projekt ustawy o zmianie ustawy z dn. 25/III 1938 r. o finansowaniu niektórych inwestycji z funduszy państwowych w okresie do dn. 31/III 1939 r. Zostaje powiększony o kwotę zł 700 tys. kredyt na melioracje wodne w rolnictwie. Przewidziany na ten cel kredyt w wysokości zł 3 miln. okazał się niedostateczny. Dodatkowy kredyt przeznaczony będzie na zakończenie względnie kontynuowanie prac przy regulacji rzek niespławnych w powiatach: mławskim, makowskim, przasnyskim, ostrołęckim, łomżyńskim, ostrowskim, czarnkowskim i wyrzyskim. Prace te posiadają duże znaczenie dla podniesienia dochodowości gospodarstw rolnych, poza tym stanowiąc będą doraźną pomoc dla bezrobotnej ludności tych powiatów. Zwiększony został poza tym kredyt na budownictwo wiejskie o zł 1 300 tys. Uruchomione w 1936 r. kredyty na ten cel wybitnie spełniają swą rolę, zaspokajając istniejące potrzeby wsi w tym względzie i ogarniając akcją kredytową coraz to większe ilości budowli. Kredyt

w wysokości zł 5 miln., przewidziany w ustawie inwestycyjnej na budownictwo wiejskie, okazał się niewystarczający. Potrzeby budowlane wsi, zahamowane w okresie kryzysu, obecnie stale rosną. Mimo poprawy gospodarczej nie mogą być one zaspokajane z bieżących wpływów gospodarczych.

Rząd wniósł projekt ustawy o 4¼% bonach Skarbu Państwa w dolarach Stanów Zjedn. Projekt ustawy upoważnia Ministra Skarbu do wystawienia i wydania firmie „Standard Car Finance Corporation” 78 sztuk 4¼% bonów Skarbu Państwa na sumę nominalną \$ 5 669 036·98. Bony te mają być wydane w zamian za nieumorzony 7% bony Skarbu Państwa, wydane na podstawie umowy z dn. 6/XII 1929 r. z T-wem Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein” z tytułu zapłaty czynszu dzierżawnego za dostarczone wagony. Dostawy tych wagonów finansowane były przez powyższą firmę amerykańską i z tego tytułu posiada ona bony Skarbu Państwa, opiewające na kwotę \$ w zł. 5 784 651·22, oprocentowane początkowo na 8%, następnie zaś na 7% z terminami umorzenia do końca 1943 r. Projekt ustawy wymienia bony powyższe na bony w dolarach obiegowych o niższym oprocentowaniu i z dalszymi terminami umorzenia. Odsetki biegną od dn. 1/X 1937 r. i płatne są z dołu w terminach półrocznych. Wykup bonów nastąpi do 1951 r. w terminach również półrocznych wg planu, ustalonego przez Ministra Skarbu.

Rząd wniósł projekt ustawy o konwersji obligacji 7% Pożyczki Stabilizacyjnej, opiewających na dolary Stanów Zjedn. Projekt ustawy upoważnia Ministra Skarbu do zaofiarowania i przeprowadzenia konwersji obligacji 7% Pożyczki Stabilizacyjnej, wyrażonych w dolarach Stanów Zjedn. W tym celu będą wypuszczone 4½% obligacje konwersyjne. Zasady, na których oparta jest ta konwersja, są następujące: oprocentowanie obniżone będzie z 7% na 4½%, spłata obligacji nastąpi w okresie 30 lat, poczynając od dn. 15/X 1938 r., przez częściowe umarżanie w terminach półrocznych; obligacje zaś, wylosowane do umorzenia, płatne będą po kursie 103 ich wartości nominalnej. Do czasu spłaty obligacje korzystają z zabezpieczenia, ustanowionego dla obligacji 7% Pożyczki Stabilizacyjnej; czynności, związane z konwersją, jak również obligacje skonwertowane są wolne od jakichkolwiek podatków i danin państwowych. Skarb Państwa gwarantuje stałe kursy zamiany florena holenderskiego, franka szwajcarskiego i korony szwedzkiej na dolary. Rząd polski zaferował powyższą zmianę warunków obsługi za pośrednictwem banków, które lokowały obligacje 7% Pożyczki Stabilizacyjnej, opiewające na dolary, na rynkach: nowojorskim i europejskich, w porozumieniu z Agentami Fiskalnymi Pożyczki, Departamentem Stanu Stanów Zjedn. i przedstawicielem posiadaczy obligacji zagranicznych. Akceptowanie konwersji zalecane jest przez Agentów Fiskalnych i organizację posiadaczy pożyczki Foreign Bondholders Protective Council.

Wniesiony został przez Rząd projekt ustawy o konwersji obligacji 6% Pożyczki Dolarowej, wypuszczonej w dn. 1/IV 1920 r. Rząd polski zaproponował posiadaczom obligacji tej pożyczki zmianę dotychczasowych warunków, a więc: zmniejszenie oprocentowania z 6% na 4½%, zmianę spłaty kapitału pożyczki zamiast wykupu jednorazowego w dn. 1/IV 1940 r., jak opiewały pierwotne warunki, spłatę w półrocznych ratach w okresie 20 lat, poczynając od dn. 1/X 1938 r., a to drogą wykupu na giełdzie lub losowania po kursie 100 za 100. Kupony od pożyczki płatne będą w dolarach w New-Yorku. Oferta Rządu polskiego uzgodniona została z Agentem Platniczym Pożyczki, Departamentem Stanu Stanów Zjedn. i przedstawicielem posiadaczy obligacji zagranicznych Foreign Bondholders Protective Council, który zaleca posiadaczom akceptację tej konwersji.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

POŚWIĘCENIE ROBOTNICZEGO DOMU WYPOCZYNKOWEGO

W dn. 5 b. m. odbyła się w Kamienicy (Małopolska) uroczystość poświęcenia robotniczego domu wypoczynkowego, ufundowanego przez Tow. Gór.-Przem. „Saturn”. Dom ten obliczony jest na osiemdziesięciu pensjonariuszy, a więc w ciągu 5 miesięcy letnich skorzystać tam będzie mogło z wypoczynku 800 robotników, licząc, że spędzą tam cały swój 2-tygodniowy urlop.

Dom wypoczynkowy urządony jest skromnie, ale wygodnie i higienicznie, gdyż posiada widne sale sypialne mniejsze i większe, urządzenia kanalizacyjne, umywalnie oraz piękną salę dla rozrywek towarzyskich i wypoczynków w czasie niepogody; w sali tej funkcjonuje piękny aparat radiowy.

Każdy robotnik, pracujący w kopalniach Tow. „Saturn”, będzie mógł korzystać z domu wypoczynkowego, gdzie za minimalną opłatą otrzymuje pełne bardzo dostatanie utrzymanie i przyjemne mieszkanie.

W czasie uroczystości poświęcenia delegaci robotników manifestowali swoje zadowolenie z powołania do życia przez Tow. „Saturn” tej placówki. W następnym roku ma być ufundowany drugi taki sam dom.

Dom wypoczynkowy Tow. „Saturn” obok utworzonego przez to samo Towarzystwo w Zagłębiu ogrodu jordanowskiego dla dzieci robotników dodatnio charakteryzuje stosunek Tow. „Saturn” do zagadnień socjalno-robotniczych. Życzyłoby sobie należało, aby wszystkie placówki przemysłowe rozwijały podobną działalność.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

NOWE DOWIERCENIE.—W dn. 23/V b. r. w odwiercie „Serhow Nr LV” kopalni „Hannibal-Syha” w Rypnem w głębokości 561 m w rurach 7”, sięgających do głębokości 549 m, nawiercono pokład ronośny o początkowej wydajności 12 t na dobę, który następnie ustąpił się na wysokości 10 t dziennie. Eksploatacja odbywa się łyżką, ściągającą płyn do głębokości 150 m, licząc od spodu.

Kopalnie w Rypnem, znane są już od 1880 r. Właściwy ich jednak rozwój datuje się od 1919 r.; ostatnio produkują z kilkudziesięciu otworów przeszło 11 tys. t ropy rocznie i tyleż tysięcy metrów sześciennych gazów.

HUTNICCTWO

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICCTWA ŻELAZNEGO W MAJU 1938 R. przedstawiała się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tonach):

	Kwiecień		
	1938	1938	1937
Surówka	76 933	64 887	56 046
Stal	129 512	136 854	114 427
Wytwory walcownicane	93 935	111 054	80 245
Rury żelazne i stalowe	7 381	7 000	7 161

Jak widać z tego zestawienia, w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. zwiększyła się wytwórczość stali i wytworów walcownicanych, zmniejszyła się zaś produkcja surówki i rur. W porównaniu z majem ub. r. wzrosła produkcja we wszystkich działach — z wyjątkiem rur.

W szczególności — wytwórczość surówki zmniejszyła się w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. o 15·7%, produkcja stali wzrosła o 5·5%, wytworów walcownicanych o 18%, wytwórczość rur zmniejszyła się o 5%. W porównaniu z majem ub. r. wytwórczość surówki zwiększyła się o 11·8%, stali o 20% i wytworów walcownicanych o 37%, a produkcja rur spadła o 2%.

Stan zamówień wewnętrznych, przydzielonych hutom przez Syndykat P.H.Z., przedstawiał się następująco (w tonach):

	Kwiecień		
	1938	1938	1937
Zamówienia rządowe	18 493	4 556	3 614
„ prywatne	32 318	36 464	33 205
Razem:	50 811	41 020	36 819

Z powyższego wynika, że w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. ogólna ilość zamówień zmniejszyła się, przy czym wzrosły nieznacznie zamówienia prywatne, lecz zmniejszyły się znacznie rządowe. W szczególności — ogólny stan zamówień zmniejszył się o 19·3%, przy czym zamówienia rządowe zmniejszyły się o 75·3%, a prywatne wzrosły o 13%. W porównaniu z majem ub. r. ogólny stan zamówień zwiększył się o 11·4%, przy czym zamówienia rządowe wzrosły o 26·7%, a prywatne — o 10%.

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICCTWA CYNKOWEGO I OŁOWIANEGO W MAJU 1938 R. przedstawiała się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tonach):

	Kwiecień		
	1938	1938	1937
Cynk mufłowy i elektrolit	8 678	8 777	9 358
Blacha cynkowa	1 995	1 852	1 021
Kwas siarkowy	19 757	19 840	17 830
Ołów surowy	1 500	1 643	1 191

Jak wynika z powyższego zestawienia, w maju b. r. wytwórczość cynku i kwasu siarkowego utrzymała się prawie bez zmiany w stosunku do kwietnia b. r., produkcja blachy cynkowej cokolwiek spadła, a ołowiu — wzrosła. W porównaniu z majem ub. r. wzrosła znacznie wytwórczość blachy cynkowej, ołowiu i kwasu siarkowego, lecz zmniejszyła się produkcja cynku.

W szczególności — wytwórczość cynku i kwasu siarkowego nie wykazała w maju b. r. zmian w porównaniu z kwietniem b. r., produkcja blachy cynkowej spadła o 7%, a ołowiu — wzrosła o 10%. W porównaniu z majem ub. r. wytwórczość blachy cynkowej wzrosła o 81·4%, kwasu siarkowego o 11·3% i ołowiu o 37·8%, natomiast produkcja cynku zmniejszyła się o 6·5%.

PRZEMYSŁ METALOWY

EKSPORT PRZEMYSŁU METALOWO-PRZETWÓRCZEGO W I KWARTAŁE 1938 r.

Wywóz artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego, korzystających ze zwrotu cła — na podstawie danych statystycznych Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — w I kwartale b. r. wyniósł 3 316 322 kg wartości zł 3 137 534. W analogicznym okresie ub. r. eksport przemysłu metalowego wyniósł 6 876 289 kg wartości zł 2 990 195, w roku bieżącym nastąpił więc wzrost wartościowo o zł 147 339 przy jednoczesnym spadku wagowym o 3 559 967 kg.

Przedmiotem wywozu przemysłu metalowego w okresie sprawozdawczym były artykuły następujące: wyroby ze stali szlachetnej 7 615 kg — wartości zł 14 035, blacha, pokryta cynkiem, 365 751 kg — zł 160 543, wyroby kotlarskie i konstrukcje żelazne 12 732 kg — zł 67 280, wyroby z blachy 199 kg — zł 469, naczynia blaszane emaliowane 428 174 kg — zł 730 074, drut żelazny 416 093 kg — zł 151 379, gwoździe 8 969 kg — zł 12 178, wyroby żelazne i stalowe 94 371 kg — zł 112 805, hacele 433 kg — zł 900, rury kompensacyjne 2 649 kg — zł 11 258, przewody rurowe 861 006 kg — zł 488 949, odlewy żeliwne 360 977 kg — zł 182 022, maszyny i narzędzia rolnicze 216 509 kg — zł 129 648 i maszyny włókiennicze 540 844 kg — zł 1 075 994.

Na ogólne zwiększenie się wartości wywozu w I kwartale b. r. wpłynął głównie wzrost eksportu maszyn włókienniczych o zł 709 579, naczyń blaszanych emaliowanych o zł 204 523, przewodów rurowych o zł 153 941, maszyn i narzędzi rolniczych o zł 106 213, wyrobów kotlarskich i konstrukcyj żelaznych o zł 67 280. Znaczniejszy zaś spadek w wywozie obserwujemy w pozycjach: drutu żelaznego o zł 370 352, gwoździ o zł 236 198, blachy, pokrytej cynkiem, o zł 260 989, odlewów żeliwnych o zł 204 525 itd.

Globalny spadek w b. r. tonażu był następstwem obniżenia się wywozu zwłaszcza: drutu żelaznego o 1 338 028 kg, gwoździ o 1 104 819 kg, blachy, pokrytej cynkiem, o 837 713 kg i odlewów żeliwnych o 760 067 kg. Ponadto w b. r. części parowozów i obrabiarki do metali nie były w ogóle eksportowane.

Pod względem wartości — pierwsze miejsce zajmują maszyny włókiennicze, których wywieziono za zł 1 075 994, następnie miejsca — naczynia blaszane emaliowane — zł 730 074, przewody rurowe — zł 488 949, odlewy żeliwne — zł 182 022 i blacha, pokryta cynkiem — zł 160 543.

Eksport jednego z najpoważniejszych artykułów, a mianowicie maszyn włókienniczych, kierowany był głównie do Włoch (zł 202 607) i Rumunii (zł 182 237), ponadto do Grecji (zł 161 578), Austrii (zł 148 572), Finlandii (zł 92 571), Indji Brytyjskich (zł 59 663), Argentyny (zł 45 144), Egiptu (zł 33 470), Chin (zł 43 114), Węgier

(zł 34 026), Czechosłowacji (zł 21 978) i itd. Ceny maszyn włókienniczych na rynkach światowych są nadal bardzo niskie, mimo to wywóz, jak już wspomniano, zdołano zwiększyć.

Wywóz naczyń blaszanych emaliowanych obejmował głównie rynki następujące: Afrykę Południową (zł 187 334), Argentynę (zł 115 130), Kolumbię (zł 53 522), Indie Hol. (zł 62 643) i Egipt (zł 28 714). W okresie sprawozdawczym zarysował się spadek cen na naczynia emaliowane na niektórych poważniejszych rynkach zbytu, na ogół jednakże odnotowano wzrost eksportu.

Przewody rurowe wywożone były do Szwecji (zł 234 886), Indji Brytyjskich (zł 156 826) i Chin (zł 58 168).

Odlewy żeliwne były przedmiotem wywozu głównie do Norwegii (zł 78 898), Iraku (zł 24 816), Anglii (zł 21 846) itd. Należy zaznaczyć, że po kilkuletnich wysiłkach udało się pozyskać rynek iracki, na którym istnieją duże możliwości zwiększenia zamówień. Zdobycie nowego rynku jest szczególnie ważne wobec utraty rynku palestyńskiego, który odgrywał poważną rolę w zakresie tego eksportu.

Koszty produkcji odlewów żeliwnych ostatnio nie zmalały, aczkolwiek pod koniec kwartału b. r. dała się zauważyć niższa cena złomu żeliwnego na rynku wewnętrznym o ok. 15%, zwykłała jednak cena chemikalij o ok. 30% i koksu o ok. 20%.

Blacha, pokryta cynkiem, sprzedawana była do Bułgarii, Persji, Szwajcarii, Palestyny, Portugalii, Estonii, Finlandii i Afryki Południowej.

Drut żelazny eksportowany był do Portugalii (zł 107 054), Brazylii (zł 17 000), Bułgarii (zł 15 912), Argentyny (zł 9 700). W eksporcie tym zaznaczył się znaczny spadek wywozu, gdyż o 1 338 028 kg wartości zł 370 352 w porównaniu z analogicznym okresem ub. r.

Gwoździe sprzedawane były do Kolumbii (zł 11 870) i Finlandii (zł 308).

Przyczyny spadku eksportu drutu i gwoździ są różnorodnej natury. Znaczny spadek jest wynikiem przede wszystkim zmniejszenia udzielanych zamówień ze strony kartelu międzynarodowego „Iweco” — wobec zawarcia większych transakcyj pod koniec roku ubiegłego, jak również na skutek ostrej walki konkurencyjnej, prowadzonej na rynkach zbytu w tym zakresie przez przemysł Stanów Zjedn. Nie bez wpływu również jest ustosunkowanie się fabryk (dawniej skartelizowanych) do zmian organizacyjnych, jakie zaszły po rozwiązaniu „Biura Sprzedaży Zjednoczonych Fabryk Drutu i Gwoździ”. Na skutek tych zmian fabryki przejawiają dużo większe zainteresowanie rynkiem wewnętrznym — przy jednoczesnym osłabieniu aktywności w zakresie poczynań eksportowych.

Maszyny i narzędzia rolnicze kierowano do Afryki Południowej (zł 116 917), poza tym do Holandii, Palestyny i Francji. Ekspert maszyn i narzędzi rolniczych wykazał wzrost o 173 580 kg wartości zł 106 213 w porównaniu z I kwartałem ub. r.

Wyroby żelazne i stalowe wywożono do Indji Brytyjskich, Szwecji, Niemiec, Syrii, Holandii, Anglii i Palestyny. Ekspert tych wyrobów wykazał spadek o 51 371 kg wartości zł 29 112.

Wyroby kotlarskie i konstrukcje żelazne sprzedane były do Finlandii i Indji Brytyjskich. Wywóz tych wyrobów wykazał wzrost o 12 732 kg wartości zł 67 280.

Wyroby ze stali szlachetnej eksportowane były do Niemiec; ekspert wzrósł o 4 384 kg wartości zł 9 114.

Rury kompensacyjne sprzedano do Szwajcarii i Estonii.

Wyroby z blachy kierowane były na Kubę i Jamajkę; ekspert wyrobów z blachy wykazuje spadek o 156 kg wartości zł 505.

Na zakończenie podaje kwartałne zesławienie eksportu przemysłu metalowo-przetwórczego, korzystającego ze zwrotu cla:

Nazwa towaru	I kwartał 1937		I kwartał 1938		Wzrost (+) lub spadek (—) w 1938 r. w stos. do 1937 r.	
	kg	zł	kg	zł	kg	zł
Wyroby ze stali szlach.	3 231	4 921	7 615	14 035	+ 4 384	+ 9 114
Blacha, pokryta cynkiem	1 203 464	421 532	365 751	160 543	— 837 713	—260 989
Wyroby kotlar. i konstruk.	—	—	12 732	67 280	+ 12 732	+ 67 280
Wyroby z blachy	395	974	199	469	— 196	— 505
Naczynia blasz. emal.	342 032	525 551	428 174	730 074	+ 86 142	+204 523
Drut żelazny	1 754 121	521 731	416 093	151 370	—1 338 028	—370 352
Gwoździe	1 113 788	248 376	8 969	12 178	—1 104 819	—236 198
Wyroby żel. i stolar.	145 742	141 917	94 371	112 805	— 51 371	29 112
Hacele	—	—	433	900	+ 433	+ 900
Rury kompensac.	—	—	2 649	11 258	+ 2 649	+ 11 258
Przewody rurowe	939 951	335 008	861 006	488 949	— 78 945	+153 941
Odlewy żeliwne	1 121 044	386 547	360 977	182 022	— 760 067	—204 525
Maszyny i narz. roln.	42 929	23 435	216 509	129 648	+ 173 580	+106 213
Maszyny włókiennicze	201 546	366 415	540 844	1 075 994	+ 339 298	+709 579
Części parowozów	6 971	10 288	—	—	— 6 971	— 10 288
Obrabiarki do metali	1 075	3 500	—	—	— 1 075	— 3 500
Ogółem:	6 876 289	2 990 195	3 316 322	3 137 534	—3 559 967	+147 339

Z. Lehoczky

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

INSTYTUT WŁÓKIENNICZY

W czasie konferencji gospodarczej, odbytej w ramach wizyty przedstawicieli Rządu w łódzkim okręgu włókienniczym, poruszona została również m. in. sprawa utworzenia w Łodzi instytutu włókienniczego.

Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi P. Dr. F. Maciszewski złożył oświadczenie, że Izba preliminowała w swoim budżecie dodatkowym kwotę zł 100 tys. na zorganizowanie tego instytutu.

Z kolei Dyrektor Izby P. Inż. Bajer wygłosił referat, precyzujący konieczność powołania do życia tej instytucji i ustalający ogólne wytyczne organizacji instytutu. Inicjatywa ta ma na celu stworzenie placówki naukowo-badawczej, której brak dawał się odczuć już dość dawno. Pierwsze lata powojenne stanowiły w historii włókiennictwa polskiego okres niezwykle intensywnych wysiłków, zmierzających ku odbudowie i modernizacji zniszczonych na skutek działań wojennych i okupacji warsztatów pracy. Następny okres, który przypadł na lata kryzysu, również nie sprzyjał realizacji tego rodzaju poczynań. Dopiero ogólna aktywizacja gospodarcza w Polsce zaktualizowała zagadnienie utworzenia instytutu włókienniczego. Momentem, przyspieszającym te dążenia, były niewątpliwie konieczności aktywizacji bilansu handlowego i wzmocnienia obronności Państwa, wiążące się ściśle z rozbudową produkcji surowców krajowych i włókien syntetycznych. W tej zwłaszcza

dziedzinie lata ostatnie przyniosły poważny wysiłek poszczególnych zakładów badawczych i szeregu fabryk nad kotonizowaniem krajowego lnu i konopi oraz udoskonalaniem metod produkcji sztucznego jedwabiu i sztucznych włókien ciętych. Instytucja, wzorująca się częściowo na istniejących tego rodzaju placówkach za granicą, byłaby jednocześnie warsztatem dla badań indywidualnych i zbiorowych. Problemy surowcowe stanowiłyby fragment prac badawczych, gdyż badania naukowe w dziedzinie włókiennictwa nie powinnyby pomijać ulepszenia metod produkcji i jej racjonalizacji, obejmując równocześnie wszystkie fazy wytwórczości włókienniczej. Skońcentrowanie prac naukowych w instytucie umożliwiłoby zaoszczędzenie kosztów i prac, przeprowadzanych dotychczas przez poszczególne przedsiębiorstwa i zakłady. Istnienie instytutu nie wykluczałoby, oczywiście, badań, prowadzonych na własną rękę przez niektóre zakłady na odcinku ulepszenia metod produkcji i obniżania jej kosztów. Prace indywidualne przemysłu stanowiłyby uzupełnienie studiów, przeprowadzanych w instytucie. Bezpośredni kontakt instytutu z przemysłem, w największym ośrodku produkcji włókienniczej byłby elementem, aktywizującym w wysokim stopniu działalność tej instytucji i czyniącym z niej placówkę niezbędną dla włókiennictwa polskiego.

Formy organizacyjne instytutu mogłyby być w zasadzie wzorowane na Chemicznym Instytucie Badawczym w Warszawie, którego struktura w ogólnych zarysach, z uwagi na analogię celów i zadań, odpowia-

dałaby instytutowi włókiennictwu. Instytut, zdaniem inicjatorów, powinien posiadać osobowość prawną z własną radą nadzorczą, w skład której wchodziłoby przedstawiciel Ministerstw: Spraw Wojskowych, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz reprezentanci nauki, włókiennictwa i samorządu gospodarczego. Zadania instytutu obejmowałyby przeprowadzanie badań naukowo-technicznych oraz próby i analizy dla bieżącej produkcji włókienniczej. W związku z tym prace instytutu dzieliłyby się zasadniczo na 2 grupy, tj. na prace naukowe i prace analityczne.

Przechodząc do zagadnień organizacji instytutu, wysunąć należy dwa zasadnicze problemy: mobilizacji funduszy na ten cel oraz przygotowania odpowiedniego zastępu pracowników. Początkowy fundusz organizacyjny można określić w granicach ok. zł ½ miln. Tutaj poza inicjatywą finansową Izby wysuwa się sprawa pomocy Rządu oraz zainteresowanych organizacji gospodarczych. Po uruchomieniu instytutu opierałby się on na stałych dochodach, płynących z subwencji oraz ze składek członkowskich i opłat za wykonywane prace. Problem odpowiedniego szkolenia pracowników instytutu mógłby znaleźć rozwiązanie w drodze szybkiego i gruntownego kształcenia kandydatów w kraju i za granicą. Inicjatywa powołania do życia instytutu włókienniczego znalazła swe realne uzewnętrznienie w postaci powołania tymczasowego komitetu organizacyjnego z udziałem przedstawicieli Rządu, samorządu gospodarczego i przemysłu.

Na marginesie powyższej inicjatywy nadmienić należy, że włókiennicze instytuty badawcze istnieją nie tylko w krajach, realizujących

produkcję własnych surowców, ale i w państwach, posiadających silnie rozbudowany przemysł włókienniczy. Instytuty takie istnieją więc w Stanach Zjedn., które posiadają przecież olbrzymią bazę własnego surowca w postaci bawełny, jako też i w Anglii, dysponującej w swych koloniach i dominiach oraz na terenach mandatowych wszelkiego rodzaju naturalnymi surowcami włókienniczymi. Z drugiej strony instytuty takie pracują z dużą korzyścią w takich krajach, jak Niemcy i Włochy, pozbawionych własnych surowców włókienniczych, a dysponujących b. poważnym aparatem technicznym przemysłu włókienniczego, zatrudniającego po kilkaset tysięcy (Włochy) lub po parę milionów (Niemcy) robotników.

Formy organizacyjne tych instytucji są najrozmaitsze. W Niemczech np. istnieje 8 instytutów włókienniczych, które uwzględniają w pierwszym rzędzie specyficzne potrzeby i cechy tych okręgów włókiennictwa, na terenie których pracują. Ośrodkiem dyspozycji centralnej jest państwowe kuratorium dla naukowego popierania niemieckiego przemysłu włókienniczego. W ten sposób zróżniczkowana w zasadzie praca niemieckich instytucji badawczych kierowana jest jednolicie według wspólnie opracowanego planu. Na terenie Anglii istnieją 3 wielkie instytucje badawcze o charakterze raczej ściśle „branżowym”. Jest to instytut bawełniany w Shirley pod Manchesterem, instytut wełniany w Leeds oraz instytut lniany w Belfast. W Stanach Zjedn. istnieje dość silna decentralizacja — w postaci szeregu instytutów dla poszczególnych działów gospodarki włókienniczej oraz placówek, tworzonych przez poszczególne giełdy surowcowe.

M. K.

ROLNICTWO

PROJEKT NOWELIZACJI DEKRETU O OBROcie ZWIERZĘTAMI

Projektowana nowelizacja dekretu o obrocie zwierzętami i mięsem załatwić ma dwie grupy zagadnień, związanych z wykonaniem zasad tego podstawowego prawa, regulującego handel zwierzętami, mięsem i drobiem, nie zmieniając zasadniczych jego wytycznych. Jedna grupa tych zagadnień odnosi się do nowego rozgraniczenia kompetencji między Ministrami Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu, druga — do wprowadzenia kilku zmian merytorycznych, mających przyczynić się do usprawnienia istniejących przepisów.

Odnośnie spraw kompetencyjnych — zostało zaprojektowane przesunięcie na Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. większości tych uprawnień i obowiązków, jakie z tytułu omawianego dekretu przysługiwały dotychczas Ministrowi Przemysłu i Handlu. Powyższa zmiana wiąże się z koniecznością skoncentrowania w Ministerstwie Rolnictwa i Ref. Roln. inicjatywy w zakresie regulowania obrotu zwierzętami, drobiem i mięsem, w szczególności zaś pozostaje w ścisłym związku z dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 23/II 1938 r. w sprawach aprowizacyjnych („Dz. Ust. R. P.” Nr 13/1938, poz. 89). Minister Rolnictwa i Ref. Roln., ponosząc odpowiedzialność za całość zagadnień aprowizacyjnych, musi posiadać możliwość regulowania na podstawie przepisów omawianego dekretu warunków i form handlu zwierzętami i mięsem. Oczywiście, Minister Rolnictwa i Ref. Roln. działać będzie w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, przy czym inicjatywa w zakresie regulowania zagadnień, związanych z polityką handlową, należeć będzie w dalszym ciągu do Ministra Przemysłu i Handlu. Wymienić tu należy czynności, związane z przewidzianą dekretem selekcją podmiotów handlu, a w szczególności rejestracją osób handlujących oraz normowanie warunków, jakim powinni odpowiadać komisjonerzy i tryb ich powoływania.

Przewidziane zmiany w ustawie o znaczeniu merytorycznym są wyrazem potrzeb, jakie wylonily się w okresie stosowania przepisów dotychczasowych, i mają za cel dalsze uporządkowanie stosunków, panujących w handlu inwentarzem rzeźnym i mięsem, głównie pod kątem usprawnienia wykonania już przewidzianych w dawniejszym brzmieniu dekretu zasad.

W zakresie normowania obrotu handlowego zamiast ograniczeń w sprzedaży poza targowiskiem, tylko w miejscowościach, gdzie istnieją targi i tylko w dniu, poprzedzającym targ i następnym, oraz w wypadku specjalnie uzasadnionej potrzeby przy zastosowaniu szczególnej procedury — nowela przewiduje delegację dla odnośnych ministrów do zakazu, odnośnie do poszczególnych terenów i rodzajów zwierząt, innego dokonywania transakcji sprzedaży jak na targowiskach lub spędach rolniczych. Delegacja ta oznacza możliwość dalszego i skuteczniejszego ograniczania handlu domokrajnego. Pewne szczególne rodzaje transakcji będą mogły być spod generalnego zakazu zwalniane. Chodzi tu o wyjątki dla pewnych szczególnych form obrotu handlowego, gdzie ani interes producenta-rolnika, ani sprawność obrotu nie wymaga dokonywania transakcji na targowisku.

Od 1933 r., tj. od chwili wydania omawianego dekretu, dojrzała nowa forma obrotu zwierzętami w postaci spędów rolniczych. Forma ta na niektórych terenach rozwinęła się w sposób, który wymaga prawnego jej uregulowania. Oczywiście, regulacja musi następować w ramach dekretu, porządkującego całość stosunków w zakresie obrotu zwierzętami. Nowela mówi wyraźnie tylko o spędach rolniczych, tym samym uważając tę formę sprzedaży jako aparat posiłkowy dla organizacji podaży rolniczej i przewiduje ustalenie przez odnośnych ministrów warunków, jakim powinny odpowiadać spędy.

W zakresie organizacji obrotu towarowego zamiast dawnego pojęcia pośredników targowych, zaprzysiężonych przez izbę przemysłowo-handlową, nowela przewiduje, iż sprzedażą komisową zwierząt mogą się trudnić wyłącznie specjali komisjonerzy, którymi mogą być zaprzysiężone osoby fizyczne oraz organizacje rolnicze. Zaprzysiężonych komisjonerów powoływać będzie Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln., organizacje zaś rolnicze, upoważnione do podejmowania czynności komisowych — Minister Rolnictwa i Ref. Roln. w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu. Nowela przewiduje możliwość wprowadzania na poszczególnych targowiskach wyłączności komisowej sprzedaży wszystkich lub niektórych zwierząt rzeźnych, poza bezpośrednią podażą rolników lub ich organizacji. Przepis ten uwzględni w pewnej mierze część pierwotnego projektu noweli Posła Dudzińskiego do ustawy o uboju zwierząt gospodar.

skich w rzeźniach, przewidującego jednak wyłączność komisowej sprzedaży w formie imperatywnej, gdy obecna nowela czyni to w formie fakultatywnej.

W zakresie przepisów co do notowań cen—projektowana zmiana ma za zadanie usprawnić przepisy, odnoszące się do wprowadzenia rejestracji umów sprzedaży. W szczególności w dawnym brzmieniu odnośnych przepisów spod przymusu rejestracji umów sprzedaży mógł się uchylać towar deklarowany jako własny; projektowane sformułowanie będzie mogło to uniemożliwić.

Dotychczasowe brzmienie dekretu odnośnie rejestrowania osób handlujących przewidywało możliwość wprowadzenia rejestracji osób handlujących, natomiast nie przewidywało sankcyj, wynikających z braku dowodu rejestracji. Nowela opatruje powyższy przepis odpowiednią sankcją, a mianowicie, iż na tych targowiskach, gdzie wprowadzony został obowiązek rejestracji—osoby niezarejestrowane nie będą mogły zajmować się zawodowo handlem zwierzętami i mięsem. Rejestrację osób handlujących normować będą rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Roln.

Na targowiskach, gdzie istnieją giełdy mięsne, przewidziane jest korzystanie z usług tego aparatu—zarówno w zakresie organizacji komisji przez maklerów przysięgłych, jak i rejestrowanie handlujących.

F. O.

UBÓJ ZWIERZĄT RZEŹNYCH W ROKU 1937.—Według obliczeń Głównego Urzędu Statyst., przeprowadzonych na podstawie sprawozdań miesięcznych z rzeźni (ubój pod nadzorem weterynaryjnym) oraz kwartalnych sprawozdań zarządów gmin (ubój poza nadzorem weterynaryjnym—domowy)—ubój zwierząt rzeźnych w roku 1937 przedstawiał się następująco (w tys. sztuk; w nawiasach—wzrost lub spadek uboju w 1937 r. w stosunku do 1936 r.):

Przeciętna roczna:	Bydło rogate:			Trzoda chlewna	Owce i kozy	Konie
	cielęta	dorośle i jalo-wizna	ogółem			
1928 ÷ 1932	2 204.0	1 331.5	3 536.3	4 219.9	653.0	15.9
1933 ÷ 1937	2 247.0	1 273.1	3 520.1	4 788.3	650.5	8.3
1936	2 340.8	1 257.2	3 598.0	5 012.4	734.0	10.9
1937	2 487.8	1 445.4	3 533.2	5 562.7	705.3	10.0
	(+15%)	(+6.3%)	(+9.3%)	(+11.0%)	(-3.9%)	(-8.3%)

Z powyższych obliczeń wynika, że w roku 1937 zwiększył się ubój bydła rogatego i trzody chlewniej, zmniejszył się natomiast ubój owiec, kóz oraz koni. Bardzo silnie wzrósł ubój cieląt oraz trzody chlewniej, której ubój wiąże się z rozwijającym się eksportem przetworów mięsnych.

Po odliczeniu eksportu mięsa i przetworów—spożycie jednostkowe przedstawia się następująco (w kg na 1 mieszkańca):

O k r e s	Ogółem	wołowce	cielęce	W tym wieprzowe	mięso baranie	końskie
Przeciętna roczna:						
1928 ÷ 1932	18.75	5.92	1.52	11.00	0.27	0.04
1933 ÷ 1937	19.58	5.47	1.69	12.15	0.26	0.01
1936	20.23	5.44	1.77	12.73	0.29	0.00
1937	21.52	6.06	1.85	13.32	0.28	0.01

Przeciętne na głowę ludności spożycie mięsa wzrosło o 1.29 kg (6.4%) w porównaniu z 1936 r. Wzrost ten zaznaczył się szczególnie silnie w spożyciu mięsa wołowego (o 11.4%), wzrost spożycia mięsa cielęcego i wieprzowego jest prawie jednakowy (4.5%). Spożycie mięsa baraniego zmalało o 3.5%.

STAN ZASIEWÓW W DN. 15/V 1938 R.—Stan zasiewów głównych zbóż, ustalony na podstawie 4100 sprawozdań korespondentów rolnych Gł. Urzędu Statyst., przedstawiał się przeciętnie dla całej Polski w stopniach kwalifikacyjnych następująco (stopień 5 oznacza stan wyborowy, 4—dobry, 3—średni, przeciętny, 2—mierny, 1—zły):

	1 9 3 8		15/V	
	15/IV	1/V	15/V	1937
Pszenvca ozima	3.5	3.3	3.4	2.9
Zyto ozime	3.4	3.1	3.3	2.8
Rzepak ozimy	3.3	3.4	3.5	2.9
Pszenvca jara	2.9	3.2
Jęczmień jary	2.8	3.3
Owies	2.8	3.3

Pod względem wegetacyjnym okres 15/IV—15/V nie był sprzyjający. Ilość ciepła i słońca według obserwacji większości korespondentów była niedostateczna, co mimo dostatecznej ilości wilgoci wywołało opóźnienie w wegetacji roślin (82% odpowiedzi korespondentów). Prace w polu i siew jarych wykonano przeważnie z opóźnieniem i odbywały się one w warunkach niepomyślnych (52% odpowiedzi korespondentów).

W porównaniu z oceną korespondentów z dn. 1/V b. r. — oziminy uległy nieznacznej poprawie i powróciły one do stanu, obserwowanego na początku wiosny. Znacznie gorzej przedstawiały się uprawy jare, które wskutek niezbyt sprzyjającej pogody w okresie siewu wykazują stan niższy średniego. Z porównania z ub. r. wynika, że zasiewy ozime są obecnie lepsze, natomiast stan jarych jest znacznie gorszy.

Najlepszy stan ozimin obserwowano w woj. centralnych i południowych, a średni—w zachodnich. Najgorszy stan zasiewów miały województwa wschodnie (woj. wileńskie—pszenica i żyto—2.5) z wyjątkiem Wołynia (pszenica—3.5, żyto—3.3). Zasiewy jare natomiast najlepiej przedstawiały się w województwach zachodnich i południowych.

Stan koniczyn przeciętnie dla całej Polski wyrażał się stopniem 3.1 (w ub. r. 2.6). Stan łąk i pastwisk był znacznie gorszy aniżeli w ub. r. i wynosił w stopniach: dla łąk polnych suchych 2.4 (ub. r.—2.8), mokrych—nizinnych 2.5 (3.0) i meliorowanych 2.9 (3.4), dla pastwisk 2.1 (2.7).

Kwitnienie sadów odbywało się w warunkach niepomyślnych (65% odpowiedzi korespondentów).

PRZEPISY O WYWOZIE KONI ZA GRANICĘ — p. niżej.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

PRZEPISY O WYWOZIE KONI ZA GRANICĘ.—Wywóz koni stanowi dość poważną pozycję w naszym eksporcie. Pozycja ta jest interesująca nie tylko z punktu widzenia bilansu handlowego, lecz skupia ona uwagę zainteresowanych kół rolniczych ze względu na dalsze widoki rozwoju hodowli tej gałęzi produkcji rolniczej, zresztą wyjątkowo specjalnej. Ponadto niewątpliwie wywozem koni ze względów zrozumiałych interesuje się wojsko, dla którego nie mogą pozostać obojętne losy tych zwierząt, które nie tylko w czasie wojny lecz i w czasie pokoju stanowią niezbędny element wyposażenia wojskowego.

Do połowy 1936 r. wywóz koni był nieregulamentowany. W czerwcu tego roku zostały wprowadzone organizacyjne cła wywozowe, które—wbrew przypuszczeniu niektórych kół—nie tylko nie wpłynęły na zahamowanie wywozu, lecz—przeciwnie—przyczyniły się do jego rozwoju. Obecnie po 2-letniej obserwacji nastąpiło dalsze pogłębienie reglamentacji wywozu koni w drodze wydanych w ostatnim czasie przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu instrukcyj dla eksporterów koni. Instrukcje te składają się z 3 oddzielnych zarządzeń, stanowiących jednak pewną zamkniętą całość.

Pierwsza z instrukcyj zawiera przepisy, dotyczące rejestracji eksporterów koni, trybu postępowania z zaświadczeniami na wolny od cła wywóz, ustanawia specjalną kontrolę wywozu koni w osobie Głównego Kontrolera Wywozu Koni przy Polskim Związku Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych, reguluje w sposób ogólny sprawę podziału kontyngentów wywozowych oraz sprawę pobierania przez organizację branżową, jaką jest Polski Związek Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych, opłat od eksportu.

Część, odnosząca się do rejestracji, przewiduje, iż do rejestru eksporterów koni, prowadzonego przez Państwowy Instytut Eksportowy, mogą być wpisane firmy, które przedłożą za pośrednictwem właściwych terytorialnie izb przemysłowo-handlowych odpowiednie podanie i dołączą następujące dokumenty: a) uwierzytelniony odpis świadectwa przemysłowego na dany rok bieżący I lub II kategorii handlowej, względnie III kategorii handlowej, o ile firma jest spółdzielnią, b) wyciąg z rejestru handlowego względnie spółdzielczego, c) zaświadczenie o prowadzeniu ksiąg handlowych, d) zaświadczenie terytorialnie właściwej izby przemysłowo-handlowej w porozumieniu z właściwą izbą rolniczą o kwalifikacjach finansowych i fachowych oraz o solidności kupieckiej, e) deklarację, zobowiązującą firmę do przestrzegania przepisów o wy-

wozie koni za granicę, f) ponad to firmy spółdzielcze powinny przedstawić statut spółdzielni, listę członków, zaświadczenie o podleganiu ustawowej kontroli oraz roczne sprawozdanie z działalności, bilans i zamknięcie rachunkowe—o ile nie są spółdzielniami nowopowstałymi.

Przed wniesieniem do rejestru eksporterów koni Państwowy Instytut Ekspertowy winien zasięgnąć również w Polskim Związku Eksporterów Bekonów i Artykułów Zwierzęcych opinii o firmie.

Jak już wyżej wspomniano, kontrolę wywozu koni sprawować będzie Główny Kontroler Wywozu Koni przy Polskim Związku Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych wraz z podległymi mu kontrolerami. Zarówno Głównego Kontrolera, jak i pozostałych kontrolerów zatwierdza—na wniosek Polskiego Związku Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych—Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Ref. Rol. oraz Ministrem Spraw Wojskowych. Wszyscy kontrolerzy będą zaprzysiężeni przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie.

Drugie zarządzenie ustala ogólne warunki dla wywozu koni użytkowych. Stanowi ono, iż na eksporterów koni może być nałożony obowiązek zakupu na sprzedaż rolniczych określonej przez Polski Związek Eksporterów Bekonów i Artykułów Zwierzęcych w porozumieniu ze Związkiem Izb i Organizacji Rolniczych R. P. ilości koni użytkowych oraz obowiązek zakupu określonej w tenże sposób ilości koni wierzchowych za pośrednictwem kół hodowców. Ponad to zarządzenie to zawiera przepisy, dotyczące transportu koni, sprzedaży za granicę oraz wyklucza z eksportu konie nieodpowiednie.

Zarządzenie trzecie dotyczy jakości wywożonych do Anglii, Szwajcarii i Niemiec koni użytkowych. Zgodnie z tym zarządzeniem nie mogą być wywożone do wzmiankowanych krajów konie, posiadające poniższe wady lub schorzenia: a) narośla, nowotwory na skórze i rany rozmaitego pochodzenia, szczególnie w miejscach zetknięcia się z rzędem lub uprzężą, b) kretowina (przetoka potylicy), c) ślepoty, katarakta, ślepoty miesięczna, skalka lub bielmo, zakrywające źrenicę jednego lub obydwóch oczu, d) brak czterech zębów stałych, e) uszkodzenie języka, uniemożliwiające normalne spożywanie pokarmów, f) przepuklina ponad grubość palca wskazującego, g) przetoka lub zgrubienie sznurka nasiennego, h) kulawizna chroniczna wszelkiego rodzaju, i) przewlekły stan zapalny ścięgien z opuszczeniem stawu pęcinoowego, j) włogaczna, k) kopyta z wypukłą podszewką, głębokimi szczelinami lub zdeformowane po ochwicie, l) rozedma płuc lub dychawica szwizcząca, ł) porażenia i niedowłady wszelkiego rodzaju, m) wartogłowienie, n) łykawość, o) wszelkie choroby zaraźliwe oraz chroniczne i nieuleczalne, jak też błędy pokroju, które znacznie obniżają wartość użytkową konia.

To ostatnie zarządzenie w miarę potrzeby będzie rozszerzane również na eksport koni użytkowych do innych krajów.

Wszystkie wyżej omówione zarządzenia wchodzą w życie z dniem 1/VIII b. r.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 23/V ÷ 4/VI 1938 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	23 ÷ 28/V	30/V ÷ 4/VI	Różnica %
Pszennica			
Warszawa . . .	28·58	28·33	— 0·9
Poznań . . .	25·25	25·25	—
Lwów . . .	25·57½	25·62½	+ 0·1
Średnia . . .	26·47	26·40	— 0·3
Ż y t o			
Warszawa . . .	21·93¾	21·94	+ 0·01
Poznań . . .	21·02½	21·62½	+ 2·8
Lwów . . .	20·60	20·42	— 0·9
Średnia . . .	21·18¾	21·32½	+ 0·6
O w i e s			
Warszawa . . .	21·87½	21·87½	—
Poznań . . .	19·35	19·50	+ 0·7
Lwów . . .	19·85	19·64	— 1·1
Średnia . . .	20·36	20·33½	— 0·2
J ę c z m i e ń z w y k ł y			
Warszawa . . .	18·96	18·75	— 1·2
Poznań . . .	17·83	17·90	+ 0·3
Lwów . . .	16·75	16·50	— 1·5
Średnia . . .	17·85	17·72	— 0·8

Jęczmień browarny

Warszawa . . .	} nie notowany
Poznań . . .	
Lwów . . .	
Średnia . . .	nie notowany

— W okresie sprawozdawczym (od 30 maja do 4 czerwca) na rynku ziób panowała tendencja niejednolita: na giełdzie warszawskiej—po kilku okresach nastroju mocniejszego—wystąpiło osłabienie i w związku z tym spadek notowań; na giełdzie poznańskiej natomiast—przy tendencji stałej—utrzymano został dotychczasowy poziom notowań. W zakresie kształtowania się obrotów poważniejszych zmian nie odnotowano. Na giełdzie warszawskiej zniżkę (w zł na 100 kg) odnotowały następujące zboża i przetwory: wszystkie rodzaje pszenicy 0·50, I standart żyta 0·25, wszystkie—za wyjątkiem browarnego—gatunki jęczmienia 0·50 oraz wszystkie gatunki otrąb pszenicznych z przemiału standartowego 0·50; na giełdzie poznańskiej w ruchu notowań nie miały miejsca żadne zmiany.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 6 816 t, w tym 1 186 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 5 328 i 1 098).

Warszawa.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista 28·00 ÷ 28·50 (28·50 ÷ 29·00), —jednolita 28·00 ÷ 28·50 (28·50 ÷ 29·00), —zbierana 27·50 ÷ 28·00 (28·00 ÷ 28·50), żyto I standart 21·75 ÷ 22·00 (22·00 ÷ 22·25), —I standart 683 grl bez notowań, jęczmień browarny bez notowań, —I standart 18·75 ÷ 19·00 (19·25 ÷ 19·50), —II standart 18·25 ÷ 18·50 (18·75 ÷ 19·00), —III standart 18·00 ÷ 18·25 (18·50 ÷ 18·75), owies I standart 22·25 ÷ 22·75, —eksportowy 478 ÷ 488 grl bez obrotów, —II standart 21·00 ÷ 21·50, mąka pszenna: I gat. 0 ÷ 30% 43·00 ÷ 45·50, —I gat. 0 ÷ 50% 40·00 ÷ 42·50, —I gat. A 0 ÷ 65% 38·00 ÷ 40·00, —II gat. 30 ÷ 65% 31·00 ÷ 32·50, —II gat. A 50 ÷ 65% 26·50 ÷ 29·50, —III gat. 65 ÷ 70% 23·50 ÷ 26·50, —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna 16·50 ÷ 17·50, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 50% 32·25 ÷ 33·00, —I gat. 0 ÷ 65% 30·00 ÷ 30·50, —II gat. 50 ÷ 65% 19·75 ÷ 20·75, —razowa 0 ÷ 95% 23·75 ÷ 24·50, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 14·75 ÷ 15·25 (15·25 ÷ 15·75), —średnie z przemiału standartowego 13·50 ÷ 14·00 (14·00 ÷ 14·50), —mialkie z przemiału standartowego 13·50 ÷ 14·00 (14·00 ÷ 14·50), otręby żytnie z przemiału standartowego 14·25 ÷ 14·75, otręby jęczmienne 12·75 ÷ 13·25.

Poznań.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 25·00 ÷ 25·50, żyto 21·50 ÷ 21·75, jęczmień 638/650 grl 17·25 ÷ 17·50, —673/678 grl 17·50 ÷ 18·00, —710/717 grl 18·25 ÷ 18·50, —browarny bez notowań, owies I standart 19·75 ÷ 20·25, —II standart 18·75 ÷ 19·25, mąka wraz z workiem: pszenna I gat. 0 ÷ 30% 43·75 ÷ 44·75, —I gat. 0 ÷ 50% 40·75 ÷ 41·75, —I gat. 0 ÷ 65% 37·75 ÷ 38·75, —II gat. 30 ÷ 65% 33·25 ÷ 34·25, —II gat. A 50 ÷ 65% bez notowań, —III gat. 65 ÷ 70% bez notowań, —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna bez notowań, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 50% 31·75 ÷ 32·75, —I gat. 0 ÷ 65% 30·25 ÷ 31·25, —II gat. 50 ÷ 65% bez notowań, —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 15·50 ÷ 16·00, —średnie z przemiału standartowego 13·50 ÷ 14·50, otręby żytnie z przemiału standartowego 14·75 ÷ 15·75, otręby jęczmienne 12·75 ÷ 13·75.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 30 maja do 4 czerwca 1938 r.

Okres sprawozdawczy na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej minął pod znakiem tendencji niejednolitej. Obroty — w związku z ultimo miesiąca — silnie zredukowane. Salda tygodniowe (w zł) poszczególnych akcji przedstawiają się następująco: Warsz. Tow. Kopalń Węgla — 0·25, Modrzejów + 0·50, Ostrowiec (ser. B) + 1·75, Starachowice — 0·25 oraz Tow. Zakładów Żyrardowskich — 3·25. Z dniem 1/VI 1938 r. akcje Przemysłu Metalowego „Granat” są notowane bez kuponu dywidendowego za rok 1937 wartości zł 8·00, akcje Zakładów Amunicyjnych „Pocisk” — bez kuponu dywidendowego za rok 1937 wartości zł 6·00, oraz akcje Tow. Zakładów Żyrardowskich — bez bezwartościowego kuponu dywidendowego za lata 1936/37 i 1937; z dniem 2/VI 1938 r. — akcje: Powszechnego Banku Kredytowego — bez kuponu dywidendowego za rok 1937 — wartości zł 6·50, oraz akcje (zwykle i uprzywilejowane) Warsz. Tow. Kopalń Węgla — bez bezwartościowego kuponu dywidendowego za rok 1937.

Na giełdach krakowskiej i poznańskiej — zawierano sporadyczne transakcje po kursach mn. w. utrzymanych.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	119.25	118.00	118.75
„ „ imienne	zł 100	„	„	-119.25
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	„	„	118.00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	28.75	28.50	34.00
Lilpop	zł 100	73.50	72.75	28.50
Modrzejów	zł 50	„	„	73.50
Ostrowiec ser. B	zł 100	56.25	54.60	13.00
Starachowice	zł 100	36.75	36.25	55.50
				-56.25
				36.50
				-36.25

Tow. Zakładów Żyrardowskich

zł 100 52.00 49.00 49.00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 119.00—116.00 (120.00—116.00), Florianka 105.00—95.00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego): Bank Polski 118.00 (118.50—116.00), H. Cegielski 26.00, Lubań-Wronki 30.00—28.00 (30.00).

CŁO ORAZ REGLAMENTACJA

CLENIE GALALITU ESTOŃSKIEGO.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 39/1938, poz. 327 ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 1/VI b. r., wprowadzające tymczasowo w życie postanowienia dodatkowego protokołu z dn. 22/IV b. r. do protokołu taryfowego polsko-estońskiego z dn. 19/II b. r., dotyczące cienia galalitu.

Jak wiadomo, terminowa stawka celna konwencyjna na galalit itp. masy plastyczne (z wyjątkiem bakelitu), przyznana Czechosłowacji z poz 488 p. 2b I tar. celn. w wysokości zł 100 od 100 kg, wygasła z dniem 31/XII 1937 r., nie została bowiem przedłużona.

Omawiany protokół dodatkowy ustala, iż te transporty galalitu estońskiego, które przywiezione i zgłoszone zostały do odprawy celnej w okresie 1/I—31/XII 1937 r., lecz odprawione w 1938 r.—mogą korzystać z cła konwencyjnego w wysokości zł 100 od 100 kg, przyznane Czechosłowacji protokołem z dn. 18/II 1937 r.

Stosownie do przepisów art. 46 ust. 6 prawa celnego przy cieniu towarów ma zastosowanie taka stawka celna, jaka obowiązuje w dniu zgłoszenia towaru do odprawy celnej pod warunkiem jednakże, iż towar zostanie zgłoszony we właściwym ustalonym przepisami celnymi ter-

minie (§ 33 przepisów wykonawczych do prawa celnego ustala te terminy) oraz iż należności celne zostaną uiszczone w ciągu 14 dni po dniu ustalenia wyniku rewizji. W wypadku nie zachowania tych warunków—ma zastosowanie stawka celna, obowiązująca w dniu uiszczenia należności celných.

Z brzmienia omawianego protokołu wynika, iż jedynym warunkiem, uprawniającym do zastosowania cła konwencyjnego zł 100 od 100 kg, jest, aby transporty galalitu były wprowadzone do polskiego obszaru celnego i zgłoszone do odprawy celnej w 1937 r., bez względu na to, czy galalit został zgłoszony do odprawy celnej oraz czy należności celne zostały uiszczone w przewidzianych przepisami celnymi terminach. Praktycznie postanowienia ogłoszonego ostatnio protokołu polsko-estońskiego mają dotyczyć tylko nielicznych transportów, które zgłoszone zostały do odprawy celnej w końcu 1937 r. (a więc w okresie obowiązywania cła konwencyjnego), lecz termin bądź zgłoszenia, bądź uiszczenia należności celných, przewidziany prawem celnym i przepisami wykonawczymi do niego—nie został zachowany, a należności celne zostały uiszczone już w 1938 r.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

PRZEWOZY NA P. K. P. W KWIETNIU 1938 R. — Przeciętny dzienny naładunek na P. K. P. w kwietniu 1938 r. w porównaniu z kwietniem 1937 r. kształtował się następująco (w wagonach 15-tonowych):

	Kwiecień	
	1938	1937
Zboże	193	227
Mąka, kasza itp.	224	190
Ziemniaki	85	137
Sól	70	69
Cukier	69	64
Inne artykuły aprowizacyjne	174	169
Buraki cukrowe	„	„
Zwierzęta i ptactwo	159	155
Mięsa i bekony	25	24
Drzewo ¹⁾	918	1 130
Węgiel ²⁾	5 246	4 782
Ropa i produkty naftowe	166	186
Nawozy sztuczne	146	224
Materiały budowlane	814	779
Ruda oraz surowce dla przemysłu fabrycznego	398	404
Produkty przemysłowe	1 058	1 091
Narzędzia i maszyny rolnicze	4	4
Pozostałe	564	625
Drobnica i ładunki pośpieszne	1 878	1 816
Razem naładunek przesyłek handlowych	12 191	12 076

Przewozy gospodarcze	623	547
„ wojskowe	242	112

Razem naładunek w kraju 13 056 12 735
w tym:

do przewozu w kraju	10 464	9 820
do wywozu przez granice lądowe i porty polskiego obszaru celnego	2 592	2 915
Naładunek w W. M. Gdańsku	280	241
Przyjęcie od kolei zagranicznych	168	199
Tranzyt	1 065	1 124

Ogółem: 14 569 14 299

Podobnie, jak i w ubiegłych miesiącach, przewozy kolejowe w kwietniu b. r. wykazują tendencję zwyżkową, jednakże daje się zauważyć pewne osłabienie wzrostu przewozów. W porównaniu z kwietniem 1937 r. ogół przewozów wzrósł przeciętnie dziennie tylko o 270 wag. (1.9%), naładunek w kraju o 321 wag. (2.5%) i naładunek przesyłek handlowych o 115 wag. (0.95%).

Pod względem kierunku przewozów sytuacja kształtowała się w porównaniu z tym samym miesiącem ub. r. następująco: przewozy w kraju wzrosły przeciętnie dziennie o 622 wag. (6.3%), naładunek w W. M. Gdańsku o 39 wag. (16.1%); natomiast nastąpił spadek: wywozu przez granice lądowe i porty p. o. c. o 323 wag. (11.0%), przyjęcia od kolei zagranicznych o 31 wag. (15.5%) oraz tranzytu o 59 wag. (5.2%).

W porównaniu z kwietniem 1937 r. wzrost przewozów nastąpił przy następujących grupach towarów i wynosił przeciętnie dziennie przy: mące, kaszach itp. 34 wag. (17.0%), soli 1 wag. (1.4%), cukrze 5 wag. (7.8%), innych artykułach aprowizacyjnych 5 wag. (2.9%), zwierzętach i ptactwie 4 wag. (2.6%), mięsie i bekonach 1 wag. (4.1%), węglu kamiennym 464 wag. (9.7%), materiałach budowlanych 35 wag. (4.5%) oraz przy drobnicy i ładunkach pośpiesznych 62 wag. (3.4%).

Wydatny wzrost przewozów mąki, kasz itp. przetworów zbożowych nastąpił głównie wskutek zwiększonych obrotów na rynku krajowym,

¹⁾ W tym: do wywozu przez granice lądowe i porty polskiego obszaru celnego w kwietniu 1938 r.—179 wagonów 15-tonowych, a w kwietniu 1937 r.—248 wagonów 15-tonowych.

²⁾ W tym: do wywozu przez granice lądowe i porty polskiego obszaru celnego w kwietniu 1938 r.—2 046 wagonów 15-tonowych, a w kwietniu 1937 r.—2 282 wagony 15-tonowe.

jak również wskutek wywozu, zwłaszcza mąki pszennej, do Anglii, Finlandii i Norwegii. Przewozy soli zwiększyły się nieznacznie, co przypisać należy zwiększonemu wyłącznie spożyciu krajowemu, gdyż wywóz, i tak zresztą nieduży, wykazał spadek w porównaniu z kwietniem ub. r.

Pomyślnie kształtowanie się przewozów cukru spowodowane zostało przeszło 4-krotnym wzrostem wywozu do Estonii i Finlandii, natomiast przewozy wewnętrzne nie wykazały większych zmian. Przewozy innych artykułów aprowizacyjnych, wykazujące nieznaczne zwiększenie, świadczą o pewnym osłabieniu wzrostu konsumpcji krajowej. Mniejszy niż w miesiącu ubiegłym wzrost przewozów zwierząt jest wynikiem zakończenia procesu wyprzedaży bydła i trzody chlewnej (wskutek braku pasz) oraz stopniowego zniżania się podaży do poziomu z ub. r. Wzrost przewozów w grupie mięsa i bekonów wywołany został zwiększeniem się przewozów mięsa świeżego na rynku wewnętrznym oraz wywozu za granicę, natomiast przewozy bekonów utrzymały się na niezmiennym poziomie. Ogólny wzrost przewozów węgla kamiennego spowodowany został wyłącznie znacznym zwiększeniem się przewozów w kraju o 700 wag. (28%) dzięki zapotrzebowaniu ze strony przemysłu, bowiem wywóz przez porty p. o. c. i granice lądowe spadł w porównaniu z kwietniem ub. r. przeciętnie dziennie o 236 wag. (10·3%). Przewozy materiałów budowlanych wykazują, podobnie jak i w kwietniu, dalszy wzrost dzięki trwającemu ruchowi inwestycyjnemu.

Spadek przewozów objął następujące grupy towarów: zboże, którego przeciętny dzienny naładunek spadł o 34 wag. (15%), ziemniaki o 52 wag.

(37·9%), drzewo o 212 wag. (18·7%), ropa i produkty naftowe o 20 wag. (10·7%), nawozy sztuczne o 78 wag. (34·8%), ruda i surowce dla przemysłu fabrycznego o 6 wag. (1·5%), produkty przemysłowe o 33 wag. (3·0%) oraz pozostałe towary o 61 wag. (9·8%).

Na spadek przewozu zbóż wpłynęło zmniejszenie się obrotów na rynku wewnętrznym, czego nie mogło zrównoważyć dość znaczne zwiększenie się eksportu, głównie jęczmienia. Szczególnie silny spadek daje się zauważyć przy ziemniakach, co przypisać należy zarówno zmniejszeniu się przewozów w kraju, jak i wywozu za granicę, który spadł o ok. 59% w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. Podobnie zmniejszenie się naładunków drewna nastąpiło wskutek spadku eksportu o 69 wag. (27·8%) oraz obrotów wewnętrznych o 143 wag. (16·2%) przeciętnie dziennie. Zahamowanie wywozu nafty oraz wyjątkowo silny spadek eksportu olejów pędnych i smarowych oraz parafiny wpłynęły niekorzystnie na przewozy tej grupy towarów. Spadek przewozów nawozów sztucznych nastąpił wskutek zmniejszonego zbytu na rynku krajowym wobec poczynienia znacznych zakupów przez rolników w miesiącach poprzednich. Przewozy rud i surowców dla przemysłu zmniejszyły się nieznacznie, natomiast nieco większy spadek daje się zauważyć przy produktach przemysłowych.

Przewozy narzędzi i maszyn rolniczych utrzymały się na niezmiennym poziomie.

N. K.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

OBROTY PORTÓW EUROPEJSKICH W ROKU 1937

Ze struktury geograficznej Europy wynika, że obroty jej portów dają dokładniejsze odzwierciedlenie koniunktury gospodarczej aniżeli praca portów innych kontynentów. Obszary gospodarcze, z małymi wyjątkami, nie uwzględniając Z. S. R. R., nie są oddalone dalej aniżeli 500 km od najbliższego wybrzeża i portu. Sytuacja portów pod względem gospodarczym wyjaśnia zatem równocześnie stan gospodarstwa ogólnoeuropejskiego.

Poniżej zestawiono obroty towarowe 39 portów europejskich w roku 1937 oraz —porównawczo— w roku 1936 (w tys. ton):

Port	1936			1937		
	Przywóz	Wywóz	Obrót ogólny	Przywóz	Wywóz	Obrót ogólny
Rotterdam	20 353	16 415	36 768	25 108	21 500	46 608
London	35 425	7 590	43 015	36 355	8 032	44 387
Antwerpia	12 477	12 772	25 249	14 312	14 119	28 431
Hamburg	14 819	7 219	22 038	16 669	8 589	25 258
Newcastle o/Tyne	2 089	13 645	15 734	2 252	14 121	16 373
Liverpool	9 342	5 149	14 491	10 108	5 590	15 698
Marsylia	6 575	2 674	9 249	6 871	2 905	9 776
Rouen	6 691	1 311	8 002	7 990	1 069	9 059
Gdynia	1 335	6 408	7 743	1 718	7 288	9 006
Szczecin	4 240	4 128	8 368	4 872	3 458	8 330
Brema	2 640	4 138	6 778	3 328	4 754	8 082
Emden	3 702	4 241	7 943	3 978	4 038	8 014
Le Havre	5 452	2 022	7 474	5 648	2 182	7 830
Cardiff	1 513	4 892	6 405	1 738	5 927	7 665
Gdańsk	953	4 675	5 628	1 516	5 685	7 201
Genua	4 466	935	5 401	5 885	1 311	7 196
Glasgow	3 340	3 146	6 486	3 714	3 371	7 085
Kopenhaga	5 239	1 343	6 582			
Amsterdam	3 125	1 876	5 001	3 521	2 338	5 859
Bordeaux	3 205	1 049	4 254	3 720	1 246	4 966
Dunkierka	2 745	1 855	4 600	3 278	1 573	4 851
Wenecja	2 872	757	3 629	3 702	769	4 471
Sztokholm	3 618	336	3 954	3 960	449	4 409
Gent	2 295	1 132	3 427	2 916	1 124	4 040
Klajpeda	811	462	1 273			
Królewiec	3 808	777	4 585	2 759	898	3 657
Leningrad	414	3 235	3 649			
Nantes	2 296	623	2 919	2 388	846	3 234
Triest	1 396	837	2 233	2 026	1 144	3 170
Neapol	1 653	360	2 013	1 925	517	2 442
Helsinki	1 207	373	1 580	1 564	452	2 016
Lubeka	1 575	586	2 161	1 362	633	1 995
Oslo	1 330	466	1 799			
Southampton	792	496	1 288	928	536	1 464

Sète	922	240	1 162	1 083	278	1 361
Nordenham	164	998	1 162	142	1 070	1 212
Boulogne-sur-Mer	867	295	1 162			
Split	290	582	791			
Fiume	343	338	681	379	383	762
Rostock, Warnemünde, Wismar	356	281	637	386	286	672
Kilonia	496	51	547	569	70	639
St. Nazaire	442	57	499	544	62	606
Suśak	251	275	526			
Sassnitz	106	280	386	112	322	434
Cherbourg	171	29	200	202	19	221

Ogółem wszystkie porty, uwzględnione w tym zestawieniu, wykazują w 1937 r. łączny wzrost o 20·5 mln. t (12·1%) w przywozie oraz o 14·3 mln. t (12·4%) w wywozie, co daje ogólny wzrost obrotów towarowych o 34·8 mln. (12·3%) w stosunku do 1936 r.

Wynik rekordowy uzyskał, leżący u ujścia Renu, port rotterdamski (główne zaplecze: obszary nadreńskie i główne zagłębie Ruhry), którego obrót towarowy wyniósł 46·6 mln. t. Wzrost obrotów tego portu, wynoszący 24·8%, jest 2-krotnie wyższy aniżeli ogólna przeciętna. Na wzrost ogólnych obrotów złożyła się 23·4%-owa zwyżka przywozu oraz 31%-owa zwyżka wywozu. Tym wynikiem rekordowym port rotterdamski prześcignął ponownie port londyński, który zajmował w roku porównawczym pierwsze miejsce wśród portów europejskich. Ogólny przeładunek portu londyńskiego wynosił 44·4 mln. t. O ile chodzi o przywóz—to port londyński z tonażem 36·4 mln. zajmuje nadal pierwsze miejsce wśród wszystkich portów europejskich.

Za pierwszą grupą portów—z obrotem powyżej 40 mln. t—kroczą w pewnym odstępnie druga grupa portów, które mogą się wykazać ogólnym obrotem towarowym w wysokości 15÷30 mln. t. W tej grupie zajmują trzecie i czwarte miejsce porty kontynentalne: Antwerpia i Hamburg; dalsze miejsca przypadają portom angielskim; Newcastle o/Tyne (piąte) i Liverpool (szóste). Antwerpia uzyskała wskutek wzrostu o 12·6% ogólny obrót towarowy w wysokości 28·4 mln. ton (przywóz—14·3 mln. t, wywóz—14·1 mln. t) i należy—podobnie jak w 1936 r.—do tych portów Europy, które pod względem kierunkowym wykazują najbardziej jednolitą strukturę przewozową.

Hamburg, w którym ogólny wzrost obrotów wyniósł 14·6%, w jeszcze silniejszym stopniu niż Antwerpia podwyższył swe obroty, osiągając 25·3 mln. t. Hamburg wyróżnia się wśród innych portów niemieckich przede wszystkim wzrostem wywozu o 19·0%—wobec ogólnej przeciętnej 12·4%. Wzrost przywozu, który wyniósł 12·5%, przekracza tylko nieznacznie ogólną przeciętną (0·4%). O ile przy analizie ogólnych obrotów światowych portów kontynentu: Hamburga, Rotterdamu

Antwerpii—przeprowadzi się podział na przeladunek przesyłek masowych i drobnicowych—wówczas stosunek Hamburga do pozostałych dwóch portów przedstawia się znacznie korzystniej.

Trzecia grupa portów europejskich obejmuje porty, które osiągnęły ogólny obrót w wysokości 5÷10 mln. t. Do tej grupy należy—wg powyższego zestawienia—13 portów, które zajmują miejsca w kolejności następującej: Marsylia, Rouen, Gdynia, Szczecin, Brema, Emden, Le Havre, Cardiff, Gdańsk, Genua, Glasgow, Kopenhaga i Amsterdam.

Marsylia, której ogólny obrót wyniósł 9·8 mln. t, wykazuje wzrost tylko o 5·7%, mianowicie +5% w przywozie i 8·6% w wywozie.

Rouen natomiast uzyskał wzrost o 13·2%, dochodząc do ogólnego obrotu w wysokości 9·1 mln. t, przy czym godnym uwagi jest spadek wywozu o 18·5% przy wzroście przywozu o 19·4%.

Prawie równy wynik przeladunkowy, mianowicie 9 mln. t, uzyskał port g d y ŋ s k i, który uplasował się zatem na dziewiątym miejscu wśród wyżej wymienionych portów europejskich. Przy wzroście wywozu o 13·7%—port gdyniński wysunął się nawet na czwarte miejsce wśród europejskich portów wywozowych, mianowicie za Rotterdamem, Newcastle o/Tyne i Antwerpią. Gdynia jest zatem trzecim z rzędu portem wywozowym na kontynencie. W stosunku do portów bałtyckich Gdynia prześcignęła w roku sprawozdawczym ponownie port szczeciński, wysuwając się znowu na pierwsze miejsce jako n a j w i ę k s z y port bałtycki.

Za Gdynią kroczy (na dziesiątym miejscu) szczeciński port, którego ogólny obrót w wysokości 8·3 mln. t w roku sprawozdawczym jest o 0·5% mniejszy aniżeli wynik przeladunkowy w 1936 r. Mimo to należy uznać wynik Szczecina jako bardzo korzystny, i to z tego powodu, że wzrost w 1936 r. o przeszło 2 mln. t uzyskany został dzięki przekierowaniu kolejowego ruchu z Prusami Wschodnimi na drogę morską przez Szczecin. Ten szlak—po podjęciu regularnego ruchu tranzytowego przez Polskę—stracił, oczywiście, podstawę rozwojową. Liczbowo wznowienie ruchu kolejowego wyraża się spadkiem wywozu szczecińskiego o 16·2%, podczas gdy przywóz wzrósł o 14·9%.

Zarówno Brema, jak i Emden na nowo przekroczyły granicę 8 mln. t, przyczym Brema osiągnęła lokatę przed Emden w powodu zwiększenia obrotów towarowych o 19·2% (przywóz +26·1%, wywóz +14·9%). Emden, który w ostatnich latach osiągnął nadzwyczajny wzrost, mógł swoją pozycję utrzymać z powodu zwiększenia przywozu o 7·4%, i tym samym wyrównać spadek wywozu, który wyniósł 4·8%. Wskutek tego ogólny obrót towarowy w 1937 r. wzrósł o 0·9%.

Le Havre wykazał również wzrost o 4·8%, leżący daleko poniżej ogólnej przeciętnej (Le Havre tworzy razem z leżącym w głębi łądu portem Rouen nad Seną (Seine) ostatnią morską bramę wypadową Paryża).

Angielski port Cardiff osiągnął wzrost obrotów o 19·7%, który należy przypisać znacznemu wzrostowi wywozu węgla.

Na piętnastym miejscu spośród wyżej wymienionych portów uplasował się G d a ŋ s k, wykazujący wzrost obrotów o 27·9%—wzrost nawet nieco większy niż wzrost Rotterdamu. Ten dodatni wynik należy przypisać znacznej zwwyżce przywozu (59·1%). Również wywóz wykazuje zwwyżkę—o 21·6%. Wzrost ten został spowodowany znacznym ożywieniem w obrotach towarów masowych, to znaczy przywozem rud i zwiększonym wywozem węgla i drzewa. Przy porównaniu obrotów towarów masowych z drobnicowymi wynik musi wypaść na niekorzyść Gdańska.

Co do wielkości jest Gdańsk na piątym miejscu jako kontynentalny port wywozowy—po Rotterdamie, Antwerpii, Hamburgu i Gdyni, natomiast jest trzecim portem na Bałtyku, mianowicie po Gdyni i Szczecinie, a przed Kopenhagą.

Na tym samym prawie miejscu co Gdańsk uplasowały się porty Genua i Glasgow, przy czym na podkreślenie zasługuje zwwyżka obrotów Genui w wysokości 33·2%.

Czwartą grupę portów tworzą porty (od dwudziestego do dwudziestego siódmego miejsca): Bordeaux (5·0 mln. t, wzrost obrotów o 16·7%), Dunkierka (4·9 mln. t, +5·5%), Wenecja (4·5 mln. t, +23·2%), Sztokholm (4·4 mln. t, +11·5%), Gandawa (4·0 mln. t, +17·9%),

Królewiec (3·7 mln. t, -20·2%), Nantes (3·2 mln. t, +10·8%) i Triest (3·2 mln. t, +42·0%). W powyższym rzucza się w oczy spadek morskiego ruchu towarowego Królewca o 20·2%, zmniejszył się bowiem przywóz o 27·5% z powodów, które już przytoczono przy omawianiu pracy portu szczecińskiego (zmniejszenie wywozu Szczecina w ruchu z Prusami Wschodnimi spowodowało naturalnie odpowiednie zmniejszenie przywozu Królewca).

Szczególne znaczenie mają dane, dotyczące obrotów Triestu, który z wzrostem 42·0% ruchu obrotowego zajął rekordowe miejsce pomiędzy wzmiankowanymi wyżej portami. Na rekordowy wzrost obrotów Triestu składają się prawie podwojony (45·1%) przywóz i wzrost wywozu w wysokości 36·7%.

Do piątej grupy portów o obrotach 1÷3 mln. t zaliczyć należy następujące porty: Neapol (2·4 mln. t, +21·3%), Helsinki (2·0 mln. t, +27·6%), Lubeka (2·0 mln. t, -8·3%), Southampton (1·5 mln. t, +13·7%), Sète (1·4 mln. t, +17·1%) i Nordenham (1·2 mln. t, +4·3%).

Następną, a zarazem ostatnią, grupę tworzą porty z rocznym obrotem poniżej 1 mln. ton. Do tej grupy należą następujące (zestawione według wielkości obrotów) porty: Fiume (0·8 mln. t, +11·9%), grupa portów Rostock, Warnemünde i Wismar (0·7 mln. t, +5·5%), Kilonia (0·6 mln. t, +16·8%), St. Nazaire (0·6 mln. t, +21·4%), Sassnitz (0·4 mln. t, +12·4%) i Cherbourg (0·2 mln. t, +10·5%).

Największy wzrost obrotów ogólnych wykazuje Triest, mianowicie o 42·0%, następnie: Genua +33·2%, Gdańsk +27·9% i Helsinki +27·6%, Rotterdam +26·8%, Wenecja +23·2%, St. Nazaire +21·4% i Neapol +21·3%.

Największą zwwyżkę w przywozie osiągnął Gdańsk +59·1%, następnie: Triest +45·1%, Genua +31·8%, Helsinki +29·6%, Wenecja +28·9%, Gdynia +28·7%, Gandawa +27·1%, Brema +26·1%.

W zakresie wywozu—Neapol odnotował zwwyżkę w wysokości 43·6%, Genua +40·2%, Kilonia +37·3%, Triest +36·7%, Nantes +35·8%, Sztokholm +33·6%, Rotterdam +31·0%, Amsterdam +24·6%, Gdańsk +21·6%, Helsinki i Cardiff—po 21·2%.

Reasumując powyższe wywody, dochodzimy do wniosku, że uzyskane obroty należy uważać jako zadowalające. Trzeba jednak zwrócić uwagę na fakt, że przytoczone wyżej liczby dotyczą tylko wyników globalnych—bez uwzględnienia podziału na towary masowe i drobnicowe,

K. Meier

SYTUACJA RYNKU FRACHTOWEGO W MAJU 1938 R.

W ubiegłych latach maj wykazywał wyraźną tendencję w kierunku ożywienia się ruchu handlowego, w ślad za czym następowało podwyższenie stawek frachtowych szczególnie dla ładunków drzewa, dla których z dniem 1/V b. r. wprowadzono stawki minimalne. W roku bieżącym objawy te przesunęły się o cały miesiąc. Składają się na to dwa zasadnicze momenty, mianowicie: 1) znikoma chłonność rynków ze względu na istniejące wielkie zapasy, jak np. drzewa w Anglii i węgla (ok. 1 mln. t) w Szwecji, co powoduje spadek cen, niekiedy poniżej poziomu opłacalności, 2) niepewne stosunki polityczne, które—ze względu na zbyt wielkie ryzyko—powodują zaniechanie szeregu interesów i działają hamująco na rozwój wymiany międzynarodowej.

Konsekwencją powyższych objawów w dziedzinie transportu morskiego jest nadmiar wolnego tonażu, co wzmagą konkurencję, redukuje stawki frachtowe do granicy opłacalności, a nawet poniżej tej granicy. Taki stan przeżywamy obecnie. Nawet jednolita postawa armatorów, zrzeszonych w The Baltic and International Maritime Conference, nie potrafiła skutecznie przeciwstawić się spadkowi stawek, a zastój w shippingu uniemożliwił organizacji armatorów wprowadzenie z dniem 1/V stawek minimalnych na drzewo.

Jest reszta rzeczą zrozumiałą, że stawki frachtowe muszą dostosować się do poziomu cen. Związek armatorów, zdając sobie sprawę z tego i uznając za rzecz nieżywotną upieranie się przy stawkach minimalnych, stojących w zbyt wysokim stosunku do obecnych cen drzewa, zwołał na dz. 2/VI b. r. ogólną konferencję w Sztokholmie, na której armatorzy mieli się wypowiedzieć co do utrzymania czy też zredukowania stawek minimalnych.

Ceny za drzewo są wciąż jeszcze niezadowalające—tak, że eksperty z Gdyni/Gdańska jest nadal bardzo słaby. Według wiadomości, nadchodzących z Anglii i innych krajów importujących, zakup drzewa ma znowu przybrać normalne rozmiary—tak, że w drugiej połowie sezonu należy się liczyć z pewnym ożywieniem w dziedzinie

eksportu. Frachtowanie tonażu pod ładunki drzewa natrafiało w miesiącu sprawozdawczym na specjalne trudności, gdyż armatorzy jednolicie żądali stawek minimalnych, których frachtujący nie byli w stanie zapłacić. Z tych też względów zafrachtowano jedynie kilka statków, za które zapłacono stawki minimalne, mianowicie: za D. B. B. do Londynu sh 37/6 za std. na warunkach Baltwood Net, za drzewo twarde obrzynane do Londynu sh 51/- za std. na warunkach Baltwood Net, za drzewo twarde nieobrzynane do Londynu sh 57/- za std. na warunkach Baltwood Net, za D. B. B. do Hull sh 37/6 za std. na warunkach Baltwood Net. Poza tym zafrachtowano statek wielkości 600 fathoms¹⁾ kopalniaków do Boness po stawce sh 38/3 za std.

Jak już wspomnieliśmy, kwestia stawek minimalnych ma być rozpatrzone w dn. 2/VI b. r. na zebraniu armatorów. Oczekują, iż w czerwcu sezon rozwinię się znacznie pomyślniej, należy jednakże zaznaczyć, iż drzewo sowieckie już dziś stanowi poważną konkurencję dla eksportu polskiego.

W dziedzinie frachtowania małego tonażu zaznaczyło się pewne ożywienie, lecz stawki frachtowe utrzymały się na poziomie zeszłego okresu sprawozdawczego. Zafrachtowano szereg statków do Danii z makuchami, za które płacono RM 4, a za zboże RM 3-50 do jednego portu, położonego niebardziej na północ od Aarhus. Do holenderskich portów prowincjonalnych zafrachtowano ok. 15 ÷ 20 statków pod ładunki drzewa o wielkości 90 stds., za które płacono Hfl. 15.

W okresie sprawozdawczym rynek węglowy wykazywał pewien zastój—specjalnie do Szwecji i Francji. Trudno było zwłaszcza znaleźć ładunki dla statków wielkości 1500 t. Stawki frachtowe natomiast utrzymały się na poziomie zeszłego okresu, a nawet pod koniec maja wykazały tendencję mocniejszą.

Z RYNKU FRACHTOWEGO.— Po krótkotrwałym okresie, nie cyle poprawy, ile raczej nadziei na poprawę sytuacji w transporcie morskim, ze wszystkich większych ośrodków załadowczych, z wyjątkiem Kanady, nadchodzą wiadomości bardzo niekorzystne dla armatorów. Tonaż, poszukujący zatrudnienia, rośnie i tylko w portach La Platy, według informacji „*Journal de la Marine Marchande*” z dn. 2 b. m., przekroczył już 1 miln. t nośności. Wydaje się mało prawdopodobne, by poprzez normalne i swobodne procesy gospodarcze udało się w najbliższej przyszłości zatrudnić tonaż bezrobotny, który w skali światowej należy szacować na ok. 3 miln. t brutto, a warunek ten jest nieodzowny dla polepszenia się sytuacji w żegludze. Coraz bardziej upowszechnia się „zwyczaj” rezerwowania transportów na potrzeby poszczególnych krajów dla bander tych krajów.

Jednym z przykładów tego jest ostatni wzrost zatrudnienia tonażu niemieckiego w związku z zakupem m. in. drzewa sowieckiego przez Niemcy.

W przeciwieństwie do sytuacji w zamorskich ośrodkach załadowczych, na rynku bałtyckim zaznacza się wzrost podaży ładunków, co jest spowodowane wzmocnionym eksportem drzewa i ma charakter sezonowy.

Wzrost zatrudnienia w transporcie drzewa wzmacnia tendencję i w dziedzinie transportów innych towarów, m. in. i węgla. Ilość statków, poszukujących zatrudnienia, jest jednak dostatecznie duża—tak, iż tendencja ta nie ma szans oddziaływania na wzrost stawek frachtowych, poza oczywiście stawkami na drzewo, które są kontrolowane.

POCZTA I TELEGRAF

WPŁYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W KWIETNIU 1938 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje okr. poczt. i telegr.	2 931'99	802 544'86
Urzędy pocztowe	11 691 880'51	12 758 349'01
Urzędy telefoniczne i telegr.	5 701 646'32	3 105 582'89
Radiotelegraf	450 823'02	125 745'56
Państwowy Instytut Telekomun.	1 870'50	128 158'19
Główna Składnica Materiałów Pocz- towych	275'78	24 783'74
Główna Składnica Materiałów Tele- technicznych	47'90	18 393'78
Izba Kontroli Rachunkowej Pocz- t i Telekomunikacji	70'90	108 550'05
Emerytury	9 789'96	1 402 804'15
Długi i gwarancje	—	1 445 466'73
Rozchody wspólne	—	187 074'00

Rozchody na poczet nadwyżki eks-
ploatacyjnej

— 1 984 334'15

Razem: 17 859 336'88 22 091 787'11¹⁾

Wpływy urzędów obejmują dochód z następujących źródeł (w zł):

Oplaty pocztowe	10 945 793'11
„ telegraficzne	849 074'58
„ telefoniczne	4 790 790'39
„ radiotelegraficzne	6 197'00
„ radiofoniczne	432 229'00
Wpłata za świadczenia na rzecz P. K. O.	579 166'00
Inne wpływy	256 085'90

Nadwyżka rozchodów nad wpływami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w kwietniu 1938 r. wyniosła zł 4 232 450'23.

Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Ministerstwo Poczty i Telegrafów, stanowiły: zł 56'17 w dochodach i zł 289 339'13 w wydatkach.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Tymczasowe wprowadzenie w życie postanowień protokołu dodatkowego do protokołu taryfowego polsko-estońskiego—rozporz. z dn. 1/VI 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 39/1938, poz. 327).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zwalnianie od dodatku drogowego i opłat na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego olejów mineralnych, spirytusu i benzolu, przeznaczonych do napędu pojazdów mechanicznych przedstawicielstw dyplomatycznych i zawodowych przedstawicielstw konsularnych państw obcych—rozporz. Ministrów: Komunikacji i Skarbu z dn. 29/IV 1938 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Spraw Zagranicznych, Spraw Wojskowych, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 39/1938, poz. 328).

Budowa i stan techniczny przenośnych zbiorników do gazów sprężonych, skroplonych i rozpuszczonych pod ciśnieniem—rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 9/V 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 39/1938, poz. 329).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

21 czerwca:

— „Zach.-Czeski Zw. Górn. Akc. w Pradze”—o g. 11 w lok. „Böhmische Eskomptebank und Credit-Anstalt” w Pradze I, na Prikope 37.

23 czerwca:

— „Krotoszyn i Przysieka” Fabr. Wyr. Ceram., S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Poznaniu, 27 Grudnia 4.

— „Kaweczyńskie Zakł. Ceg. Kazimierza Granzowa”, S. A.—o g. 19½ w lok. S-ki w W-wie, 6 Sierpnia 22.

— „Przemysł Szklany w Polsce”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, pl. Napoleona 6.

24 czerwca:

— „Nasza Księgarnia” Z. N. P., S. A.—o g. 9 w lok. S-ki w W-wie, Świętokrzyska 18.

¹⁾ Wyplacono pobory za kwiecień w kwocie zł 6 691 360'78 i za maj w kwocie zł 5 452 688'38.

¹⁾ Miara objętości, odpowiadająca sążniowi rosyjskiemu.

- Zakł. Amun. „Pocisk”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Mińska 25.
- 25 czerwca:
- Przem. - Hand. Zakł. Chem. „Ludwik Spiess i Syn”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w W-wie, Daniłowiczowska 16.
- Zakł. Przem. „H. B. Raabe”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Zamenhofska 5.
- Cukr. i Rafin. „Rejowiec”, S. A. — o g. 17 w hot. Wiktoria w Lublinie.
- Cukrownia „Trawniki”, S. A. — o g. 18 w hot. Wiktoria w Lublinie.
- 26 czerwca:
- Kąpiele na Wielkim Morzu Jastrzębie Góry „Jastgór” S. A. — o g. 10 w lok. „Parowozów” w W-wie, Kolejowa 57.
- 27 czerwca:
- „Polski Lloyd”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 97.
- Kolej Lok. „Delatyn - Kołomyja - Stefanówka”, S. A. — o g. 11 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.
- S. A. dla Przem. Chem. i Met. „Chemimetal” — o g. 11 w kanc. Adw. D-ra Z. Robinsona w Bielsku, 3 Maja 1a.
- „Bank Dyskontowy Warszawski”, S. A. — o g. 17 w lok. B-ku w W-wie, Fredry 8.
- „Samolot”, S. A. — o g. 11 w lok. B-ku Poznańskiego w Poznaniu, al. Marszałka Piłsudskiego 5.
- „Bank Poznański”, S. A. — o g. 11½ w lok. B-ku w Poznaniu, al. Marszałka Piłsudskiego 5.

- „Tomaszowska Fabr. Sztucznego Jedwabiu”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Wilcza 9a.
- 28 czerwca:
- T-wo Fabr. Motorów „Perkun”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Grochowska 309/317.
- T-wo Bud. „Inż. K. Stronczyński, R. Czarnota-Bojarski i S-ka”, S. A. — o g. 13 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.
- T-wo Ubezp. „Przezorność”, S. A. — o g. 11½ w lok. T-wa w W-wie, pl. Napoleona 9.
- „Mundus” Katowicki Dom Składowy i Spedycyjny, S. A. — o g. 11 w lok. Dresdner Bank, Filiale Kattowitz w Katowicach.
- 29 czerwca:
- Włók. S. A. „N. Eitingon i S-ka” — o g. 10 w lok. S-ki w Łodzi, Sienkiewicza 82.
- 30 czerwca:
- Kolej Lok. „Twarda Góra - Nowe”, S. A. — o g. 11 w lok. Zarządu Miasta w Grudziądzu.
- „Concordia - Import - Eksport”, S. A. — o g. 11 w kanc. Not. T. Starka w Katowicach, Marszałka Piłsudskiego 3.
- 2 lipca:
- Kolej Lok. „Piła - Jaworzno”, S. A. — o g. 9 w lok. Biura Małop. Kolei Lok. we Lwowie, Jagiellońska 1.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W KWIETNIU 1938 R.—
Według danych tymczasowych—dochody i wydatki budżetowe Państwa w kwietniu 1938 r. — w porównaniu z kwietniem 1937 r. — przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	kwiecień 1937	kwiecień 1938	kwiecień 1937	kwiecień 1938
A.—ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	6	5	229	246
Sejm	23	27	265	263
Senat	—	1	109	117
Kontrola Państwowa	—	—	385	398
Prezydium Rady Ministrów	—	—	264	293
Min. Spraw Zagranicznych	710	594	3 171	4 455
„ „ Wojskowych	155	109	63 885	67 285
„ „ Wewnętrznych	1 153	1 213	16 475	17 167
„ Skarbu	114 519	122 671	9 534	10 841
„ Sprawiedliwości	3 287	3 142	6 945	7 600
„ Przemysłu i Handlu	2 740	2 651	3 935	4 598
„ Komunikacji	2 013	2 590	4 229	7 373
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	229	202	3 892	6 574
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	316	331	26 606	29 025
„ Opieki Społecznej	558	471	3 079	4 713
„ Poczty i Telegrafów	—	—	144	167
Emerytury i zaopatrzenia	2 406	2 395	13 051	13 421
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	8 093	8 552
Długi państwowe	—	—	24 456	15 989

R a z e m: 128 115 136 402 188 747 199 077

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
Polska Agencja Telegr.	5	10	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Gazeta Admin. i Pol. Państw.	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	40	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
Państw. Zakład Emerytalny	—	—	—	—

M-stwo Przemysłu i Handlu:

a) Przedsiębiorstwa nieskomercjalizowane:				
Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione	38	52	—	—
Nadania górnicze i tereny naft. Państw. Huta Ołowiu i Srebra w Strzybnicy	39	43	—	—
Żupa solna w Łęczynie	—	—	—	2
b) Przedsiębiorstwa skomercjalizowane:				
„Polmin” Państw. Fabr. Ol. Min. Państw. Kop. Węgla „Brzeszcze”	50	—	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	100	20	—	—
200	260	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	1 000	2 000	—	—
Państw. Wytwórnice Mater. Drogowych	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Lasy Państwowe	4 625	5 000	—	—
Państw. Przetwórnice Mięsne	100	100	—	—
Państw. Zakłady Przemysłowo-Zbożowe	—	—	1 079	311
Ministerstwo Wyzn. Rel. i Oświecenia Publicznego:				
Państwowe Wydawn. Książek Szkolnych	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrowiska Państwowe	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higieny Szpitala Państwowe	—	—	64	46

M-stwo Poczty i Telegrafów:

Polska Poczta, Telegraf i Telefon Państw. Zakł. Tele- i Radiotechn.	1 000	1 785	—	—
—	—	—	—	—

R a z e m: 7 157 9 270 1 183 359

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	3 300	3 300	—	—
„ tytoniowy	26 500	26 500	—	—

Monopol spirytusowy	16 058	19 518	—	—
„ loteryjny	3 000	2 000	—	—
„ zapalczany	6 550	4 931	—	—
R a z e m :	55 408	56 249	—	—

D. — FUNDUSZE:

M-stwo Spraw Wojskowych:				
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Fundusz Pracy	—	—	—	—
R a z e m :	—	—	—	—
Ogółem:	190 680	201 921	189 930	199 436

Kwiecień — początkowy miesiąc roku budżetowego — wykazuje z reguły spadek dochodów i najczęściej mniej korzystny stosunek dochodów i wydatków niż marzec, który normalnie jest miesiącem najwyższych dochodów budżetowych. Ostatni marzec przyniósł szczególnie silny wzrost dochodów i wielokrotny wzrost nadwyżki budżetowej, w związku z czym w kwietniu nastąpiło w obu tych punktach znaczne osłabienie. Ilustruje to nam następujące zestawienie dochodów oraz nadwyżek (względnie deficytów) budżetowych w okresie ostatniego 8-lecia w miesiącach: marcu i kwietniu (w miln. zł):

Miesiące	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39
Dochody								
III	179·4	163·0	177·0	184·5	199·7	203·2	262·7	
IV	229·1	194·8	159·8	155·1	156·1	175·5	190·7	201·9
Deficyt (nadwyżka)								
III	-44·8	-41·5	-58·2	-19·3	+ 0·6	+ 6·0	+23·3	
IV	-21·1	-4·1	-15·6	-15·3	-23·3	+ 0·5	+ 0·8	+ 2·5

Dochody budżetowe wykazały w kwietniu w stosunku do marca spadek o zł 60·7 miln., tj. o przeszło 23%. Spadek dochodów w kwietniu dotyczył wszystkich grup dochodów, z wyjątkiem wpłat przedsiębiorstw, które z zł 7·9 miln. podniosły się do zł 9·3 miln. Natomiast dochody administracji obniżyły się z zł 183·6 miln. w marcu do zł 136·4 miln. w kwietniu, a wpłaty monopolów — odpowiednio z zł 71·1 miln. do zł 56·2 miln. W dochodach administracji decydujący był, oczywiście, spadek dochodów Min. Skarbu (z zł 162·0 miln. do zł 122·7 miln.). Wzrost wpłat przedsiębiorstw w kwietniu osiągnięty został dzięki znacznie wyższemu w tym miesiącu niż w marcu wpłatom Polskich Kolei Państwowych (zł 2·0 miln. wobec zł 1·0 miln.) oraz Lasów Państwowych (zł 5·0 miln. wobec zł 1·7 miln.), a mimo jednoczesnego silnego spadku wpłaty Poczty i Telegrafu (z zł 5·0 miln. do zł 1·8 miln.).

Porównanie kwietnia 1938 r. z kwietniem 1937 r. wykazuje dość znaczny wzrost dochodów w 1938 r., mianowicie o zł 11·2 miln., tj. o ok. 6%. Wyższe dochody w 1938 r. widzimy w grupie administracji — o zł 8·3 miln., tj. o ok. 7%, w grupie monopolów — o zł 0·8 miln., oraz w grupie przedsiębiorstw, mianowicie o zł 2·1 miln., tj. o blisko 30%. W dochodach administracji gros zwykły w 1938 r. w stosunku do 1937 r. koncentruje się w dochodach Min. Skarbu, które w b. r. były wyższe o zł 8·1 miln. (tylko wzrost wpływu z danin). W zakresie wpłat przedsiębiorstw różnica na korzyść b. r. spowodowana została głównie wyższymi wpłatami: Polskich Kolei Państwowych (o zł 1·0 miln.), Lasów Państwowych (o zł 0·4 miln.) oraz Poczty i Telegrafu (o zł 0·8 miln.).

Wydatki budżetowe zmniejszyły się w kwietniu do zł 199·4 miln. — wobec zł 239·4 miln. w marcu. Spadek wydatków nastąpił zarówno w grupie administracji (z zł 238·9 miln. do zł 199·1 miln.), jak i w (bardzo nieznacznej zresztą) grupie przedsiębiorstw, do których dopłaty spadły z zł 0·5 miln. do zł 0·4 miln. Zniżka wydatków administracji wystąpiła tylko w kilku częściach budżetu wydatków, sprowadzając się właściwie do zniżki obsługi długów (spadek z zł 28·1 miln. do zł 16·0 miln.) oraz wydatków Min. Skarbu (z zł 41·6 miln. do zł 10·8 miln.), które w marcu wzrosły wobec spłaty przez Skarb Bankowi Polskiemu dalszych zł 25 miln. z tytułu kredytu bezprocentowego. W wielu innych resortach wystąpił w kwietniu wzrost wydatków.

W porównaniu z kwietniem 1937 r. wydatki w kwietniu 1938 r. wykazują poziom wyższy o zł 9·5 miln., tj. o ok. 5%. Wzrosły w 1938 r. tylko wydatki administracji (o zł 10·7 miln.), skurczyły się zaś dopłaty do przedsiębiorstw (o zł 0·8 miln.). Podkreślić należy, że wydatki na obsługę długów były w b. r. o zł 8·5 miln. niższe niż w ub. r.

W stosunku do budżetu na rok 1938/39 dochody, osiągnięte w kwietniu b. r., stanowiły 8·35%, a więc z bardzo nieznaczną nadwyżką odpowiadały idealnemu procentowi, jaki przypada na 1 mie-

siąc ($\frac{1}{12}=8·33\%$). Dochody administracji dały 8·6% budżetu (w tym dochody Min. Skarbu—8·8%), wpłaty monopolów stanowiły 8·1% całorocznej sumy, przewidzianej w budżecie, najgorzej zaś wypadły wpłaty przedsiębiorstw, dając tylko 6·7% budżetu—mimo że Polskie Przetwórnice Mięsne dały już 100% budżetu, Państw. Kop. „Brzeszcze”—20·0%, „Mościce” i „Chorzów”—16·7%, P. A. T.—16·7%, nadania górnicze i tereny naftowe—9·8%. Nie dopisały jednak: P. K. P., dając tylko 4·8%, oraz Poczta i Telegraf, wpłacając tylko 5·6% sumy, preliminowanej w budżecie na cały rok.

Wydatki budżetowe w kwietniu wynosiły 8·25% budżetu całorocznego, czyli nieco poniżej teoretycznej normy przeciętnej (8·33%). Taki właśnie odsetek (8·25%) wyniosły wydatki administracji, podczas gdy dopłaty do przedsiębiorstw (minimalne zresztą) stanowiły 5·5% sumy, przewidzianej na 1938/39 r.

W kwietniu 1937 r. wykonanie budżetu wyraziło się bardzo nieznacznie wyższym odsetkiem: dochody wynosiły 8·44%, a wydatki—8·41% sum, przewidzianych w budżecie na cały rok bud. 1937/38. W dochodach—administracja dała 8·4%, przedsiębiorstwa—7·4%, monopole—8·8%; w wydatkach—administracja wykazała 8·4%, dopłaty do przedsiębiorstw—15·7% sum budżetu.

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W KWIECNIU 1938 R. — Według danych tymczasowych—wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w kwietniu 1938 r. — w zestawieniu z marcowymi — przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Marzec	Kwiecień
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE:		
Podatek gruntowy	5 667	4 208
Podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich	7 342	2 137
Podatek przemysłowy	22 634	19 646
„ dochodowy	42 598	41 555
„ od kapitałów i rent	315	450
„ „ energii elektrycznej	697	610
„ „ uboju	764	785
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	1 800	1 292
Razem:	81 817	70 683
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	343	139
3. — NADZWYCZAJNA DANINA MAJĄTKOWA	732	—
4. — SPECJALNY PODATEK OD WYNAGRODZEŃ	21 160	8 566
5. — PODATKI POŚREDNIE:		
Podatek od wina	276	223
„ „ piwa	544	818
„ „ cukru	12 773	12 818
„ „ drożdży	1 090	1 983
„ „ tłuszczów	146	76
„ „ olejów mineralnych	1 333	1 338
„ „ zapalczyk	—	—
„ „ kwasu octowego	21	23
„ „ kwasu węglowego	61	69
„ „ cukru skrobiowego	209	129
Akcyzowe opłaty patentowe	10	17
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	10	11
Razem:	16 473	17 505
6. — DODATKI DO PODATKU OD CUKRU	115	68
7. — CŁO	24 334	12 634
8. — OPŁATY STEMPOWE I DANINY POKREWNE:		
Opłaty stempowe	7 559	6 957
Podatek spadkowy i od darowizn	1 003	726
Razem:	8 562	7 683
9. — DODATKI DO DANIN PUBLICZNYCH	1 434	1 434
10. — PODATKI ZNIESIONE	24	320
11. — MONOPOLE		
Monopol solny	3 500	3 300
„ tytoniowy	30 001	26 500
„ spirytusowy	29 632	19 518
„ loteryjny	2 351	2 000
„ zapalczany	5 649	4 931
Razem:	71 133	56 249
Ogółem:	226 127	175 281

Kwiecień, aczkolwiek nie należy do miesięcy najmniej wydajnych dochodowo dla Skarbu Państwa, zazwyczaj jednak wykazuje spadek wpływów skarbowych który wiąże się z silnym ich wzrostem w marcu, miesiącu ultimowym roku budż. Zdarzały się wyjątki, i do nich należał np. kwiecień 1937 r., który wykazał lekki wzrost w stosunku do marca wpływów z danin i monopolów. W b. r. — choć poziom wpływów z danin i monopolów był dość znacznie nawet wyższy niż w ub. r. (zł 175.3 miln. wobec zł 163.7 miln.) — to jednak ogromny nienotowany uprzednio wzrost tych wpływów w ostatnim marcu (o zł 73.3 miln.) spowodował, że kwiecień wykazał spadek wpływów (z zł 226.1 miln. do zł 175.3 miln.). Zaznaczyć należy, że na kwiecień przypada kilka większych płatności podatkowych i że reprezentuje on okres sezonowego (wiosennego) ożywienia obrotów gospodarczych.

Ruch wpływów z danin i monopolów w poszczególnych miesiącach 8-letniego budżetowego 1931/32 ÷ 1938/39 przedstawia następujące zestawienie (+ oznacza wzrost, — oznacza spadek wpływów):

Mie- siące	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39
	m i l i o n y zł							
IV	-14.2	-8.1	+9.5	+1.4	-4.8	-13.8	+2.7	-50.9
V	+4.4	+14.9	-15.1	-15.4	-0.5	+0.2	-7.3	
VI	-23.0	-22.7	-10.5	-4.2	-10.3	+2.6	+5.1	
VII	+6.2	+6.1	+5.2	+8.8	+11.3	+3.2	+4.5	
VIII	-10.5	-9.4	+8.8	-3.7	-3.9	-8.8	-5.6	
IX	-0.8	+3.4	+6.3	+13.7	-2.7	+4.6	+1.4	
X	+31.9	+19.4	+19.9	+13.1	+16.3	+12.2	+4.6	
XI	-15.0	+1.8	-11.0	-0.7	-9.7	-1.9	+18.4	
XII	+8.8	+7.6	+14.9	+6.8	+28.2	+11.6	+3.6	
I	-12.5	-23.1	-19.2	-19.9	-14.5	-23.2	-26.8	
II	-23.4	-12.8	-21.1	-9.2	-4.7	+1.0	-8.7	
III	+8.1	+11.5	+18.9	+11.2	+19.5	+11.3	+73.3	

Spadek wpływów skarbowych w kwietniu w stosunku do marca nastąpił szczególnie silnie w zakresie danin, które dały w kwietniu o zł 36.0 miln., tj. o 24% mniej niż w marcu, jednak i wpłaty monopolów były w kwietniu znacznie niższe niż w marcu, mianowicie o zł 14.9 miln., tj. o 20%.

Wpływy z podatków bezpośrednich, najpoważniejsze w zakresie wszystkich danin — po skoku w marcu w wyższy aż o zł 51.0 miln. — wykazały w kwietniu spadek stosunkowo niewielki, mianowicie o zł 11.1 miln., tj. o ok. 14%. Spadły wpływy prawie ze wszystkich podatków — z wyjątkiem drobnych: od kapitałów i rent oraz od uboju. Obniżyły się w kwietniu nawet wpływy z podatku gruntowego (o zł 1.5 miln.) — mimo że na kwiecień przypadała pierwsza rata (półroczna) tego podatku za rok 1938. Bardzo silnie zniżyły wpływy z podatku od nieruchomości, które bardzo poważnie (o 130%) — w związku z przypadającą płatnością — wzrosły w marcu, obecnie obniżając się o zł 5.2 miln., tj. o ok. 71%. Niezbyt silnie zniżyły w kwietniu wpływy z podatku przemysłowego od obrotu, mianowicie o zł 3.0 miln., tj. o przeszło 13%; w zakresie tego podatku przypadała na kwiecień płatność — obok zaliczki miesięcznej — zaliczki kwartalnej (za I kwartał) od przedsiębiorstw, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, a nie należące do grupy, płacących miesięczne zaliczki. Zupełnie nieznaczna była zniżka w kwietniu — najpoważniejszych zresztą — wpływów z podatku dochodowego, które w stosunku do marca obniżyły się tylko o zł 1.0 miln., tj. zaledwie o 2½%. Należy pamiętać, że w zakresie tego podatku płatna była w kwietniu rata z tytułu kumulacji oraz (co prawda dopiero do dn. 1/V) — przedpłata z tytułu podatku za rok 1938 (połowa) od osób prawnych, gdy na marzec przypadała także przedpłata od osób prywatnych.

Porównanie kwietnia b. r. z kwietniem ub. r. wykazuje większy w b. r. dochód z podatków bezpośrednich o przeszło 20% (zł 70.7 miln. wobec zł 58.4 miln.). Szczególnie silnie wzrosły w b. r. wpływy z podatku dochodowego (zł 41.6 miln. wobec zł 32.6 miln.), co wskazuje na poważny wzrost dochodów w 1937 r. w porównaniu z 1936 r. Stosunkowo biorąc, bardzo poważnie zwiększyły też wpływy z podatku gruntowego, mianowicie z zł 3.1 miln. do zł 4.2 miln. Wzrost wykazały także i wpływy z podatku przemysłowego (z zł 17.4 miln. do zł 19.6 miln.), co znowu świadczy o wzroście obrotów w początkach bież. roku kalendarzowego. Spadek w kwietniu b. r. w stosunku do kwietnia ub. r. wykazał tylko dochód z podatku od nieruchomości (z zł 2.4 miln. do zł 2.1 miln.).

Dochód ze specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, znacznie obniżył się w b. r. — w związku z reformą tego podatku, wprowadzoną od nowego roku budżetowego, a poważnie redukującą jego pobór. Gdy w kwietniu ub. r. podatek ten przyniósł zł 13.9 miln., to w kwietniu b. r. tylko zł 8.6 miln. Jeszcze większy spadek wykazuje porównanie kwietnia b. r. (zł 8.6 miln.) z marcem b. r., kiedy wpływy z podatku specjalnego osiągnęły szczególnie wysoki poziom (zł 21.2 miln.).

Wpływy ze zlikwidowanego podatku majątkowego dały w kwietniu b. r. zł 0.14 miln., gdy w marcu — zł 0.34 miln. i w kwietniu ub. r. — zł 0.18 miln.

Wpływy z podatków pośrednich, które już w marcu zwiększyły o zł 2.9 miln. (22%), w kwietniu wykazały dalszy wzrost, mianowicie o zł 1.0 miln. Dominujący tu dochód z podatku od cukru prawie że nie uległ w kwietniu zmianie (wzrost o zł 0.04 miln.), natomiast wzrost wpływów skoncentrował się głównie w zakresie podatków: od piwa (o zł 0.3 miln.) oraz od drożdży (o zł 0.9 miln.).

W kwietniu ub. r. wpływy z podatków pośrednich były znacznie niższe niż w kwietniu b. r. (zł 13.6 miln. wobec zł 17.5 miln.). Silnie wzrosły w b. r. wpływy z najważniejszego w grupie tych podatków podatku od cukru (zł 12.8 miln. wobec zł 10.2 miln.). Poza tym zwiększyły jeszcze w b. r. wpływy z podatku od piwa (zł 0.8 miln. wobec zł 0.6 miln.), z podatku od drożdży (zł 2.0 miln. wobec zł 1.1 miln.), z podatku od olejów mineralnych (zł 1.3 miln. wobec zł 1.2 miln.) i in.

Wpływy z ceł — po prawie że podwojeniu się ich w marcu (do zł 24.3 miln.) — w kwietniu silnie spadły (do zł 12.6 miln.), wracając mniej więcej do poziomu z lutego. Były one jednak nieco wyższe niż w kwietniu ub. r. (zł 12.6 miln. w kwietniu b. r. wobec zł 11.9 miln.), przy czym pamiętać należy, że ogromna różnica, jaka zaznaczała się we wpływach z ceł w 1937/38 r. w porównaniu z 1936/37 r. z racji redukcji zwrotów ceł, obecnie — w 1938/39 r. — już nie występuje.

Dochód z opłat stemplowych (i danin pokrewnych) obniżył się w kwietniu b. r. do zł 7.7 miln. — wobec zł 8.6 miln. w marcu i zł 8.2 miln. w kwietniu ub. r. Związane z rozmiarami obrotów gospodarczych wpływy z opłat stemplowych obniżyły się w kwietniu b. r. do zł 7.0 miln. — wobec zł 7.6 miln. w marcu i zł 7.5 miln. w kwietniu ub. r. Jednocześnie wpływy z podatku spadkowego i od darowizn skurczyły się z zł 1.0 miln. w marcu do zł 0.7 miln. w kwietniu, wykazując jednak wzrost w stosunku do kwietnia ub. r. o zł 0.07 miln.

Wpływy z dodatków do danin — mimo spadku wpływów z samych danin — w kwietniu nie zmalały, mianowicie w związku ze zwykłą wpływów z podatków pośrednich i dodatku do nich. Wyniosły one podobnie jak w marcu zł 1.4 miln. i były wyższe niż w kwietniu ub. r. o zł 0.1 miln.

Wpłaty monopolów — po wzroście w marcu o zł 18.6 miln. — w kwietniu zniżyły się do zł 55.4 miln., czyli do poziomu wyższego jednak o blisko zł 3 miln. od poziomu lutego. Spadek wpłat nastąpił nie od wszystkich monopolów, mianowicie z wyjątkiem monopolu zapalczanego, który wpłacił o zł 0.9 miln. więcej, oraz monopolu loteryjnego, który dał o zł 0.6 miln. więcej. Szczególnie silnej redukcji uległa w kwietniu w porównaniu z marcem wpłata monopolu spirytusowego (o zł 13.6 miln.); poza tym wpłata monopolu tytoniowego skurczyła się o zł 3.5 miln. i wpłata monopolu solnego o zł 0.2 miln.

W kwietniu ub. r. wpłaty monopolów były nieznacznie niższe niż w kwietniu b. r. (zł 56.2 miln. w b. r. wobec zł 55.4 miln. w ub. r.). Przy równych wpłatach monopolów: solnego i tytoniowego, wyższa w b. r. była wpłata monopolu spirytusowego (o zł 3.4 miln.), co jednak w dużym stopniu rekompensowały wyższe zato w ub. r. wpłaty monopolu loteryjnego (o zł 1.0 miln.) oraz monopolu zapalczanego (o zł 1.6 miln.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w kwietniu 1938 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na rok 1938/39, oraz z wpływami, osiągniętymi w tym samym miesiącu 2 lat poprzednich — przedstawia się następująco (w miln. zł):

	1/12 budżetu		K w i e c i e ń	
	na 1938/39 r.	1938	1937	1936
Podatki bezpośrednie	62.6	70.7	58.4	49.9
Specjalny podatek od wynagrodzeń	8.7	8.6	13.9	13.3
Podatek majątkowy	0.1	0.1	0.2	0.1
Podatki pośrednie	16.3	17.5	13.6	14.6
Dodatki do podatku od cukru	0.07	0.07	0.4	0.05
Cło	14.6	12.6	11.9	8.5
Opłaty stemplowe	7.4	7.7	8.2	6.2
Nadzwyczajny dodatek do danin	1.6	1.4	1.3	1.1
Monopole	57.7	56.2	55.4	53.2

Jak widzimy, w kwietniu 1938 r. w zakresie danin wpływy wyższe od przeciętnej miesięcznej normy budżetowej wykazały: podatki bezpośrednie, podatki pośrednie oraz opłaty stemplowe, wpływy zaś równe normie lub bardzo nieznacznie od niej niższe — specjalny podatek od wynagrodzeń, podatek majątkowy, dodatki do podatku od cukru oraz nadzwyczajne dodatki do danin. Niższe od normy (o ok. 15%) były w kwietniu wpływy z ceł. Również niższe od normy, ale bardzo nieznacznie, były wpłaty monopolów.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w kwietniu b. r. z budżetem na cały rok 1937/38 przedstawia się następująco:

	Miln. zł	% budżetu
Daniny publiczne	119·0	8·9
Podatki bezpośrednie	70·7	9·4
w tym:		
podatki gruntowe	4·2	6·2
podatek od nieruchomości	2·1	2·5
„ przemysłowy	19·6	7·3
„ dochodowy	41·6	14·1
Podatki pośrednie	17·5	9·0
w tym:		
podatek od cukru	12·8	9·0
Cło	12·6	7·2
Opłaty stempłowe	7·7	8·7
Podatek majątkowy	0·1	9·3
Specjalny podatek od wynagrodzeń	8·6	8·2
Dodatek do podatku od cukru	0·07	8·0
Nadzwyczajny dodatek do danin	1·4	7·6
Podatki zniesione	0·3	32·0
Monopole	56·2	8·1
w tym:		
tytoniowy	26·5	7·7
spirytusowy	19·5	7·3
Ogółem daniny i monopole:	175·3	8·6

Idealny procent za 1 miesiąc wynosi 8·3% — tak, że wpływy z danin i monopolów w kwietniu go przekroczyły, przy czym nieco poniżej tego procentu wyniosły wpłaty monopolów, a powyżej — wpływy z danin. W kwietniu 1937 r. daniny i monopole dały nieco niższy procent budżetu, mianowicie 8·4%; zwłaszcza niższy procent wykały wpływy z danin — 8·3%.

PODATKI I OPŁATY

ULGI PODATKOWE DLA NABYWCÓW POJAZDÓW MECHANICZNYCH.—Ustawa z dn. 9/IV 1938 r. o ulgach inwestycyjnych („Dz. Ust. R. P.” Nr 26, poz. 224) zawiera w rozdziale VIII przepisy o ulgach dla nabywców pojazdów mechanicznych i statków powietrznych. W myśl art. 41 ust. 1 tej ustawy termin wnoszenia podań o ulgi przez osoby, opłacające podatek dochodowy z działu II ustawy o tym podatku oraz podatek specjalny, upływa z dniem 15/IV roku, następującego po roku, w którym należność za nabyty pojazd lub statek została w całości uiszczona.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 8/VI 1938 r. L. D. V 14661/1/38 wyjaśniło, że termin powyższy jest ostateczny i nie wyklucza możliwości wcześniejszego złożenia podania i zastosowania przysługującej płatnikowi ulgi, w szczególności w ciągu roku, w którym cenę nabycia pojazdu lub statku uiszczono, o ile tylko suma podatku dochodowego lub specjalnego (lub obu tych podatków razem), potrąconego płatnikowi w ciągu kilku miesięcy roku kalendarzowego, pokrywa w całości sumę, przypadającą temu płatnikowi do zwrotu z tytułu prawa do ulgi.

Przykład I.—Płatnikowi z uposażeniem zł 2 000 miesięcznie potrącono tytułem podatku dochodowego w ciągu miesięcy styczeń—maj 1938 r. zł 1 840. Płatnik ten nabył w maju pojazd w cenie zł 6 000, płacąc całą należność. Tytułem ulgi przypada mu do zwrotu 20% ceny pojazdu, czyli suma zł 1 200. Ponieważ suma ta znajduje w całości pokrycie w sumie podatku, potrąconego za pierwsze 5 miesięcy bież. roku (zł 1 840), płatnik ten może wnieść podanie o zwrot sumy zł 1 200 natychmiast po nabyciu pojazdu, a urząd skarbowy jest obowiązany do bezzwłocznie rozpatrzyć i zarządzić zwrot podatku.

Przykład II.—Płatnik z uposażeniem zł 2 000 miesięcznie, otrzymywanym od dn. 1/I 1938 r., nabywa w maju pojazd w cenie zł 15 000, płacąc natychmiast całą należność. Suma, przypadająca płatnikowi do zwrotu tytułem ulgi, wynosi zł 3 000. Suma ta nie znajduje pokrycia w sumie podatku, potrąconego płatnikowi za pierwsze 5 miesięcy bież. roku (zł 1 840), wobec czego zwrot podatku już w miesiącu maju nie może nastąpić. Suma ta atoli znajdzie pokrycie w sumie podatku, potrąconego płatnikowi za miesiące styczeń—sierpień (zł 3 312). Płatnikowi temu więc należy zwrócić przypadającą mu do zwrotu sumę złotych 3 000 w sierpniu lub wrześniu w zależności od tego, czy pobiera on wynagrodzenie z góry lub z dołu.

Oba powyższe przykłady mają oczywiście o tyle zastosowanie, o ile podatek został wpłacony do kasy właściwego urzędu.

Zasada powyższa będzie zawarta w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o ulgach inwestycyjnych, które wkrótce się ukaze. Do tego czasu ma być ona stosowana na podstawie omawianego okólnika.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIELDA WARSZAWSKA

za okres od 30 maja do 4 czerwca 1938 r.

Po przejściowym osłabieniu nastroju w okresie poprzedzającym — obecnie nastąpiło wzmocnienie tendencji, które objęło wszystkie — poza dolarami — dewizy. Obroty utrzymywały się nadal na poziomie niskim. Poza dolarami, które (zarówno gotówkowe, jak i telegraficzne) straciły po zł 0·90¹/₈ na \$ 1 — pozostałe dewizy okres sprawozdawczy zamknęły zyskiem (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki francuskie 0·06, belgi 0·40, floreny holenderskie 0·30, korony szwedzkie 0·05, korony duńskie 0·10 i korony norweskie 0·05.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5·30 ⁵ / ₈	5·30 ¹ / ₄	5·30 ⁵ / ₈
„ „ „ telegr.	\$ 1	5·30 ⁷ / ₈	5·30 ¹ / ₂	5·30 ⁷ / ₈
Funty szterlingi	£ 1	26·28	26·24	26·24
Franki francuskie	100 fr.	14·75	14·71	14·74
Franki szwajcarskie	100 fr.	121·05	120·95	120·95
Belgi	100 blg.	89·85	89·75	89·85
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow.	100 kor.	18·49	18·44	18·45
Liry włoskie	100 lir.	27·94	27·94	27·94
Floreny holenderskie	100 fl.	293·20	293·05	293·05
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	135·50	135·30	135·30
Korony duńskie	100 kor.	117·35	117·30	117·30
Korony norweskie	100 kor.	132·10	131·90	131·90

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych przy tendencji mocniejszej — obroty nieznacznie wzrosły; interesowano się głównie premiówkami oraz 4% Poż. Konsolidacyjną. Jeśli chodzi o premiówki — to sztuki I emisji 3% Poż. Inwestycyjnej zyskały po zł 1·00, sztuki II emisji teje pożyczki zł 0·75 i serie tej emisji zł 1·88; 4% Poż. Dolarowa zwiększyła o zł 0·25. Wśród pozostałych pożyczek — 4½% Poż. Wewnętrzna i 5% Poż. Konwersyjna odnotowały zysk po 0·25% nom.

Mocny nastrój cechował w okresie sprawozdawczym również rynek papierów lokacyjnych prywatnych; interesowano się stosunkowo więcej listami zastawnymi towarzystw kredytowych miast prowincjonalnych, ale na ogół stwierdzić należy, że obroty były niewielkie. Zyski kursowe (w % -ach nominalu) kształtowały się następująco: 4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt. 0·75, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy: zwykle 1·00, — z 1933 r. 0·75, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. 1·25 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. 0·25.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki	zł w zł. 100	80·25	78·00	80·00
„ „ serie	„ „ „ „	91·00	90·25	90·25
II „ sztuki	„ „ „ „	81·50	80·25	81·00
„ „ serie	„ „ „ „	92·00	90·00	91·50
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹)	42·00	41·25	41·50
w % % nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	68·00	67·25	67·25
				-67·50
				-67·25 ²)
4½% „ Wewnętrzna	zł	65·00	64·50	64·88
				-64·75
				-64·88
5% „ Konwersyjna	zł	70·25	70·00	70·25
5% „ Konwers. Kol.	zł	—	—	—
Listy zastawne i obligacje banków				
7% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł.	1927	83·25	83·25
8% „ „ „ „ „	zł w zł.	1927	94·00	94·00

¹) \$ 5 = zł 44·57.

²) Dotyczy drobnych odcinków.

7%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obł. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8%	Obł. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	93'00	93'00	93'00
5½%	L. Z. " " " "	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	" " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00
5½%	Obł. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	" " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje
towarzystw kredytowych

4½%	L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego	zł	65'25	64'50	64'50
4½%	" " Pozn. Ziem. Kredyt.	zł	.	.	64'50
4½%	" " " "	zł w zł.	.	.	63'50
5%	" " Tow. Kred. m. Warszawy	zł	79'00	78'00	79'00
5%	" " z 1933 r.	zł	73'63	72'50	73'63 -73'75 ¹⁾ -73'88 ¹⁾
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł	.	.	63'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł	61'50	61'00	61'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	65'75	64'63	65'50 -65'75
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	.	.	62'25

Obligacje miast

VII 5½%	Poż. Konw. m. Warszawy	zł	.	.	69'00
VIII i IX 6%	" " " "	zł	73'00	73'00	73'00
8%	Pożyczka Szkolna m. Warszawy	zł w zł.	.	.	76'50

POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

		16 ÷ 21/V	23 ÷ 28/V	30/V ÷ 4/VI
New York	6% dolarowa	50—47½—48 (12 000)	47½—47½—47½ (—)	47½—44½— —44½ (7 000)
8% Dillon	1925	52—47—47 (6 000)	42½—41—42½ (—)	43½—42¾— —43½ (5 000)
7% stabilizac.	1927	bez obrotów	70¾—70—70¾ (—)	bez obrotów
7% Warszawy	1928	45—45—45 (3 000)	49¼—49¼— —49¼ (—)	bez obrotów
7% Śląska	1928	45—45—45 (2 000)	52—50—52 (—)	bez obrotów
Londyn	7% stabilizac.	1927	63'06—61'06— —61'56	62'49—60'49— —62'49
Zurych	7% stabilizac.	1927	—	53'50—53'00
Paryż ²⁾	7% stabilizac.	1927	53'10—52'41	50'00—49'65
Mediolan	7% włoska	1924	100'60—99'85— —99'85 (625)	99'77—99'77— —99'77 (—)
				99'63—99'53— —99'58 (75)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

O SKUTKACH GOSPODARCZYCH ZBROJEŃ ANGIELSKICH

Nie ulega żadnej wątpliwości, że prowadzone obecnie przez większość krajów europejskich zbrojenia wywierają i będą wywierały ogromny wpływ na ukształtowanie się stosunków gospodarczych świata, a to zarówno w skali międzynarodowej, jak i w obrębie poszczególnych krajów. Zbrojenia zmieniają w sposób nieraz radykalny strukturę gospodarczą krajów oraz powodują odchylenia i nieprzewidziane zwroty w rozwoju koniunkturalnym. Za wcześnie jeszcze próbować wysnuwać jakieś ogólne wnioski o wpływie zbrojeń na strukturę i przebieg życia gospodarczego; precedensów bowiem powszechnego zbrojenia się na tak olbrzymią skalę w czasie pokojowym nie znamy, a zbrojenia obecne trwają za krótko, aby można było zaryzykować podanie uogólniających konkluzji i twierdzeń o powszechnym zastosowaniu. Można natomiast badać i omawiać pewne zagadnienia gospodarcze, wyłaniające się w miarę wykonywania programów zbrojeniowych.

W niniejszym artykule postaram się oświetlić kilka spraw, pozostających w związku ze skutkami gospodarczymi zbrojeń angielskich, a należących obecnie do kwestyj w Anglii najbardziej dyskutowanych. Nie zajmując się zupełnie często już omawianym problemem finansowania zbrojeń, będę rozważał następujące—dość luźnie zresztą powiązane—pytania: W jakim stopniu techniczny charakter zbrojeń angielskich wpływa na reorganizację życia gospodarczego Anglii? Jak się odbywa starcie pomiędzy wywołaną zbrojeniami potrzebą interwencjonizmu a tradycyjnym liberalizmem angielskiego ustroju gospodarczego? Jaką rolę odgrywają przy wykonywaniu programu zbrojeniowego angielskie związki zawodowe? Wreszcie, jakie są panujące obecnie w Anglii poglądy co do prawdopodobnego wpływu zbrojeń na najbliższą fazę cyklu gospodarczego?

Rozważania poniższe dalekie są nawet od próby wyczerpującego ujęcia wskazanych zagadnień; powinny one być traktowane jako luźne

uwagi na tematy aktualne, lecz w warunkach angielskich jeszcze niedość wykrystalizowane, ażeby dawały się opracować w sposób bardziej syntetyczny i zasadniczy.

*

Specyficzny charakter zbrojeń angielskich jest rezultatem, po pierwsze, celów tych zbrojeń, po drugie zaś—struktury gospodarczej kraju. Cele polityki zbrojeniowej Anglii najlepiej określone zostały przez Premiera Chamberlaina w przemówieniu parlamentarnym w dn. 7/III b. r.: „Kamieniem węgielnym naszej polityki obronnej jest bezpieczeństwo Zjednoczonego Królestwa. Nasza główna moc leży w rezerwach żywej siły ludzkiej, zdolności produkcyjnej i wytrzymałości naszego kraju, i jeżeli rezerwy te nie zostaną utrzymane nie tylko w czasie pokoju, lecz i we wczesnym stadium wojny, gdy będą one obiektem ciągłych ataków, nasza klęska będzie nie do uniknięcia”. Toteż pierwszym zadaniem sił zbrojnych angielskich w czasie wojny będzie ochrona wysp brytyjskich przed atakiem morskim lub lotniczym; drugim—ochrona morskich dróg komunikacyjnych, zabezpieczających dowódz surowców i żywności i pozwalających na korzystanie z różnorodnych bogactw Imperium; trzecim—ochrona kolonii zamorskich; dopiero czwartym—współdziałanie z armiami sprzymierzonymi na kontynencie Europy. Anglia, będąc krajem „syty”, pozbawionym wszelkiego rodzaju ekspansyjnych czy zaborczych zamiarów, a jednocześnie znajdująca się poza ryzykiem lądowych działań wojennych na własnym terytorium, nie utrzymuje i nadal nie zamierza utrzymywać poważnej armii lądowej i jest obok Stanów Zjednoczonych jedynym mocarstwem, nie znajdującym dotychczas powszechnej służby wojskowej.

¹⁾ Kursy — w %-ach nominalu, obroty—w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie—w tysiącach).

²⁾ Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

¹⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

Pozycja geograficzna, brak tendencji zaborczych, istnienie bogatego w surowce, żywność i siłę ludzką Imperium, a wreszcie potężnie rozwinięty przemysł—oto są czynniki, które zadecydowały, że program zbrojeniowy angielski wybitnie się różni od programów zbrojeniowych krajów kontynentalnych. Pierwszą cechą charakterystyczną zbrojeń angielskich jest poświęcenie czołowej uwagi rozbudowie floty i lotnictwa, a stosunkowo zaniedbanie armii lądowej. Drugą cechą charakterystyczną jest obronny charakter zbrojeń, związanych z armią lądową. Z obu tych okoliczności wynika wniosek o pierwszorzędnym znaczeniu gospodarczym: zbrojenia angielskie więcej niż jakiegokolwiek inne polegają na wytworzeniu technicznego materiału obronnego; produkcja okrętów, samolotów, dział i innych aparatów zajmuje w angielskich przygotowaniach wojennych miejsce relatywnie większe niż w przygotowaniach wojennych szeregu innych krajów. Wynika z tego, że w żadnym innym kraju wpływ programu zbrojeniowego na produkcję przemysłową, a w szczególności na wytwórczość przemysłów inwestycyjnych, nie jest tak silny jak w Anglii, gdzie przygotowanie do wojny oznacza w pierwszym rzędzie i w przeważającym stopniu rozdzielanie zamówień przedsiębiorstwom przemysłu metalowego, mechanicznego, maszynowego, stoczniom itp. Toteż w rzadko którym kraju związek pomiędzy zbrojeniami i zmianami w strukturze gospodarczej oraz w przebiegu koniunktury jest tak bezpośredni jak w Anglii. Nie wynika z tego, że nagłe zaprzestanie zbrojeń w skali światowej dotknęłoby ciężki przemysł angielski w sposób bardziej ostry niż na przykład przemysł niemiecki; raczej—przeciwnie, lecz w żadnym innym kraju przygotowania do wojny w tak poważnym stopniu nie zależą od sprawności przemysłu jak w Anglii. Przygotowania do wojny Francji, na przykład, w założeniach swych mają dużo cech wspólnych z programem angielskim; oba kraje liczą się wyłącznie z możliwością wojny obronnej; sfery wojskowe obu krajów nie wierzą w niemiecką koncepcję wojny gwałtownej a szybkiej, polegającej m. in. na zdemoralizowaniu przeciwnika przez nagłe ataki lotnicze na wielkie skupienia ludnościowe oraz na zniszczeniu ośrodków przemysłowych wroga, lecz liczą się z prawdopodobieństwem przewlekłej wojny pozycyjnej, w wyniku której Anglia i Francja, jako kraje posiadające bogactwa imperialne i kontrolujące morskie szlaki komunikacyjne, znajdują się w sytuacji lepszej niż każda możliwa koalicja przeciwników. Lecz Francja, przygotowując się do wojny i reorganizując swą obronę narodową, liczy w pierwszym rzędzie—podobnie jak i szereg innych krajów kontynentalnych—na liczbę i jakość żołnierza oraz na naturalną odporność narodu w chwili najazdu lub ataku; Anglia natomiast mniej stara się przygotować materiał ludzki do wojny, lecz całą swą energię koncentruje na produkcji wojennej, na tworzeniu potencjału technicznego. Podczas gdy w innych krajach o podobnych poglądach na technikę wojenną (a więc odrzucających zarówno koncepcję wojny „błyskawicznej” jak i wojny „totalitarnej”) zaledwie pewna część programu przygotowania zawiera zbrojenia w ścisłym tego słowa znaczeniu i jako taka bezpośrednio wpływa na życie gospodarcze kraju i powinna stanowić przedmiot zainteresowań ekonomisty, w Anglii przeważająca część przygotowań polega na produkowaniu materialnych dóbr—okrętów, dział, samolotów, a więc wywołuje zmiany w stosunkach gospodarczych kraju i należy do zakresu badań ekonomicznych.

*

Nie mamy naturalnie żadnych danych, ażeby osądzić, w jakim stopniu wysoki poziom aktywności przemysłowej, jaki w Anglii od kilku lat panuje, jest wynikiem normalnego ożywienia koniunkturalnego, a w jakim stopniu zależny jest od rządowych zamówień zbrojeniowych. Szacunków oficjalnych nie ma; zdania ekonomistów są podzielone i nie zawsze obiektywne, gdyż zwolennicy nakręcania koniunktury skłonni są przeceniać rolę zbrojeń jako czynnika poprawy gospodarczej, ekonomiści zaś szkoły klasycznej mają raczej tendencję bagatelizowania znaczenia programu zbrojeniowego jako dodatkowego faktora rozwoju koniunkturalnego. Nie wiemy także, w jakim stopniu realizacja programu zbrojeniowego idzie zgodnie z ułożonym przez Rząd planem; wiemy jedynie, że aczkolwiek produkcja na cele zbrojeniowe osiągnęła granice obecnej zdolności produkcyjnej pewnych przemysłów, lata

najbliższe powinny przynieść zwiększenie wytwórczości we wszystkich działach przemysłów zbrojeniowych. O ile więc nie nastąpi gwałtowna depresja, z poważnym spadkiem zamówień na cele prywatne, przemysł ciężki będzie musiał poważnie się rozbudować.

Na podstawie publikacji rządowych, wydanych w marcu b. r. jednocześnie z preliminarzem wydatków na obronę narodową, oraz innych wystąpień rządowych, a także na podstawie toczącej się obecnie dyskusji parlamentarnej na temat poważnego opóźnienia w wykonywaniu planu zbrojeniowego w dziedzinie lotnictwa, można jednak uzyskać pewne wyobrażenie o obecnym stanie zbrojeń angielskich. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że rozbudowa i modernizacja floty posuwa się zgodnie z programem. Na dz. 1/I 1938 r. w budowie było 547 tys. t okrętów wojennych, które mają być wykończone w latach 1938÷40, ponadto w 1938 r. rozpoczęta zostanie budowa 2 pancerników, 1 awionatki, 7 krążowników, 3 łodzi podwodnych i 8 innych jednostek. Zbrojenia morskie nie były obiektem krytyki parlamentarnej czy prasowej, co jest najlepszym sprawdzianem ich zgodności z przewidywanym planem. Gorzej przedstawia się sytuacja w lotnictwie. Sprawa rzekomo poważnego opóźnienia w wykonaniu planu rozbudowy floty powietrznej jest od kilku miesięcy najbardziej dyskutowaną kwestią angielskiej polityki wewnętrznej. Rząd kilkakrotnie uznawał istnienie trudności w tej dziedzinie; zresztą prawie cotygodniowe debaty parlamentarne na ten temat, pojawiające się żądania dymisji Ministra Lotnictwa, oraz wysłanie wojskowej misji do Stanów Zjednoczonych, mającej zbadać możliwość zakupów samolotów w Ameryce—najlepiej świadczą o istnieniu tarć i niedociągnięć w tej dziedzinie. Reorganizacja armii lądowej mniej stosunkowo zależy od sprawności przemysłu, lecz i tu ciągle się słyszy nawoływanie Rządu i Parlamentu do przyspieszenia produkcji. W dziedzinie obrony przeciwlotniczej i przeciwigazowej postępy są podobno zadowalające—jeżeli chodzi o przygotowanie czysto techniczne (produkcja dział przeciwlotniczych, masek itp.), prawie nic natomiast nie zrobiono w dziedzinie przygotowania ludności cywilnej do wojny, przy czym jedną z podstawowych przeszkód w tej dziedzinie były przewlekłe pertraktacje pomiędzy Rządem i samorządami miejskimi o podział kosztów obrony.

O relatywnym znaczeniu, przywiązywanym przy realizacji programu zbrojeniowego do poszczególnych rodzajów broni, świadczą następujące liczby. W 1937 r. armia lądowa składała się z 170 tys. ludzi, morska—z 119 tys., powietrzna—z 83 tys.; preliminarz budżetowy na rok 1938/39 przewiduje wydanie £ 85·3 miln. na armię lądową, £ 93·7 miln. na armię morską i £ 73·5 miln. na lotnictwo. (Są to wszystkie wydatki zwyczajne, nie zawierające sum pozabudżetowych, przeznaczonych na produkcję zbrojeń w ścisłym tego słowa znaczeniu).

Na podstawie poprzednio przytoczonych danych i innych podobnych można stwierdzić, że pomimo istnienia potężnego przemysłu, nadającego się do produkcji wojennej, i pomimo że aktywność zbrojeniowa nie osiągnęła jeszcze przewidzianego maksimum natężenia—przemysł nie zawsze potrafił wykonać zamówienia rządowe. We wszystkich działach produkcji zbrojeniowej wyczuwa się niedostateczne tempo pracy; w lotnictwie zaś przemysł w takim stopniu nie potrafił wykonać programu zbrojeniowego, że sytuacja w tej dziedzinie jest obecnie powszechnie uważana jako bardzo poważna.

Czym się da wytłumaczyć, że najstarszy i jeden z najpotężniejszych przemysłów świata wykazuje tak zadziwiający brak sprawności przy wykonaniu bądź co bądź ograniczonego i rozłożonego progresywnie na okres 5 lat programu zbrojeniowego? Przyczyn jest kilka. Po pierwsze—częściowe przejście z produkcji dla celów pokojowych na produkcję wojenną musiało wywołać pewne tarcia, trudności techniczne i niedociągnięcia. Jest to zjawisko naturalne i występujące w każdym starym kraju przemysłowym, gdzie wykonanie programu zbrojeniowego odbywa się przeważnie przy pomocy aparatu technicznego już istniejącego, a dopiero w dalszym rzędzie w fabrykach i zakładach, stworzonych specjalnie dla celów wojskowych. Po drugie—rozpoczęcie i pierwsza faza zbrojeń zbiegły się w Anglii ze zwykłą koniunkturą gospodarczą, rozwijającą się niejako obok i niezależnie od koniunktury zbrojeniowej. Wskutek tego niektóre kluczowe działy prze-

mysłowe—w pierwszym rzędzie żelazo i stal—szybko znalazły się w bliskości granic wytwórczości istniejących urządzeń technicznych, lub też zaczęły odczuwać brak surowców, brak wykwalifikowanych rąk roboczych i—co za tym idzie—gwałtowną wyżkę kosztów. Po trzecim wreszcie—to jest przyczyna najważniejsza, a dla warunków angielskich najbardziej charakterystyczna—niedociągnięcia w pracy przemysłów angielskich tłumaczą się atmosferą kompletnego niemal liberalizmu gospodarczego, w jakiej się zbrojenia angielskie odbywają. Nie ma kraju, w którym pracujący dla celów wojennych przedsiębiorcy posiadaliby tyle niezależności i samodzielności jak w Anglii; nie ma kraju, gdzieby przemysły, związane z obroną narodową, znajdowały się na tyle poza wszelką kontrolą rządową jak w Anglii. Przedsiębiorca angielski ma prawo odrzucić zamówienie rządowe, jeżeli ma w danej chwili zamówienie prywatne, bardziej dochodowe; o żadnej przymusowej koordynacji pomiędzy poszczególnymi fazami produkcji nie ma mowy; fabryka samolotów, pracująca przy pełnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnej, może się nagle znaleźć w obliczu braku stali, gdyż producent tej ostatniej uznał za bardziej korzystne anulację kontraktu z fabryką samolotów i sprzedanie wyprodukowanej stali fabryce maszyn, pracującej dla jakiegoś egzotycznego kraju, na przykład. Przy warunkach zupełnego liberalizmu gospodarczego nie ma też naturalnie mowy o rządowej regulacji podaży surowców, cen lub zysków w przemysłach zbrojeniowych. Angielski liberalizm gospodarczy nie tyle hamuje ilościowy wzrost produkcji, ile uniemożliwia koordynację poszczególnych jej działów i powoduje przerwy i niedociągnięcia na najbardziej nieraz żywotnych odcinkach. Można by przytoczyć szereg przykładów, świadczących o niezależności angielskich przedsiębiorców przemysłowych i o ich niechęci podporządkowania się wymaganiom rządowym, o ile to się im nie opłaca; można zacytować oświadczenia magnatów przemysłowych, którzy łaskawie „zgadzają się” dopomóc Rządowi w jego staraniach o przyśpieszenie produkcji zbrojeniowej itp. Rząd zresztą zupełnie świadomie trzyma się zasady pracy w atmosferze liberalizmu gospodarczego. I tak P. Morrison, Minister Rolnictwa, oświadczył w dn. 18/I b. r.: „Co do zbrojeń w dziedzinie przemysłowej, Rząd powstrzymał się od przymusowej organizacji zakładów przemysłowych, wierząc, że swobodny rozwój sił naszego narodu może stworzyć narzędzie obrony narodowej równie potężne, jak przemysł przymusowo zorganizowany”. Inaczej mówiąc, Rząd angielski nie ma najmniejszego zamiaru przekształcenia gospodarki narodowej brytyjskiej na tzw. „Wehrwirtschaft” i ogranicza się w swojej interwencji do dziedziny finansowej i monetarnej, do regulacji rynku kapitałowego i pieniężnego.

Najważniejszym argumentem, przemawiającym za wykonywaniem programu zbrojeniowego bez naruszenia tradycyjnych zasad liberalizmu angielskiego, jest taniosc i sprawna kalkulacja, wynikająca z zachowania nieskrępowanej wolności przedsiębiorczej. Rząd angielski uznaje, że jedynie zapewnienie wolności poczynań gospodarczych gwarantuje najtańszą i najsprawniejszą produkcję—nie mówiąc już o tym, że każdy system kontroli, interwencji i reglamentacji powoduje powstanie wysokich nieraz kosztów administracyjnych i z łatwością zamienia się w biurokrację. Argumentacja ta, ekonomicznie i finansowo słuszna, prowadzi jednak w praktyce do braku koordynacji w produkcji i wywołuje zwłokę w wykonaniu zbrojeń. Wolność gospodarcza oznacza w praktyce nie tylko wolność nieprzyjmowania zamówień rządowych, ale także wolność inwestycji i wolność spekulacji. W latach 1936÷37, gdy koszty surowców i inne koszty produkcji zwykływały, zwyczajka ta została podniecona i zwiększona wzmocnionym budownictwem spekulacyjnym i spekulacją na rynkach towarowych; ucierpiał zaś na tym przemysł zbrojeniowy. W krajach o pewnej reglamentacji gospodarki prywatnej nie może się zdarzyć nic, co by odciągnęło kapitały lub surowce od produkcji na obronę narodową; w Anglii to się stać może i rzeczywiście się zdarza w każdej chwili. W takiej sytuacji jedynym wyjściem dla Rządu jest stworzenie sztucznej atrakcyjności produkcji zbrojeniowej, co praktycznie oznacza podwyższenie kosztów zbrojeniowych, a więc przekreślenie argumentu taniosci produkcji, głoszonego przez Rząd i przez zwolenników systemu liberalnego.

*

Gdy w marcu b. r. Rząd angielski postanowił przyśpieszyć i usprawnić wykonanie programu zbrojeniowego, jedną z pierwszych organizacji, do których Rząd zwrócił się z prośbą o współdziałanie, była Rada Związków Zawodowych (Trade Unions' Council). Urządzono szereg konferencji ministerialnych z udziałem przedstawicieli związków zawodowych; z inicjatywy Rządu delegaci związków zawodowych kilkakrotnie obradowali wspólnie z przedstawicielami pracodawców zainteresowanych gałęzi przemysłu. Specjalnie ważne jest stanowisko 2 związków, grupujących robotników kluczowych przemysłów zbrojeniowych; jest to liczący 160 tys. członków związek robotników stoczni i przemysłów mechanicznych (Confederation of Shipbuilding and Engineering Unions), oraz potężny Amalgamated Engineering Union—związek robotników przemysłów mechanicznych, liczący 340 tys. członków. Są to związki wysoce wykwalifikowanych, doskonale płatnych robotników, zajmujących uprzywilejowaną pozycję w angielskim świecie pracy. Związki te—doskonale zorganizowane, korzystające z umów zbiorowych i posiadające poważne fundusze—czują się niezwykle mocne zarówno w stosunku do przedsiębiorców, jak i w stosunku do Rządu. Rząd zwrócił się do tych związków, uważając, że związki powinny: 1) umożliwić szybkie wyszkolenie nowych zastępów wykwalifikowanych robotników, ażeby przestał się odczuwać istniejący od pewnego czasu brak technicznie wykształconych i wykwalifikowanych rąk roboczych; 2) zgodzić się na gorsze warunki pracy w przedsiębiorstwach, bezpośrednio pracujących na obronę kraju, a więc przyjąć dłuższy tydzień pracy; 3) wspólnie z pracodawcami wprowadzić szereg zarządzeń technicznych, mających na celu intensyfikację produkcji w poszczególnych zakładach. Stosunek związków zawodowych do propozycji rządowych jest chwilowo odmowny. Argumentacja Rady Związków Zawodowych jest natury politycznej; wychodzi ona z założenia, że nie należy bezinteresownie pomagać zbrojeniom Rządu o większości konserwatywnej, który według zdania Rady zbroi się nie w celu obrony wolności i demokracji, lecz z ewentualnym zamiarem prowadzenia wojen imperialistycznych lub—co gorsza—pomocy krajom faszystowskim. Zainteresowane związki zawodowe, a specjalnie A. E. U., mają oprócz tych argumentów zasadniczych powody gospodarcze sprzeciwiania się naleganiom rządowym. Broniąc swej uprzywilejowanej monopolistycznej pozycji, uważają one, że szkolenie nowych zastępów wykwalifikowanych robotników przyczyni się do obniżenia wartości ich pracy i wywoła ostatecznie zniżkę płac. Wprowadzenie nowych technicznych sposobów produkcji grozi zaś robotnikom zmniejszeniem zapotrzebowania na wykwalifikowaną siłę roboczą, gdyż rozpowszechnienie metod masowej produkcji w zakładach, wytwarzających samoloty, silniki, armaty itp., pozwoli na zatrudnienie stosunkowo większej liczby robotników niewykwalifikowanych—tak, jak to się stało w w. XIX w fabrykach amunicji. Publicznie związki zawodowe rzadko uzasadniają swe stanowisko w sposób, podany powyżej; normalnie ograniczają się one do argumentacji politycznej oraz żądają w zamian za ustępstwa ze swojej strony ustępstw ze strony pracodawców—jak polepszenia warunków pracy, ograniczenia zysków zbrojeniowych.

Zarówno Rząd jak i związki zawodowe chętnie posługują się w swojej argumentacji przykładem roku 1915, kiedy Lloyd George zmusił robotników do poniesienia bardziej ciężkich ofiar, niż się od nich wymaga obecnie, przyrzekając w zamian: 1) przywrócenie normalnych warunków pracy natychmiast po ukończeniu wojny, 2) ograniczenie przedsiębiorczych zysków wojennych. Punkt drugi został przez Rząd bezsprzecznie zrealizowany przez wprowadzenie specjalnego podatku od zysków wojennych; natomiast kwestia, czy Rząd dotrzymał przyrzeczenia pierwszego—stanowi obecnie przedmiot nieskończonych kontrowersyj pomiędzy Rządem i związkami zawodowymi. Wyśiłki Rządu w kierunku usprawnienia produkcji zbrojeniowej zostały jeszcze utrudnione tym, że pomysł urzędzenia wspólnych konferencji, grupujących przedstawicieli Rządu, pracodawców i związków zawodowych, został wykorzystany zarówno przez przedsiębiorców, jak i przez robotników w celu przedstawienia Rządowi wzajemnych oskarżeń i pretensyj, których ostatecznym wynikiem jest to, że według zdania

związków zawodowych jedynymi winowajcami niedociągnięć w wykonywaniu programu zbrojeniowego są przedsiębiorcy, według zaś zdania tych ostatnich—robotnicy.

Nie wchodząc w dalsze szczegóły akcji rządowej, można stwierdzić, że podobnie jak pewne trudności w wykonywaniu programu zbrojeniowego tłumaczą się liberalizmem, panującym w dziedzinie przedsiębiorczej, inne trudności wynikają z wytworzonej przez tenże liberalizm niezależności związków zawodowych. Niechęć Rządu do reglamentacji pracy przedsiębiorczej znajduje swój logiczny odpowiednik w niechęci do zmuszenia związków zawodowych do podporządkowania swoich interesów wymaganiom rządowym. Jest to sytuacja specyficznie angielska; w żadnym innym kraju—z wyjątkiem Francji—wykonanie programu zbrojeniowego nie jest w takim stopniu uzależnione od stanowiska związków zawodowych jak w Anglii. Obecnie perspektywy akcji rządowej raczej wzrastają, gdyż panująca od kilku miesięcy recesja w aktywności gospodarczej i towarzyszący jej wzrost bezrobocia nawet w przemysłach, związanych ze zbrojeniami (A. E. U. liczy obecnie 8 tys. bezrobotnych wśród swoich członków)—zmniejsza odporność związków zawodowych. Co prawda, spadek produkcji i zatrudnienia służy jako argument, popierający sprzeciw związków zawodowych przeciw zwiększeniu liczby wykwalifikowanych robotników; lecz według zdania Rządu czasowe bezrobocie nie przekreśla zasadniczej potrzeby usprawnienia produkcji przez wyrzeczenie się przez robotników pewnych przywilejów związkowych.

*

Omawiając temat: zbrojenia a przebieg cyklu gospodarczego—jesteśmy niemal całkowicie w dziedzinie przypuszczeń i teorii, gdyż od czasu rozpoczęcia zbrojeń na wielką skalę (rok 1936) Anglia przeżyła zaawansowaną część jednej fazy zwykłej. Poprawa gospodarcza rozpoczęła się w Anglii w latach 1932÷33 i trwa właściwie do chwili obecnej; można jednak przypuszczać, że rok 1937 był okresem koniunktury szczytowej. Obecnie gospodarka angielska przeżywa niezaprzeczną recesję. Zmniejszenie aktywności ekonomicznej nie przybrało jeszcze rozmiarów rzeczywiście groźnych; możliwe, że na prawdziwą depresję chwilowo się w ogóle nie zanosi. Gdy się jednak obecnie mówi o prawdopodobnym wpływie zbrojeń na przebieg koniunktury, ma się zwykle na myśli wpływ zbrojeń na koniunkturę niższą; pytanie rozważane brzmi obecnie: w jakim stopniu wykonanie programu zbrojeniowego złagodzi lub pogłębi zapowiadający się spadek w aktywności gospodarczej? Przed rokiem zaś szukano odpowiedzi na pytanie, o ile przeżywana wówczas dobra koniunktura tłumaczyła się zbrojeniami, i w jakim stopniu zbrojenia przyczyniły się do wytworzenia panujących w I półroczu 1937 r. warunków boomu?

Sam fakt, że pomimo wciąż wzrastającej aktywności zbrojeniowej pewna zmiana koniunktury na gorsze bezsprzecznie nastąpiła, świadczy o tym, że zbrojenia—w każdym razie w obecnej ich skali—nie stały się decydującym czynnikiem rozwoju koniunkturalnego. Jasną jest rzeczą jednak, że zbrojenia są jednym z najważniejszych czynników we wszystkich zmianach, które się w gospodarce angielskiej odbywają. Nie ulega też wątpliwości, że niezależnie od takiego lub innego poglądu na skutki zbrojeń w dziedzinie kształtowania się stosunków gospodarczych są pewne fakty, co do których wszyscy muszą się zgodzić. Takim faktem jest na przykład to, że w dziedzinie produkcji zbrojenia w pierwszym rzędzie wpływają na aktywność przemysłu ciężkiego i w ogóle przemysłów inwestycyjnych, wytwarzających dobra kapitałowe, zwiększając ich wytwórczość przez nieprzerwany potok zamówień rządowych—niezależnie od większego lub mniejszego popytu na dobra kapitałowe ze strony gospodarki prywatnej. W dziedzinie inwestycji zbrojenia podnoszą atrakcyjność lokat w przemysłach, pracujących na obronę narodową—a więc znowuż w przemysłach, wytwarzających dobra inwestycyjne, w pierwszym rzędzie. W rezultacie, w czasie zwykłej i dobrej koniunktury zbrojenia potęgują normalnie istniejącą w tej fazie tendencję przemysłów dóbr kapitałowych do nadprodukcji i przeinwestowania; w fazie dekonunktury i regresji natomiast sztucznie podtrzymują obniżający się normalnie poziom produkcji i inwestycji w tych przemysłach. Wynikałoby z tego, że zbrojenia są niebezpieczne jedynie w okresie szczytowej koniunktury, gdyż wtedy powodują

one spotęgowanie tych tendencji, które wywołują załamanie się koniunktury; we wszystkich innych okresach natomiast wpływ zbrojeń jest bezsprzecznie dodatni, gdyż zwiększają one inwestycje, aktywność i zatrudnienie (lub zapobiegają ich zmniejszeniu) bezpośrednio w przemysłach, wytwarzających dobra kapitałowe, pośrednio więc we wszystkich innych.

W rzeczywistości jednak, wśród publicystów i ekonomistów angielskich istnieją dwa zasadnicze zdania co do wpływu zbrojeń na koniunkturę gospodarczą. Zwolennicy nakręcania koniunktury—jak znany publicysta gospodarczy P. Einzig na przykład, lub propagatorzy wielkich robót publicznych i w ogóle wzmoczonego interwencjonizmu państwowego, z wielkim ekonomistą P. Keynesem na czele—zwracają uwagę w pierwszym rzędzie na skutki zbrojeń w czasie depresji i złej koniunktury. Twierdzą oni, że w chwili zwiększającego się bezrobocia i spadającej aktywności inwestycyjnej i produkcyjnej w gospodarce prywatnej, a specjalnie w przemysłach dóbr kapitałowych, pierwszym i naczelnym zadaniem jest zwiększenie inwestycji i wytwórczości w tych przemysłach, gdyż w ten sposób zatrudnia się nie tylko robotników, bezpośrednio pracujących w tych przemysłach, lecz i robotników, pracujących w przemysłach konsumcyjnych; każde zwiększenie zatrudnienia w przemysłach inwestycyjnych powoduje kilkakrotne zwiększenie zatrudnienia w przemysłach konsumcyjnych. Z punktu widzenia społecznego, a nawet gospodarczego, byłoby naturalnie rzeczą pożądaną, aby inwestycje rządowe skierowane były w kierunku budowy dróg, kanałów, domów robotniczych itp., a więc dóbr trwałych, dostarczających usługi w przyszłości, nie zaś produkowania pancerników, armat i samolotów; z punktu widzenia zadań chwili, a specjalnie jeżeli chodzi o walkę z bezrobociem—kierunek inwestycji rządowych nie ma najmniejszego znaczenia, gdyż każda inwestycja spełnia swoje zadanie jako siła pędna zatrudnienia. W chwili istnienia bezrobocia każde wzmoczenie aktywności inwestycyjnej i produkcyjnej jest dobre—niezależnie od tego, co się wytwarza, gdyż rezultatem jest zawsze wzrost zatrudnienia, wzrost płac i innych dochodów, wzrost siły nabywczej ludności, a więc wzrost popytu na dobra konsumcyjne, wzrost produkcji tych dóbr, nowy wzrost płac itd. Według zdania ludzi, podkreślających tę stronę produkcji zbrojeniowej, wielkim błędem zbrojeń angielskich było to, że zostały one rozpoczęte w okresie koniunktury zwykłej, kiedy opisane powyżej dobroczynne ich skutki nie były ani widoczne, ani specjalnie potrzebne. Obecnie jednak, gdy normalna prywatna aktywność gospodarcza słabnie, należy zwiększyć aktywność zbrojeniową, spotęgować zamówienia rządowe, ażeby sztucznie wywołanymi inwestycjami zwiększyć zatrudnienie i wytwórczość w chwili, gdy normalne wskaźniki życia gospodarczego spadają. Zbrojenia, jak wszelkie inne roboty publiczne, powinny stanowić „most ponad depresją”, tworząc sztuczny łącznik pomiędzy jedną zwykłą koniunkturą, która właśnie się kończy, a drugą, która za lat kilka nastąpi.

Zwolennicy drugiego, „klasycznego”, poglądu zwracają uwagę przeważnie na ujemne skutki zbrojeń w czasie dobrej koniunktury. Zbrojenia, mówią oni, są podyktowane względami politycznymi i nie dadzą się regulować jak inne roboty publiczne zależnie od koniunktury. W rzeczywistości, zbrojenia zawsze—a w fazie zwykłej specjalnie—odciągają przesuwalne czynniki produkcji z innych dziedzin przemysłowych, powodując wzrost kosztów w innych gałęziach gospodarki narodowej, zmuszając inne przemysły do zamykania fabryk i zmniejszania zatrudnienia. Zbrojenia sztucznie ograniczają ilość kapitału, rąk roboczych i surowców, znajdujących się do dyspozycji innych, najbardziej żywotnych dla gospodarki kraju, działów produkcji—i to właśnie w chwili, gdy wskaźniki kosztów produkcji: stopa procentowa, płace, ceny surowców—mają i tak już tendencję zwykłą (w Anglii lata 1936 i 1937). Ażeby się dowiedzieć, czy program zbrojeniowy przyniósł w rezultacie jakiegoś skutku ekonomicznego dodatnie, należałoby przecześć cały cykl koniunkturalny ze wszystkimi jego fazami, a następnie zbadać, czy dodatni wpływ zbrojeń, wyrażony w dodatkowym zatrudnieniu, bezpośrednim i pośrednim, w dodatkowych placach, dodatkowej aktywności przemysłów konsumcyjnych itd., by większy lub mniejszy niż spadek zatrudnienia, plac i aktywności gospo-

darcej w ogóle, wywołany przez odciążenie czynników produkcji z różnych działów przemysłu do użytku przemysłów zbrojeniowych. Dopiero po przeprowadzeniu takiego rachunku i po znalezieniu dodatniego lub ujemnego salda wpływów zbrojeniowych na rozwój gospodarczy kraju można byłoby mówić o tym, czy w ostatecznym rachunku wpływ zbrojeń na przebieg cyklu gospodarczego był ujemny lub dodatni. Naturalnie, rachunek taki nigdy dokładnie zrobiony nie będzie—po prostu z powodu braku potrzebnych danych. Tymczasem jednak rozpatrując wpływ zbrojeń na przebieg koniunktury i mając na względzie nie całokształt cyklu gospodarczego, lecz poszczególne jego fazy i odcinki, można chyba przyznać rację zarówno tym, którzy podkreślają dodatni wpływ zbrojeń w czasie depresji i koniunktury niżkowej, jak i tym, którzy wykazują ujemne strony aktywności zbrojeniowej w okresie koniunktury zwykłej i boomu. Porównanie obu kategorii wpływów—chwilowo niemożliwe, a w przyszłości też bardzo wątpliwe—dałoby dopiero ostateczną odpowiedź na pytanie, czy zbrojenia przyczyniają się do złagodzenia wstrząsów koniunkturalnych, czy rzeczywiście pozwalają na „przerzeczenie mostu ponad depresją”—według obrazowego wyrażenia angielskiego.

Niezależnie od odpowiedzi na powyższe pytanie, od razu się nasuwają jeszcze dwie kwestie, powstające jednak nie w związku z wpływem zbrojeń na koniunkturę, lecz już na strukturę gospodarczą kraju. Pierwszym pytaniem jest, co będzie, gdy zbrojenia dobiegną kresu i to w sposób inny niż przy wybuchu wojny? Jak wielki będzie kryzys, wywołany nagłym zaprzestaniem zbrojeń na wielką skalę? Sytuacja w tym wypadku będzie podobna do sytuacji kryzysowej, wytworzonej natychmiast po ukończeniu wojny światowej, i jedynym sposobem zaradczym będzie wtedy podjęcie wielkich robót publicznych o charakterze pokojowym, zatrudniających w miarę możliwości te czynniki produkcji, które były zatrudnione przy wykonaniu programu zbrojeniowego. Drugie pytanie—odpowiedź na które nigdy chyba nie będzie znana—brzmi: w jakim stopniu zbrojenia obniżą ostatecznie—,in the long run”—poziom życiowy ludności Anglii, albo też w jakim stopniu staną na przeszkodzie podniesieniu poziomu życiowego, które by w ich nieobecności nastąpiło? Próby rozwiązywania tych zagadnień leżą chwilowo całkowicie w dziedzinie spekulacji, jeżeli nie fantazji.

L. M.

KRONIKA ZAGRANICZNA

FRANCJA

NOWA SERIA DEKRETÓW GOSPODARCZYCH.—Dn. 25/V b.r. Rząd P. Daladiera, przeprowadzając konsekwentnie reformę gospodarczo-finansową, wydał nową serię 58 dekretów, dotyczących tej dziedziny. Stanowią one rozwinięcie i uzupełnienie poprzednich zarządzeń gospodarczych Rządu francuskiego, podjętych na mocy szerokiej ustawy o pełnomocnictwach, i są wyrazem tej samej myśli przewodniej, która przyświeca całej polityce gospodarczej P. Daladiera.

Program obecnego gabinetu francuskiego, bynajmniej nie rewolucyjny ani rewelacyjny, polega mianowicie w swej osnowie na dążeniu do rozwoju i wzmocnienia tempa wytwórczości oraz do ożywienia całego życia gospodarczego Francji. Toteż P. Daladier unika w swoich zarządzeniach gospodarczych wydatniejszego podniesienia ciężarów fiskalnych. Ma po temu dobrą rację: obciążenia publiczne stanowiły w chwili, gdy obejmował władzę, 43% dochodu społecznego. Ponieważ tych obciążeń—ze względu na wymagania obrony narodowej—nie będzie można zredukować, a raczej należy liczyć się z ich wzrostem—polityka gospodarcza Rządu francuskiego, by zmniejszyć tę jaskrawą dysproporcję, zmierza do podniesienia dochodu społecznego.

Na razie jednak, mimo dotychczasowych posunięć, mających na celu stworzenie korzystniejszych warunków dla wytwórczości francuskiej, dochód społeczny spada. W ostatniej dekadzie maja b. r. obciążenie publiczne wyniosło już połowę ogólnego dochodu narodowego. P. Raymond Patenôtre, Minister Gospodarki Narodowej, omawiając w dn. 4/VI b. r. nowy program gospodarczo-finansowy, podniósł, że niepomysłny ten objaw skłania Rząd do podjęcia jeszcze energiczniejszych wysiłków, zmierzających do pobudzenia produkcji i spożycia, przede wszystkim w drodze ulg podatkowych i ułatwień kredytowych dla wytwórczości oraz przez ożywienie ruchu inwestycyjnego. Było to, zresztą, treścią zarówno poprzednich dekretów gospodarczych Rządu, jak i wydanych ostatnio.

Do liczby tych zarządzeń należy również odnieść obniżenie kursu franka i jego stabilizację na poziomie o ok. 10% niższym od poziomu poprzedniego. O technice i wyni-

kach tego posunięcia pisaliśmy szczegółowo w poprzednich zeszytach tygodnika. P. Patenôtre, bilansując rezultaty tego zarządzenia, podkreślił jako najważniejsze: 1) trwającą nadal masową repatriację kapitałów (dodajmy, że rozmiary tej powrotnej fali kapitałów porównane mogą być jedynie z ich przypływem w latach 1927÷28), 2) znaczny wzrost płynności pieniężnej, 3) spadek stopy procentowej, co zachęci przemysł do inwestycji, 4) obniżenie stopy dyskontowej („Banque de France”—2½%), co powinno wpłynąć dodatnio na obroty. Rezultaty te umożliwią przede wszystkim—dodał p. Patenôtre—, rozszerzenie i upowszechnienie kredytu, bez czego nie może rozwijać się żaden współczesny ustroj cywilizowany”. Posunięcie deprecyjno-stabilizacyjne stworzyło „mocną i trwałą podwalinę” dla francuskiej gospodarki społecznej, czyli—mówiąc językiem prostszym—wprowadziło czynnik stałości do francuskich stosunków finansowych i gospodarczych. Zarządzenie stabilizacyjne wzmocniło znacznie zaufanie kapitalistów i szerokich mas „ciulaczy” francuskich do polityki ekonomicznej Rządu, którego program finansowo-gospodarczy obliczony jest w dużej mierze na pozyskanie tego zaufania. Rząd chce, mianowicie, w drodze pogłębienia zaufania—pobudzić dalszą repatriację kapitałów i uruchomić fundusze, które pozostały w kraju, ale wycofały się z procesów gospodarczych wskutek polityki poprzednich rządów. Uzyskał to już zresztą w znacznej mierze—dzięki właśnie bardziej umiarkowanemu i ostrożnemu programowi gospodarczemu.

Wzrost zaufania do polityki finansowej Rządu wyraził się również w poprawie kursów na giełdzie papierów wartościowych oraz we wzmocnionym zapotrzebowaniu na krótkoterminowe bony skarbowe i bony Obrony Narodowej. Pozwoliło to Rządowi na obniżenie oprocentowania bonów, a także na wypuszczenie pożyczki Obrony Narodowej w wysokości 5 mld. fr., która została pokryta dwukrotnie już w pierwszym dniu wyłożenia. Rząd jednak zrzekł się subskrybowanej nadwyżki, nie chcąc zmniejszać płynności rynków pieniężnych i kapitałowych, co utrudniłoby rozbudowę produkcji.

Konieczne są jednak dalsze wysiłki w kierunku uruchomienia nieczynnych kapitałów, a to dla przetrwania okresu słabego jeszcze tętna życia gospodarczego. Dopiero bowiem

trwały wzrost wytwórczości i dochodu społecznego da Rządowi możliwość podjęcia i przeprowadzenia istotnej sanacji finansów. Na razie jednak nie ma jeszcze symptomów rekonwalescencji i wzmocnienia się gospodarstwa francuskiego. Spadek dochodu społecznego, o którym pisaliśmy wyżej, świadczy, przeciwnie, o nadal trwającym jego osłabieniu. Toteż ostatnia seria dekretów, których zakres działania jest bardzo rozległy, wykazuje wyraźną wspólną cechę charakterystyczną: wszystkie zarządzenia tych dekretów mają na celu pobudzenie aktywności poszczególnych działów gospodarstwa, celem zwiększenia wytwórczości i obrotów, oraz stworzenie korzystniejszych warunków produkcyjnych.

A więc: rozszerzenie możliwości korzystania przez wytwórczość i handel z taniego kredytu długo- i średnioterminowego; zasilenie gospodarstwa francuskiego nowymi kredytami średnioterminowymi na łączną sumę ponad 3 mld. fr.; poprawa warunków kredytowych dla życia gospodarczego; zapewnienie przedsiębiorstwom, robiącym inwestycje lub unowocześniającym swoje narzędzia produkcji i instalacje, możliwości uzyskania kredytu, którego koszt nie przekraczałby 3÷4%, względnie, w pewnych warunkach, zapewnienie im bonifikaty nadwyżki oprocentowania przez Państwo (na podstawie dekretu z dn. 25/VIII 1937 r.). Przypominamy, że pierwsze dekrety Rządu P. Daladiera, by pobudzić proces inwestycyjno-modernizacyjny, zwolniły od podatku dochodowego w latach 1939 i 1940 sumy z zysków przemysłowych i handlowych, inwestowane celem unowocześnienia urządzeń lub rozwinięcia produkcji (zwolnienie od podatku sięgać może 20% ogólnej kwoty zysków). Obecnie Rząd poszedł jeszcze dalej: wszystkie przedsiębiorstwa zdrowe i mające widoki rozwoju, ale obciążone długami o zbyt wysokim oprocentowaniu i wykazujące wskutek tego osłabienie tempa produkcji, będą mogły uzyskać kredyty 3÷4%-owe, względnie bonifikatę nadwyżki oprocentowania, nawet jeśli nie będą robiły nowych inwestycji.

W tym celu będą otwarte nowe kredyty budżetowe. Jednakże zasadą, której stara się trzymać Rząd P. Daladiera w dziedzinie polityki kredytowej, jest raczej—i przede wszystkim—użytkowanie w jak największej mierze i aktywizacja istniejących zapisów

pieniężnych; otwieranie bowiem nowych kredytów budżetowych spowodowałyby nadmierne obciążenie francuskiej gospodarki skarbowe, której deficytowość jest bardzo poważna.

Posunięcia Rządu, zmierzające do stworzenia nowych źródeł taniego kredytu średnio-terminowego dla przemysłu i handlu, polegają głównie na oddaniu do dyspozycji życia gospodarczego środków, znajdujących się w dyspozycji niektórych publicznych instytucji finansowych. Już uprzednio jednym z dekretów I serii Rząd przydzielił na ten cel pewne środki „Caisse des Marchés”. Na mocy nowych dekretów z dn. 25/V b. r. również „Caisse des Dépôts” zwiększy o 1 mild. fr. fundusz, przeznaczony na pokrycie kredytów, przyznanych przez prywatne instytucje finansowe życiu gospodarczemu. Rząd daje w zamian Kasie Depozytowej możliwość redyskonta w Banque de France. Również o 1 mild. fr. powiększy swoje środki na udzielanie kredytu średnio-terminowego „Crédit National”, a to w drodze emisji obligacji. Należy zaznaczyć, że „Crédit National” może już obecnie przyznawać kredyty średnio-terminowe.

Wreszcie, zostaną znacznie rozszerzone ramy kredytu krótkoterminowego dla drobnego przemysłu, handlu i rzemiosła, mianowicie przez poważne zwiększenie dotacji na ten cel „Centralnej Kasie kredytu hotelarskiego, przemysłowego i handlowego”.

Dzięki tym zarządzaniom kredyty dla wytwórczości i handlu osiągną kwotę ponad 3 mild. fr.

Zwiększeniu obrotu kredytowego ma służyć również nowelizacja prawa czekowego, dokonana innym z dekretów tzw. II serii.

Stworzenie korzystnych warunków produkcyjnych mają również na widoku wydane ostatnio dekrety, dotyczące ustawodawstwa o czasie pracy. Zgodnie z zobowiązaniem Rządu, nie naruszając one zasady 40-godzinnego tygodnia pracy, czynią jednak ustawę o czasie pracy bardziej giętką i przystosowują ją do potrzeb, wynikających z konieczności wykonania zamówień przez przedsiębiorstwo. Przewidują, mianowicie, w tym celu możliwość przejściowego przedłużania czasu pracy w poszczególnych gałęziach produkcji—bądź na całym terytorium Francji, bądź tylko w niektórych dzielnicach. Pojedyncze przedsiębiorstwa mogą również—w określonych warunkach—uzyskiwać zezwolenie na przedłużenie czasu pracy. Granice odstępstwa od ustawowego czasu pracy są dość rozciągliwe. Poza tym omawiany dekret wprowadza zasadę odrabiania (za zapłatą) godzin, straconych dla produkcji wskutek zbiorowego zawieszenia pracy w całym przedsiębiorstwie lub w poszczególnych jego działach. Rozporządzenie to nie dotyczy wszakże wypadków strajku czy lokautu. Posunięcia te umożliwiają zerwanie z systemem 5 dni pracy w tygodniu po 8 godzin. Przemysł uważał ten system za bardzo uciążliwy i jednolicie przeciw niemu występował. Na podstawie tych zarządzeń Rząd doprowadził do porozumienia między organizacjami zawodowymi przemysłowców i związkami robotniczymi w sprawie ustalenia ogólnej normy czasu pracy rocznie. Ta roczna norma wyniosła ma 50 tygodni pracy po 40 godzin, tj. 2 000 godzin pracy.

Ożywieniu życia gospodarczego ma—według oświadczenia Rządu—służyć również 2½-letni plan publicznych robót inwestycyjnych na łączną kwotę 11 mild. fr. Udział Skarbu Państwa w finansowaniu tych robót będzie wynosił 6 mild. fr., samorządy zaś dostarczą reszty potrzebnych na ten cel funduszy, przy czym dekrety zapewniają samorządom szereg ułatwień oraz nowych źródeł kredytowych. W ramach organizacyjnych—ale poza

ramami finansowymi—tego ogólnego planu robót publiczno-inwestycyjnych mają być przeprowadzone, również do końca 1940 r., wielkie instalacje hydro-elektryczne. Sfinansowanie tych ostatnich robót, obliczonych na co najmniej 3 mild. fr., podjął się zespół przedsiębiorstw, wytwarzających i dostarczających energię elektryczną. Skarb Państwa i samorządy nie biorą żadnego udziału w finansowaniu planu elektryfikacyjnego.

Szereg dalszych, wydanych w dn. 25/V b. r., dekretów dotyczy popierania wywozu, polityki rolnej i gospodarczej polityki kolonialnej.

Rząd interesuje się specjalnie kwestią zwiększenia wywozu. Istotnie, jak podniósł to w swoim przemówieniu w dn. 4/VI b. r. Minister Gospodarki Narodowej, P. Patenôtre—„ujemne saldo bilansu handlowego metropolii z krajami zagranicznymi wynosiło w pierwszych 4 miesiącach 1937 r.—£ 50 miln., w analogicznym okresie b. r. zmniejszyło się do £ 30 miln. W tym samym okresie czasu stosunek wartości wywozu do wartości przywozu, wyrażony w procentach przywozu, wynosił 48% w 1937 r. i 58% w 1938 r. Sytuacja w tej dziedzinie jest więc krytyczna. Dlatego też Rząd P. Daladiera wydał w dn. 25/V szereg nowych zarządzeń, mających na celu poparcie wywozu. Trzy nowe dekrety dotyczą spraw eksportowych. Pierwszy rozszerza zastosowanie i ułatwia korzystanie z już istniejącego państwowego ubezpieczenia kredytów eksportowych. Drugi—ułatwia powstawanie i działalność zrzeszeń przedsiębiorstw, eksportujących wywory danej gałęzi produkcji—przedsiębiorstw zarówno przemysłowych, jak i handlowych. Zrzeszenia te będą korzystały ze zwolnień podatkowych i in. fiskalnych, z bonifikacji procentów od pożyczek, które zaciągną celem zwiększenia wywozu, oraz z pomocy władz państwowych przy badaniu możliwości zbytu na rynkach zagranicznych. Trzeci, wreszcie, dekret rozszerza zakres ustawy z dn. 10/VII 1928 r., upoważniającej Rząd do udzielania gwarancji przy dostawach dla zagranicznych Rządów i instytucji publicznych.

Jak zrozumiała jest specjalna troska Rządu francuskiego o zwiększenie wywozu—tak umotywowane są również jego wysiłki, zmierzające do wydatnego wzmoczenia produkcji. Obecny bowiem jej stan jest niepomysłny, co w konsekwencji powoduje krytyczną sytuację na rynku pracy—zarówno jeśli chodzi o liczbę całkowicie bezrobotnych, jak i o bezrobotnych częściowo.

W miesiącach lutym i marcu b. r., a więc w okresie drugiego bardzo krótkotrwałego, Rządu P. Bluma, zaznaczył się dalszy spadek wytwórczości. Był to zresztą najbardziej krytyczny okres gospodarstwa francuskiego. Ale i przedtem sytuacja wytwórczości nie była dobra. Wskaźnik ogólny produkcji (1928 r.=100) wynosił (przec. miesięcznie): w 1936 r. 85, w 1937 r. 88, w styczniu 1938 r. 87, w marcu tegoż roku 84. Wskaźnik, oparty na podstawie stanu produkcji w 1913 r., ilustruje następująco obecny stan wytwórczości francuskiej (1913 r.=100): grudzień 1937 r.—102, luty b. r.—96, marzec b. r.—94-5.

Stan wielu działów produkcji przedstawia się jeszcze gorzej. Wskaźnik dla przemysłu włókienniczego wynosił (przy podstawie: 1928 r.=100): przec. miesięcznie w 1937 r. 85, w marcu b. r. 81; dla przemysłu chemicznego: 1937 r. (przec. mies.)—103, w marcu b. r.—96; dla przemysłu skórzanego: 1937 r. (przec. mies.)—73 (w 1936 r.—81), w marcu b. r.—69; dla przemysłu metalowego przetwórczego: 1937 r. (przec. mies.)—88, w marcu b. r.—83 (w styczniu b. r.—89). Niski jest wskaźnik przemysłu samochodowego—88 w marcu b. r. Najgorzej jednak przedstawia

się sytuacja w przemysłach: metalurgicznym i budowlanym (wskaźniki przy podstawie: 1928 r.=100):

	1937 r.	1 9 3 8 r.
	(przec. mies.)	stycz. marzec
Przemysł metalurgiczny	84	83 73
Przemysł budowlany	64	58 59

W przemyśle metalurgicznym liczba czynnych wielkich pieców w październiku 1937 r. wynosiła 107, w styczniu b. r.—101, w marcu b. r.—już tylko 94. Spadek produkcji przemysłu metalurgicznego wywołany został, z jednej strony, zmniejszeniem zapotrzebowania szeregu gałęzi przemysłu przetwórczego, z drugiej—ostrymi zatargami społecznymi. Masowe strajki przyczyniły się również do osłabienia pracy przemysłu zbrojeniowego, co kolejno odbiło się również na przemyśle metalurgicznym.

Co się tyczy przemysłu budowlanego, to Rząd P. Daladiera czyni specjalne wysiłki celem ożywienia go. W pierwszych swoich dekretach przyznał budownictwu szereg ulg podatkowych, jak również ulg w opłatach przy kupnie-sprzedaży gruntów, gdy transakcja ma na celu budowę itd. Obecnie zaś, w ramach 11-miliardowego planu inwestycyjnego, przeznaczono 1-2 mild. fr. na rozwój budownictwa, prócz tego zaś gminy otrzymują kwotę 400 miln. fr.—na cele podniesienia zdrowotności warunków mieszkaniowych. Poza tym plan inwestycyjny przewiduje budowę szpitali, szkół, przytułków, sanatoriów itd.

W położeniu stosunkowo pomyślniejszym od przemysłów metalurgicznego i budowlanego, jak również i innych poprzednio wymienionych—znajdują się przemysły: papierniczy i grupa przemysłów „różnych”. Przemysł papierniczy wykazuje wprawdzie bardzo znaczny spadek w porównaniu z latami 1936 i 1937 (wskaźniki odpowiednio: 178 i 186), ale mimo to jego wskaźnik w marcu b. r. (157)—w zestawieniu ze stanem w 1928 r. (przyjętym za 100) i z ostatnimi wskaźnikami innych przemysłów—jest wciąż jeszcze wysoki. Wskaźnik przemysłów „różnych” wynosił w marcu b. r.—102 (w 1937 r.—przec. mies.—110).

Dobrą sytuację w ogólnym bilansie wytwórczości francuskiej wykazują: górnictwo i wytwórczość prądu elektrycznego. Wskaźnik wytwórczości tych dwu przemysłów przedstawia się następująco (przy podstawie: 1928 r.=100):

	1937 r.	1 9 3 8 r.
	(przec. mies.)	stycz. marzec
Górnictwo	89	89 96
Elektrownie i gazownie	125	132 133

Produkcja prądu elektrycznego, oparta o napędową siłę wód górskich, wykazuje znaczne i stałe postępy. W początku 1937 r. tylko niecałe 5% gmin francuskich nie było zelektryfikowane. Jedną ze stałych wytycznych polityki gospodarczej Francji jest popieranie rozwoju produkcji i użytkowania prądu elektrycznego. Ma to na celu zmniejszenie przywozu węgla.

Ten właśnie cel poprawy ujemnego salda bilansu handlowego, drogą również ograniczenia przywozu, przyświecał dekretowi o elektryfikacji, który omówiliśmy już wyżej. Jest on właśnie wyrazem tendencji do niekorzystania z węgla zagranicznego.

Stan marazmu, w jakim znajduje się wytwórczość francuska, powoduje niepomysłną sytuację w dziedzinie zatrudnienia. Ogólna liczba całkowicie bezrobotnych maleje wprawdzie, ale poprawa jest bardzo powolna. W połowie marca b. r. liczba całkowicie bezrobotnych wynosiła ponad 407 tys. i była

wyższa o blisko 6 tys. niż w tym samym czasie ub. r. W dn. 28/V b. r. liczba całkowicie bezrobotnych (zarejestrowanych) wynosiła 381 tys., ale w porównaniu z podobnym tygodniem ub. r. była większa o 35 tys. Podobnie przedstawia się sprawa z częściowo zatrudnionymi. Stosunek częściowo bezrobotnych do ogólnej liczby załóg wzrósł niemal 5-krotnie od roku ubiegłego. W kwietniu b. r. wynosił nieco ponad 20%, podczas kiedy w tym samym miesiącu 1937 r. stanowił tylko 4,3% (dane te dotyczą przedsiębiorstw, zatrudniających 100 i więcej osób). Liczbę powyższe wymagają jednak pewnej poprawki: od kwietnia 1937 r. ogólna liczba zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach wzrosła o 3,85%, tj. o 85 tys. osób, i wynosiła w kwietniu b. r. 2 303 tys. Wymaga również pewnego omówienia spadek liczby całkowicie zatrudnionych (40 godz. tygodniowo i więcej), który tłumaczy się częściowo utratą dużej liczby godzin pracy wskutek masowych strajków w kwietniu b. r. (bardziej miarodajne będą dane z maja). Jednakże najważniejszą przyczyną spadku zatrudnienia pozostaje ogólna depresja gospodarcza, wywołana brakiem zaufania, ciągłym spadkiem waluty oraz zbyt wielkimi obciążeniami publicznymi, które—wraz z b. szybkim tempem reform społecznych—spowodowały załamanie się podstaw kalkulacyjnych wytwórczości francuskiej. Anemia produkcji i niepomyślny stan na rynku pracy nakazały Rządowi P. Daladiera—po dokonaniu na franku zabiegu deprecjacyjno-stabilizacyjnego—oprócz dalszą akcję uzdravniania gospodarstwa francuskiego na następujących podstawach: 1) podniesienia rentowności produkcji, 2) faktycznego przedłużenia czasu pracy, 3) wielkich robotach publicznych.

Wyrazem właśnie tych tendencji jest II seria dekretów.

S. J.

EGIPT

HANDEL ZAGRANICZNY W ROKU 1937. — Struktura handlu zagranicznego w ostatnich kilku latach przedstawia się następująco (w tys. funtów egipskich):

	Import	Eksport
1930 . . .	47 488	51 942
1932 . . .	27 425	26 982
1934 . . .	29 304	31 056
1936 . . .	31 516	32 979
1937 . . .	38 037	39 759

Głównymi dostawcami i odbiorcami Egiptu były w 1937 r.: W. Brytania, Francja, Niemcy, Włochy i Japonia. Udział ich w handlu zagranicznym Egiptu ilustruje następująca statystyka (w tys. funtów egipskich):

	Import		Eksport	
	1936	1937	1936	1937
W. Brytania	7 527	8 288	12 491	12 447
Francja	1 650	1 701	3 298	4 244
Niemcy	3 511	4 194	2 294	3 310
Włochy	1 093	3 283	943	2 392
Japonia	2 178	1 539	2 541	2 468

Jak widać z powyższych liczb, Egipt posiada saldo dodatnie z Anglią (przeszło 4 miln. funtów), z Francją i Japonią, saldo zaś ujemne—z Niemcami i Włochami. Egipt zwiększył swój wywóz do Francji, Niemiec i Włoch, zmniejszył zaś—do W. Brytanii (nieznacznie) i Japonii. Natomiast wzrósł udział importu z Anglii, Francji, Niemiec i Włoch, natomiast import z Japonii zmniejszył się.

Rok bieżący zapowiada się w handlu zagranicznym Egiptu mniej pomyślnie aniżeli ub. r. — a to głównie z powodu spadku ceny bawełny, która w handlu egipskim stanowi zwykle ok. 90% całego wywozu. Ceny na bawełnę spadły istotnie tak znacznie, że nawet zwiększony eksport tego włókna w bieżącym sezonie nie jest w stanie wyrównać wartości wywozu zeszłorocznego. Należy również uwzględnić, że urodzaj bawełny w 1937 r. był rekordowy i wyniósł ok. 11 miln. kantarów.

Potwierdzeniem tej tezy jest fakt, że w ostatnich miesiącach ub. r. wywóz egipski wykazał poważną tendencję zniżkową, jak to wynika z liczb następujących: w listopadzie 1937 r. wartość eksportu stanowiła 3 548 180 funtów egipskich—wobec 4 334 223 funtów w listopadzie 1936 r., oraz w grudniu 1937 r. 3 594 027 funtów—wobec 5 064 465 funtów w grudniu 1936 r.

O ile ceny bawełny nie podniosą się, na co trudno wszakże liczyć, wartość wywozu egipskiego w roku bieżącym musi ulec znacznemu zmniejszeniu. Okoliczność ta wpłynie ujemnie na siłę nabywczą ludności i pociągnie za sobą spadek importu.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 23/V÷4/VI 1938 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	23/V÷28/V	30/V÷4/VI	Różnica %
Pszennica			
Berlin . . .	21'10	21'10	—
Praga . . .	170'80½	171'30½	+ 0'2
Chicago . .	2'92	2'74	— 6'2
Buenos Aires	3'17	2'86½	— 9'8
Liverpool .	4'22	3'89½	— 7'9
Wiedeń . .	—	—	—
Hamburg . .	4'87	3'80½	—22'0
Ż y t o			
Berlin . . .	19'10	18'95	— 0'8
Praga . . .	137'62½	138'12½	+ 0'3
Chicago . .	2'14	1'98	— 7'5
Wiedeń . .	—	—	—
Hamburg . .	—	—	—

O w i e s			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	124'20	124'20	—
Chicago . .	1'99	2'12	+ 6'5
Buenos Aires	2'10	1'99	— 5'3
Liverpool .	4'24	4'30	+ 1'4
Wiedeń . .	—	—	—
Hamburg . .	2'60	2'55	— 2'0

Jęczmień browarny			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	137'00	137'00	—
Chicago . .	3'19	3'04	— 4'8
Wiedeń . .	—	—	—
Hamburg . .	—	—	—

P R Z E D R U K D O Z W O L O N Y, L E O Z Z P O D A N I E M Ź R Ó D Ł A

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **Z A GRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 300, ½ str. — 200, ¼ str. — zł 125, ⅛ str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, ⅓ str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, ⅛ str. — zł 55, ⅜ str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Polski Lloyd“, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **poniedziałek dn. 27 czerwca 1938 r. o godz. 11 przed poł.** w lokalu Spółki przy ul. Marszałkowskiej Nr 97 w Warszawie odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r. i udzielenie władzom Spółki absolutorium; 3) Zmiana paragrafu 7 statutu. Brzmienie dotychczasowe: „Zarząd składa się co najmniej z 6 osób, wybieranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów na okres lat trzech. Walne Zgromadzenie może upoważnić Zarząd do kooptowania w razie potrzeby odpowiedniej ilości nowych członków”. Projektowana zmiana: „Zarząd składa się co najmniej z trzech osób wybieranych przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów na okres 3-ch lat. Walne Zgromadzenie może upoważnić Zarząd do kooptowania w razie potrzeby odpowiedniej ilości nowych członków”; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni co najmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w Zarządzie S-ki swoje akcje wzgl. świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych państwowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych. 1355-23-24

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej dla Przemysłu Chemicznego i Metalowego „Chemimetal” w Krakowie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej dla Przemysłu Chemicznego i Metalowego „Chemimetal” w Krakowie odbędzie się w **dn. 27 czerwca 1938 r. o godz. 11 przed poł.** w biurze Dra Zygmunta Robinsohna, adwokata w Bielsku, ul. 3 Maja 1a z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.;
- 2) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku, wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Powzięcie uchwały w sprawie udzielenia władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Wolne wnioski.

Celem uzyskania prawa uczestniczenia w Zgromadzeniu Akcjonariusze winni złożyć akcje Zarządowi na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. 1348-23-24

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Fabryki Matarów „Perkun”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w **dn. 28 czerwca 1938 r. o godz. 18** odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Grochowskiej 309/317

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu za 1937 r.; 5) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 6) Wybór 2 członków Zarządu na miejsce ustępujących; 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 8) Obniżenie na zasadzie art. 441 § 3 Kod. Handl. kapitału zakładowego do zł 250 000; 9) Wolne wnioski.

1365-23-24

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne Ludwik Spiess i Syn

niniejszym ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 25 czerwca 1938 r. o godz. 10** odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Daniłowiczowskiej Nr 16

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku zysków i strat za 1937 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków oraz powzięcie uchwały co do przeznaczenia zysków Spółki;
- 3) Ustalenie ilości członków Zarządu i ewentualne dodatkowe wybory;
- 4) Wybory Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Powzięcie uchwały o obniżeniu kapitału zakładowego Spółki o zł 500 000, tj. do zł 7 500 000, przez umorzenie 5000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela i w związku z tym zmiana § 4 statutu Spółki, któremu nadane będzie brzmienie przytoczone niżej;
- 7) Wolne wnioski.

Dla uzyskania prawa wzięcia udziału w pomienionym Walnym Zgromadzeniu właściciele imiennych akcji winni być zapisani do księgi akcyjnej Spółki najpóźniej do dn. 18 czerwca 1938 r., właściciele zaś akcji na okaziciela winni najdalej w powyższym terminie złożyć w Spółce swoje akcje, lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia tych akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej.

Projektowane brzmienie § 4 statutu Spółki jest następujące:

§ 4. Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 7 500 000⁰⁰ i jest podzielony na 75 000 sztuk akcji po zł 100 każda, a mianowicie: 10 661 sztuk akcji imiennych uprzywilejowanych co do prawa głosu, i 64 339 sztuk akcji zwykłych na okaziciela. Akcje emisji następnych będą w $\frac{1}{6}$ części imienne uprzywilejowane co do prawa głosu i w $\frac{5}{6}$ częściach zwykle na okaziciela".

1353-23-24

III OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Spółki

„Pilak” Małopolska Spółka Akcyjna dla Przemysłu Drzewnego

podają do wiadomości, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów uchwałą, objętą protokołem notarialnym z dn. 2 maja 1938 r. Nr rep. 867/38 postanowiło

rozwiązać Spółkę po przeprowadzeniu likwidacji

Na zasadzie art. 449 Kodeksu Handlowego wzywa się wierzycieli wymienionej Spółki do zgłoszenia swych pretensyj na piśmie w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego (trzeciego) ogłoszenia pod adresem siedziby Spółki we Lwowie, Plac Mariacki 8.

1113-20-22-24

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zjednoczonej Fabryki Żarówek, Spółka Akc. w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 20 czerwca 1938 r. o godz. 1 po poł.** w siedzibie firmy przy ul. 6 Sierpca 13 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z porządkiem obrad, jak następuje:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937/38; 3) Określenie budżetu na rok 1938/39; 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

1278-23-24

Hotel Europejski w Warszawie, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY.—Nieruchomość Nr 414 A. B. zł 7 112 200'00; Inwentarz ruchomy zł 1 348 853'30; Kasa zł 11 799'72; Papiery procentowe zł 21 167'00; Towary zł 474 110'41; Dłużnicy zł 129 051'23; Należności wątpliwe zł 31 709'61; R-k budowy zł 235 724'71; Razem zł 9 364 615'98.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 5 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 313 644'66; Kapitał amortyzacyjny zł 1 927 350'54; Wierzyciele hipoteczni zł 1 113 282'75; Koźni wierzyciele zł 211 711'14; Dywidenda niepodniesiona zł 100 319'75; Sumy przecienne zł 154 165'67; R-k strat i zysków zł 448 105'47; Razem zł 9 364 615'98.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — Koszty eksploatacji zł 942 952'47; Podatki zł 186 763'83; Amortyzacja budynku i ruchomości zł 181 260'02; Straty na dłużnikach zł 2 780'50; Procenty zł 110 871'08; Czysty zysk zł 448 105'47; Razem zł 1 872 733'37.

MA. — Pozostałość z 1936 r. zł 1 784'50; Dochody z eksploatacji za 1937 r. zł 1 870 948'87; Razem zł 1 872 733'37.

Zarząd Spółki zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że:

1) na Walnym Zgromadzeniu w dn. 28 maja b. r. uchwalona została dywidenda za 1937 r. w wysokości zł 3 od 1 akcji, przy czym Zarząd Sp. Akc. został upoważniony do rozpoczęcia jej wypłaty w terminie według swego uznania. O terminie jej wypłaty Zarząd powiadomi PP. Akcjonariuszów za pośrednictwem ogłoszeń; i

2) Dywidendę za 1936 r. w wysokości zł 2 od 1 akcji Zarząd Spółki rozpocznie wypłacać od dn. 1 lipca b. r. za zwrotem kuponu dywidendowego. 1428

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Przezorność“

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Towarzystwa, że

45 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w drugim terminie we wtorek dn. 28 czerwca 1938 r. o godz. 11 min. 30 przed poł. w lokalu Towarzystwa w Warszawie, przy pl. Napoleona Nr 9.

Porządek obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności Towarzystwa za 1937 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r. i powzięcie stosownych uchwał; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Budżet na 1938 r.; 6) Wybory członków Zarządu; 7) Wybory Komisji Rewizyjnej; 8) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w trybie przepisany.

Walne Zgromadzenie zgodnie z § 21 statutu Towarzystwa będzie prawomocne bez względu na liczbę obecnych Akcjonariuszów lub ich pełnomocników i ilość reprezentowanych przez nich akcji.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć do Zarządu Towarzystwa, Warszawa, pl. Napoleona Nr 9, akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza, lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1409

Zarząd Fabryki Narzędzi Chirurgicznych, Weterynaryjnych i Wyrobów Stalowych Ostrych Alfons Mann, Spółka Akcyjna

Warszawa, pl. Małachowskiego 2

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że kasa Zarządu od dn. 2 czerwca 1938 r. w godzinach biurowych dokonywać będzie

wypłaty dywidendy za operacyjny 1936 r.

od akcji emisji: z przerwania i drugiej emisji — w wysokości zł 7875 (siedem zł 875 gr) od każdej akcji wartości nominalnej zł 112'50, za zwrotem kuponu Nr 3 obu emisji.

1417

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Włóknistego (Société Anonyme de l'Industrie Textile)

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które się odbędzie w czwartek dn. 30 czerwca 1938 r. o godz. 11 w lokalu Zarządu, 76 rue de la Victoire w Paryżu z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej; 2) Zatwierdzenie bilansów i rachunków strat i zysków Centrali w Paryżu oraz Oddziału w Polsce za 1937 r. oraz powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Wybory członków Zarządu; 5) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na okres 3 lat oraz ustalenie ich wynagrodzeń; 6) Zezwolenie członkom Zarządu, stosownie do art. 26 statutu.

Po myśli postanowień art. 31 statutu, Zwyczajne Walne Zgromadzenie składa się ze wszystkich akcjonariuszów, posiadających najmniej 10 akcji bądź imiennych, bądź na okaziciela. Akcjonariusze, posiadający mniej niż 10 akcji, mają prawo połączyć się celem uzyskania pożądanej ilości akcji i być zastąpieni przez jednego z nich. Akcjonariusze mogą być zastępowani na Walnych Zgromadzeniach jedynie przez członka Walnego Zgromadzenia.

PP. Właściciele akcji na okaziciela, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje najpóźniej do dn. 24 czerwca 1938 r. w Paryżu w Société Générale de Crédit Industriel & Commercial 66 rue de la Victoire, w paryskich oddziałach miejskich i podmiejskich tego banku, lub na prowincji w bankach miejscowych, zastępujących powyższą instytucję, oraz w Brukseli w Société Belge de Crédit Industriel et Commercial, 60 rue Royale.

1418

Rada Zarządzająca

Sąd Okręgowy w Krakowie. Wydział III Handlowy

Wpisano do rejestru handlowego: Dział B:

I 9. — Dn. 3 lutego 1938 r.

Zjednoczone Fabryki Maszyn, Kotłów i Wagonów L. Zieleniewski i Fitzner - Gamper, Spółka Akcyjna w Krakowie

Ustanowiono jako trzeciego członka Zarządu Spółki: Pułkownika dyplomowanego Stefana Iwanowskiego.

II 268. — Dn. 15 kwietnia 1938 r.

„Florianka“, Spółka Akcyjna w Krakowie

Odwolano prokurę, udzieloną: ś. p. Marianowi Bośniackiemu, Władysławowi Sowie. Udzielono prokurę Dr Januszowi Wierusz- Kowalskiemu. 1397

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Banku Przemysłowców Polskich

Spółka Akcyjna w likwidacji

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 1 lipca 1938 r. o godz. 5, w lokalu przy pl. Napoleona 6 m. 14, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Przedstawienie sprawozdania Komisji Likwidacyjnej za czas od dn. 1 stycznia 1937 r. do dn. 31 grudnia 1937 r.; 3) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r., przyjęcie do wiadomości układów, zawartych z dłużnikami w tym okresie, i wydanie Komisji Likwidacyjnej pokwitowania z działalności od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1937 r.; 4) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej oraz 2 zastępców; 5) Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 42 statutu — złożyć w kasie Banku co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe. 1435

Belgijska Spółka Akcyjna
Towarzystwo Akcyjne Myszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu
Soie Artificielle de Myszow Société Anonyme

Centrala w Brukseli

Zamknięcie rachunków za 1937 r.,
zatwierdzone uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów
z dn. 25 maja 1938 r.

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1937 r.
(we frankach belgijskich)

AKTYWA. — Nieruchomości i grunty 3 331 510'21; Maszyny i urządzenia techniczne 17 708 218'82; Ruchomości 302 012'53; Różni dłużnicy 2 252 346'75; Banki i weksle 724 951'40; Papiery procentowe 131 325'20; Towary i materiały 3 204 384'64; Kasa 73 944'72; Gwarancje 7 104 000'00; Straty na dz. 31 grudnia 1936 r. 31 623 685'17; Strata za 1937 r. 72 251'10; **Ogółem 66 608 630'54.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy 25 600 000'00; Fundusz zapasowy 380 622'01; Rezerwa kursowa 3 309 045'46; Rezerwa na pokrycie nieściągalnych należności 152 415'98; Kapitał amortyzacyjny 13 853 027'47; Różni wierzyciele; z zabezpieczeniem 751 117'89, bez zabezpieczenia: różni 762 434'20, moratoryjni 14 695 967'53; Gwarancje 7 104 000'00; **Ogółem 66 608 630'54.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.
(we frankach belgijskich)

WINIEN. — Przeniesienie z 1936 r. 31 623 685'17; Świadczenia podatkowe 287 060'95; Obciążenia finansowe 1 093 133'49; Odpisy amortyzacyjne; na nieruchomościach i ruchomościach 1 105 318'37, na wątpliwych należnościach 45 131'19, razem 1 150 449'56; Różne 5 822'94; **Ogółem 34 160 152'11.**

MA. — Zysk na sprzedaży 1 755 702'63; Zyski różne; zwyżkowe 152 478'54, nadwyżkowe 316 034'67, razem 468 513'21; Spisana rezerwa na pokrycie nieściągalnych należności 240 000'00; Saldo debetowe 31 695 936'27; **Ogółem 34 160 152'11.**

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.
z działalności Spółki w Polsce

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 32 902'95; Budynki: fabryczne zł 500 141'63, mieszkalne zł 71 773'17, gospodarcze zł 911'38, razem zł 572 826'18; Urządzenia techniczne zł 3 219 126'15; Inwentarz zakładowy: ruchomości zł 66 380'16, inwentarz żywy zł 550'00, razem zł 66 930'16; Razem majątek stały zł 3 891 785'44; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 30 216'93; Papiery procentowe zł 18 432'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 94 788'18; Materiały: materiały surowe zł 119 307'51, materiały pomocnicze i pedne zł 252 427'69, razem zł 371 735'20; Półfabrykaty zł 53 311'91; Gotowe wyroby i towary zł 157 568'28; Dłużnicy: Odbiorcy zł 263 405'13; Dostawcy zł 29 644'05; Różni zł 82 161'47; Razem zł 375 210'65; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 861'12; Administracja Centralna w Brukseli: straty za lata ubiegłe zł 1 277 423'93, strata za rok operacyjny 1937 zł 41 553'18, razem zł 1 318 977'11; Razem majątek płynny zł 2 421 101'38; **Ogółem zł 6 312 886'82.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancja hipoteczna zł 1 776 000'00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 2 318 871'02, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 199 586'25, razem zł 2 518 457'27; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty zł 2 118 898'60; Banki zł 401 913'95; Dostawcy zł 51 316'02; Odbiorcy zł 193'89; Różni zł 47 586'04; Razem zł 2 619 908'50; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 396 154'33; Rezerwa kursowa zł 205 490'30; Razem zł 601 644'63; Administracja Centralna w Brukseli (nowe pożyczki) zł 72 876'42; Razem zobowiązania zł 3 294 429'55; **Ogółem zł 6 312 886'82.**

Sumy pozabilansowe. — Hipoteka zł 1 776 000'00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 2 465 729'27.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.
z działalności Spółki w Polsce

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 142 560'97; Koszty fabrykacji zł 1 484 143'01; Koszty sprzedaży zł 155 221'83; Koszty kredytów zł 183 291'70; Podatki państwowe i komunalne zł 66 244'89; Odpisy na budynkach, urządzeniach technicznych i ruchomościach zł 199 586'25; Odpisy na wątpliwych należnościach zł 4 840'73; Różnice kursowe zł 1 058'71; **Ogółem zł 2 236 948'09.**

ZYSKI. — Jedwab wyprodukowany i odpadki zł 2 130 437'53; Wpływy odpisanych należności zł 3 767'04; Procenty zł 3 729'49; Różnice kursowe zł 57 460'85; Strata za 1937 r. (przelana na rachunek Centrali) zł 41 553'18; **Ogółem zł 2 236 948'09.**

1408

Fabryka Przetworów Chemicznych Liban, Spółka Akcyjna

w Krakowie

Bilans za rok obrachunkowy 1937

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty, budynki, parcela budowlana, maszyny, laboratorium, instalacje elektryczne, tor przemysłowy, inwentarz żywy, inwentarz martwy, urządzenie biura zł 2 989 869'03; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie, w P. K. O. i bankach zł 242 562'58; Papiery procentowe zł 20 579'02; Weksle w portfelu i w inkasie zł 13 445'86; Akcje obcych przedsiębiorstw zł 395 289'15; Udziały zł 20 132'86 = zł 692 009'47; Materiały: a) surowce zł 290 614'65, b) gotowe towary i wyroby zł 335 225'64 = zł 625 844'29; Dłużnicy zł 364 476'38; **Razem zł 4 672 199'17.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 2 250 000'00; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z ubiegłego roku zł 194 609'87, b) dopisane w roku sprawozdawczym zł 136 400'67 = zł 2 083 010'54; Fundusz zapasowy zł 1 076'94; Fundusz rezerwowy na podatek dochodowy zł 20 000'00; Zobowiązania zł 288 882'51; Zysk zł 29 229'18; **Razem zł 4 672 199'17.**

Zobowiązania zagraniczne zł 11 258'39.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 162 023'99; Koszty fabrykacji zł 206 467'94; Koszty nabycia kontyngentu zł 49 458'55; Surowce, zużyte do fabrykacji zł 817 831'61; Koszty sprzedaży zł 108 372'02; Podatki państwowe i komunalne zł 108 619'45; Asekuracje: od ognia zł 3 922'37, od kradzieży zł 106'37 = zł 4 028'74; Świadczenia socjalne zł 21 754'35; Odsetki zł 15 350'57; Różnice kursowe zł 5 200'65; Straty na dłużnikach zł 25 950'96; Amortyzacja zł 136 400'67; Zysk za 1937 r. zł 29 229'18; **Razem zł 1 720 688'68.**

MA. — Rachunek towarów zł 1 718 985'36; Ściągnięte od dłużników, a odpisane w poprzednich okresach zł 1 703'32; **Razem zł 1 720 688'68.**

Księgowy:
Edmund Klein
1369

Zarząd:
Jan Liban
Bertold Weinsberg

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni Opole, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 lipca 1938 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Karowej Nr 20 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1937/38; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za tenże okres; 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937/38 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z ich czynności; 5) Wybór członka Zarządu; 6) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Określenie wynagrodzenia władz Spółki; 8) Upoważnienie Zarządu do zawarcia umowy z Dyrektorem Zarządzającym i określenia jego wynagrodzenia; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Ogólnym Zebraniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem Zebrania zgłosić swoje akcje w biurze Zarządu, Karowa Nr 20, zgodnie z art. 399 Kodeksu Handlowego. 1388-24-25

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Przemysłowych H. B. Raabe, Spółka Akc.

podaje do wiadomości, że w dn. 25 czerwca b. r. o godz. 12 odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki, w Warszawie, przy ul. Zamenhofska Nr 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie rachunku strat i zysków za 1937 r. i bilansu zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.; 3) Wybór władz Spółki; 4) Wolne wnioski. 1394

Spółka Akcyjna Przemysłu Cementowego „Wiek“

w O g r o d z i e n c u

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 347 003'23; Budynki: a) fabryczne zł 3 203 348'57, b) gospodarcze zł 746 378'85, c) mieszkalne zł 626 970'64, razem zł 4 576 698'06; Maszyny i urządzenia techniczne zł 4 988 321'37; Ruchomości zł 93 163'86; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 21 086'06; Papiery procentowe państwowe zł 8 657'40; Kaucje zł 5 600'00; Udziały zł 127 520'00; Weksle zł 1 300'00; Zaliczenia kolejowe zł 3 426'00; Materiały zł 279 187'65; Zapasy klinkru i cementu zł 234 299'44; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 20 833'81, b) dostawcy zł 3 051'01, c) różni zł 50 367'62, d) wątpliwe należności: 1) weksle protestowane zł 814'33, 2) inne zł 83 126'35, razem zł 83 940'68; Pozycja do stopniowego umorzenia zł 106 813'63; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące roku przyszłego zł 2 445'65, b) inne zł 1 571'46, razem zł 4 017'11; Strata za 1937 r. zł 583 226'29; **Razem zł 11 538 513'22.**

Gwarancje zł 4'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 571 270'98, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 17 000'00, razem zł 588 270'98; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 3 074 767'36, b) odpisano w roku sprawozdawczym zł 1 251'44, pozostało zł 3 073 515'92, c) dopisano w roku sprawozdawczym zł 635 560'19, razem zł 3 709 076'11; III. Zobowiązania: a) akcepty zł 249 763'19, b) banki zł 31'00, c) kredyty hipoteczne: 1) krótkoterminowe zł 324 939'64, 2) długoterminowe zł 1 417 204'53, d) podatki zł 135 282'11, e) dostawcy zł 77 278'83, f) odbiorcy zł 128 578'41, g) różni zł 183 596'17, h) różni długoterminowe zobowiązania zł 252 174'51, razem zł 2 768 848'39; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 250 207'46; Sumy przechodnie zł 27 793'25; Zysk za 1936 r. zł 194 317'03; **Razem zł 11 538 513'22.**

Gwarancje u różnych zł 4'00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 306 556'25.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji zł 1 466 560'73; Opakowanie zł 374 037'51; Wydatki administracyjno-gospodarcze zł 31 810'53; Podatki państwowe i komunalne zł 314 120'01; Koszty ogólne zł 434 330'78; Procenty i prowizje zł 263 339'68; Koszty sprzedaży zł 97 116'93; Odpisy amortyzacyjne zł 635 560'19; Zapasy w dn. 1/I 1937 r. przejęte od T-wa „Pro-cement” Sp. z o. o. zł 195 829'58; Odpisane należności zł 83 521'90; Odpisane udziały zł 47 843'30; Odpisane papiery procentowe zł 1 656'00; Odpisane saldo r-ku przejęcia T-wa „Pro-cement” Sp. z o. o. zł 168 152'52; Wartość sprzedanej dachówki zł 1 945'59; Odpisane ruchomości zł 5 167'86; Inne straty zł 3 973'33; **Razem zł 4 124 966'44.**

MA. — Uzyskano ze sprzedaży zł 3 210 444'34; Zapasy w dn. 31/XII 1937 r. zł 234 299'44; Różnice kursowe zł 78 721'20; Umorzony podatek zł 14 400'00; Niepodniesiona dywidenda zł 1 380'00; Uzyskano ze sprzedaży dachówki zł 1 175'74; Odpisana amortyzacja z ruchomości zł 1 251'44; Różnica re-mamentu zł 67'99; Strata zł 583 226'29; **Razem zł 4 124 966'44.**

1402

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Amunicyjne „Pocisk“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 czerwca 1938 r. o godz. 12 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mińskiej pod Nr 25 odbędzie się

NADZWYCAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) a) podwyższenie kapitału akcyjnego o zł 2 000 000, tj. do zł 10 000 000, przez przelanie na kapitał akcyjny odpowiedniej kwoty ze specjalnej rezerwy i podwyższenie wartości nominalnej akcji ze zł 100 do zł 125; b) nadanie § 3 statutu brzmienia: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 10 000 000 (dziesięć milionów) i jest podzielony na 80 000 akcji wartości nominalnej po zł 125, mianowicie na 40 000 akcji na okaziciela, 32 000 akcji imiennych zwykłych i 8 000 akcji imiennych z pluralnym prawem głosu”.

1395

Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Patria“, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa zł 76 821'68; 2) Instytucje kredytowe zł 507 823'56; 3) Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 1 116 117'88; 4) Nieruchomości zł 1 566 075'57; 5) Należność z tytułu rezerwy składek, zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 595 295'86; 6) Ajenci zł 222 703'92; 7) Różni z tytułu zaległej składki zł 39 895'61; 8) Zakłady ubezpieczeń zł 572 763'11; 9) Inni dłużnicy zł 9 710'11; 10) Ruchomości biurowe zł 16 000'00; 11) Inne aktywa zł 81 255'06; 12) Weksle gwarancyjne agentów zł 21 055'84; **Razem zł 4 825 528'20.**

STAN BIERNY. — 1) Emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 10 000 a zł 100) zł 1 000 000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 372 500'00; 3) Rezerwa na należności wątpliwe zł 100 000'00; 4) Specjalny fundusz rezerwowy zł 160 000'00; 5) Fundusz ubezpieczeniowy zł 930 102'46; 6) Rezerwa na nieuregulowane szkody zł 905 093'54; 7) Należność z tytułu zatrzymanej reasekuratorom rezerwy składek zł 440 195'93; 8) Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 180 235'00; 9) Ajenci zł 62 646'20; 10) Zakłady ubezpieczeń zł 516 997'26; 11) Inni wierzyciele zł 49 787'58; 12) Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 13 229'00; 13) Nieuiszczone podatki i opłaty zł 4 971'36; 14) Inne pasywa zł 49 026'55; 15) Różni za weksle gwarancyjne zł 21 065'84; 16) Zysk, osiągnięty w 1937 r. zł 21 762'17, mniej strata z 1936 r. zł 2 084'69, netto zł 19 677'48; **Razem zł 4 825 528'20.**

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

ZYSKI. — I. Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od nieszczęśliwych wypadków zł 15 868'60, 2) przyjętych pośrednio zł 86 411'56; II. Czysty dochód z majątku Towarzystwa zł 116 890'10; III. Dywidenda niepodniesiona przez akcjonariuszów zł 1 120'00; IV. Wpływy z odpisów na wątpliwe należności zł 8 243'20; V. Różnica kursu na papierach wartościowych zł 35 951'19; VI. Premia z wylosowanej 3% Pożyczki Inwestycyjnej zł 500'00; **Razem zł 264 984'65.**

STRATY. — I. Przeniesienie straty z roku poprzedniego zł 2 084'69; II. Strata w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od odpowiedzialności cywilnej zł 24 478'09, 2) samochodowych (autocasco) zł 78 254'47; III. Strata na różnicy kursu walut obcych zł 84 008'31; IV. Umorzone należności wątpliwe zł 4 372'86; V. Odpisano z wartości ruchomości zł 1 284'41; VI. Odpisano z wartości nieruchomości zł 24 445'00; VII. Różnica kursu na papierach wartościowych zł 26 379'34; VIII. Zysk zł 19 677'48; **Razem zł 264 984'65.**

Podział zysku. — 1) Na kapitał zapasowy zł 2 500'00; 2) Do przeniesienia na rok następny zł 17 177'48.

Na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 8 czerwca 1938 r. powyższy bilans i rachunek zysków i strat za 1937 r. oraz podział zysku zostały w całości zatwierdzone. 1423

M. Arct, Zakłady Wydawnicze, Spółka Akcyjna

w W a r s z a w i e

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały zł 1 540 823'75; Majątek płynny zł 510 302'87; Dłużnicy zł 943 951'43; Dłużnicy wątpliwi zł 35 609'60; Sumy przechodnie zł 2 920'47; **Razem zł 3 033 608'12.**

PASYWA. — Kapitały własne zł 1 166 584'99; Kapitał amortyzacyjny zł 913 299'44; Zobowiązania: Banki zł 87 641'00; Wierzyciele zł 415 645'35; Długoterminowe kredyty zł 304 860'71; Zobowiązania specjalne zł 92 979'39; Zobowiązania warunkowe zł 8 428'53; Sumy przechodnie zł 6 738'38; Zyski zł 37 430'33; **Razem zł 3 033 608'12.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 313 767'09; Zakup i koszty fabryczne zł 1 787 721'96; Koszty sprzedaży i prowizje zł 615 208'68; Koszty kredytów zł 69 927'61; Podatki państwowe i komunalne zł 36 959'42; Świadczenia socjalne zł 43 175'05; Odpisy na amortyzację zł 69 540'24; Utrzymanie i remont nieruchomości zł 17 559'91; Odpisy na straty zł 50 302'47; Zysk zł 37 430'33; **Razem zł 3 041 592'76.**

ZYSKI. — Sprzedaż zł 2 953 763'22; Różnice kursowe zł 20 757'70; Komorne zł 20 669'08; Różne wpływy zł 30 005'73; Pozostałość zysku 1936 r. zł 16 397'03; **Razem zł 3 041 592'76.**

1393

C. Hartwig, Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1937 r.

STAN CZYNNY. — R-k kasy z 46 583'96; R-k banków z 32 297'85; R-k weksli z 28 835'91; R-k papierów procentowych w portfelu z 9 296'05; R-k kaucyj w gotówce z 3 017'12; R-k kaucyj w papierach procentowych z 38 741'35; R-k dłużników z 405 832'19; R-k sum przechodnich z 83 012'26; R-k wykładów do obliczenia klientom z 14 374'41; R-k Zarządu z oddziałami z 212 455'12; R-k oddziałów między sobą z 37 779'86; R-k nieruchomości z 2 211 653'75; R-k magazynów w Gdyni i Gdańsku z 174 842'54; R-k ruchomości z 70 843'66; R-k koni z 43 535'00; R-k wozów z 116 879'00; R-k uprzęży z 10 185'00; R-k samochodów z 161 667'80; R-k zapasów towarów z 2 841'69; **Razem aktywa z 3 704 674'52.**

R-k inkasa z 511 100'94; R-k gwarancji bankowych z 66 743'90; R-k gwarancji w akceptach z 20 000'00; R-k reklamacyj kolejowych i celnych z 12 989'15; R-k depozytów z 33 500'00.

STAN BIERNY. — R-k kapitału akcyjnego z 1 200 000'00; R-k funduszu amortyzacyjnego z 63 705'88; R-k banków z 971 982'61; R-k wierzycieli z 231 040'48; R-k sum przechodnich z 96 118'54; R-k długów hipotecznych z 75 132'24; R-k Zarządu z oddziałami z 212 455'12; R-k oddziałów między sobą z 37 779'86; R-k obligi z tytułu weksli zdyskontowanych z 20 384'59; R-k akceptów własnych z 787 760'00; Zysk z 8 315'20; **Razem pasywa z 3 704 674'52.**

R-k różnych za inkaso z 511 100'94; R-k banków za gwarancje z 66 743'90; R-k akceptów gwarancyjnych z 20 000'00; R-k różnych za reklamacje kolejowe i celne z 12 989'15; R-k różnych za depozyty z 33 500'00.

Rachunek strat i zysków

R-k podatków z 96 901'04; R-k świadczeń socjalnych z 105 367'06; R-k pensyj z 559 418'71; R-k robocizny z 404 906'94; R-k innych kosztów handlowych z 309 673'81; R-k utrzymania taboru i pojazdów mechanicznych z 153 864'47; R-k utrzymania pojazdów liniowych z 79 782'56; R-k procentów i prowizyj bankowych z 104 630'51; R-k strat na koniach z 2 220'00; R-k amortyzacji nieruchomości, ruchomości i samochodów z 58 946'63; R-k odpisów na dłużnikach, sumach przechodnich i wozach z 22 926'34; Zysk z 8 315'20; **Razem z 1 906 953'27.**

R-k wpływów z ekspedycji z 1 820 308'79; R-k dochodu z nieruchomości i domów mieszkalnych z 44 071'50; R-k odzyskanych strat z 28 478'64; R-k procentów pobranych z 11 981'21; Zysk z roku ubiegłego z 2 113'13; **Razem z 1 906 653'27.**

Rada Nadzorcza: (—) E. Łopuszański. Zarząd: (—) B. Weber, (—) K. Bulkowski. Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej: (—) J. Kuczyk, (—) Łyczywek, (—) A. Słomski 1372

S. W. Niemojowski Fabryki Papieru i Tektury

Spółka Akcyjna w Bielsku

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty z 125 480'45; Budynek: a) fabryczne z 842 931'12, b) gospodarcze z 32 643'35, c) mieszkalne z 33 841'71, razem z 909 416'18; Maszyny, urządzenia techn. i fabr. z 2 334 518'22; Inwentarz żywy, fabryczny i biurowy z 33 039'47; Razem z 2 367 557'69; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 68 624'64; Papiery wartościowe z 28 040'00; Weksle w portfelu z 2 850'00; Udział w innych przedsiębiorstwach z 38 900'00; Kaucje kolejowe z 3 600'00; Materiały: surowe z 302 983'04, pomocnicze i pędne 95 169'68, razem z 398 152'72; Gotowe towary i wyroby z 318 160'15; Dłużnicy: Należności z tyt. umów kartelowych, wzgl. z tyt. operacji handlowych z 52 797'82; Odbiorcy z 92 740'19; Dostawcy z 17 049'90; Różni z 34 831'91; Razem z 197 419'82; Sumy przechodnie, dotyczące okresu przyszedłego z 920'10; **Suma aktywów z 4 459 121'75.**

Sumy pozabilansowe. — Centropapier S-ka z o. o. Warszawa z 50 000'00; Centrotektura S-ka z o. o. Warszawa z 20 000'00; Za złożone weksle kaucyjne Odbiorcy, za zobowiązania z tyt. żyr n/wekslach z 36 300'00; Weksle kaucyjne, złożone przez odbiorców z 49 000'00; **Suma pozycji pozabilansowych z 155 300'00.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 620 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego

z 856 178'59, dopisano w ciągu 1937 r. z 87 524'17, razem z 943 702'76; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego z 1 884 400'57, dopisano w ciągu 1937 r. z 189 282'86, razem z 2 073 683'43; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Kredyt hipoteczny z 292 492'00; Dostawcy z 416 714'45; Odbiorcy z 7 524'72; Różne z 29 464'89; Razem z 746 196'06; Zobowiązania specjalne: Niepodjęta dywidenda z 17 111'72; Sumy przechodnie, dotyczące okresu przyszedłego z 41 822'04; Razem z 58 933'76; Zysk z 16 605'74; **Suma pasywów z 4 459 121'75.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje wydane na pewność wykonania przez nas warunków umowy; Centropapier, S-ka z o. o. Warszawa z 50 000'00; Centrotektura, S-ka z o. o. Warszawa z 20 000'00; Zobowiązania z tyt. żyr na wekslach odbiorców z 36 300'00; Odbiorcy za złożone weksle kaucyjne z 49 000'00; Razem z 155 300'00; **Suma pozycji pozabilansowych z 155 300'00.**

U w a g a. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 262 952'96.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

STRATY. — Koszty fabrykacji z 2 326 921'02; Koszty administracji ogólnej z 171 636'38; Koszty kredytu, bankowe i różn. kursowe z 7 536'50; Podatki państwowe i komunalne z 135 727'76; Ubezpieczenia społeczne z 42 845'32; Koszty handlowe z 94 065'87; Odpisy amortyzacyjne z 189 282'86; Zysk z 16 605'74; **Suma strat z 2 984 621'45.**

ZYSKI. — Sprzedaż z 2 866 321'30; Odszkodowanie za niedobór kontyngentowy z 118 300'15; **Suma zysków z 2 984 621'45.**

1375

„Dom Prasy“, Spółka Akcyjna w Warszawie, Marszałkowska 3/5

Bilans na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — Grunty z 1 258 200'00; Budynek z 1 018 595'52; Urządzenia techniczne z 3 862 391'73; Ruchomości z 80 234'86; Gotówka z 129 339'44; Papiery wartościowe z 5 620'00; Weksle z 5 242'77; Materiały (surowce i mater. pomocn.) z 96 150'62; Dłużnicy z 493 443'42; Koszty organizacji z 10 529'00; Sumy przechodnie z 3 691'80; Strata za 1937 r. z 163 556'66; **Razem aktywa z 7 126 995'82.**

Sumy pozabilansowe. — K. K. O. Konto ofiar z 157'00; Kaucje otrzymane z 650'00; Różni za kaucje hipoteczne z 250 000'00.

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 250 000'00; Kapitał zapasowy z 30 506'34; Fundusz specjalny z 3 279 783'91; Fundusz amortyzacyjny z 873 021'74; Zobowiązania hipoteczne z 1 776 322'32; Zobowiązania długoterminowe z 409 559'50; Akcenty z 31 999'80; Wierzyciele z 423 197'06; Sumy przechodnie z 52 605'15; **Razem pasywa z 7 126 995'82.**

Sumy pozabilansowe. — Ofiary (włacone przez czytelników) z 157'00; Różni za kaucje z 650'00; Kaucje hipoteczne z 250 000'00.

U w a g a. — Zobowiązania zagraniczne z 6 592'07.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Koszty administracyjne z 990 482'74; Koszty produkcji z 2 610 486'04; Koszty wydawnicze z 3 260 598'48; Amortyzacja z 312 868'89; Inne straty z 49 714'99; **Razem z 7 224 151'14.**

ZYSKI. — Roboty drukarskie z 2 906 921'61; Wpływy wydawnicze z 4 153 525'67; Inne wpływy z 147'20; Strata za 1937 r. z 163 556'66; **Razem z 7 224 151'14.**

1373

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Wyrobów Bawełnianych „Juliusz Müller“

Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 czerwca 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Spółki, przy ul. Senatorskiej 6

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937; 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 4) Wybór 5 członków Rady Nadzorczej; 5) Wolne wnioski.

1385-24-25

Towarzystwo Zakładów Przędzalni Bawełny, Tkalni i Blecharni „Zawiercie”, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 412 722'00; Budynki zł 6 469 430'74; Maszyny i urządzenia techniczne zł 16 263 489'70; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 640 075'32; Razem zł 23 785 717'76; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 245 893'62; Papiery wartościowe zł 151 879'27; Weksle w portfelu zł 212 782'01; Protesty w portfelu zł 1 632'85; Remanenty: materiały techniczne i pędne zł 245 461'78; Surowce zł 445 915'43; Przędza zł 660 934'21; Towary gotowe zł 356 545'71; Dłużnicy: różni dłużnicy sprzed upadłości zł 2 925'65; Dłużnicy — konta bieżące: a) odbiorcy zł 138 252'70, b) dostawcy zł 6 893'71, c) ekspedytorzy zł 14'10, d) różni zł 130 907'42; Sumy przechodnie zł 133 750'22; Razem zł 2 733 788'69; III. Straty: za lata 1929/36 zł 10 324 935'07, za 1937 r. zł 173 761'67, razem straty zł 10 498 696'74; **Ogółem aktywa zł 37 018 203'19.**

Weksle żyrowane w obiegu zł 315 353'08.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 8 910 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 12 405 958'60, dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 794 325'80, razem zł 14 200 284'40; III. Zobowiązania: Wierzyciele sprzed upadłości: Różni zł 7 554 579'69; Kredyty hipoteczne zł 552 916'34; Zaległe podatki zł 1 517 395'34; Należności za ubezpieczenia społeczne zł 180 957'87; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 3 540 704'45; Wierzyciele — konta bieżące: a) zaległe podatki zł 64 921'78, b) należności za ubezp. społeczne zł 19 332'09, c) dostawcy zł 55 289'40, d) odbiorcy zł 105 151'65, e) ekspedytorzy zł 783'12, f) różni zł 102 528'84; Sumy przechodnie zł 213 358'22; Razem zł 13 907 918'79; **Ogółem zł 37 018 203'19.**

Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 315 353'08.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych wynosi zł 6 746 150'06.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 847 039'14; Koszty fabrykacji zł 2 143 508'33; Koszty postoju fabryki zł 63 005'20; Koszty sprzedaży zł 270 961'65; Podatki państwowe i komunalne zł 225 938'12; Koszty utrzymania domów robotniczych zł 43 665'31; Asekuracja zł 33 417'15; Opłaty sadowe i stemplowe zł 66 827'18; Procenty zł 91 087'45; Odpisy amortyzacyjne zł 1 794 325'80; **Ogółem zł 5 579 775'35.**

MA. — Zysk brutto na fabrykacji zł 4 513 471'69; Różnice kursowe zł 29 473'20; Saldo rachunku nieprzewidzianych zysków i strat zł 17 265'96; Zyski sanacyjne: a) z układu zł 489 707'40, b) z różnic kursowych zł 356 095'43; Strata za 1937 r. zł 1 019 564'50, mniej zyski sanacyjne zł 845 802'83, razem strata za 1937 r. zł 173 761'67; **Ogółem zł 5 579 775'35.**

1433

Spółka Akcyjna Wyrobów Bawełnianych I. K. Poznańskiego

w Ł o d z i

Bilans zamknięcia po dz. 31 grudnia 1937 r.

MAJĄTEK. — I. Majątek stały: 1) Grunty i place zł 1 573 435'03; 2) Budynki fabryczne zł 11 927 806'07, gospodarcze na terytorium fabrycznym zł 2 074 908'01, mieszkalne zł 4 088 793'96, razem zł 18 091 508'04; 3) Maszyny i urządzenia techniczne zł 32 532 899'31; 4) Ruchoomości, utensylia i narzędzia zł 2 642 831'31; 5) Tabor przewozowy zł 259 959'03; Razem majątek stały zł 55 100 632'72; II. Majątek płynny: 6) Gotówka w kasie i w bankach zł 402 913'84; 7) Papiery wartościowe zł 3 232 680'91; 8) Różne walory zł 3 000'00; 9) Kaucje zł 359 274'50; 10) Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 61 365'00; 11) Weksle w portfelu i w inkasie zł 863 566'26; 12) Surowce: skład bawełny zł 502 715'97, materiały pomocnicze i pędne zł 1 341 555'31, razem zł 1 844 271'28; 13) Półfabrykaty zł 5 466 541'24; 14) Gotowe fabrykaty zł 6 022 389'14; 15) Towary w drodze zł 1 080 655'71; 16) Dłużnicy i odbiorcy zł 3 586 033'11; Zaliczki dostawcom zł 115 842'93; Różni dłużnicy zł 8 134 405'72, należności wątpliwe zł 540 163'06; Spłata amortyzacyjna pożyczki hipotecznej zł 1 126 838'44; Sumy przechodnie zł 270 278'87; Razem dłużnicy zł 13 773 562'13; **Ogółem majątek płynny zł 33 101 160'01; 19) Specjalny rach. przejściowy różnic kursowych zł 39 494'42; Suma bilansu zł 88 241 287'15.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za wydane gwarancje

zł 189 000'00; Otrzymane gwarancje zł 388 133'20; Różni za oblige żyrowe zł 3 161 033'90.

ZOBOWIĄZANIA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 28 465 000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 1 450 036'01; 3) Pozostałość nadwyżki z przerachowania bilansu brutto na dz. 1 lipca 1928 r. zł 3 153 998'86; Razem zł 33 069 034'87; II. Kapitał amortyzacyjny: 4) Pozostałość z roku ubiegłego zł 17 487 266'03, odpisano w ciągu 1937 r. zł 90 173'57; Amortyzacja za 1937 rok zł 2 082 855'35; Suma kapitału amortyzacyjnego zł 19 479 947'81; III. Zobowiązania: 5) Banki krajowe zł 458 747'31, zagraniczne zł 21 154 610'99, razem zł 21 613 358'30; 6) Zabezpieczenia hipoteczne zł 5 454 711'60; 7) Dostawcy zł 1 949 561'85; Zaliczki od odbiorców zł 49 794'42; 9) Zaległe podatki zł 101 798'88; 10) Niepodniesiona dywidenda zł 329'97; 11) Różni wierzyciele zł 1 721 624'18; 12) Rezerwa na wątpliwe należności zł 139 554'03; 13) Rezerwa na spłatę podatku dochodowego za rok podatkowy 1937 zł 100 000'00; 14) Sumy przechodnie zł 386 071'99; Razem zobowiązania zł 31 516 805'22. 15) Specjalny rach. przejściowy różnic kursowych zł 3 925 528'38; 16) Zysk za rok operacyjny 1936 zł 136 068'84, za rok 1937 zł 113 902'03, razem zł 249 970'87; **Suma bilansu zł 88 241 287'15.**

Sumy pozabilansowe. — Wydane akcepty gwarancyjne zł 189 000'00; Różni za wydane nam gwarancje zł 388 133'20; Oblige żyrowe zł 3 161 033'90.

Uwaga. — Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 22 524 640'10.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Koszty handlowe zł 2 276 345'95; Podatki zł 1 220 267'29; Procenty zł 1 963 345'90; Prowizje zł 151 248'31; Straty na dłużnikach zł 216 783'54; Koszty fabrykacji zł 27 225 403'02; Koszty sprzedaży zł 1 593 821'91; Amortyzacja zł 2 082 855'35; Odpis na zdemontowanych maszynach i innych przedm. inwest. zł 206 947'51; Odpis różnicy kursowej na sprzedanych listach zastawnych T-wa Kred. Przem. Polsk. zł 23 308'59; Różne wydatki, dotycz. lat ubiegłych zł 15 561'00; Przeniesienie zysku za 1936 r. zł 136 068'84, zysk za 1937 rok zł 113 902'03, razem zł 249 970'87; **Ogólna suma zł 37 225 859'24.**

ZYSKI. — Pozostałość zysku z 1936 r. zł 136 068'84; Obrót sprzedażny zł 35 365 462'58; Zysk na eksploatacji domów i placów zł 83 986'96; Różnice kursowe zł 1 470 693'73; Amortyzacja zdemontow. maszyn oraz innych przedm. inwest. zł 90 173'57; Różne wpływy zł 79 473'56; **Ogólna suma zł 37 225 859'24.**

1431

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Union Textile, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 2 lipca 1938 r. o godz. 11 w Biurze Zarządu Spółki w Częstochowie przy ul. Narutowicza 80 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1937 sprawozdawczy;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 6) Emisja obligacji na sumę £ 900 000;
- 7) Udzielenie zgody na zbycie nieruchomości fabrycznych.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje względnie zaświadczenia, określone w art. 399 § 2 K. H., najdalej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

1438

Wysyłajcie listy pocztą lotniczą

Zarząd Spółki Akcyjnej „Ericsson“
Polska Akcyjna Spółka Elektryczna w Warszawie

ogłasza niniejszym, zgodnie z art. 398 Kodeksu Handlowego, co następuje:

W dn. 31 maja 1938 r. odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki, które:

a) postanowiło reasumuje uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 10 maja 1937 r. w przedmiocie zatwierdzenia bilansu i rachunku zysków i strat za 1936 r., jak następuje: w aktywach bilansu za 1936 r. obniżyć pozycję należności u odbiorców do sumy zł 1 318 061 18, a w pasywach pozycję czystego zysku do sumy zł 48 200 00, wobec czego bilans za 1936 r. zamknięć się będzie po obu stronach ogólną sumą zł 3 687 266 11,

b) zatwierdziło poniższy bilans i rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r. oraz udzieliło władzom Spółki absolutorium.

Nadto Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów uchwaliło zysk, osiągnięty w roku obrotowym 1937, w kwocie zł 103 999 38 podzielić i przeznaczyć w sposób następujący:

a) zł 10 539 81 — na uzupełnienie funduszu rezerwowego, i
b) zł 93 459 57 — przenieść na rok następny z tym, że z sumy tej pokryty zostanie przypadający podatek dochodowy.

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 23 169 42; Budynki zł 145 729 88; Urząd. budynków zł 53 239 36; Maszyny zł 272 334 06; Ruchomości zł 85 842 73; Narzędzia i matryce zł 125 869 34; Instalacje wydzierżawione zł 2 633 90; Budowa fabryki w Radomiu zł 12 580 31; Majątek płynny: Materiały, surowce, półfabrykaty i roboty rozpoczęte zł 1 891 429 52; Gotowizna w kasie i bankach zł 310 910 29; Weksle zł 3 691 74; Akcje i papiery % zł 43 922 32; Należności u odbiorców zł 1 792 518 48; U różnych zł 13 424 65; Wątpliwe zł 16 026 85; W kaucjach zł 24 312 75; Pozycje przechodnie zł 30 241 87; **Ogółem stan czynny zł 4 847 877 47.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 000 000 00; Kapitał rezerwowo zł 24 460 19; Amortyzacja zł 177 988 30; Zobowiązania: Podatki zł 46 515 52; Dostawcy: zagraniczni zł 1 807 454 41, krajowi zł 203 871 80; Odbiorcy zł 430 337 23; Akcepty zł 288 425 50; Kredyty hipoteczne zł 60 719 00; Różni zł 547 105 18; Pozycje przechodnie zł 10 921 53; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 90 219 26; Pozostałość zysku z 1936 r. zł 55 860 17; Czysty zysk za 1937 r. zł 103 999 38; **Ogółem stan bierny zł 4 847 877 47.**

Pozycje pozabilansowe. — Różni za gwarancje, kaucje, wadia zł 192 900 00; Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach handlowych zł 41 900 12.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WYDATKI. — Koszty własne towarów sprzedanych zł 2 186 510 07; Koszty fabrykacji zł 458 986 77; Koszty sprzedaży zł 373 676 67; Amortyzacja 1937 r. zł 82 205 74; Koszty administracji ogólnej zł 159 446 26; Odsetki płacone zł 115 976 91; Podatki zł 62 308 14; Różne straty zł 29 953 39; Czysty zysk zł 103 999 38; **Ogółem zł 3 573 063 33.**

DOCHODY. — Sprzedaż zł 2 709 392 17; Rozliczone koszty fabrykacji, sprzedaży i odsetki wewnętrzne zł 852 183 96; Odsetki otrzymane zł 8 965 05; Różne dochody zł 2 522 15; **Ogółem zł 3 573 063 33.** 1425

Towarzystwo Hoteli i Pensjonatów „Bristol“, Spółka Akc.

Bilans za 1937 r.

AKTYWA. — Nieruchomości: Budynki zł 1 579 313 99; Parcelce zł 256 804 18; Ruchomości zł 240 941 54; Kasa zł 1 70; Dłużnicy zł 4 108 64; Strata za 1935 r. (reszta) zł 5 598 51; Strata za 1936 r. zł 26 806 46; Strata za 1937 r. zł 69 367 97; **Ogółem zł 2 182 942 99.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500 000 00; Fundusz amortyzacyjny zł 295 201 88; Wierzyciele zł 522 648 54; Banki zł 636 820 22; Dostawcy zł 5 788 31; Weksle zł 191 433 84; Sumy przechodnie zł 31 050 20; **Ogółem zł 2 182 942 99.**

STRATY. — Koszty handlowe zł 3 598 34; Administracja zł 1 400 00; Odsetki zł 19 816 41; Podatki zł 876 75; Amortyzacja nieruchomości zł 15 793 13; Amortyzacja ruchomości zł 12 047 07; R-k strat i zysków zł 84 090 98; **Ogółem zł 137 622 68.**

ZYSKI. — Czynn hotelu zł 35 278 42; Amortyzacja (storno) zł 32 976 29; Strata za 1937 r. zł 69 367 97; **Ogółem zł 137 622 68.** 1424

Fabryki Szkła Ujście, Spółka Akcyjna dawn. Friedr. Siemens

Ujście

Bilans w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 94 084 40; Budynki zł 2 094 508 15; Urządzenia fabryczne zł 1 890 067 04; Inwentarz zł 166 976 45; Patenty zł 82 751 00; Majątek płynny: Kasa i banki zł 247 502 41; Papiery procentowe zł 4 465 00; Weksle zł 215 834 64; Akcje i udziały zł 8 715 00; Materiały zł 136 974 05; Półfabrykaty zł 43 821 25; Towary zł 202 250 01; Dłużnicy zł 326 043 49; Kaucje zł 200 00; Sumy przechodnie zł 3 383 53; **Ogółem zł 5 611 576 52;** Strata z lat ubiegłych zł 234 390 01; Zysk 1937 r. zł 25 606 80, pozostaje zł 208 783 21; **Ogółem zł 5 826 359 73.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 500 000 00; Kapitał rezerwowo zł 84 150 49; Kapitał rezerwowo specjalny zł 33 000 00; Kapitał amortyzacyjny zł 151 326 85; Zobowiązania: banki zł 181 168 14, hipoteki zł 774 000 00; Sumy podatkowe zł 21 480 49; Wierzyciele zł 2 528 282 04; Dostawcy zł 24 238 44; Odbiorcy zł 22 650 80; Sumy przechodnie zł 96 082 42; **Ogółem zł 5 826 359 73.**

Zobowiązania zagraniczne zł 3 463 256 31.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty administracji zł 155 821 81; Koszty fabrykacji zł 573 557 55; Robocizna zł 264 997 90; Świadczenia socjalne zł 32 408 62; Koszty sprzedaży zł 216 160 67; Procenty zł 130 424 62; Podatki zł 64 656 38; Amortyzacja zł 242 737 25; Strata z lat ubiegłych zł 234 390 01; **Ogółem zł 1 915 154 81.**

MA. — Towary zł 1 699 348 55; Inne wpływy zł 7 023 05; Strata z lat ubiegłych zł 234 390 01, zysk 1937 r. zł 25 606 80, pozostaje zł 208 783 21; **Ogółem zł 1 915 154 81.** 1415

Polskie Zakłady Optyczne, Spółka Akcyjna

Bilans za 1937 r.

AKTYWA. — Inwestycje: Place zł 96 258 08; Budynki zł 1 119 498 71; Maszyny i urządzenia techniczne zł 1 495 491 74; Ruchomości zł 42 493 70; Nowe roboty — wartość niewykończonych robót zł 9 588 46; Razem zł 2 763 330 69; Majątek płynny: a) Środki płynne: Gotówka w kasie i bankach zł 369 334 09; Weksle w portfelu zł 7 217 60; b) Do zrealizowania: Magazyn surowców zł 264 082 48; Towary w drodze zł 43 965 59; Półprodukty zł 3 700 945 45; Wyroby gotowe zł 101 537 09; Papiery procentowe zł 61 236 00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 25 000 00; Dłużnicy: Odbiorcy zł 401 475 07; Dostawcy — zaliczki zł 541 013 94; Różni zł 33 832 82; Wątpliwe należności zł 952 77; Kaucje zł 2 428 00; Zaliczki wypłacone urzędnikom i robotnikom zł 16 791 79; Sumy przechodnie zł 14 501 56; Razem a i b zł 5 584 314 25; **Suma aktywów zł 8 347 644 94.**

Gwarancje zł 2 661 456 15; Różni za weksle gwarancyjne zł 257 000 00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 200 000 00; Kapitał zapasowy: Saldo z ubiegłego roku zł 134 614 72, Dopisano w 1937 r. zł 7 209 10 = zł 141 823 82 = zł 1 341 823 82; Kapitał amortyzacyjny: Saldo z ubiegłego roku zł 1 143 282 85, Odpisano w 1937 r. zł 16 779 00, Dopisano za 1937 r. zł 126 240 17 = zł 1 252 744 02; Zobowiązania: Wierzyciele: Kredyt hipoteczny zł 9 320 42; Dostawcy zł 709 083 03; Odbiorcy (zaliczki na zamówienia) zł 4 114 465 12; Różni zł 402 339 14; Niepodniesiona dywidenda zł 1 128 00; Zobowiązania długoterminowe (akcepty) zł 157 089 37; Akcepty zł 229 465 21 = zł 386 554 58 = zł 5 622 890 29; Zysk za 1937 r. zł 130 186 81; **Suma pasywów zł 8 347 644 94.**

Różni za gwarancje zł 2 661 456 15; Weksle gwarancyjne zł 257 000 00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 819 128 40.

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

WINIEN. — Remanenty: Stan na 1/I 1937: Półprodukty zł 1 955 053 45; Wyroby gotowe zł 93 036 24; Koszty fabrykacji zł 5 777 726 84; Koszty administracji ogólnej zł 181 877 85; Koszty sprzedaży zł 80 740 36; Koszty kredytów zł 130 317 24; Podatki państwowe i komunalne zł 234 944 01; Odpisy amortyzacyjne zł 126 240 17; Świadczenia socjalne zł 171 650 58; Składki do związków zawodowych zł 1 689 00; Ubezpieczenia od ognia zł 9 884 39; Różnice kursowe zł 1 986 99; Zysk za 1937 r. zł 130 186 81; **Razem zł 8 895 333 93.**

MA. — Sprzedaż wg faktur zł 5 000 301 41; Różne wpływy zł 92 549 98; Remanenty: Półprodukty zł 3 700 945 45; Wyroby gotowe zł 101 537 09; **Razem zł 8 895 333 93.** 1414

Poznańsko-Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń

Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 51 014'53; II. Instytucje kredytowe zł 881 850'84; III. Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 4 082'12; IV. Nieruchomości zł 2 110 000'00; V. Należność z tyt. rezerwy składek, zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń zł 133 900'43; VI. Oddziały zł 1 944 366'58; VII. Agenci zł 415 690'14; VIII. Różni z tyt. składek zł 130 920'85; IX. Zakłady ubezpieczeń zł 728 041'42; X. Inni zł 32 506'62; XI. Kuchomości biurowe zł 54 619'04; XII. Inne aktywa zł 50 929'68; XIII. Kaucje zł 148 251'75; XIV. Gwarancje zł 39 540'00; **Razem zł 5 448 529'00;**

STAN BIERNY. — I. Emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 12 000 po zł 100) zł 1 200 000'00; II. Kapitał zapasowy zł 134 030'42; III. Rezerwa na należności wątpliwe zł 70 444'30; IV. Fundusz ubezpieczeniowy zł 517 376'03; V. Rezerwa na nieregulowane szkody na udział własny zł 737 820'13; VI. Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 255 979'60; VII. Należność z tyt. zatrzymanej reasek. przez zakład rezerwy składek zł 659 928'90; VIII. Długi hipoteczne zł 417 872'69; IX. Oddziały zł 31 213'46; X. Agenci zł 153 614'35; XI. Zakłady ubezpieczeń zł 644 974'48; XII. Inni zł 353 740'04; XIII. Niepoddzielona dywidenda przez akcjonariuszów zł 2 020'00; XIV. Nieuiszczone podatki i opłaty zł 35 387'75; XV. Fundusz zapomogowy zł 14 281'93; XVI. Inne pasywa zł 15 000'00; XVII. Różni za kaucje zł 148 251'75; XVIII. Różni za gwarancje zł 39 540'00; XIX. Zysk zł 17 053'27; **Razem zł 5 448 529'00.**

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

ZYSKI. — I. Zyski w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od kradzieży zł 15 371'28, 2) od szkód samochodowych zł 14 604'04, 3) od szkód przewozowych zł 44 551'33; II. Czysty dochód z majątku Zakładu zł 125 863'53; III. Różnica kursu na papierach wartościowych zł 13 616'36; IV. Zwrot przepadłych należności zł 2 440'27; **Razem zł 216 446'81.**

STRATY. — I. Strata z roku poprzedniego zł 55 476'97; II. Strata w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) od ognia zł 38 218'58, 2) od odpowiedzialności cywilnoprawnej zł 27 237'07, 3) od nieszczęśliwych wypadków zł 1 603'68, 4) od szkód samolotowych zł 21 918'40; III. Strata na kursie walut obcych zł 2 362'30; IV. Umorzone należności wątpliwe zł 1 945'40; V. Inne odpisy i straty, nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano z wartości ruchomości zł 18 471'92, 2) odpisano z wartości nieruchomości zł 28 918'60, 3) różnica kursu na papierach wartościowych zł 3 240'62; VI. Zysk zł 17 053'27; **Razem zł 216 446'81.**

Poznań, dn. 1 czerwca 1938 r.

Poznańsko-Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń
Sp. Akc. w Poznaniu

Zarząd: Dr Tadeusz Borne, Arpad Czerwiński, Dr Feliks Górnicki, Mieczysław Wieczorek.

Komisja Rewizyjna Rady Nadzorczej: Marcel Scheffs, Zygmunt Zaleski, Władysław Stopa.

Prezes Rady Nadzorczej: Stefan Kałamański.

Zysk w całości przenosi się na rok następny. 1367

Spółka Akcyjna Wyrobów Wełnianych i Bawełnianych

M. Silbersteina w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zakładowe zł 459 744'30; Grunty posesyj mieszkalnych zł 282 890'16; Budynki zakładowe: a) fabryczne zł 2 476 280'84, b) gospodarcze zł 208 933'94, c) mieszkalne zł 182 480'49, razem zł 2 867 695'27; Budynki posesyj mieszkalnych zł 255 373'00; Maszyny, urządzenia i utensylia zł 8 100 986'52; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 71 926'16; Ogółem zł 12 038 615'41; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 32 551'00; Papiery wartościowe zł 101 589'44; Weksle w portfelu i inkasie zł 131 391'87; Weksle protestowane zł 5 127'31; Materiały: a) surowce zł 580 064'04, b) pomocnicze i pędne zł 87 095'43, razem zł 667 159'47; Polifabrykaty zł 537 096'00; Gotowe wyroby zł 1 072 578'22; Dłużnicy: a) odbiorcy i klienci zarobkowi zł 675 712'81, b) banki zł 74 540'08, c) dostawcy zł 121 087'12, d) różni zł 116 626'16, e) wątpliwe należności zł 20 262'74, razem zł 1 008 228'91; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 21 733'50, b) inne zł 5 978'63, razem

zł 27 712'13; Ogółem zł 3 583 434'35; **Suma aktywów zł 15 622 049'76.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za weksle gwarancyjne zł 324 956'43; Różni za kaucje zł 99 800'00; Różni za towary komisowe zł 236 959'74; Otrzymane depozyty zł 26 400'00; **Razem zł 688 116'17.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 5 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z 1936 r. zł 342 928'70, b) dopisano w 1937 r. zł 10 000'00, razem zł 352 928'70; Ogółem zł 5 352 928'70; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z 1936 r. zł 5 262 355'13, b) odpisano w 1937 r. zł 58 830'94, zostało zł 5 203 524'19; c) dopisano w 1937 r. zł 688 105'29; Ogółem zł 5 891 629'48; III. Dług obligacyjny zł 702 600'60; IV. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 252 046'17, b) banki zł 470 866'87, c) dostawcy zł 767 802'03, d) odbiorcy zł 33 926'25, e) różni zł 1 317 386'17, razem zł 2 842 027'49; Sumy przechodnie: a) wydatki do pokrycia w okresie przyszłym zł 73 721'05, b) inne zł 21 774'14, razem zł 95 495'19; Ogółem zł 2 937 522'68; V. Zyski niepodzielone za dawniejsze lata zł 624 252'46; Zysk za 1937 r. zł 113 115'84; **Suma pasywów zł 15 622 049'76.**

Sumy pozabilansowe. — Wydane weksle gwarancyjne zł 324 956'43; Wydane kaucje zł 99 800'00; Wydane towary do składów komisowych zł 236 959'74; Różni za depozyty zł 26 400'00; **Razem zł 688 116'17.**

U w a g a. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych wynosiła zł 981 890'89.

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

PRZYCHÓD. — Pozostałość z 1936 r. zł 3 264'08; Fabrykacja zł 7 695 857'55; Procenty zł 12 347'83; Zysk na skupie obligacyj zł 349 514'50; Różne zyski zł 18 608'05; **Razem zł 8 079 592'01.**

ROZCHÓD. — Koszty administracji ogólnej zł 149 850'00; Koszty fabrykacji zł 5 709 083'60; Koszty sprzedaży zł 692 865'11; Koszty kredytów zł 154 710'95; Podatki państwowe i komunalne zł 242 264'55; Odpisy amortyzacyjne zł 688 105'29; Świadczenia socjalne zł 224 827'22; Straty na dłużnikach zł 39 342'38; Straty na przedmiotach majątkowych zł 46 956'81; Różne straty zł 640'80; Różnice kursowe zł 17 829'46; Zysk (saldo) zł 113 115'84; **Razem zł 8 079 592'01.**

1383

Zakłady Przemysłowe „Eternit”, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Rachunek nieruchomości: a) place zł 34 400'00, b) budynki zł 368 605'97, c) maszyny i urządzenia fabryczne zł 660 883'43; Ruchomości zł 22 441'65; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 75 034'06; Papiery wartościowe i sumy hipoteczne zł 9 116'56; Weksle klientowskie zł 4 664'80; Materiały: Remanenty towarowe zł 709 339'73; Dłużnicy - Odbiorcy: Dostawcy i różni zł 603 394'47; Sumy przechodnie zł 8 201'10; Inne aktywa zł 301 676'58; Strata z lat ubiegłych zł 361 429'58; **Ogółem zł 3 159 187'93.**

Weksle gwarancyjne zł 94 800'00; Gwarancje zł 75 000'00; Różni za akcepty gwarancyjne zł 200.

STAN BIERNY. — I. Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 174 841'24; Kapitał amortyzacyjny zł 426 215'63; Zobowiązania: Akcepty zł 348 588'25; Banki zł 562 519'83 i kredyt długoterminowy zł 260 307'43; Zaległe podatki zł 10 507'00; Wierzyciele - Dostawcy: Odbiorcy i różni zł 295 732'21; Sumy przechodnie zł 7 266'38; Inne pasywa zł 1 000'00; Zysk za 1937 r. zł 72 209'96; **Ogółem zł 3 159 187'93.** Gwaranci za weksle zł 94 800'00; Gwaranci za gwarancje zł 75 000'00; Akcepty gwarancyjne zł 200. Zobowiązania zagraniczne \$ 13 899'57, £ 6 233,12,3, S. frs. 8 633'00.

Rachunek strat i zysków

STRONA WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 190 846'28; Koszty fabrykacji zł 1 377 413'65; Koszty sprzedaży zł 73 946'01; Koszty kredytów zł 108 143'48; Podatki zł 32 758'05; Różnice kursowe zł 14 546'57; Amortyzacja zł 78 764'39; Straty: na sprzedaży samochodu i maszyn rolniczych zł 3 837'57, na odbiorcach zł 5 496'23; Zysk zł 72 209'96; **Ogółem zł 1 957 962'19.**

STRONA MA. — Sprzedaż i roboty dekararskie zł 1 955 500'38; Zysk na sprzedaży różnych materiałów zł 1 907'01; Kupony papierów wartościowych zł 355'00; Wpływy od odbiorców, spisanych na straty zł 14'80; Zysk na sprzedaży arylmometru zł 185'00; **Ogółem zł 1 957 962'19.**

1371

Spółka Akcyjna Piotrkowskiej Manufaktury w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 91 733'33; Grunty D zł 160 533'33; Razem zł 252 266'66; Budynki: a) fabryczne zł 3 278 603'01, b) gospodarcze zł 232 242'54, c) mieszkalne zł 1 024 747'60; Budynki D: a) fabryczne zł 477 805'51, b) gospodarcze zł 59 908'29, c) mieszkalne zł 907 265'45, razem zł 5 980 572'40; Maszyny, urządzenia i utensylia zł 3 621 786'04; Maszyny i urządzenia D zł 1 653 425'23, razem zł 5 275 211'27; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 159 421'02; Osada młynarska i folwark zł 377 888'18; Ogółem zł 12 045 359'53; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 13 389'50; Papiery wartościowe zł 31 980'00; Weksle zł 36 318'33; Weksle protestowane zł 4 507'48; Materiały: a) surowe zł 98 663'35, b) pomocnicze i pędne zł 29 854'10, razem zł 128 517'45; Półfabrykaty zł 97 746'97; Gotowe wyroby zł 534 452'84; Dłużnicy: a) odbiorcy i klienci zarobkowi zł 150 209'09, b) dostawcy zł 231'44, c) różni zł 733 773'14, d) wątpliwe należności zł 640'41, razem zł 884 854'08; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 12 402'35, b) różnice podatkowe zł 3 886'47, c) inne zł 6 787'47, razem zł 23 076'29; Ogółem zł 1 754 842'94; **Suma aktywów zł 13 800 202'47.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje żyrowe zł 311 677'04; Różni za depozyty zł 20 000'00; Rachunki ewidencyjne zł 150 786'00; **Razem zł 482 463'04.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z 1936 r. zł 1 496 077'75, b) dopisano w 1937 r. zł 8 000'00, razem zł 1 504 077'75; Ogółem zł 5 504 077'75; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z 1936 r. zł 3 994 417'87, b) odpisano w 1937 r. zł 2 027'57, zostało zł 3 992 390'30, c) dopisano w 1937 r. zł 114 252'37, razem zł 4 106 642'67; Kapitał amortyzacyjny D: a) saldo z 1936 r. zł 1 717 780'65, b) dopisano w 1937 r. zł 38 901'35, razem zł 1 756 682'00; Ogółem zł 5 863 324'67; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 1 033 586'55, b) dostawcy zł 148 795'40, c) odbiorcy i klienci zarobkowi zł 4 121'74, d) różni zł 725 777'06, razem zł 1 912 280'75; Sumy przechodnie: a) wydatki do pokrycia w okresie przyszłym zł 25 254'37, b) inne zł 22 410'92, razem zł 47 665'29; Zobowiązania długoterminowe zł 287 081'34; Ogółem zł 2 247 027'38; IV. Zyski niepodzielone za dawniejsze lata zł 97 015'11; V. Pozostałość zysku z 1936 roku zł 2 317'04; Zysk za 1937 rok zł 86 440'52; Ogółem zł 88 757'56; **Suma pasywów zł 13 800 202'47.**

Sumy pozabilansowe. — Udzielone gwarancje żyrowe zł 311 677'04; Udzielone depozyty zł 20 000'00; Rachunki ewidencyjne zł 150 786'00; **Razem zł 482 463'04.**

Uwaga.—Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 627 219'73.

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

PRZYCHOD. — Pozostałość zysku z 1936 r. zł 2 317'04; Fabrykacja zł 3 534 040'32; Czynsz z dzierżawy fabrycznej zł 240 000'00; Czynsz z nieruchomości zł 46 442'91; Procenty zł 1 998'00; Różne zyski zł 21 825'67; **Razem zł 3 846 623'94.**

ROZCHÓD. — Koszty administracji ogólnej zł 144 550'00; Koszty fabrykacji zł 2 856 936'20; Koszty sprzedaży zł 271 736'95; Koszty kredytów zł 36 741'25; Podatki państwowe i komunalne zł 120 501'50; Odpisy amortyzacyjne zł 153 153'72; Świadczenia socjalne zł 67 187'83; Straty na dłużnikach zł 16 069'61; Utrzymanie nieruchomości czynszowej zł 20 805'62; Straty na przedmiotach majątkowych zł 10 109'67; Różne straty zł 975'80; Różnice kursowe zł 59 098'23; Zysk (saldo) zł 88 757'56; **Razem zł 3 846 623'94.**

SPRAWOZDANIE LIKWIDATORÓW

o ukończeniu likwidacji

Spółki Akcyjnej Kolej Lokalna Toruń — Czarnowo

Bilans otwarcia likwidacji na dz. 16/VIII 1935 r. wykazał stratę w kwocie zł 1 274 253'35. Strata ta powiększyła się w okresie likwidacji o dalsze straty w ogólnej kwocie zł 404 461'79, czyli do kwoty zł 1 678 715'14. Część straty do wysokości zł 268 090 pokryto kapitałem akcyjnym, a resztę straty, pochodzącą z niedoborów eksploatacyjnych z odsetkami w kwocie zł 1 410 625'14, odpisano na podstawie zarządzenia Ministerstwa Komunikacji Nr F. B. VII. 117/2.

Na tym likwidację zamknięto.

Likwidatorzy:

(—) Dr Twaróg (—) Bolt 1384

I Polskie Towarzystwo Kąpieli Morskich, Spółka Akc.

w G d y n i

Bilans zamknięcia per 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty: Ziemia na Kamiennej Górze mtr. 55,502 a 3,46¹/₂ zł 192 314'43; Budynki mieszkalne zł 1 161 847'15; Inwentarz zł 161 862'56; II. Majątek płynny: Kasa zł 98'30; Banki zł 117'92 = zł 216'22; Weksle (w portfelu) zł 18 390'00; Papiery procentowe (poż. inwenstyc.) zł 1 000'00; Udziały: 2 udziały Tow. Wystaw i Targów zł 1 000'00; Magazyn — rezydent zł 808'00; Dłużnicy zł 65 337'00; Sumy przechodnie zł 4 658'06; Strata za rok operacyjny 1937 zł 88 037'53; **Razem zł 1 695 470'96.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: a) Kapitał akcyjny zł 300 000'00; b) Kapitał zapasowy zł 150 000'00; c) Kapitał rezerwowy zł 315 248'13; II. Kapitał amortyzacyjny: stan per 1/I 1937 r. zł 155 575'31, odpisuje się dotychczas. amortyzację ze sprzedaży obiektów zł 3 948'93 = zł 151 626'38, dopisuje się amortyzację za 1937 r. zł 19 674'60 = zł 171 300'98; III. Zobowiązania: Akcepty zł 75 030'02; Banki z rachunków otwartych zł 291'00; Zobowiązania hipoteczne: Kredyt długoterminowy B. G. K. na Domu Zdrojowym zł 444 849'11; Wierzyciele: a) z rachunków otwartych zł 164 345'36, b) wpłaty klientów na parcelę wzgl. nieruchomości, na które nie zrobiono aktów notarialnych zł 58 635'41 = zł 222 980'77; Dywidenda za lata 1935/6 zł 14 089'89; Rezerwa na różnicach kursowych papierów wartościowych zł 350'00; Sumy przechodnie zł 1 331'05; **Razem zł 1 695 470'95.**

Rachunek gwarancji za posiadane akcje członków Zarządu zł 7 500'00; Zdyskont. weksle klientowskie zł 71 859'50 = zł 79 359'50.

Złożone akcje przez członków Zarządu zł 7 500'00; Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach zł 71 859'50 = zł 79 359'50.

Rachunek strat i zysków

STRATY.—Nieruchomości: Rozbiórka „Czworaku” zł 3 999'84; Rozbiórka kiosku zł 1 275'56; Różne: bonifikata zł 420'00; Koszty handlowe zł 29 662'48; Administracja zł 45 516'89; Procenty i prowizje zł 25 582'36; Amortyzacja: spisana amortyzacja za 1937 r. zł 19 674'60; **Razem zł 126 131'73.**

ZYSKI.—Nieruchomości: Zysk na sprzedaży ziemi zł 15 476'47; Komorne: Dom Zdrojowy i inne obiekty zł 21 218'34, pozostałość zysku za 1935/6 r. zł 1 399'39; Zysk i straty — strata za rok operacyjny 1937 zł 88 037'53; **Razem zł 126 131'73.** 1387

Dom Handlowy „Herman Meyer“, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA.—I. Majątek stały: Inwentarz zł 57 451'81; Wartość organizacji i umów zł 400 000'00; II. Majątek płynny: Kasa i banki zł 19 835'57; Papiery wartościowe zł 780 808'00; Weksle zł 50 185'21; Udziały w obcych przedsiębiorstwach zł 217 972'92; Towary zł 145 720'95; Dłużnicy: Odbiorcy zł 431 623'57; Różni zł 2 252 367'30; Protestowane weksle zł 11 024'02; Kaucje zł 173'60; Sumy przechodnie zł 12 803'91; Straty z lat ubiegłych zł 659 252'67; **Ogółem zł 5 039 219'53.**

Gwarancje zł 1 153 962'91; Depozyty zł 827 160'20.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 2 000 000'00; Rezerwa na niewypłacalnych dłużników zł 44 374'68; II. Zobowiązania: Wierzyciele: Banki zł 1 184 886'37; Dostawcy zł 441 757'77; Różni zł 797 061'08; Akcepty zł 500 000'00; Sumy przechodnie: Rezerwa na podatki zł 20 949'65; Inne zł 34 196'30; Razem zł 55 145'95; Ogółem zł 5 023 225'85; Zysk za rok 1937 zł 15 993'68; **Razem zł 5 039 219'53.**

Gwarancje zł 1 153 962'91; Depozyty zł 827 160'20.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Wynagrodzenia zł 394 396'70; Świadczenia socjalne zł 23 365'05; Prowizje wypłacone zł 385 264'30; Koszty handlowe zł 162 175'89; Koszty bankowe i procenty zł 76 737'17; Podatki zł 71 293'28; Amortyzacja zł 1 000'00; Strata na dłużnikach zł 4 955'69; Strata na różnicach kursowych zł 4 850'03; Strata na wekslach protestowanych zł 12 058'01; Strata z tytułu gwarancji zł 6 876'19; Razem zł 1 142 972'31; Zysk za 1937 r. zł 15 993'68; **Ogółem zł 1 158 965'99.**

MA. — Prowizje otrzymane i inne dochody zł 1 005 975'02; Zysk na towarach zł 152 990'97; **Ogółem zł 1 158 965'99.** 1386

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń Vita-Kotwica

SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 20 czerwca 1938 r. o godz. 11 rano w lokalu Towarzystwa przy ul. Jasnej 6, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.; 3) Podział zysków lub pokrycie strat za 1937 r.; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1938 r. oraz określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na tenże rok; 6) Wybór ustępujących członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki; 7) Wolne wnioski.

Właściciele akcji, chcący korzystać z prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć je w Towarzystwie i nie odbierać przed zakończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

1401

II OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Delatyn—Kołomyja—Stefanówka, Spółka Akc.**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY**

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Delatyn—Kołomyja—Stefanówka” odbędzie się w dn. 27 czerwca 1938 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr 1 II p. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres czasu od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Zatwierdzenie preliminarza kosztów administracyjnych Spółki;
- 3) Upoważnienie Zarządu Spółki do sprzedaży zbędnej dla kolei lokalnej parceli gruntowej I. kat. 7044, położonej w km 37,3/5 w obrębie gminy katastralnej Kołomyja;
- 4) Sprawa ewentualnej sprzedaży położonego na terytorium Państwa Rumuńskiego odcinka kolei w związku z uregulowaniem długu z tytułu kosztów odbudowy tego odcinka przez Państwowe Koleje Rumuńskie.

Warunki prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu określa § 21 statutu Spółki ogłoszonego w „Monitorze Polskim” Nr 235 z dn. 10 października 1930 r.

1437

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysł Szklany w Polsce

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 czerwca 1938 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu przy pl. Napoleona 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1937 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok sprawozdawczy 1937, udzielenie władzom Spółki pokwitowania z dotychczasowej działalności oraz powzięcie uchwały co do zużycia czystego zysku; 4) Określenie wysokości wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i Zarządu; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie, pl. Napoleona 6, w godzinach od 10 do 13 akcje, względnie zaświadczenie instytucji kredytowych o przyjęciu akcji na przechowanie.

1434

Polskie Zakłady Impregnacyjne, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31/XII 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 127 114'94; Budynki zł 344 669'29; Ruchomości zł 976 107'74; Utensylia fabryczne zł 145 775'05; Urządzenia biura zł 31 927'86; Patent zł 85 875'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie, P. K. O. i bankach zł 232 909'62; Weksle zł 7 371'00; Papiery wartościowe zł 520'00; Akcje obcych przedsiębiorstw zł 10 000'00; Surowce, materiały pomocnicze i pędne zł 134 549'60; Gotowe wyroby i półfabrykaty zł 645 719'72; Dłużnicy zł 532 831'72; Kaucje zł 263 527'66; Sumy przechodnie zł 98 450'62; **Razem stan czynny zł 3 637 349'82**

Gwarancje zł 129 450'00.

STAN BIERNY. — I. Kapitał własny: Kapitał akcyjny zł 400 000'00; Kapitał zapasowy zł 54 800'00; Ogólna rezerwa zł 209 745'37; Fundusz gwarancyjny zł 200 000'00; Fundusz dla rozbud. przedsiębiorstwa zł 78 414'64; Delkrederę zł 29 194'21; Kapitał amortyzacyjny zł 597 485'87; II. Zobowiązania: Wierzyciele zł 191 307'25; Sumy przechodnie zł 33 648'55; Specj. rachunek przejśc. różnic kursowych zł 14 042'26; Zysk zł 105 711'67; **Razem stan bierny zł 3 637 349'82.**

Gwarancje zł 129 450'00.

Zobowiązania zagran. zł 1 997 509'90.

Rachunek strat i zysków na dz. 31/XII 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji zł 210 990'41; Koszty kredytu zł 100 684'69; Koszty utrzymania fabryk zł 327 587'28; Podatki państwowe i komunalne zł 31 882'88; Różnice kursowe zł 493'13; Amortyzacja zł 161 620'84; Nieściągalne należności zł 1 365'44; Gwarancje podkładów zł 119 000'00; Zysk zł 105 711'67; **Razem zł 1 059 336'34.**

MA. — Ogólna sprzedaż zł 1 117 716'18, mniej podatku obrotowego zł 58 379'84 = zł 1 059 336'34; **Razem zł 1 059 336'34.**

1422

**Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych
Towarzystwo Akcyjne w likwidacji w Inowrocławiu**

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Budynki Nowemiasto zł 40 000'00; Sprzężaj zł 634'90; II. Majątek płynny: Kasa zł 315'89; Banki zł 5 726'05; Weksle w portfelu zł 3 208'05; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 51 650'69, b) dostawcy zł 1 490'07; Hipoteki zł 500'00; Sumy przejściowe zł 1 420'54; Strata z lat ubiegłych zł 932 879'03; Strata za 1937 r. zł 289 436'61; **Razem zł 1 327 261'83.**

Weksle żyrowane w obiegu zł 65 350'00; Hipoteki gwarancyjne zł 104 700'00.

PASYWA. — Zobowiązania: H. Cegielski S. A. Poznań zł 1 249 822'83; Odbiorcy zł 49 180'43; Dostawcy zł 21 065'91; Zaległe podatki i świadczenia zł 4 628'03; Sumy przejściowe zł 2 564'63; **Razem zł 1 327 261'83.**

Obligó z żyra weksli zł 65 350'00; Różni za hipoteki gwarancyjne zł 104 700'00.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty handlowe zł 42 328'37; Koszty fabrykacyjne nierozliczone zł 12 906'63; Koszty likwidacyjne zł 28 994'92; Koszty utrzymania nieruchomości Inowrocław zł 5 053'15; Koszty utrzymania nieruchomości Nowemiasto zł 2 993'60; Strata na dłużnikach zł 106 772'52; Strata na hipotece zł 3 000'00; Odpisy na towarach magazynu handlowego zł 27 444'96; Odpisy na towarach magazynu technicznego zł 3 344'66; Procenty i dyskont zł 7 052'03; Amortyzacja zł 2 637'54; Straty przy sprzedaży nieruchomości i ruchomości zł 101 973'93; **Razem zł 344 502'31.**

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 28 497'22; Zysk brutto na fabrykacji zł 11 065'53; Przychód z nieruchomości Inowrocław zł 1 918'50; Przychód z nieruchomości Nowemiasto zł 3 832'40; Zaliczony dyskont i procenty zł 3 032'82; Zaliczone prowizje zł 2 325'82; Należności odzyskane zł 4 393'41; Strata zł 289 436'61; **Razem zł 344 502'31.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 31 maja 1938 r.

Likwidator: Inż. Olgierd Grzymałowski

Rada Nadzorcza: Wł. Górnicki, B. Zieliński

Komisja Rewizyjna: Wł. Górnicki, B. Zieliński

1421

Pomorska Fabryka Wyrobów Drzewnych, Spółka Akcyjna

w Rumii—Zagórz (Pomorze)

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY

I. Majątek stały: Grunty zł 23 260'00; Budyunki: fabryczne zł 207 917'17, gospodarcze zł 2 000'00, mieszkalne zł 80 000'00, razem zł 289 917'17; Maszyny i urządzenia techniczne zł 197 978'06; Inwentarz: żywy zł 200'00, martwy zł 63 739'47, razem zł 63 939'47; Ogółem majątek stały zł 575 094'70; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 189'87; Materiały: surowe zł 4 433'60, pomocnicze i pędne zł 2 793'14, razem zł 7 226'74; Gotowe wyroby zł 4 174'00; Dłużnicy: odbiorcy zł 119 486'43; Wątpliwe należności zł 330'70; Ogółem majątek płynny zł 131 407'74; Przeniesienie straty z roku poprzedniego zł 17 816'24; Strata w 1937 r. zł 9 964'15; Razem zł 27 780'39; Ogółem zł 734 282'83.

STAN BIERNY

I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 400 000'00; Kapitał zapasowy zł 64 500'00; Razem zł 464 500'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku poprzedniego zł 264 646'93; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Zaległe podatki zł 4 964'30; Różni zł 171'60; Razem zł 5 135'90; Ogółem zł 734 282'83.

Rachunek zysków i strat na 1937 r.

STRATY

Przeniesienie straty z 1 stycznia 1937 r. zł 17 816'24; Strata na sprzedane zapasy zł 506'85; Koszty handlowe zł 7 192'74; Ubezpieczenie ogniowe zł 1 831'83; Utrzymanie urządzeń zł 4 234'70; Podatki zł 8 263'81; Razem zł 39 846'17.

ZYSKI

Dzierżawcy zł 820'70; Odsetki zł 11 245'08; Strata w 1937 r. zł 9 964'15; Przeniesienie straty z roku poprzedniego zł 17 816'24; Razem zł 39 846'17.

Na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów naszej Spółki, odbyłym w dn. 20 maja 1938 r., przyjęto powyższy bilans i rachunek zysków i strat za 1937 r. oraz udzielono absolutum Zarządowi i Radzie Nadzorczej. 1406

II OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Spółki Akcyjnej Cukrownia „Trawniki“

w l i k w i d a c j i

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Lublinie w Hotelu Wiktoria w dn. 25 czerwca 1938 r. o godz. 18 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie likwidatorów i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937/38; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i r-ku kosztów likwidacji za 1937/38 r. oraz udzielenie likwidatorom absolutorium; 4) Sprawa podziału części majątku Spółki pomiędzy akcjonariuszów; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1938/39 r.; 6) Wybór 1 członka Komisji Likwidacyjnej; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych w § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego. 1403

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowlanego

Inżynierowie R. Stronczyński, R. Czarnota-Bojarski i S-ka

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 28 czerwca 1938 r. o godz. 13 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1937 r.; 3) Podział zysków; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Wybór członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Udzielenie Zarządowi pełnomocnictwa do sprzedaży nieruchomości; 8) Wolne wnioski. 1392

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **poniedziałek, dn. 27 czerwca 1938 r. o godz. 13** odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie przy ul. Wilczej 9a

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Podwyższenie kapitału akcyjnego o sumę zł 6 000 000'00, czyli z zł 24 000 000 do zł 30 000 000, drogą przeniesienia z rezerwy specjalnej na rachunek kapitału akcyjnego zł 6 000 000; ustalenie wartości nominalnej akcji na zł 150;

3) Zmiana § 5 statutu, który zamiast obecnego brzmienia: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 24 000 000 i jest podzielony na 200 000 akcji na okaziciela wartości nominalnej po zł 120 całkowicie wpłaconych. Wymiana dotychczasowych akcji trzydziestozłotowych na akcje studwudziestozłotowe powinna nastąpić najdalej do dn. 31 grudnia 1937 r.”

otrzyma brzmienie następujące:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 30 000 000 i jest podzielony na 200 000 akcji na okaziciela wartości nominalnej po zł 150 całkowicie wpłaconych”.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, względnie kwity depozytowe jednej z krajowych instytucji kredytowych lub jednej z następujących instytucji zagranicznych: Banca Commerciale Italiana w Mediolanie, S. Japhet & Co. Ltd. w Londynie, Crédit Lyonnais w Paryżu, Hałlgarten & Co. w New-Yorku, w Biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, zgodnie z § 22 statutu. 1400

II OGŁOSZENIE

Zarząd Kaweczyńskich Zakładów Cegielnianych Kazimierza Granzowa

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 czerwca b. r. o godz. 19.30 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie ul. 6 Sierpnia Nr 22 odbędzie się

XXIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW ZAKŁADÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego, asesorów i sekretarza; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, r-ku strat i zysków za 1937 r. oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania z czynności za okres sprawozdawczy; 4) Rozpatrzenie stanu majątkowego Spółki oraz powzięcie uchwały co do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Uchwalenie budżetu na 1938 r.; 7) Uchwalenie wynagrodzenia członkom Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Powzięcie uchwały co do przeznaczania osiągniętego zysku za 1936 i 1937 r.; 9) Wolne wnioski.

W myśl art. 399 § 2 Kodeksu Handlowego, PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu takowych na 7 dni przed terminem Zebrania. 1404

I OGŁOSZENIE

Towarzystwo Fabryki Portland-Cementu „Wołyń“

SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 1 sierpnia b. r. rozpoczyna

wypłatę dywidendy za 1933 rok operacyjny

w wysokości zł 2 od akcji 100 złotych.

Wypłata dywidendy dokonywana będzie w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, Mazowiecka 7 m. 14, po złożeniu kuponów Nr 2. 1439-24-25

Towarzystwo Fabryk Portland-Cementu „Wysoka“

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty: Wysoka zł 1 265 280'17, Podrósł zł 67 212'59, Wrzosowa zł 75 513'16, Warszawa-Czerniaków zł 31 078'54; Budynki: Wysoka: a) fabryczne zł 2 121 853'75, b) gospodarcze zł 103 871'90, c) mieszkalne zł 786 000'69; Podrósł: a) fabryczne zł 437 584'65, b) gospodarcze zł 2 706'90, c) mieszkalne zł 88 158'37; Wrzosowa: a) fabryczne zł 85 583'59, b) gospodarcze zł 7 470'03, c) mieszkalne zł 66 316'44; Nieruchomość w Warszawie przy ul. Pieńkackiego 12 zł 107 144'22; Urządzenia techniczne (maszyny, urządzenia, kolejki itp.): Wysoka zł 13 085 079'72, Podrósł zł 1 279 102'44, Wrzosowa zł 206 064'14; Inwentarz zakładowy i biurowy: Warszawa: martwy zł 71 782'94, Wysoka: a) żywy zł 32 183'80, b) martwy zł 300 229'46, Podrósł: a) żywy zł 1 084'00, b) martwy zł 211 298'17, Wrzosowa: a) żywy zł 4 170'50, b) martwy zł 33 520'51; Licencje zł 1 000'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 1 515 157'26; Papiery procentowe zł 171 744'47; Weksle w portfelu i inkasie zł 264 915'54; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1 212 181'32; Materiały: a) surowe zł 29 159'15, b) pomocnicze, pędne i inne zł 908 161'44; Półfabrykaty zł 228 220'43; Gotowe wyroby i towary zł 635 032'79; Dłużnicy: a) należności z tytułu umów kartelowych z tytułu operacji handlowych zł 205 055'10, b) odbiorcy zł 126 997'96, c) dostawcy zł 168 882'23, d) różni zł 160 256'77, e) wątpliwe należności: 1) weksle protestowane zł 335'14, 2) należności w postępowaniu rewidaryjnym zł 409'50; Sumy przechodnie: a) wydatki, dotyczące okresu przyszedłego zł 19 414'81, b) inne zł 53 906'90; **Razem zł 26 171 121'49.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje i gwarancje zł 320 699'00; Depozyty zł 271 046'33; Zaliczenia kolejowe zł 6 299'85; Obligo własne zł 103 601'77; Obligo obce zł 368 926'31; Reklamacje kolejowe zł 906'25; **Razem zł 1 071 479'51.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 12 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 290 049'35, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 47 077'75; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 11 176 595'38, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 009 832'14, c) odpisano w roku sprawozdawczym zł 7 703'46; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) kredyty hipoteczne zł 42 177'00, b) niewymierzone, niepłatne jeszcze oraz odroczone podatki zł 136 905'08, c) odbiorcy zł 24 978'69, d) dostawcy zł 81 121'00, e) różni zł 398 038'74; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych z tytułu operacji handlowych zł 33 139'28; Fundusze i zobowiązania specjalne — niepodniesiona dywidenda zł 28 352'00; Sumy przechodnie: a) wydatki: roku sprawozdawczego do uiszczenia w roku następnym zł 96 065'05, b) inne zł 72'67; IV. Zysk: pozostałość z zysku za 1936 r. zł 15 185'12, zysk za 1937 r. zł 799 235'70; **Razem zł 26 171 121'49.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje i gwarancje zł 320 699'00; Depozyty zł 271 046'33; Zaliczenia kolejowe zł 6 299'85; Obligo własne zł 103 601'77; Obligo obce zł 368 926'31; Reklamacje kolejowe zł 906'25; **Razem zł 1 071 479'51.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej: Wydatki osobowe: Wynagrodzenie Rady Nadzorczej i Zarządu zł 303 878'26; Wynagrodzenie eksperta, pracowników biura Zarządu (poza wydziałem sprzedaży) oraz pracowników fabrycznych (poza personelem technicznym) zł 343 474'10; Wydatki rzeczowe: Komorne biura Zarządu, konserwacja i utrzymanie biura Zarządu i fabryk, udział w kosztach organizacji gospodarczych, podróże i koszty reprezentacji, materiały piśmienne, księgi buchalteryjne i druki, prenumerata pism i ogłoszenia, porto, telefony i depesze, koszty sądowe i prawne, opłaty stemplowe, ubezpieczenia ogniowe i inne, utrzymanie straży fabrycznych, ofiary zł 284 855'51; Koszty fabrykacji zł 3 576 674'70; Opakowanie i ekspedycja zł 1 062 243'31; Wydatki, związane z nabyciem kontyngentów zł 89 236'24; Koszty sprzedaży zł 138 754'97; Koszty kredytów i dyskonta weksli zł 47 269'37; Podatki państwowe i komunalne zł 387 908'45; Świadczenia: socjalne zł 140 494'70, umowne i inne zł 117 647'02; Odpisy amortyzacyjne zł 1 009 832'14; Różne straty zł 186 777'17; Zysk za 1937 r. zł 799 235'70; **Razem zł 8 488 281'64.**

MA. — Różnica remanentów produktów gotowych i półfabrykatów w dn. 31/XII 1937 r. w porównaniu z dn. 1/I 1937 r. zł 152 704'38; Procenty pobrane i dyskonto zł 69 556'01; Osiągnięto ze sprzedaży zł 8 234 108'20; Różnice kursowe zł 22 928'52; Różne dochody zł 8 984'53; **Razem zł 8 488 281'64.**

1419

Zakłady Elektryczne Okręgu Lwowskiego, Spółka Akc., Lwów

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Inwestycje, wykonane do 31/XII 1936: Stacje transformatorowe 30 kV zł 429 758'90; Stacje transformatorowe 6 kV zł 147 887'59; Złącza zł 144 786'00; Zakład wytwórczy w Mostach W. zł 5 719'65; Trasy wysokiego nap. 30 kV zł 1 299 135'77; Trasy wysokiego nap. 6 kV zł 230 987'82; Trasy niskiego napięcia zł 608 331'24; Budynki zł 41 628'13; Razem zł 2 908 235'10; Inwestycje wykonane w 1937 r.: Stacje transf. 30 kV i 6 kV zł 108 839'93; Trasy wys. napięcia 30 i 6 kV zł 322 894'33; Trasy niskiego napięcia zł 99 274'67; Złącza zł 19 922'58; Zakład wytwórczy zł 362'97; Razem zł 551 294'48; Ruchomości zł 24 499'04; Liczniki zł 159 383'15; Razem zł 3 643 411'77; Majątek płynny: Gotówka: w kasie zł 5 024'04, w bankach zł 20 065'77; Razem zł 25 089'81; Papiery procentowe zł 1 172'00; Udział w spół. Polskie Elektr. zł 100'00; Razem zł 1 272'00; Magazyn zł 86 991'84; Dłużnicy: Odbiorcy prądu zł 60 474'05; Odbiorcy grzejników zł 2 594'50; Dostawcy zł 3 437'75; Różni zł 29 446'69; Zaległe wpłaty na kapitał akcji. zł 1 195 000'00; Razem zł 1 290 952'99; Rymesy zł 100'00; Razem zł 1 404 406'64; Kaucje zł 50 000'00; Sumy przechodnie zł 19 569'70; Strata z roku 1936 zł 1 697'90; **Razem zł 5 119 086'01.**

Gwarancje zł 265 000'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny I emisji zł 2 000 000'00; Kapitał akcyjny II emisji zł 2 000 000'00; Razem zł 4 000 000'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo ubiegłego roku zł 124 344'22, dopisane w roku sprawozdawczym zł 76 447'73, razem zł 200 791'95; Kapitał zapasowy zł 53'61; Razem zł 4 200 845'56; Wierzyciele: Zaległe podatki zł 2 445'90; Dostawcy zł 392 853'67; Odbiorcy zł 17 999'64; Różni zł 9 535'89; Razem zł 422 835'10; Pożyczki: w Funduszu Pracy zł 141 967'97, w Ministerstwie Przemysłu i Handlu zł 100 000'00, w Miejskich Zakładach Elektr. zł 227 795'51, w Zarządzie Miejskim Mosty Wielkie zł 13 532'30, razem zł 483 295'78; Akcepty zł 7 600'00; Razem zł 913 730'88; Sumy przechodnie zł 2 048'96; Zysk z 1935 r. zł 83'21; Zysk za rok bieżący zł 2 377'40; Razem zł 2 460'61; **Razem zł 5 119 086'01.**

Gwarancje zł 265 000'00.

Podpisani: A. Machalski, buchalter. Zarząd: Dr J. Weryński, prezes Zarządu, Inż. M. Altenberg, Inż. St. Kozłowski, członkowie Zarządu. 1440

Polskie Towarzystwo Elektryczne, Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Place zł 273 851'52; Budynki zł 844 307'70; Maszyny i urządzenia zł 715 675'88; Ruchomości zł 61 361'84; Modele zł 21 961'53; Narzędzia zł 146 365'52 = zł 2 063 523'99; Majątek płynny: Surowce i półfabrykaty zł 397 945'91; Wyroby w wykonaniu zł 301 253'87; Gotowe wyroby zł 42 953'00 = zł 742 152'78; Zaliczki dostawcom zł 4 475'14; Dłużnicy zł 353 355'54; Weksle zł 2 800'00; Banki zł 14 406'28 = zł 370 561'82; Kasa zł 4 167'42; Papiery wartościowe zł 1 904'91; Kaucje w gotówce zł 740'00 = zł 2 644'91; Strata zł 667 014'36; **Razem zł 3 854 540'42.**

Wydane gwarancje zł 571 423'00; **Ogółem zł 4 425 963'42.**

STAN BIERNY. — Zobowiązania: Pożyczki zł 1 580 349'19; Wierzyciele zł 204 286'26 = zł 1 784 635'45; Zaliczki od odbiorców zł 270 851'90; Rezerwa na podatki zł 6 713'93; Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 625 000'00; Kapitał zapasowy zł 140 239'14; Kapitał rezerwowy zł 27 100'00 = zł 1 792 339'14; **Razem zł 3 854 540'42.**

Zobowiązania z tytułu gwarancji zł 571 423'00; **Ogółem zł 4 425 963'42.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Administracja zł 134 334'04; Koszty produkcji zł 1 507 207'98; Koszty sprzedaży zł 62 459'38; Podatki zł 47 766'52; Świadczenia socjalne zł 56 394'87; Odsetki zł 75 662'17; Różnice kursu zł 28 364'56; Strata na sprzedaży majątku Spółki zł 453 412'10; Różne straty zł 18 475'73; Amortyzacja: Budynków zł 11 887'79; Maszyn i urządzeń zł 52 588'49; Ruchomości zł 803'89; Modeli zł 2 440'17; Narzędzi zł 16 262'84 = zł 83 983'18; Odpisy na papierach wartościowych zł 3 999'00; **Razem zł 2 472 059'53.**

MA. — Sprzedaż zł 1 756 058'00; Uzyskane skonta zł 7 989'62; Różne dochody zł 2 495'04; Odzyskane należności zł 1 940'30; Bonifikaty przy spłacie zobowiązań zł 36 562'21; Strata zł 667 014'36; **Razem zł 2 472 059'53.**

Zobowiązania zagraniczne zł 1 656 785'83.

1413

Kompania Handlu Zamorskiego, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Inwentarz martwy (ruchomości) zł 25 589'06; II. Majątek płynny: 2) Gotówka w kasie i bankach zł 170 533'94; 3) Weksle zł 53 500'00; 4) Papiery procentowe zł 4 736'00; 5) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 4'00; 6) Dokumenty, uprawniające do importu kompensacyjnego zł 587 183'99; 7) Dłużnicy: 1) Banki — inkasa zagraniczne za towary własne zł 1 442 111'37; 2) Pomoce eksportowe zł 22 464'00; 3) Odbiorcy: a) krajowi zł 476 705'93, b) zagraniczni zł 62 108'07, razem odbiorcy zł 538 814'00; 4) Dostawcy zł 135 635'65; 5) Przedstawiciele, agenci i ekspedytorzy zł 27 476'06; 6) Różni z rozliczeń zł 64 110'10; 8) Kaucje zł 6 794'77; 9) Towary zł 237 821'91; 10) Sumy przechodnie: 1) Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 3 700'00; 2) Różne rozliczenia zł 918'00; Razem sumy przechodnie zł 4 618'00; Razem zł 2 479 845'86; Razem majątek płynny zł 3 295 803'79; Strata zł 61 265'97; **Razem zł 3 382 658'82.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje i zabezpieczenia gwarancyjne zł 365 858'75; **Razem zł 3 748 517'57.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 1 000 000'00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z ub. r. zł 10 340'00, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 6 380'00, razem kapitał zapasowy zł 16 720'00; 3) Fundusz zapasowy R. N. zł 14 750'00; Razem kapitały własne zł 1 031 470'00; 2) Kapitał amortyzacyjny: 4) Saldo z ub. r. zł 4 910'77; 5) Dopisano w roku sprawozdawczym zł 3 591'25; Razem kapitał amortyzacyjny zł 8 502'02; 3) Zobowiązania: 6) Wierzyciele: 1) Akcepty zł 27 879'93; 2) Traty rebusowe zł 173 146'09; 3) Banki — kredyty zł 892 635'07; 4) Zaległe podatki zł 30 043'57; 5) Dostawcy zł 519 387'59; 6) Odbiorcy: a) krajowi zł 6 790'98, b) zagraniczni zł 11 971'89, razem odbiorcy zł 18 762'87; 7) Różni z operacji finansowych zł 418 647'45; 8) Przedstawiciele, agenci i ekspedytorzy zł 66 274'88; 9) Różni z rozliczeń zł 55 181'96; 7) Sumy przechodnie: 1) Zobowiązania, dot. okresu przyszłego zł 110 096'49; 2) Różne rozliczenia zł 23 745'18; 3) Depozyty zł 6 885'72; Razem sumy przechodnie zł 140 727'39; Razem zobowiązania zł 2 342 686'80; **Razem zł 3 382 658'82.**

Sumy pozabilansowe. — 1) Gwarancje i zabezpieczenia gwarancyjne zł 365 858'75; **Razem zł 3 748 517'57.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r. (na dz. 31 XII 1937 r.)

STRATY. — I. Koszty ogólne zł 518 838'93; 2) Podatki i świadczenia socjalne zł 46 826'05; 3) Koszty przedstawicielstw zł 101 455'44; 4) Prowizje zł 105 091'06; 5) Procenty wypłacone zł 180 701'81; 6) Odpisy amortyzacyjne zł 3 591'25; 7) Różnice kursowe zł 9 980'09; 8) Różne straty zł 10 563'64; **Razem zł 977 048'27.**

ZYSKI. — 1) Prowizje zł 176 176'28; 2) Procenty otrzymane zł 6 970'70; 3) Różnice na transakcjach wiązanych zł 732 304'77; 4) Różne zyski zł 330'55; 5) Strata zł 61 265'97; **Razem zł 977 048'27.**

Komisja Rewizyjna: Adolf Sturm i z ramienia Towarzystwa Powierniczego i Rewizyjnego Sp. z o. o. Dr S. Aronowski. Rada Nadzorcza: Józef Targowski. Zarząd: Stanisław Lambert, Jacques Meyes, Kordian Tarasiewicz. Główny buchalter: Zygmunt Wawrzyński. 1405

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerii „Rejowiec”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Lublinie w Hotelu Wiktoria w dn. 25 czerwca 1938 r. o godz. 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937/38; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz r-ku zysków i strat za 1937/38 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Zatwierdzenie budżetu Spółki na 1938/39 r.; 5) Wybory 3 członków Zarządu; 6) Wybory 5 członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wniosek Akcjonariuszów w przedmiocie sposobu uczczenia pamięci ś. p. Założycieli Cukrowni „Rejowiec”.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego. 1407

Komisja Likwidacyjna

Syndykatu Rolniczego Warszawskiego, Spółka Akcyjna

w likwidacji. Warszawa, Kopernika 30

Bilans w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — 1) Kasa zł 8 455'32; 2) Banki zł 42 812'84; 3) Weksle w portfelu zł 3 170'00; 4) Weksle w portfelu protestowane zł 222 291'26; 5) Nieruchomości zł 586 589'97; 6) Ruchomości zł 8 352'00; 7) Odbiorcy zł 948 220'84; 8) Dostawcy zł 3 000'00; 9) Różni zł 50'00; 10) Należności u b. pracowników zł 30 657'04; 11) Kaucje zł 200'00; 12) Towary zł 66 374'00; 13) Sumy przejściowe zł 69 279'74; 14) Strata Spółdz. Roln. Warsz. z lat ubiegłych zł 4 085 157'32; 15) Strata Syndykatu Roln. Warsz. z lat ubiegłych zł 2 531 639'80; 16) Strata netto za 1937 r. zł 451 964'79; **Suma ogólna zł 9 058 214'92.**

Sumy pozabilansowe zł 14 258 863'00.

STAN BIERNY. — 1) Kapitał zakładowy zł 1'00; 2) Długi hipoteczne zł 67 280'00; 3) Akcepty zł 118 305'18; 4) Banki różne zł 5 574'42; 5) Odbiorcy zł 76 505'06; 6) Dostawcy zł 40 902'40; 7) Różni zł 22 246'81; 8) Izba Skarbowa za zaległe podatki zł 869 487'65; 9) Sumy przejściowe zł 1 485'50; 10) Bank Gospodarstwa Krajowego zł 7 856 426'90; **Suma ogólna zł 9 058 214'92.**

Sumy pozabilansowe zł 14 258 863'00.

Straty i zyski

WINIEN. — 1) Strata na sprzedaży towarów zł 786'50; 2) Podatki zł 2 636'21; 3) Świadczenia socjalne zł 3 053'47; 4) Koszty prawne zł 6 892'70; 5) Różnice kursowe zł 3 223'27; 6) Koszty handlowe zł 53 738'59; 7) Odpisano z weksli protestowanych zł 125 115'44; 8) Odpisano z rachunków otwartych zł 333 229'03; 9) Strata na sprzedaży nieruchomości zł 1 387 595'15; **Suma ogólna zł 1 916 270'36.**

MA. — 1) Procenty zł 5 405'14; 2) Zysk na sprzedaży nieruchomości zł 172'00; 3) Dochody z dzierżawionych nieruchomości zł 20 695'46; 4) Za weksle umorzone przez B. G. K. zł 761 562'71; 5) Odpisano z rachunków otwartych zł 676 470'26; 6) Strata netto zł 451 964'79; **Suma ogólna zł 1 916 270'36.**

1426

Stocznia Gdynska, Spółka Akcyjna w Gdyni

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Budynek fabryczny i gospodarce zł 360 617'18; Nabrzeża zł 98 239'74; Urządzenia techniczne zł 604 333'28; Instalacja elektryczna zł 34 428'28; Narzędzia zł 50 706'11; Ruchomy martwy inwentarz zł 38 973'38; Bocznica zł 3 127'03; Drogi i przystanki zł 11 540'13; Środki transportowe zł 12 053'45; Inwestycje w budowie zł 11 480'69; Majątek płynny: Zapasy materiałów zł 66 129'91; Półfabrykaty zł 41 020'57; Kasa zł 3 398'57; Banki zł 10 660'00; Papiery procentowe zł 503'44; Weksle w inkasie zł 500'00; Weksle protestowane zł 700'00; Różni dłużnicy zł 5 965'57; Odbiorcy zł 74 526'72; Kaucje, złożone w gotówce zł 16 077'00; Zaległe wpłaty na kapitał akcyjny zł 39 000'00; Sumy przechodnie zł 7 588'08; Strata za rok operacyjny 1937 zł 7 586'45; **Suma bilansowa zł 1 499 155'58.**

Poza bilansem. — Różni za udzielone poręki zł 117 001'00

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Kapitał amortyzacyjny: stan z dn. I/III 1937 r. zł 509 115'51, odpisano zł 6 402'68, dopisano zł 57 269'57, stan zł 559 982'40; Zobowiązania: a) podlegające spłatom ratalnym zł 415 190'52, b) zobowiązania bieżące: różni wierzyciele zł 1 718'05; Dostawcy zł 70 396'74; Pożyczki zł 167 365'40; Urzędy podatkowe zł 4 493'39; Zakłady ubezpiecz. społecznych zł 3 522'37; Sumy przechodnie zł 26 486'71; **Suma bilansowa zł 1 499 155'58.**

Poza bilansem — Poręki i kaucje udzielone zł 117 001'00.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Produkcja zł 474 057'03; Koszty administracji ogólnej zł 22 475'50; Różne wydatki zł 13 923'16; Podatki zł 2 981'82; Odsetki zł 14 932'18; Amortyzacja zł 57 269'57; Odpisy na urządzenia zniszczone niepokryte amortyz. zł 4 968'04.

MA. — Sprzedaż zł 572 695'75; Różnice kursowe zł 129'12; Sconto otrzymane zł 1 082'40; Wyksięgowane rezerwy zł 2 571'13; Nadwyżka wartości inwenturowej zapasów materiałowych zł 6 542'45; Strata zł 7 586'45. 1436

Zakłady Garbarskie „Nowość“, Spółka Akcyjna w Radomiu

Bilans w dn. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 317 316'81; Budynki zł 1 864 175'53; Urządzenia i maszyny zł 1 270 129'34; Inwentarz biurowy i zakładowy zł 40 831'85; Razem zł 3 492 453'53; Majątek płynny: Gotówka zł 14 747'59; Papiery procentowe zł 33 899'06; Weksle zł 4 497'12; Surowce zł 74 814'83; Półfabrykaty zł 212 460'91; Wyroby gotowe zł 90 637'83; Towary w drodze zł 31 911'81; Odbiorcy zł 54 326'67; Dostawcy zł 2 479'93; Komisjonerzy zł 7 690'39; Różni zł 64 841'74; Weksle protestowane zł 2 458'10; Sumy przechodnie zł 2 470'74; **Ogółem zł 4 089 690'25.**

Redyskonto zł 215 879'29; Depozyty zł 250 000'00.

PASYWA. — Kapitały własne: Akcyjny zł 910 000'00; Rezerwowo zł 450 211'00; Amortyzacyjny zł 1 430 572'97, dopisano w 1937 r. zł 98 934'61, razem zł 1 529 507'58; Zobowiązania: Akcepty zł 211 581'60; Banki zł 160 550'00; Podatki zł 79 824'80; Kredyt hipoteczny zł 101 975'40; Dostawcy zł 64 348'98; Odbiorcy zł 5 094'23; Świadczenia zł 19 855'61; Różni zł 483 756'73; Sumy przechodnie zł 4 016'47; Specjalny rachunek prześcioowy różnic kursowych zł 62 639'56; Zysk za 1937 r. zł 6 328'29; **Ogółem zł 4 089 690'25.**

Obliżo żywe wekslowe zł 215 879'29; Różni za depozyty zł 250 000'00.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 85 275'34; Koszty produkcji zł 1 501 441'95; Koszty sprzedaży zł 28 993'80; Koszty kredytów zł 61 634'77; Podatki zł 66 496'31; Świadczenia zł 29 418'60; Różne zł 8 730'89; Odpisy zł 20 902'25; Amortyzacja zł 98 934'61; Zysk zł 6 328'29; **Razem zł 1 908 156'81.**

ZYSKI. — Wpływ ze sprzedaży zł 1 773 660'49; Różnica remanentów zł 125 610'92; Różne wpływy zł 8 885'40; **Razem zł 1 908 156'81.**

1427

Polska Spółka Akcyjna „Pharma“ Magister Bolesław Jawornicki w Krakowie

Bilans majątku w dn. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały (nieruchomości) zł 464 000'00, ruchomości zł 29 254'57, razem zł 493 254'57; Majątek płynny (gotówka) zł 4 119'78, papiery procentowe zł 518'00, weksle w portfelu zł 1 501'12, zapas towarów zł 264 412'00, dłużnicy: odbiorcy i dostawcy zł 78 834'67, razem zł 349 385'57; Straty z lat dawnych zł 79 653'70; Strata z 1937 r. zł 40 086'20; **Ogółem stan czynny zł 962 360'04.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne akcyjny zł 540 000'00, rezerwowo zł 126 632'21, razem zł 552 832'21; Kapitał amortyzacyjny zł 111 880'00; Zobowiązania (kredyt hipoteczny) zł 48 050'15, kredyt wekslowy/bankowy zł 37 500'00, odbiorcy i dostawcy zł 126 961'55, różni zł 85 136'13, razem zł 297 847'83; **Ogółem stan bierny zł 962 360'04.**

Bilans wników za 1937 r.

STRATY. — Koszty ogólne zł 89 055'44; Koszty sprzedaży i opakowania zł 3 581'42; Konserwacja ruchomości i realności oraz administracja zł 1 404'24; Odsetki zł 13 683'33; Świadczenia społeczne zł 7 762'68; Podatki zł 5 679'72; Amortyzacja budynków i ruchomości zł 5 514'00; **Ogółem straty zł 126 680'83.**

ZYSKI. — Towary brutto zł 86 614'63; Strata z 1937 r. zł 40 066'20; **Ogółem zł 126 680'83.**

1396

II OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Tarnów—Szczucin, Spółka Akcyjna

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Tarnów—Szczucin” odbędzie się w dn. 25 czerwca 1938 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie przy ul. Jagiellońskiej L. 1, II p. z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres czasu od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Zatwierdzenie preliminarza kosztów administracyjnych Spółki.

Warunki prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu określa § 20 statutu Spółki, ogłoszonego w „Monitorze Polskim” Nr 266 z dn. 18 listopada 1930 r.

1378

Zarząd

Pomorska Elektrownia Krajowa „Gródek“

Spółka Akcyjna w Toruniu

Bilans roczny na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek płynny: Kasa zł 18 898'73, Papiery wartościowe i udziały zł 75 168'00; Banki zł 62 434'63; Dłużnicy różni zł 924 087'82; Pożyczka udzielona m. Puck zł 192 159'46; Sumy przechodnie zł 209 827'21; Magazyny zł 1 181 776'72; II. Majątek stały należący do uprawnienia Nr 30 i 49: Zakład w Gródku zł 3 604 942'67; Linie przesyłowe zł 1 828 791'19; Podstacje zł 663 194'30; Ruchomości zł 78 266'42; III. Majątek stały należący do uprawnienia Nr 239: Budynki zł 28 464'30; Sieć niskiego napięcia zł 20 728'20; Linie przesyłowe zł 288 426'24; Stacje transformatorowe zł 215 751'78; Liczniki i transformatoriki miernicze zł 44 685'86; Ruchomości zł 23 511'94; IV. Majątek stały należący do uprawnienia Nr 46: Zakład w Żurze zł 11 005 431'58; Linie przesyłowe zł 2 282 145'70; Podstacja 60 kV Gdynia zł 1 516 422'01; Sieć rozdzielcza 15 kV Gdynia zł 354 405'14; Stacje transformatorowe w Porcie zł 475 801'17; Sieć niskiego napięcia w Porcie zł 149 738'24; Liczniki i transformatoriki miernicze zł 92 800'52; Ruchomości zł 115 936'17; Elektrownia parowa w Gdyni — grunty zł 127 875'20; Elektrownia parowa w Gdyni — boczni-ca kolejowa zł 34 599'07; Elektrownia parowa w Gdyni — ru-rociągi zł 214 985'35; Elektrownia parowa w Gdyni — budynki zł 1 044 164'78; Elektrownia parowa w Gdyni — urządzenia kotłowni zł 1 262 084'50; Elektrownia parowa w Gdyni — urz-ądzenie hali maszyn i rozdzielni zł 958 896'03; Elektrownia pa-rowa w Gdyni — instalacje elektryczne, wodociągowe i kana-lizacyjne poza budynek, zł 18 522'00; Elektrownia parowa w Gdyni — ruchomości zł 51 495'66; V. Majątek stały, nale-żący do uprawnienia Nr 213: Linie przesyłowe zł 404 852'38; Stacje transformatorowe zł 18 030'33; Sieć niskiego napięcia zł 106 840'37; VI. Majątek stały, należący do nowego uraw-nienia (brzeg morski): Linie przesyłowe zł 178 570'44; Stacje transformatorowe zł 25 465'31; Sieć niskiego napięcia zł 82 977'81; Grunty i budynki na brzegu morskim zł 300'00; Liczniki, urządzenia i aparaty wypożyczone na brzegu mor-skim zł 11 779'69; VII. Majątek stały — nowe uprawnienie (Rutki): Linia 60 kV do Rutek zł 24 646'03; Podstacja 60 kV Rutki zł 27 798'18; Grunty i budynki dla przłączenia Rutek zł 138'15; VIII. Majątek stały noza uprawnieniami: Grunty i budynki w Gródku zł 830 541'65; Grunty i budynki w Żurze zł 316 557'76; Instalacje elektryczne, wodociągowe i kana-lizacyjne w Gródku zł 134 793'86; Instalacje elektryczne, wodociągowe i kanalizacyjne w Żurze zł 129 184'13; Maszyny i urządzenia zł 742 686'47; Linie telefoniczne zł 64 960'03; Sa-mochody zł 57 406'51; Tabor i kolejka zł 21 711'02; Rucho-mości zł 222 642'03; **Ogółem zł 32 568 270'74.**

Gwarancje zł 4 587 540'00; Kaucje zł 52 033'77.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 6 000 000'00; Fundusz rezerwowo zł 753 659'40; Fundusz amortyzacyjny; saldo z ubiegłego roku zł 702 000'00, dopisano w roku sprawozdawczym zł 868 466'74, razem zł 1 570 466'74; Reszta nadwyżki bilansowej z 1936 r. zł 3 515'97; II. Zobowiązania: Wierzyciele i różni właściciele gruntów Żur zł 749 861'24, zaległe odsetki bankowe zł 385 968'71, razem zł 1 135 829'95; Długoterminowe pożyczki inwestycyjne zł 19 798 417'40; Krótkoterminowe pożyczki zł 1 160 000'00; Akcepty zł 1 961 170'54; Dywidenda za 1936 r. niepodjęta zł 3 294'28; Fundusz emerytalny Grudziądz zł 15 007'00; Zysk za rok operacyjny 1937 zł 166 909'46; **Ogółem zł 32 568 270'74.**

Gwarancje zł 4 587 540'00; Kaucje zł 52 033'77.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

DEBET. — 1) Koszty eksploatacyjne i administracyjne zł 1 347 134'12; 2) Podatki zł 175 588'28; 3) Zakup energii elektrycznej zł 77 725'16; 4) Procenty zł 1 311 691'26; 5) Róż-nice magazynowe zł 64 791'98; 6) Zakup towarów dla własnych sklepów i innych zł 259 905'60; 7) Koszty Oddziału Warszawskiego zł 115 301'55; 8) Koszty fabrykacji grzejników zł 1 156 471'46; 9) Amortyzacja zł 868 466'74; 10) Zysk z 1937 r. zł 166 909'46; **Razem zł 5 543 985'61.**

CREDIT. — 1) Wpływy za energię elektryczną (bez potrą-cenia zakupu prądu) zł 3 759 942'98; 2) Rezerwa na bonifikatę za prąd z 1934 r. zł 141 290'43; 3) Wpływy z własnych sklepów bez Warszawy (i inne) zł 276 940'54; 4) Wpływy za grzejniki (wyłącznie Warszawy) zł 1 365 811'66; **Razem zł 5 543 985'61.**

1432

Polskie Kopalnie Skarbowe na Górnym Śląsku
Spółka Dzierżawna—Spółka Akcyjna w Katowicach
Société Fermière des Mines Fiscales de l'Etat Polonais
en Haute-Silésie

Société Anonyme à Katowice

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Gotówka w kasie i w bankach zł 14 935 545'97; Papiery procentowe zł 500 964'00; Weksle w portfelu zł 255 377'81; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 2 614 963'40; Należności z tyt. umów kartel. (oper. handl.) zł 577 993'85; Odbiorcy zł 9 080 079'96; Dostawcy zł 92 336'36; Zaliczki różne zł 1 892 773'34; Inne aktywa zł 366 307'95; Zapasy i materiały zł 5 414 650'68, niedobór zapasów i materiałów zł 1 477 386'17, razem zł 6 892 036'85; Sumy przechodnie: Wydatki dot. okresu przyszłego zł 57 922'74; Instalacja 2-giej części fabryki amoniaku zł 2 943 332'13; Rekonstrukcja III baterii pieców koksowych zł 2 195 875'93; Inne zł 469 357'45; **Ogółem zł 42 874 867'74.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 17 630 000'00; Fundusz rezerwowy zł 1 188 653'25; Zarezerwowana dywidenda wg uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 22/XII 1928 r. zł 3 526 000'00; Zaległe podatki zł 379 079'57; Dostawcy zł 2 135 345'71; Odbiorcy zł 3 457 351'15; Różne zł 1 151 568'93; Fundusz na roboty nowe zł 2 321 461'06; Pożyczki zł 1 142 697'01; Skarb Państwa za zapasy i materiały, przyjęte w 1922 r. zł 6 892 036'85; Sumy przechodnie: Dochody dot. okresu przyszłego zł 6 241'33; Inne zł 496 666'62; Zysk Spółki zł 2 547 766'26; **Ogółem zł 42 874 867'74.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 7 035 031'61; Koszty produkcji zł 35 098 373'90; Koszty sprzedaży zł 7 508 947'46; Podatki państwowe i komunalne zł 2 593 045'58; Koszty kredytów zł 265 847'93; Obciążenia finansowe zł 320 849'69; Różnica inwentarza zapasów zł 204 299'74; Koszty utrzymania lasów zł 66 740'09; Koszty utrzymania instalacji przeladunkowej w porcie w Gdyni zł 168 937'51; Wydatki związane z nabyciem kontyngentów zł 14 059'19; Różnica w zapasach zł 1 882 668'52; Rezultat eksploatacyjny zł 5 770 010'70; Przelew na roboty nowe zł 3 222 244'44; Zysk Spółki zł 2 547 766'26; **Ogółem zł 60 928 811'92.**

MA. — Wpływy brutto ze sprzedaży węgla zł 42 118 468'88; Wpływy brutto ze sprzedaży koksu zł 7 030 564'24; Wpływy brutto ze sprzedaży brykietów zł 1 247 718'38; Wpływy brutto ze sprzedaży produkt. ubocz. zł 8 268 724'89; Wpływy brutto ze sprzedaży cegły zł 37 273'50; Wpływy, związane ze sprzedażą kontyngent. zł 347 057'13; Różne dochody zł 1 727 917'22; Różnice kursowe zł 151 087'68; **Ogółem zł 60 928 811'92.**

Uwaga. — Jako jednostkę monetarną do sporządzenia bilansu przyjęto złoty z 1927 r., czyli 1/5924,44 kg czystego złota. Waluty obce przeliczono do bilansu wg przeciętnego kursu Giełdy Warszawskiej z grudnia 1937 r.

Ustąpili z Rady Nadzorczej PP. Czesław Benedek, Gen. Henry Le Rond, Zygmunt Malawski, Henri de Peyerimhoff de Fontenelle i Stanisław Widomski.

Zostali wybrani PP. Czesław Benedek, Gen. Henry Le Rond, Zygmunt Malawski, Henri de Peyerimhoff de Fontenelle i Stanisław Widomski.

Szef Buchalterii: (—) M. Rognoni

Zarząd:

(—) F. Michel, (—) Z. Korsak, (—) L. Perrin, (—) J. Zagórowski
1377

Zakłady Elektromechaniczne Rohn-Zieliński, Spółka Akcyjna
Licencja Brown Boveri w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Fabryka w Żychlinie: Grunty zł 50 000'00; Budynki fabryczne zł 402 262'34; Budynki mieszkalne zł 224 843'47; Urządzenia techniczne zł 1 519 037'05; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 830'00, b) martwy zł 27 708'11; (Szacunek ubezpieczeniowy zł 2 376 669'00); Fabryka w Cieszynie: Grunty zł 50 000'00; Budynki fabryczne zł 101 555'78; Budynki mieszkalne zł 82 540'34; Urządzenia techniczne zł 518 165'50; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 16 947'92;

(Szacunek ubezpieczeniowy zł 1 124 292'00); Nieruchomości w Warszawie: a) Al. Jerozolimskie 105: Grunty zł 1 237 904'64; Budynki zł 554 379'45; (Szacunek ubezpieczeniowy zł 657 580'00); b) Dom mieszk. Bielańska 6: zł 458 178'30; (Szacunek ubezpieczeniowy zł 542 660'00); c) Udziały w II Warsz. Spółdz. Mieszk. zł 27 720'00; Ruchomości biurowe zł 50 263'05; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 236 483'72; Papiery procentowe zł 11 720'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 38 219'38; Akcje zł 7 912'65; Zapasy: Surowce zł 1 108 616'91; Półfabrykaty zł 802 161'50; Gotowe wyroby i towary zł 954 385'22; Dłużnicy: a) Odbiorcy: zł 1 559 640'71, b) Dostawcy zł 46 297'83, c) Różni zł 65 747'72, d) Wątpliwe należności: weksle protestowane zł 7 500'17; Kaucje gotówkowe zł 19 597'05; Sumy przechodnie zł 23 516'68; **Razem zł 10 204 135'49.**

Zyra na wekslach zł 676 951'97; Gwarancje u różnych zł 1 108 136'72; Gwarancje różnych zł 30 000'00; **Razem zł 1 815 088'69.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 4 000 000'00; Kapitał zasobowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 294 378'09, b) dopisano w 1937 r. zł 5 621'91; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 642 506'83, b) dopisano w 1937 r. zł 475 634'05, c) odpisano w 1937 r. zł 798'90; Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty zł 670 713'41, b) banki zł 530 039'00, c) kredyty długoterminowe zł 770 259'40, d) zaległe podatki zł 30 599'53, e) dostawcy zł 1 122 346'63, f) odbiorcy zł 1 002 330'01, g) różni zł 214 049'87; Kaucje gotówkowe zł 1 930'00; Specjalny rachunek różnic kursowych zł 79 229'22; Sumy przechodnie zł 222 019'85; Zysk z 1936 r. zł 18 323'11; Zysk za 1937 r. zł 124 953'48; **Razem zł 10 204 135'49.**

Zobowiązania z tytułu zryra na wekslach zł 676 951'97; Zobowiązania z tytułu udział. gwarancji: a) akcepty gwarancyjne zł 816 801'50, b) gwarancje w papierach wartościowych zł 19 300'00, c) gwarancje w listach bankowych: zł 272 035'22; Różni za gwarancje zł 30 000'00; **Razem zł 1 815 088'69.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji i sprzedaży zł 986 310'39; Koszty fabrykacji wzgl. koszt własny sprzedaży towarów zł 6 161 417'67; Koszty kredytów zł 202 306'46; Podatki państwowe i komunalne zł 381 581'14; Utrzymanie nieruchomości zł 41 253'66; Odpisy amortyzacyjne zł 475 634'05; Strata na dłużnikach zł 575'19; Strata na sprzedaży inwentarza zł 4 606'50; Zysk za rok 1937 zł 124 953'48; **Razem zł 8 378 638'54.**

MA. — Sprzedaż towarów zł 8 134 507'99; Prowizje otrzymane zł 109 190'66; Odsetki i skonta zł 31 902'46; Komorne z nieruchomości zł 68 681'46; Różnice kursowe zł 15 523'23; Różne dochody zł 18 832'74; **Razem zł 8 378 638'54.** 1389

Zarząd Spółki Akcyjnej

Dom Handlowy Daniel Kraushar, Spółka Akcyjna

w Warszawie

stosownie do art. 398 i 428 Kodeksu Handlowego oraz § 14 statutu Spółki, niniejszym podaje do wiadomości, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 28 maja b. r. postanowiło zatwierdzić sprawozdanie Zarządu, bilans oraz rachunek strat i zysków za rok 1937, udzielić Zarządowi absolutorium i wykazaną w rachunku strat i zysków nadwyżkę dochodu zł 23 677'00 zużyć jak następuje: 1) na amortyzację ruchomości zł 500'00, 2) na rezerwę podatkową zł 6 000'00 i 3) na zmniejszenie strat z lat ubiegłych zł 17 177'00.

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek płynny: R-k kasy zł 8 915'38; R-k banków zł 30 788'10; R-k weksli zł 115 297'79; R-k papierów wartościowych zł 4 840'00; R-k remanentu towarów zł 142 143'07; R-k dłużników zł 453 211'06; R-k wydatków 1938 r. zł 3 700'00; Majątek stały: R-k ruchomości zł 14 000'00; R-k zysków i strat 1931/1932 zł 98 065'15; R-k gwarancyjne zł 30 325'00; **Razem zł 901 285'55.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 400 000'00; Zobowiązania: R-k wierzycieli zł 438 283'55; R-k rezerwy podatkowej zł 9 000'00; R-k gwarancji zł 30 325'00; R-k zysków i strat 1937 r. zł 23 677'00; **Razem zł 901 285'55.**

Rachunek zysków i strat 1937 r.

WINIEN. — R-k kosztów ogólnych zł 127 226'10; Zysk za 1937 r. zł 23 677'00; **Razem zł 150 903'10.**

MA. — Towary i prowizja zł 150 798'60; Odzyskane należności zł 104'50; **Razem zł 150 903'10.** 1390

Modrzejów-Hantke

Zjednoczone Zakłady Górniczo-Hutnicze

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty z 2 364 215'77; Budynki: a) fabryczne z 6 671 585'51, b) gospodarcze z 3 297 872'95, c) mieszkalne z 6 089 904'93, razem budynki z 16 059 363'39; Prawa i nadania górnicze z 1 477 457'41; Nowe inwestycje (niezakończone) z 64 210'94; Maszyny i urządzenia techniczne (maszyny, kolejki, tabor kolejowy) z 39 484 441'18; Narzędzia i zapasowe części maszyn z 2 280 344'58; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy z 29 599'70, b) martwy (ruchomości) z 717 525'53, razem inwentarz z 747 125'23; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie z 176 316'49; Dokumenty wartościowe z 123 855'75; Obligacje Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego (złom-bard.) z 6 591 000'00; Weksle: a) w portfelu z 66 877'76, b) w inkasie z 39 304'72, razem weksle z 106 182'48; Akcje: a) własne przejęte od b. Tow. B. Hantke, Sp. Akc. z 16 461'90, b) innych przedsiębiorstw z 564 716'89, razem akcje z 581 178'79; Udziały w innych przedsiębiorstwach z 946 200'00; Materiały: a) surowce z 2 310 761'97, b) pomocnicze i pędne z 1 133 811'49, razem materiały z 3 444 573'46; Półfabrykaty z 4 149 929'72; Gotowe wyroby i towary z 5 284 587'05; Dłużnicy: a) należności z tytułu umów kartelowych z tytułu operacji handlowych z 1 579 282'13, b) odbiorcy z 2 585 199'31, c) dostawcy z 1 233 060'04, d) różni z 692 901'53, e) należności wątpliwe i zamrożone: 1) weksle protestowane z —, 2) należności w postępowaniu rewindykacyjnym z 33 062'50, razem dłużnicy z 6 123 505'51; Inne aktywa — kaucje gotówkowe z 69 748'07; Sumy przechodnie: a) wydatki, dot. okresu przyszłego z 64 763'14, b) inne: 1) pozycje do stopniowego umorzenia z 1 073 781'88, 2) pozycje do zniesienia w następnym miesiącu z 74 934'92, 3) dodatkowe premie eksportowe do zainkasowania z 40 463'95, 4) różne z 19 114'91, razem sumy przechodnie z 1 273 058'80; Straty: a) strata za 1933 r. z 2 277 268'31, b) strata za 1934 r. z 180 812'27, c) strata za 1935 r. z 1 712 958'07, d) strata za 1936 r. z 858 481'56, strata za 1937 r. z 123 953'34, razem straty z 5 153 473'55; **Ogółem aktywa z 96 946 000'41.**

Zabezpieczenia przez nas otrzymane: w wekslach kaucyjnych, gwarancyjnych, papierach wartościowych, w listach gwarancyjnych itp. z 688 452'46; Różni za udzielone przez nas zabezpieczenia z 10 950 367'55; Majątek wydzierżawiony (Huta Blachownia) z 771 670'52; Weksle klientów w obiegu z 2 639 269'76.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 15 650 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: Saldo z roku ubiegłego z 22 516 203'48, Dopisano w roku sprawozdawczym: a) przez produkcję z 40 713'20, b) przez rach. strat i zysków z 1 800 000'00, razem dopisano z 1 840 713'20, c) spisano w tymże okresie z 66 042'73; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty: 1) bankowe z 1 495 000'00, 2) pokryciowe z 5 563 031'77, b) banki: 1) zobowiązania długoterminowe z 28 158 774'93, 2) zobowiązania krótkoterminowe z 3 648 797'11, c) pożyczka długoterminowa hipoteczna w Towarzystwie Kredytowym Przemysłu Polskiego z 6 229 303'39, d) dostawcy z 2 803 495'06, e) odbiorcy z 1 645 091'46, f) różni z 2 935 873'51, razem wierzyciele z 52 479 367'23; Zobowiązania z tytułu umów kartelowych: z tytułu operacji handlowych z 553 418'03; Fundusze i zobowiązania specjalne: a) kaucje gotówkowe otrzymane z 1 470'00, b) Kasa Przewodności Pracowników (w likwidacji) z 103 715'11, c) niepodniesiona dywidenda za 1927 r. z 699 381'00, razem fundusze i zobowiązania specjalne z 804 566'11; Sumy przechodnie: a) pozycje do zniesienia w następnym miesiącu z 31 446'91, b) rezerwa na % bankowe z 3 121 315'20, c) rezerwy inne z —, d) różne z 15 012'98, razem sumy przechodnie z 3 167 775'09; **Ogółem pasywa z 96 946 000'41.**

Zabezpieczenia przez nas wydane: w wekslach kaucyjnych, gwarancyjnych, papierach wartościowych, w listach gwarancyjnych itp. z 10 950 367'55; Różni za udzielone nam zabez-

pieczenia z 688 452'46; Ministerstwo Przemysłu i Handlu z 771 670'52; Obligo z tyt. żyra na wekslach klientów z 2 639 269'76.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej z 3 233 339'70; Koszty fabrykacji z 40 115 487'88; Koszty sprzedaży: a) prowizje agentów z 514 162'99, b) koszty eksportu z 21 107'95, c) koszty handlowe syndykatów z 353 998'48, d) różne z 22 472'66, razem koszty sprzedaży z 911 742'08; Koszty kredytów: a) % od zobowiązań finansowych z 1 382 383'43, b) % od zobowiązań operacyjnych z 969 601'30, razem koszty kredytów z 2 351 984'73; Podatki państwowe i komunalne z 965 614'37; Odpisy amortyzacyjne z 1 840 713'20; Różne straty: a) różnice kursowe z 112 835'20, b) konserwacja nieczynnych obiektów z 58 486'48, c) na budynkach, maszynach i ruchomościach zniesionych i sprzedanych z 59 980'58, d) na dłużnikach i wierzycielach z 103 414'93, e) inne z 48 377'68, razem różne straty z 383 094'87; **Razem winien z 49 801 976'83.**

MA. — Dochód ze sprzedaży z 46 061 152'58; Różnica pomiędzy remanentami na dz. 1/I 1937 r. i na dz. 31/XII 1937 r. z 3 496 017'18; Różne zyski: a) różnice kursowe z 89 408'68, b) na materiałach i surowcach oraz na wyrobach i półwyrobach z 8 270'75, c) odzyskane należności z 12 082'25, d) na papierach wartościowych z 1 000'00, e) na gospodarce rolno-leśnej oraz na eksploatacji domów w Katowicach i Bydgoszczy z 10 092'05, razem różne zyski z 120 853'73; Strata za 1937 r. z 123 953'34; **Razem ma z 49 801 976'83.** 1410

Fabryka Wyrobów Włókienniczych

Hirschberg i Birnbaum w Łodzi, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty z 55 040'00; Budynki z 514 080'00; Maszyny z 2 669 811'27; Urządzenia biura i składu z 46 072'63; Konie i wozy z 1'00; Razem majątek stały z 3 285 004'90; Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach z 33 489'76; Papiery procentowe z 34 147'48; Weksle w portfelu z 101 308'92; Materiały: Towary z 543 594'62; Przędza z 122 628'79; Surowce zgrzebne z 38 871'90; Bawełna i półfabrykaty z 260 067'97; Materiały pomocnicze z 1 733'00; Dłużnicy: Odbiorcy z 339 548'96; Różni z 115 790'04; Wątpliwi z 85'00; Razem z 455 424'00; Zaliczki z 12 880'00; Rekwizycje z 1'00; Sumy przechodnie z 9 225'00; Razem majątek płynny z 1 613 372'44; **Ogółem aktywa z 4 898 377'34.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 2 000 000'00; Kapitał zapasowy z 80 000'00; Kapitały rezerwowe: Rezerwa waloryzacyjna z 119 190'00; Kapitał rezerwowy z 57 004'25; Rezerwa na podatki z 19 938'02; Kapitał amortyzacyjny: stan na dz. 1/I 1937 r. z 1 908 821'94, ubyło w roku 1937 z 82 384'00, przybyło w roku 1937 z 191 473'72, razem z 2 017 911'66; Zobowiązania: Dostawcy z 298 161'05; Odbiorcy z 7 152'42; Różni z 18 626'30; Razem z 323 939'77; Akcepty z 58 870'81; Zysk za rok 1937 z 220 678'08; Pozostałość zysku 1936 r. z 844'75; **Ogółem pasywa z 4 898 377'34.**

Sumy pozabilansowe. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 116 302'93; Obligo weksli klientów z 693 690'80.

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji: Surowce: Bawełna i półfabrykaty z 824 997'83; Przędza z 772 824'78; Surowce zgrzebne z 174 180'60; Materiały pomocnicze z 4 682'90; Wykończenie i farbowanie z 247 315'89; Robocizna z 472 850'57; Opłaty, cło, przewóz i eksped. bawełny z 102 714'60; Wydatki fabryki z 189 547'36; Ubezpieczenie od ognia i kradzieży z 16 687'50; Razem z 2 805 802'03; Koszty administracji ogólnej: Koszty handlowe z 65 806'18; Pensje z 223 562'00; Razem z 289 368'18; Koszty sprzedaży: Prowizje z 107 534'78; Procenty z 48 064'96; Przewóz z 809'56; Straty na dłużnikach z 31 979'70; Podatki państwowe i komunalne z 102 698'22; Świadczenia społeczne — dopłaty z 47 071'16; Różnice kursowe z 1 628'80; Odpisy amortyzacyjne z 191 473'72; Pozostałość zysku z roku 1936 z 844'75; Zysk za 1937 r. z 220 678'08; **Ogółem z 3 847 953'94.**

MA. — Pozostałość zysku z 1936 r. z 844'75; Sprzedaż z 4 092 951'25, mniej różnice remanentów z 258 905'18 = z 3 834 046'07; Różne wpływy z 13 063'12; **Ogółem z 3 847 953'94.** 1411

Spółka Akcyjna do Eksploatacji Monopolu Zapalczanego w Polsce, Warszawa

ul. Królewska Nr 3

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 3 679 838'60; Budynki: a) fabryczne zł 7 285 233'48, b) mieszkalne zł 1 876 951'59, c) gospodarcze zł 582 420 85, razem budynki zł 9 744 605'92; Urządzenia techniczne, maszyny, bocznicie itp. zł 13 863 592'62; Inwentarz fabryczny, biurowy i transportowy: a) żywy zł 2 565'00, b) martwy zł 1 300 793'50, razem inwentarz fabryczny, biurowy i transportowy zł 1 303 358'50; Razem majątek stały zł 28 591 395'64, a po potrąceniu zamortyzowanej części wartości nieczynnych fabryk zł 9 305 980'76 — zł 19 285 414'88; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 5 960 114'96; Papiery wartościowe zł 701 310'45; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 2 855 580'80; Remanent materiałów i towarów: a) surowce zł 609 001'72, b) różne materiały pomocnicze zł 74 891'90, c) półfabrykaty zł 23 885'95, d) towar gotowy zł 2 069 223'84, razem remanent materiałów i towarów zł 2 777 003'41; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 321 426'48, b) dostawcy zł 217 060'36, c) różni zł 4 283 250'88, wątpliwe należności zł 21 000'00, razem dłużnicy zł 4 842 557'72; Sumy przechodnie: Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 327 182'38, wpływy z 1937 r. do pobrania zł 15 500'00, razem sumy przechodnie zł 342 682'38; Razem majątek płynny zł 17 489 249'72; **Suma stanu czynnego zł 36 774 664'60.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 5 000 000'00; Kapitał zapasowy statutowy: saldo z roku ubiegłego zł 1 666 666'67; Zyski: rezerwa z lat poprzednich zł 2 236 954'56, mniej strata za 1937 r. zł 345 123'40, pozostałość zysków z lat poprzednich zł 1 891 831'16, razem kapitały własne zł 8 558 497'83; Inne rezerwy: Rezerwa na umorzenie wątpliwych należności zł 21 000'00, razem inne rezerwy zł 21 000'00; Kapitał amortyzacyjny: Rezerwa na amortyzację majątku stałego i wkładów, dokonanych stosownie do warunków umowy dzierżawnej: saldo z roku ubiegłego zł 11 891 257'24, mniej przeniesienia na amortyzację zniszczonych maszyn, nieczynnych fabryk i na fundusz renowacyjny zł 8 665 953'61, pozostałość zł 3 225 303'63, plus dopisane za 1937 r. zł 975 649'61, kapitał amortyzacyjny zł 4 200 953'24; Fundusz renowacyjny: przeniesiono jak wyżej zł 2 560 602'98, plus dopisano za 1937 r. zł 432 775'53, razem fundusz renowacyjny zł 2 993 378'51; Razem kapitał amortyzacyjny zł 7 194 331'75; Zobowiązania: Wierzyciele: a) z tytułu pożyczek i zobowiązań, zaciągniętych w związku z wykonaniem umowy dzierżawnej zł 9 370 403'38, b) Ministerstwo Skarbu zł 5 631 382'18, c) dostawcy zł 35 322'17, d) agenci za prowizje i odbiorcy zł 86 434'26, e) różni zł 221 189'67, f) kaucje agentów i depozyty zł 219 333'81, g) sumy przechodnie zł 33 796'00, razem wierzyciele zł 15 597 861'47; Fundusze i zobowiązania specjalne: Rezerwa na fundusz zł 25 000 000'00, dla Skarbu Państwa zł 4 988 940'19, rezerwa na inne zobowiązania względem Skarbu Państwa zł 414 033'36, razem fundusze i zobowiązania specjalne zł 5 402 973'55; Razem zobowiązania zł 21 000 835'02; **Suma stanu biernego zł 36 774 664'60.**

Sumy pozabilansowe

STAN CZYNNY. — Dłużnicy za gwarancje, per contra zł 46 106 968'19; Zagraniczni wierzyciele za zobowiązania warunkowe zł 4 559 191'25; Depozyty gwarancyjne zł 56 138'31; **Suma stanu czynnego zł 50 722 297'75.**

STAN BIERNY. — Warunkowe zobowiązania: Gwarancje, udzielone w związku z kredytami bankowymi w walutach obcych na zdyskontowanie Polskiej Zewnętrznej Złotej Pożyczki Zapalczanej — przeliczone na złote według przeciętnego kursu z grudnia 1937 r. zł 46 106 968'19; Zobowiązania warunkowe względem zagranicznych wierzycieli zł 4 559 191'25; Różni za depozyty gwarancyjne zł 56 138'31; **Suma stanu biernego zł 50 722 297'75.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych, bez zobowiązań warunkowych, przeliczona na złote według przeciętnego kursu z grudnia 1937 r. zł 9 392 199'98.

Zobowiązania do zapłacenia z wpływów w latach przyszłych zł 113 100'00.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — Koszty, związane z umową monopolową: Opłata monopolowa, dzierżawna i ryczałt podatkowy zł 10 982 471'95;

Dodatkowe oprocentowanie Polskiej Zewnętrznej Złotej Pożyczki Zapalczanej zł 7 033 221'00; Rezerwa na zobowiązania względem Skarbu Państwa, płatne przy likwidacji kontraktu: na fundusz zł 25 000 000'00 — zł 721 292'56, na inne zobowiązania umowne zł 39 133'93, razem rezerwa na zobowiązania względem Skarbu Państwa, płatne przy likwidacji kontraktu zł 760 426'49; Koszty kontroli skarbowej zł 84 000'00, razem koszty, związane z umową monopolową zł 18 860 119'44; Amortyzacja majątku stałego i wkładów inwestycyjnych, dokonanych zgodnie z umową monopolową zł 1 408 425'14; Koszty administracji ogólnej zł 1 500 148'59; Koszty fabrykacji: koszty fabrykacji zapalek zł 3 567 727'39, zakup innych artykułów zł 183 381'57, razem koszty fabrykacji zł 3 751 108'96, plus różnica wartości remanentów zł 423 131'25 — zł 4 174 240'21; Koszty sprzedaży: Przewóz kolejowy i dostawa zł 400 521'47, inne koszty sprzedaży zł 193 733'84, razem koszty sprzedaży zł 594 255'31; Koszty kredytów: procenty od zobowiązań zagranicznych zł 645 248'09, mniej potrącenia za procenty zapłacone w kraju zł 16 444'09, razem koszty kredytów zł 628 804'00; Podatki państwowe i komunalne: Scalony podatek obrotowy zł 642 646'77, podatek od zapalniczek zł 17 331'00, opłaty stemplowe zł 1 941'13, razem podatki państwowe i komunalne zł 661 918'90; Różnice kursowe zł 515 913'44; Inne wydatki: Odszkodowania zwolnionym urzędnikom zł 20 770'00; Różne straty zł 3 523'76; Razem inne wydatki zł 24 293'76; Straty na sprzedanych maszynach i ruchomościach zł 36 054'32; **Suma strony winien zł 28 404 173'11.**

MA. — Sprzedaż: Wpływy ze sprzedaży zapalek zł 27 982 648'50, mniej prowizje sprzedawców i rabaty zł 896 679'21 — zł 27 085 969'29; Wpływy ze sprzedaży innych artykułów zł 423 397'29; Razem sprzedaż zł 27 509 366'58; Procenty należne i pobrane: Procenty bankowe i od papierów wartościowych zł 531 090'55; Różne wpływy: Premie od pożyczki państwowej zł 11 200'00; Wpływy z nieczynnych fabryk i inne zł 7 392'58; Razem różne wpływy zł 18 592'58; Strata za 1937 r. zł 345 123'40; **Suma strony ma zł 28 404 173'11.**

Powyżej podane bilans i rachunek zysków i strat zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, które odbyło się w dn. 31 maja 1938 r.

To samo Walne Zgromadzenie, na mocy art. 398 § 1 Kod. Handl. powzięło następującą uchwałę: Upoważnić Zarząd Spółki do zbycia w drodze sprzedaży należących do Spółki nieruchomości po unieruchomionej fabryce „Ptomyk”, a mianowicie: 1) nieruchomości „Osada Natalin litery „O. J.”, 2) nieruchomości „Kolonja Emilin litera R” w powiecie warszawskim położonych mających uregulowaną hipotekę przy Wydziałach Hipotecznych Sądu Okręgowego w Warszawie, i 3) nieruchomości „Zerań” hipoteczny Nr 321 w powiecie warszawskim położonej, mającej uregulowaną hipotekę przy Wydziałach Hipotecznych Sądu Okręgowego w Warszawie. a to na rzecz Skarbu Państwa względnie innych osób trzecich, prawnych lub fizycznych, wszystkich nieruchomości łącznie lub każdej oddzielnie za cenę i pod wszelkimi warunkami według uznania Zarządu Spółki Akcyjnej do Eksploatacji Państwowego Monopolu Zapalczanego w Polsce. 1368

Tow. Handlu Papierem Bracia Turkieltaub, Spółka Akc.

Warszawa, Przejazd 3

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — Urządzenia biurowe zł 5 837'75; Gotówka w kasie i bankach zł 10 812'45; Papiery procentowe zł 5 500'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 107 357'70; Towary zł 447 118'52; Dłużnicy zł 394 915'26; Zaliczenia zł 19 636'87; Inkasa zł 6 131'03; Sumy przechodnie zł 833'50; Kaucje zł 2 800'00; Straty z lat ubiegł. zł 28 696'02; **Razem zł 1 029 639'10.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 600 000'00; Kapitał zapasowy zł 4 500'00; Wierzyciele zł 301 235'94; Akcepty zł 30 000'00; Sumy przechodnie zł 7 901'31; Zysk za 1937 r. zł 86 001'85; **Razem zł 1 029 639'10.**

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 487 765'10; Odpisy amortyzacyjne zł 307'25; Straty zł 34 448'54; Zysk zł 57 305'83; **Razem zł 579 826'72.**

MA. — Wpływy z operacji za 1937 r. zł 562 912'36; Procenty i inne zł 16 900'73; Różnice kursu zł 13'63; **Razem zł 579 826'72.**
Po zł 10 za 9-ty kupon akcji kasa firmy wypłaca począwszy od dn. 3 czerwca 1938 r. 1380

W myśl artykułu 398 § 2 Kodeksu Handlowego ogłaszamy, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej pod nazwą

Polko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe, Spółka Akcyjna Polish-British Steamship Company Limited

w G d y n i

które odbyło się dn. 30 maja 1938 r. w Warszawie

uchwaliło:

1) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia w osobie Pana Leonarda Mozdzeńskiego, Dyrektora Departamentu Morskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki w roku 1937 oraz dorocznego sprawozdania Rady Nadzorczej za tenże rok i upoważnienie Zarządu do administrowania w sposób dotychczasowy funduszem klasyfikacyjnym i funduszem amortyzacyjnym; 3) Odpisy na kapitał amortyzacyjny z tytułu amortyzacji statków i ruchomości w sumie zł 274 980'00; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok sprawozdawczy 1937 oraz zużycie zysku bilansowego netto w sumie zł 890 536'63 w sposób następujący: przelać na kapitał zapasowy 8% zysku netto — zł 71 242'93, wyasygnować na cele społeczne zł 40 000'00, resztę zysku za rok 1937 w kwocie zł 779 293'70 po zmniejszeniu jej o jednorazowe wynagrodzenie dla władz Spółki (w myśl art. 429 K. H.) przelać na fundusz rezerwowy; 5) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki tj. Radzie Nadzorczej i Zarządowi z wykonania przez nie obowiązków w roku 1937, tudzież wypłacenia jednorazowego dodatkowego wynagrodzenia członkom Rady Nadzorczej; 6) Ustalić ilość członków Rady Nadzorczej na ośmiu, oraz wybrać na okres jednego roku na członków teiże Rady: Kazimierza Stamirowskiego, Roberta Ceceniewskiego, Huberta Stanlev'a Holden'a, Lancelot'a, Manby'a Metcalfe'a Ives'a, Stanisława Nowaka, Mgr. Tadeusza Ocioszyńskiego, Mariana Turskiego, Mgr. Mariana Węgrzynowskiego; 7) Jednorazowe wynagrodzenie dla członków Komisji Rewizorów, która z ramienia Rady Nadzorczej zbadała sprawozdanie Zarządu oraz bilans i rachunek strat i zysków za rok 1937; 8) Zatwierdzenie zamówienia nowego statku towarowego w Stoczni Swan Hunter & Wigham Richardson Newcastle on Tyne; 9) Upoważnić władze Spółki, tj. Radę Nadzorczą i Zarząd do nabywania i zbywania w okresie do następnego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki statków morskich z prawem obciążania tychże zastawem okrętowym.

Zarząd Polko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe S. A. Polish-British Steamship Company Limited

(—) Feliks Kollat

(—) Cecil Harold Jeffrey

Bilans za 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Statki zł 7 058 173'27; 2) Statek w budowie zł 1 521 756'69; 3) Inwentarz zakładowy i biurowy zł 21 767'33; Razem zł 8 601 697'29; II. Majątek płynny: 4) Gotówka zł 1 946 309'31; 5) Papiery procentowe zł 3 222 643'60; 6) Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 14 280'00; 7) Towary i materiały na składach zł 39 260'33; 8) Dłużnicy: a) z tyt. niewłaściwych sum na poczet II emisji akcji Towarzystwa zł 1 139 028'67, b) z tyt. operacji handlowych zł 427 587'52, c) rachunki assekuracyjne i awaryjne zł 92 128'50, d) różni zł 944 845'69; 9) Sumy przechodnie zł 10 388'21; Razem zł 7 836 471'83; Razem zł 16 438 169'12; III. Sumy pozabilansowe: 1) Kaucje obce zł 1 000'00; 2) Różni za depozyty kaucyjne własne zł 21 500'00; 3) Różni za gwarancje własne zł 99 247'25; 4) Gwarancje obce zł 14 000'00; Razem zł 135 747'25; **Razem aktywne zł 16 573 916'37.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 10 143 000'00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku 1936 zł 85 973'86, b) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów zł 71 242'93, razem zł 157 216'79; 3) Fundusz rezerwowy: a) Saldo z roku 1936 zł 872 704'46, b) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów zł 767 793'70, razem zł 1 640 498'16; Razem zł 11 940 714'95; II. Kapitał amortyzacyjny: 4) a) saldo z roku 1936 zł 2 470 063'62, b) odpisano w roku 1937 zł 2'00, c) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów zł 274 980'00, Razem zł 2 745 041'62; III. Zobowiązania: 5) Wierzyciele: a) Kredyty hipoteczne zł 292 862'90; b) Statek w budowie zł 1 065 603'00; c) Zaległe podatki i świadczenia socjalne zł 18 659'55; d) Rozliczenia z tyt. operacji handlowych zł 116 494'31; e) Różni

zł 56 804'93; Razem zł 1 550 424'69; 6) Sumy przechodnie: a) Saldo z roku 1937 zł 50 844'45; b) Dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów zł 51 500'00; Razem zł 102 344'45; Razem zł 1 652 769'14; IV. Fundusze i zobowiązania specjalne: 7) Fundusz assekuracyjny: a) Saldo z roku 1936 zł 20 733'82; b) Dopisano w roku 1937 zł 20 577'00, Razem zł 41 310'82; 8) Fundusz klasyfikacyjny: a) Saldo z roku 1936 zł 66 165'00; b) dopisano w roku 1937 zł 28 730'87; c) Odpisano w roku 1937 zł 44 895'87, Razem zł 50 000'00; 9) Rezerwa kursowa z tyt. kredytów hipotecznych: a) Saldo z roku 1936 zł 19 887'13; b) Odpisano w roku 1937 zł 11 554'54, Razem zł 8 332'59; Razem zł 99 643'41; Razem zł 16 438 169'12; V. Sumy pozabilansowe: 1) Różni za kaucje obce zł 1 000'00; 2) Depozyty kaucyjne własne zł 21 500'00; 3) Gwarancje własne zł 99 247'25; 4) Różni za gwarancje obce zł 14 000'00; Razem zł 135 747'25; **Razem pasywa zł 16 573 916'37.**
Suma ogólna zobowiązań zagranicznych zł 1 459 156'92.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — I. Koszty ogólne: 1) Koszty administracji ogólnej zł 502 771'18; 2) Podatki i opłaty państwowe i komunalne: a) Zapłacono zł 612 436'03; b) Zużyto rezerwę podatkową zł 146 296'03, Razem zł 446 140'00; 3) Odsetki i prowizje zł 24 762'00; 4) Koszty dotyczące ubiegłego okresu sprawozdawczego zł 215'91; Razem zł 993 889'09; II. Koszty eksploatacyjne zł 4 847 937'28; III. Odpisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki za rok 1937: 1) Na kapitał amortyzacyjny zł 274 980'00, 2) na kapitał zapasowy zł 71 242'93; 3) Na fundusz rezerwowy zł 767 793'70; 4) Na sumy przechodnie zł 51 500'00, Razem zł 1 165 516'63; **Razem straty zł 7 007 343'00.**

ZYSKI. — I. Wpływy ogólne: 1) Odsetki i prowizje zł 289 961'74; 2) Różnice kursowe zł 35 249'49; 3) Wpływy dotyczące ubiegłego okresu sprawozdawczego zł 16 534'12; Razem zł 341 745'35; II. Wpływy eksploatacyjne zł 6 553 397'65; III. Wpływy specjalne zł 112 200'00; **Razem zyski zł 7 007 343'00.**

Zarząd: (—) C. H. Jeffrey, (—) F. W. Kollat

Rada Nadzorcza: (—) K. Stamirowski, (—) H. S. Holden

Buchalteria: (—) W. Tokarski

1430

Zakłady Chemiczne „Laokoon“, Spółka Akcyjna

w e L w o w i e

Bilans per 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Maszyny i urządzenia zł 173 039'02; Zwierzęta zł 1 164'00; Znaki ochronne zł 6 412'69; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 16 492'39; Gotówka w bankach zł 90 543'00; Gotówka w P. K. O. zł 1 028'54; Papiery wartościowe zł 2 670'00; Weksle w portfelu zł 21 079'45; Udziały w obcych przedsiębiorstwach zł 5 000'00; Materiały: Surowce zł 94 411'77; Opakowania zł 32 183'58; Gotowe wyroby i półfabrykaty zł 146 431'70; Dłużnicy: Odbiorcy zł 180 943'48; Dostawcy zł 4 549'04; Różni zł 12 813'10; Inne aktywa: Sumy przechodnie zł 4 589'33; Strata z lat ubiegłych zł 6 455'76; **Razem zł 799 806'85.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 253 000'00; Wpłata akcjonar. na IV emisję akcji zł 151 685'00; Przedpłata na IV emisję akcji zł 9 715'00; Kapitał zapasowy zł 14 868'31; Rezerwa kryzysowa zł 24 869'72; Kapitał amortyzacyjny: saldo z ubiegłego roku zł 77 108'36, dopisano w roku sprawozdawczym zł 10 285'65; Zobowiązania: Akcepty zł 13 500'00; Dostawcy zł 84 597'39; Odbiorcy zł 485'56; Różni zł 136 386'37; Inne pasywa: Sumy przechodnie zł 9 398'44; Dywidendy niewypłacone zł 641'01; Zysk zł 13 266'04; **Razem zł 799 806'85.**

Rachunek strat i zysków per 31 grudnia 1937 r.

STRATY. — Koszty fabrykacji zł 523 155'94; Koszty administracyjne zł 203 788'19; Koszty sprzedaży zł 75 562'89; Podatki państwowe i komunalne zł 16 389'59; Odpisy amortyzacyjne zł 10 285'65; Zysk czysty zł 13 266'04; **Razem zł 842 448'30.**

ZYSKI. — Rachunek towarów zł 839 533'85; Zysk z udziału w obcych przedsiębiorstwach zł 2 280'00; Różnica kursowa zł 485'45; Za zrealizowane kupony zł 149'00; **Razem zł 842 448'30.**
1420

WIDZEWSKA MANUFAKTURA,

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1936 r.

PASywa	zł	zł	zł
Kapitały własne:			
1) Kapitał zakładowy	31 250 000'00		
2) Kapitał rezerwowý	4 803 155'70		
3) Kapitał nadzwyczajny rezerwowý	973 288'93		
4) Fundusz dobroczynny	403 283'92		
5) Rezerwa na rachunek Konsumu	<u>4 828'41</u>	37 434 556'96	
6) Kapit. amortyzacyjny: Saldo z ub. roku	39 908 688'51		
Odpisano w roku sprawozdawczym	<u>18 933'64</u>		
	39 889 754'87		
Amortyzacja za 1936 r.	<u>3 450 340'12</u>	43 340 094'99	
7) Kapit. obligacyjny		27 763 200'00	
Zobowiązania:			
Wierzyciele:			
8) a) banki	530 048'27		
9) b) odbiorcy	2 304 209'53		
10) c) dostawcy krajowi	678 690'04		
11) d) dostawcy zagran.	636 182'62		
12) e) dostawcy-ekspedytorzy	17 691'85		
13) f) różni	888 733'63		
14) g) kaucje	<u>89'80</u>	5 055 645'74	
15) Sumy przechodnie	424 261'94		
16) Pobrana tenuta dzierz. do amortyzacji	<u>93 450'00</u>	517 711'94	5 573 357'68
17) Wierzyciele przedupadłościowi			29 600 299'53
18) Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych			<u>6 052 136'95</u>
			149 763 646'11
Sumy pozabilansowe			<u>136 714 731'29</u>
			<u>286 478 377'40</u>
AKTYWA			
Majątek stały:			
1) Grunty i place		4 143 268'02	
2) Budynki:			
a) fabryczne	7 077 774'69		
b) gospodarcze	524 915'04		
c) mieszkalne	<u>1 611 272'32</u>	9 213 962'05	
3) Maszyny, urządzenia, inwentarz	54 421 185'62		
4) Inwestycje w budowie	<u>368 554'81</u>	68 146 970'50	
5) Obligacje w portfelu		19 082 167'92	
6) Agio od obligacji		808 727'42	
Majątek płynny:			
Gotówka:			
7) a) w kasie	71 587'57		
8) b) w bankach	<u>147 759'51</u>	219 347'08	
Papiery wartości.:			
9) a) w portfelu	4 739'00		
10) b) w depozycie	<u>86 120'00</u>	90 859'00	
Weksle:			
11) a) w portfelu	345 172'96		
12) b) w inkasie	180 409'47		
13) c) w depozycie	<u>13 000'00</u>	538 582'43	
14) Udziały w towarzystwach konzorc.		41 830'00	
15) Materiały i surowce	1 585 600'88		
16) Półfabrykaty	3 528 265'70		
17) Gotowe wyroby i towary	<u>2 365 582'98</u>	7 479 449'56	
Dłużnicy:			
18) a) odbiorcy	907 145'10		
19) b) dostawcy krajowi	41 907'68		
20) c) dostawcy zagran.	50 922'52		
21) d) dostawcy ekspedyt.	1 729'39		
22) e) różni	<u>1 548 557'04</u>		

23) f) kaucje	17 505'00	2 567 766'73	
24) Protesty		21 651'24	
25) Sumy przechodnie		<u>106 294'27</u>	11 065 780'31
26) Dłużnicy hipoteczni			262 350'00
Dłużnicy przedupadłościowi:			
27) Różni dłużnicy Centrali		633 978'63	
28) Różni dłużnicy Składu		3 683 598'27	
29) Dłużnicy wątpliwi		446 462'79	
30) Protesty		<u>3 475 621'54</u>	8 239 661'23
31) Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych			574 372'21
32) Strata z tytułu odpisów i kosztów w związku z postępowaniem układowym			12 270 528'36
33) Strata bilansowa z lat ubiegłych		27 767 763'65	
34) Strata bilansowa za 1936 r.		<u>1 545 324'51</u>	29 313 088'16
			149 763 646'11
Sumy pozabilansowe			<u>136 714 731'29</u>
			<u>286 478 377'40</u>

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY	zł	zł
1) Koszty administracji		1 495 563'28
" fabrykacji:		
2) Surowce i materiały	16 779 237'98	
3) Robocizna	7 379 926'20	
4) Świadczenia socjalne	685 930'27	
5) Koszty wydziałowe	<u>2 712 744'10</u>	27 557 838'55
6) Koszty sprzedaży		887 797'52
7) Podatki		826 490'62
8) Wydatki, związane z nabyciem kontyngentów		532'00
9) Opłaty stemplowe i blankiety wekslowe		78 093'50
10) Koszty bankowe	151 825'13	
11) Procenty bankowe	209 532'25	
12) " dyskontowe	764 593'59	
13) " różne	<u>621'39</u>	1 126 572'36
14) Różnice kursowe		59 566'97
15) Amortyzacja		3 444 833'61
16) Strata na dłużnikach		193 188'29
18) " " sprzedanych starych maszynach		995'55
18) Strata na papierach wartościowych Strata z tytułu odpisów i kosztów w związku z postępow. układowym:		680'00
19) Strata na dłużnikach	4 708 357'03	
20) Koszty specjalne	<u>7 562 171'33</u>	12 270 528'36
		<u>47 942 690'61</u>

ZYSKI

21) Sprzedaż i przychody z fabrykacji	33 816 913'42	
22) Nadwyżka remanentów	19 338'43	
23) Wpływy, związane ze sprzedażą kontyngentów		500'40
24) Procenty na papierach wartościowych	116 568'32	
25) Procenty różne	11 070'70	
26) Skonto na dostawach	43 340'24	
27) Uzyskane wpłaty od dłużników wątpliwych	26 699'90	
28) Nadwyżka wpływów z Ekonomii	17 978'55	
29) Różnica, osiągnięta z tyt. obniżenia wymiaru podatków	44 573'36	
30) Zysk na sprzedanych starych maszynach	563'46	
31) Zysk Konsumu	<u>29 290'96</u>	34 126 837'74
		<u>13 815 852'87</u>
Strata z tyt. odpisów i kosztów w związku z postępowaniem układowym:		
a) Zaległe podatki	3 483 368'29	
b) Odpisy na dłużnikach	4 708 357'03	
c) Inne	<u>4 088 703'04</u>	12 270 528'36
Straty za 1936 r.		<u>1 545 324'51</u>

Widzevska Manufaktura, Spółka Akcyjna w Łodzi
(—) Wł. Eborowicz, (—) K. Wędziagolski
Główny Księgowy: K. Piętko

SPÓŁKA AKCYJNA W ŁODZI

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA		zł	zł
Majątek stały:			
1) Grunty i place		4 143 268 02	
2) Budynki:			
a) fabryczne	7 181 814 92		
b) gospodarcze	525 115 04		
c) mieszkalne	1 707 006 30	9 413 936 26	
3) Maszyny i urządzenia techniczne			
		54 750 729 93	
4) Inwentarz zakładowy i biurowy:			
a) żywy	5 370—		
b) martwy (rucho- mości)	255 051 53	260 421 53	
5) Inwestycje w budowie			
Majątek płynny:			
Gotówka:			
6) a) w kasie	41 086 42		
7) b) „ bankach	253 865 29	294 951 71	
8) Papiery wartościowe			
Weksle:			
9) a) w portfelu	339 622 09		
10) b) „ inkasie	229 732 47	569 354 56	
11) Udziały w towarzystw. konsorcjalnych			
		41 830 00	
12) a) surowce 159 727 03			
13) b) pomocni- cze i pędne 916 713 63 1 076 440 66			
14) Półfabrykaty 4 300 568 52			
15) Gotowe wyroby i to- wary 1 901 114 62 7 278 123 80			
Dłużnicy:			
16) a) odbiorcy	876 630 77		
17) b) dostawcy krajowi	35 086 60		
18) c) „ zagraniczni	25 691 78		
19) d) „ ekspedytorzy	215 09		
20) e) różni	663 880 89		
21) f) kaucje złożone	5 460 00		
22) g) dłużnicy hipoteczni	260 865 00	1 867 830 13	10 112 309 20
23) Protesty 3 400 202 59			
24) Dłużnicy wątpliwi 4 260 032 38 7 660 234 97			
25) Surowce i materiały w drodze 1 247 570 62			
26) Specjalny rach. przejściowy różnic kursowych 420 949 50			
27) Sumy przechodnie:			
a) wydatki, dotyczące okresu przyszłego	35 610 81		
b) dochody 1937 r. do otrzy- maw 1938 r.	44 769 50		
c) inne	33 193 00	113 573 31	
28) Strata za lata ubiegłe 41 583 616 52			
29) „ „ 1937 rok 2 379 001 57			
		132 417 377 96	
Sumy pozabilansowe 64 103 270 29			
		196 520 648 25	
PASywa			
Kapitały własne:			
1) Kapitał zakładowy	31 250 000 00		
2) Kapitał rezerwowy	4 803 155 70		
3) Kapitał nadzwyczajny rezerwowy	973 288 93		
4) Fundusz dobroczynny	403 283 92		
5) Rezerwa na rachunek Konsumu	6 207 35	37 435 935 90	
6) Kapitał amortyzacyjny:			
Saldo z ubiegłego roku	43 340 094 99		
Odpisano w roku sprawozdaw. 43 331 674 57	8 420 42		
Amortyzacja za 1937 r.	2 537 133 86	45 868 808 43	
7) Kapitał obligacyjny z 1937 r. 13 770 309 40			
Zobowiązania długoterminowe:			
8) Należności wierzyc. przedupadł. z tyt. układów 5 267 330 38			

Zobowiązania krótkoterminowe:

Wierzyciele:		zł	zł
9) a) akcepty		385 758 76	
10) b) banki		477 368 37	
11) c) kredyty pod zastaw towarów		259 000 00	
12) d) zaległe podatki		389 138 00	
13) e) dostawcy krajowi		785 220 49	
14) f) dostawcy zagraniczni		862 729 91	
15) g) dostawcy ekspedytorzy		39 797 42	
16) h) odbiorcy	2 081 107 71		
17) i) różni	668 567 00		
18) j) kaucje pobrane	300 00	5 948 987 66	
19) Dostawcy za surowce i materiały w drodze 1 247 570 62			
20) Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych 5 189 91			
21) Sumy przechodnie:			
a) dochody, doty- czące okresu przyszłego	zł 2 550 00		
b) wydatki 1937 r., płatne w 1938 r.	zł 386 374 69		
c) inne	zł 18 999 89	407 924 58	
22) Pobrana tenuta dzierżaw. do amory- tyzacji 75 650 00 483 574 58			
23) Zysk sanacyjny z tytułu układów 22 389 671 08			
		132 417 377 96	
Sumy pozabilansowe 64 103 270 29			
		196 520 648 25	

Rachunek strat i zysków za 1937 rok

STRATY		zł	zł
1) Koszty administracji 1 670 572 60			
Koszty fabrykacji:			
2) Surowce i materiały	17 104 273 80		
3) Robocizna	8 050 189 69		
4) Świadczenia socjalne	794 738 38		
5) Koszty wydziałowe	2 684 571 74	28 633 773 61	
6) Wartość produktów, sprzedanych ze składów 472 409 38			
7) Koszty sprzedaży 1 168 071 15			
8) Podatki 1 193 402 27			
9) Opłaty stemplowe 75 741 82			
10) Koszty bankowe 169 515 09			
11) Procenty bankowe 143 214 35			
12) Procenty dyskontowe 1 168 104 15			
13) Procenty różne 342 625 65			
14) Koszty kredytów lombardowych 8 315 04 1 831 774 28			
15) Różnice kursowe 129 450 22			
16) Amortyzacja 2 537 133 86			
17) Straty na dłużnikach 699 850 69			
18) Straty na papierach wartościow. 2 074 55			
19) Straty na udziałach w innych przed- siębiorstwach 8 000 00			
20) Straty na sprzedanych starych ma- szynach 1 673 44			
21) Koszty, związane z podniesieniem upadłości 555 820 47			
22) Koszty emisji obligacyj 1937 r. 53 253 06 609 073 53			
23) Inne straty 263 98			
		39 033 265 38	
ZYSKI			
24) Sprzedaż i przychody z fabrykacji 36 552 029 61			
25) Procenty i premie na papierach wartościowych 7 376 00			
26) Procenty różne 38 379 23			
27) Skonto na dostawach 31 874 53			
28) Odzyskane należności dawniej od- pisane 3 544 22			
29) Nadwyżka wpływów z folwarku 9 973 74			
30) Inne zyski 11 086 48 36 654 263 81			
Strata za rok 1937 2 379 001 57			

Widzewska Manufaktura, Spółka Akcyjna w Łodzi

(—) Inż. A. Bielszowski (—) O. Klikar

Główny Księgowy: (—) E. Grosser

Kuta Szklana „Dąbrowa“, Spółka Akcyjna, Warszawa

Bilans netto na dz. 31/XII 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty zł 140 800'00; 2) Budynki: a) fabryczne zł 901 849'57, b) mieszkalne zł 218 469'03, c) gospodarcze zł 37 123'22; 3) Urządzenia techniczne i maszyny zł 739 602'94; 4) Inwentarz fabryczny i biurowy: a) żywy zł 3 046'00, b) martwy zł 29 202'00; Razem zł 2 070 092'76; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasach i bankach zł 10 420'13; 2) Papiery procentowe i udziały zł 30 341'05; 3) Weksle w portfelu zł 1 331'82; 4) Surowce i materiały pomocnicze zł 164 351'38; 5) Gotowe wyroby i w produkcji zł 681 920'63; 6) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 621 113'51, b) dostawcy zł 12 262'10, c) różni zł 59 895'57, razem zł 1 581 636'19; III. Sumy przechodnie zł 4 432'05; IV. Straty: a) z ubiegłych lat zł 126 458'75, b) za 1937 r. zł 540'52; **Suma stanu czynnego zł 3 783 160'27.**

V. Gwarancje, kaucje i żyra zł 1 020 567'26; **Suma bilansowa zł 4 803 727'53.**

PASYWA. — I. Kapitał zakładowy zł 277 200'00; II. Kapitał amortyzacyjny zł 487 079'17; III. Zobowiązania: 1) banki zł 2 312 560'62, 2) dostawcy zł 87 638'59, 3) odbiorcy zł 32 223'04, 4) różni zł 294 785'05, 5) akcepty zł 209 937'70, 6) zaległe podatki zł 19 263'43, razem zł 2 956 408'43; IV. Sumy przechodnie zł 62 472'67; **Suma stanu biernego zł 3 783 160'27.**

Gwarancje, kaucje i żyra zł 1 020 567'26; **Suma bilansowa zł 4 803 727'53.**

(Ogólna kwota zob. загр. zł 7 375'27).

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

WINIEN. — 1) Koszty produkcji zł 1 498 947'09; 2) Koszty administracji zł 179 578'36; 3) Koszty ogólne zł 125 819'36; 4) Koszty sprzedaży zł 478 775'31; 5) Świadczenia socjalne zł 68 831'02; 6) Podatki państwowe i komunalne zł 64 087'95; 7) Koszty kredytu zł 27 803'99; 8) Różnice cen i stłuczki zł 81 007'94; 9) Piece rozebrane zł 27 053'71; 10) Straty na odbiorcach zł 983'87; 11) Inne zł 10 698'54; **Razem zł 2 563 587'14.**

MA. — Produkcja i inne przychody zł 2 563 046'62; 2) Strata na 1937 r. zł 540'52; **Razem zł 2 563 587'14.** 1374

Górnico-Hutnicze Towarzystwo Handlowe, Spółka Akcyjna

Kraków, ul. Podwałe 7

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Inwentarz zakładowy i biurowy: Ruchomości zł 10 455'83; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 12 827'59, w bankach zł 19 539'13, razem zł 32 366'72; Papiery procentowe zł 6 800'00; Weksle w portfelu zł 72 678'01, w inkasie zł 7 713'70, razem zł 80 391'71; Towary na rachunek własny zł 62 223'33; Towary na składzie komisowym zł 66 087'97; Dłużnicy: odbiorcy zł 766 842'93, dostawcy zł 2 676'89; **Razem zł 1 027 845'38.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za żyra na wekslach handl. zł 332 372'57.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 100 000'00; Kapitał rezerwy: a) saldo z roku ubiegłego zł 14 000'00, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 1 000'00, razem zł 15 000'00; II. Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 51 268'00, b) dostawcy zł 598 754'44, c) odbiorcy zł 21 785'27, d) różni zł 173 006'93, razem zł 844 814'64; Zobowiązania za towary na składzie komisowym zł 66 087'97; Zyski: pozostałość z 1936 r. zł 836'28, zysk za 1937 r. zł 1 106'49, razem zł 1 942'77; **Razem zł 1 027 845'38.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tyt. żyra na wekslach handl. zł 332 372'57.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 199 391'35; 2) Świadczenia społeczne zł 6 653'39; 3) Podatki państwowe i komunalne zł 29 149'81; 4) Odsetki zł 6 288'51; 5) Koszty dyskontu weksli zł 391'02; 6) Amortyzacja ruchomości zł 550'31; 7) Odpisy nęściąganych pretensyj zł 3 565'24; 8) Zysk: pozostałość z 1936 r. zł 836'28, zysk za 1937 r. zł 1 106'49, razem zł 1 942'77; **Razem zł 247 932'40.**

MA. — 1) Pozostałość zysku z roku ubiegłego zł 836'28; 2) R-k prowizyj zł 231 789'47; 3) R-k towarów zł 14 856'65; 4) Wpływy z odpisanych dłużników zł 450'00; **Razem zł 247 932'40.** 1391

Towarzystwo Ubezpieczeń „Piaśt“

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 55 281'94; Instytucje kredytowe: krajowe: a) państwowe i Bank Polski zł 148 776'37, b) inne zł 102 348'40, razem zł 251 124'77; Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi zł 756 432'97; Pożyczki hipoteczne zł 15 000'00; Nieruchomości zł 427 766'26; Należności z tyt. rezerwy składek, zatrzymanej przez zakłady ubezpieczeń w działach ubezpieczeń: 1) od nieszczęśliwych wypadków zł 30 949'25, 2) od odpowiedzialności cywilnej zł 25 258'09, 3) od ognia zł 107 813'25, 4) od kradzieży zł 21 802'38, 5) transportowych zł 658'16, razem zł 186 481'13; Dłużnicy: 1) ajenci zł 259 286'98, 2) różni z tytułu zaległej składki zł 632 144'83, 3) zakłady ubezpieczeń: a) z rachunku reasekuracji zł 98 840'58, b) z rachunku koasekuracji zł 29 455'86, razem zł 128 296'44, 4) inni zł 45 882'13, razem zł 1 065 610'38; Ruchomości biurowe zł 54 578'25; Inne aktywa: a) weksle zł 216 220'17, b) różne zł 50 284'82, razem zł 266 504'99; Weksle, stanowiące kaucje zł 3 018'00; Strata: a) pozostałość z roku poprzedniego zł 170 205'19, b) strata za rok 1937 zł 14 090'46, razem zł 184 295'65; **Razem suma bilansowa zł 3 266 094'34.**

STAN BIERNY. — Kapitały i fundusze własne: 1) emitowany kapitał akcyjny (akcyj szt. 15 000 po zł 100) zł 1 500 000'00, 2) kapitał zapasowy zł 4 172'95, 3) rezerwa na należności wątpliwe zł 125 055'77, razem zł 1 629 228'72; Fundusz ubezpieczeniowy: rezerwa składek na udział własny w działach ubezpieczeń: a) od nieszczęśliwych wypadków zł 35 818'45, b) od odpowiedzialności cywilnej zł 39 248'79, c) od ognia zł 187 362'39, d) od kradzieży zł 36 372'57, e) samochodów (auto-casco) zł 5 312'10, f) transportowych zł 13 662'55, g) szyb zł 64 255'97, h) koni zł 2 204'55, i) chłomaże zł 1 294'40, razem zł 385 531'77; Fundusze i rezerwy techniczne: rezerwa na nieuregulowane szkody na udział własny w działach ubezpieczeń: a) od nieszczęśliwych wypadków zł 27 958'00, b) od odpowiedzialności cywilnej zł 74 909'19, c) od ognia zł 117 685'19, d) od kradzieży zł 16 602'51, d) samochodów (auto-casco) zł 2 617'00, f) transportowych zł 14 657'42, g) szyb zł 11 108'50, razem zł 265 537'81; Należność z tytułu zatrzymanej reasekuratorom rezerwy składek w działach ubezpieczeń: a) od nieszczęśliwych wypadków zł 22 817'27, b) od odpowiedzialności cywilnej zł 61 736'99, c) od ognia zł 364 228'50, d) od kradzieży zł 75 134'03, e) samochodów (auto-casco) zł 39 224'73, f) szyb zł 64 255'88, g) koni zł 4 355'71, h) chłomaże zł 25 194'57, razem zł 656 947'68; Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 15 313'39; Wierzyciele: 1) ajenci zł 60 097'25, 2) zakłady ubezpieczeń: a) z rachunku reasekuracji zł 49 016'35, b) z rachunku koasekuracji zł 36 577'59, razem zł 85 593'94, 3) inni zł 74 569'09, razem zł 220 260'28; Nieuiszczone podatki zł 15 818'93; Inne pasywa zł 74 437'76; Kaucje agentów zł 3 018'00; **Razem suma bilansowa zł 3 266 094'34.**

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

ZYSKI. — Zysk w roku sprawozdawczym na rachunkach ubezpieczeń: 1) od kradzieży zł 9 819'21, 2) transportowych zł 42 329'91, 3) szyb zł 28 526'24, 4) koni zł 2 161'41, razem zł 82 836'77; Czysty dochód z majątku Towarzystwa zł 64 105'81; Zysk na kursie walut obcych zł 2 286'43; Wylosowane premie z papierów wartościowych zł 1 000'00; Inne zyski nieobjęte poszczególnymi rachunkami: odzyskane należności uprzednio spisane zł 4 515'70; Strata: 1) pozostałość z roku poprzedniego zł 170 205'19, 2) strata z roku 1937 zł 14 090'46, razem zł 184 295'65; **Razem zł 339 040'36.**

STRATY. — Pozostałość straty z roku poprzedniego zł 170 205'19; Strata w roku sprawozdawczym na rachunkach ubezpieczeń: 1) od nieszczęśliwych wypadków zł 6 725'17, 2) od odpowiedzialności cywilnej zł 12 413'15, 3) od ognia zł 70 292'05, 4) samochodów (auto-casco) zł 7 971'91, 5) chłomaże zł 2 132'16, razem zł 99 534'44; Niepodzielna część kosztów administracji: Oliary zł 8 098'98; Umorzone należności wątpliwe zł 28 991'37; Inne odpisy i straty, nieobjęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano z wartości ruchomości zł 6 504'44, 2) odpisano z wartości nieruchomości zł 627'96, 3) odpisano na rezerwę na należności wątpliwe zł 25 000'00, 4) różnice kursu na papierach wartościowych zł 77'98, razem zł 32 210'38; **Razem zł 339 040'36.** 1379

W myśl artykułu 398 § 2 Kodeksu Handlowego ogłaszamy, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej pod firmą:

Żegluga Polska, Spółka Akcyjna w Gdyni

które odbyło się dnia 30 maja 1938 roku w Warszawie uchwa-
liło:

1) Wybór przewodniczącego w osobie pana Leonarda Mozdżeń-
skiego, Dyrektora Departamentu Morskiego Ministerstwa Prze-
mysłu i Handlu; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z dzia-
łalności za rok 1937 oraz dorocznego sprawozdania Rady Nad-
zorczej za tenże rok i upoważnienie Zarządu do administrowania
w sposób dotychczasowy Funduszem Klasyfikacyjnym i Fundu-
szem Asekuracyjnym; 3) Odpisy na kapitał amortyzacyjny z ty-
tułu amortyzacji statków i holowników, nieruchomości, rucho-
mości, urządzeń technicznych warsztatów reperacyjno-okręt-
owych, przystani pasażerskiej w Orłowie oraz urządzeń przy-
stani w Gdyni z 1034 821'95; 4) Zatwierdzenie Bilansu i Ra-
chunku strat i zysków za rok sprawozdawczy 1937 oraz zużycie
zysku bilansowego netto w sumie z 2 405 007'32 w sposób nastę-
pujący: przelać na kapitał zapasowy: a) 8% zysku netto
z 192 400'59, b) tytułem dodatkowego odpisu z 1 000 000'00,
przelać na Fundusz inwestycyjny z 1 100 000'00, wyasygnować
na cele społeczne z 20 000'00, resztę zysku za rok 1937 w kwocie
z 92 606'73 po zmniejszeniu jej o jednorazowe wynagrodzenie
dla władz Spółki (w myśl art. 429 K. H.) przenieść na rok
1938; 5) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki, tj. Radzie
Nadzorczej i Zarządowi z wykonania przez nie obowiązków w
roku 1937 oraz wypłacenie jednorazowego dodatkowego wyna-
godzenia członkom Rady Nadzorczej; 6) Ustalić ilość członków
Rady Nadzorczej na osmiu oraz wybrać na okres jednego roku
na członków tejże Rady: Wincentego Łackiego, Mgr. Mariana
Węgrzynowskiego, Roberta Ceceniowskiego, Dr Inż. Stefana
Kaufmana, Mgr. Tadeusza Ocioszyńskiego, Jerzego Tomorowi-
cza, Dr Zdzisława Borowicza i Teodora Dembińskiego; 7) Jed-
norazowe wynagrodzenie dla członków Komisji Rewizorów, któ-
ra z ramienia Rady Nadzorczej zbadała sprawozdanie Zarządu
oraz Bilans i Rachunek strat i zysków za rok 1937; 8) Zatwier-
dzenie zamówienia nowego statku towarowego w Stoczni Gdyni-
skiej; 9) Upoważnić władze Spółki, tj. Radę Nadzorczą i Za-
rząd, do nabywania i zbywania w okresie do następnego Zwy-
czajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki stat-
ków morskich i holowników z prawem obciążania tychże zasta-
wem okrętowym.

Zarząd Spółki Akcyjnej Żegluga Polska (—) Feliks Kollat

Bilans za 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty z 199 724'20; 2) Budynki z 1 282 098'46; 3) Urządzenia techniczne (statki i inne) z 15 642 475'49; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy z 191 677'85, Razem z 17 315 976'00; II. Majątek płynny: 5) Gotówka z 1 626 944'27; 6) Papiery procentowe z 1 120 420'04; 7) Udziały w innych przedsiębiorstwach z 42 000'00; 8) Towary i materiały na składach z 390 408'66; 9) Dłużnicy: a) z tyt. operacyj handlowych z 898 649'99, b) rachunki asekuracyjne i awaryjne z 307 680'11, c) różni z 345 882'06; 10) Sumy przechodnie z 54 845'03; Razem z 4 786 830'16; Razem z 22 102 806'16.

III. Sumy pozabilansowe. — 1) Kaucje i depozyty obce z 500'00; 2) Różni za depozyty kaucyjne obce z 20 800'00; 3) Różni za gwarancje własne z 258 602'40; 4) Gwarancje obce z 2 026 374'60; Razem z 2 306 277'00; Razem aktywa z 24 409 083'16.

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy z 8 300 000'00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku 1936 z 1 312 182'76, b) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z 1 192 400'59, razem z 10 804 583'35; II. Kapitał amortyzacyjny: 3) a) saldo z roku 1936 z 3 143 171'00, b) odpisano w roku 1937 z 25 330'75, c) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z 1 034 821'95, razem z 4 152 662'20; III. Zobowiązania: 4) Wierzyciele: a) kredyty hipoteczne z 729 183'50, b) akcepty z 400 000'00, c) zaległe podatki i świadczenia społeczne z 146 691'83, d) zobowiązania z tyt. operacyj handlowych z 445 683'09, e) różni z 126 103'07, razem z 1 847 661'49; 5) Sumy przechodnie: a) saldo z roku 1937 z 137 771'77, b) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z 28 750'00; Razem z 166 521'77; Razem z 2 014 183'26; IV. Fundusze i zobowiązania specjalne: 6) Fundusz asekuracyjny: a) saldo z 1936 r. z 373 993'09, b) dopisano

w roku 1937 z 157 207'39, c) odpisano w roku 1937 z 70 312'61, razem z 460 887'87; 7) Fundusz klasyfikacyjny: a) saldo z roku 1936 z 77 250'00, b) dopisano w roku 1937 z 131 470'30, c) odpisano w roku 1937 z 40 720'30, razem z 168 000'00; 8) Fundusz inwestycyjny: a) saldo z roku 1936 z 807 116'00, b) dopisano w roku 1937 z 1 672 516'75, c) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z 1 190 000'00, razem z 3 579 632'75; 9) Skarb Śląski, Warunkowa Bezpłatna Dotacja z 839 000'00; 10) Reszta czystego zysku za rok 1937 przeniesiona na rok 1938 z 83 856'73; Razem z 5 131 377'35; Razem z 22 102 806'16.

V. Sumy pozabilansowe. — 1) Różni za kaucje i depozyty obce z 500'00; 2) Depozyty kaucyjne własne z 20 800'00; 3) Gwarancje własne z 258 602'40; 4) Różni za gwarancje obce z 2 026 374'60; Razem z 2 306 277'00; Razem pasywa z 24 409 083'16.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych z 1 376 513'94.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — I. Koszty ogólne: 1) Koszty administracji ogólnej z 1 009 312'55; 2) Podatki i opłaty państwowe i komunalne z 55 070'59; 3) Odsetki i prowizje z 86 561'47; 4) Wydatki na administrację domu biurowo-mieszkalnego z 27 142'46; 5) Koszty, dotyczące ubiegłego okresu sprawozdawczego z 44 518'14; 6) Odpisy z 1 357'42; Razem z 1 223 962'63; II. Koszty eksploatacyjne z 10 978 810'33; III. Odpisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki za r. 1937: 1) na kapitał amortyzacyjny z 1 034 821'95, 2) na kapitał zapasowy z 1 192 400'59, 3) na fundusz inwestycyjny z 1 100 000'00, 4) na sumy przechodnie z 28 750'00, 5) do przeniesienia na rok 1938 z 83 856'73, razem z 3 439 829'27; Razem straty z 15 642 602'23.

ZYSKI. — I. Wpływy ogólne: 1) Odsetki i prowizje z 171 937'60; 2) Wpływy z administracji domu biurowo-mieszkalnego z 19 768'15; 3) Dochód z udziałów w innych przedsiębiorstwach z 16 820'00; 4) Różnice kursowe z 13 007'20; 5) Wpływy, dotyczące ubiegłego okresu sprawozdawczego z 43 598'59; Razem z 265 131'54; II. Wpływy eksploatacyjne z 14 536 720'69; III. Wpływy specjalne z 840 750'00; Razem zyski z 15 642 602'23.

Zarząd: (—) F. W. Kollat.

Rada Nadzorcza: Prezes Rady (—) W. Łacki.

Buchalteria: (—) W. Tokarski.

1429

Zjednoczone Zakłady Wapienne „Wapnorud“

w Rudnikach, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia

za czas od 1 stycznia 1937 r. do 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Grunty — pokłady z 690 820'80; Piece, za-
budowania i urządzenia techniczne z 1 157 403'22; Inwentarz
żywy z 3 825'00; Kasa i banki z 20 155'40; Papiery warto-
ściowe z 1 901'00; Weksle z 65 843'23; Zapasy materiałów
z 37 725'14; Dłużnicy z 100 632'70; Strata za 1936 r.
z 3 885'09; Strata za 1937 r. z 9 990'29; Sumy ewidencyjne
z 136 896'75; Razem aktywa z 2 229 078'62.

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 1 680 000'00; Kapitał za-
pasowy z 12 006'91; Kapitał amortyzacyjny z 269 131'40; Wie-
rzyciele różni z 131 043'56; Sumy ewidencyjne z 136 896'75;
Razem pasywa z 2 229 078'62.

Rachunek zysków i strat

DOCHODY. — Ze sprzedaży wapna, kamienia i in.
z 592 231'72; Strata za 1937 r. z 9 990'29; Razem z 602 222'01.

WYDATKI. — Koszty fabrykacji z 389 482'18; Koszty han-
dlowe z 165 502'76; Amortyzacja z 47 237'07; Razem
z 602 222'01.

1412

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

Zarząd Towarzystwa Zakładów Przemysłowo-Budowlanych Fr. Martens i Ad. Daab, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 czerwca 1938 r. o godz. 19 w siedzibie Zarządu przy ul. 6 Sierpnia 22 w Warszawie odbędzie się

XXXVIII ZWYCZAJNE OGÓLNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego, asesorów i sekretarza; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok operacyjny 1937 z udzieleniem absolutorium Zarządowi; 3) Pokrycie strat przez: a) spisanie kapitału zapasowego, b) spisanie z kapitału akcyjnego sumy zł 500 000'00, a w związku z tym zmiana § 3 statutu Spółki, któremu proponuje się nadanie brzmienia treści następującej: „§ 3. — Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 1 000 000 (jeden milion złotych) i jest podzielony na 10 000 (dziesięć tysięcy) sztuk akcji po zł 100 (sto) każda nominalnej wartości w różnych odcinkach. Wszystkie akcje są na okaziciela”; 4) Budżet na 1938 r.; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów. 1416-24-25

Przegląd Ekonomiczny

Organ Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie

kwartalnik poświęcony badaniu podstawowych i aktualnych problemów gospodarczych i społecznych

Ukazał się tom XXII, który zawiera następujące rozprawy: Prof. Ignacego Czумы z Lublina: Duchowe pierwiastki w skarbowości polskiej, X. prof. Alex. Wóycickiego z Wilna — Ku ustrojowi korporacyjnemu, b. posła na Sejm Mariana Rudzińskiego — Powojenne stosunki kredytowe w rolnictwie polskim, Prof. Tadeusza Brzeskiego z Warszawy — O niepodzielności gospodarstw włościańskich, Prof. Józefa Krála z Pragi Czeskiej — Masaryk jako socjolog, i Prof. Czesława Strzeszewskiego z Lublina — Przebudowa agrarna Rosji Sowieckiej, oraz wspomnienie pośmiertne ś. p. Władysława Grabskiego.

W poprzednim tomie (XXI) ukazały się rozprawy: X. prof. Alex. Wóycickiego — Rozwiązanie zagadnienia pracy i Red. Bohdana Witwickiego — Ośrodki dyspozycji w gospodarstwie polskim.

W „Bibliotece Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie” ukazało się właśnie — jako tom IX — dzieło pt. „*Polityka gospodarcza III Rzeszy*”, część I, str. 152, na które składają się prace Prof. Leopolda Caro pt. Przewrót gospodarczy w III Rzeszy i doc. Ant. Żabki - Potopowicza — Rolnictwo w III Rzeszy. Cena zł 5'00, dla członków zł 3'50. Druga część tego dzieła ukaże się w listopadzie b. r.

Dotąd „Przegląd Ekonomiczny” posiada przeszło 100 współpracowników, a w Pol. Tow. Ekon. wygłaszało odczyty 152 prelegentów, w tym 51 profesorów i docentów szkół akademickich, 19 ministrów i wiceministrów byłych i obecnych.

Redaktor wydawnictw: Prof. Leopold Caro, Lwów, Akademicka 21 II p.

Prenumeratę „Przeglądu Ekonomicznego” w kwocie zł 15'00, za granicą zł 20'00, za 4 tomy w objętości 32—40 arkuszy druku rocznie, uiszczając należy na Nr 154.383 P. K. O. Dla urzędników państwowych, samorządowych oraz słuchaczy wyższych uczelni, zamawiających pismo wprost w redakcji, prenumerata ulgowa wynosi rocznie zł 12'00. Członkowie Pol. Tow. Ekon. płać rocznie tyt. wkładki zł 18'00, wpisowe (jednorazowo) zł 3'00, osoby prawne rocznie zł 66'00, wpisowe zł 15'00. Otrzymują za to „Przegląd Ekonomiczny” bezpłatnie, a dzieła wydawane w „Bibliotece” nabywać mogą po znacznie niższych cenach, korzystając z biblioteki i czytelni Towarzystwa, nadto uczestniczyć mogą w zebraniach naukowych z prawem zabierania głosu w dyskusji.

Cena tomu „Przeglądu Ekonomicznego” w handlu księgarskim zł 4'00. 1399

Korzystajcie z poczty lotniczej!!!

POLSKIE USTAWODAWSTWO DEWIZOWE

ZBIÓR USTAW ZASADNICZYCH, ROZPORZĄDZEŃ WYKONAWCZYCH, ZARZĄDZEŃ, INSTRUKCYJ, OKÓLNIKÓW I UCHWAŁ, ZWIĄZANYCH Z REGULACJĄ DEWIZOWĄ

OPATRZONY ZASADNICZYM KOMENTARZEM ORAZ PRAKTYCZNYMI WYJAŚNIENIAMI I WSKAZÓWKAMI TECHNICZNYMI

ZESTAWILI I OPRACOWALI:

Dr Adam Mantel, Bronisław Matecki
i Tadeusz Bielobradek

ZBIÓR JEST PERIODYCZNIE UZUPEŁNIANY

Cena Zbioru — zł 18. Prenumerata Uzupelnień — zł 6 półrocznie

600 STRON DRUKU ——— SKOROWIDZ

SKŁAD GŁÓWNY:

BANK SPÓŁDZIELCZY SKARBOWCÓW, Sp. z o.o.

Warszawa, Leszno 5

Wycinki z gazet

i czasopism całego świata
w każdej żądanej sprawie

Jako najlepsze źródło informacji, niezbędne dla wszystkich biur i instytucji: państwowych, społecznych, kulturalnych, przemysłowych i handlowych oraz dla osób wszelkich zawodów, zbiera i na zamówienie dostarcza, tudzież załatwia prenumeraty dzienników i czasopism krajowych i zagranicznych

Informacja Prasowa Polska

Dyrekcja i ekspedycja: Warszawa, Bracka 5. Tel. 241-53

Korespondenci we wszystkich stolicach

280 STRON DRUKU

8 ILUSTRACIJ WIELOBARWNYCH

48 ILUSTRACIJ JEDNOBARWNYCH

JANINA ORYNŻYNA

PRZEMYSŁ LUDOWY W POLSCE

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

Cena zł 10'00, z przesyłką pocztową zł 11'00

Do nabycia w Administracji tyg. „Polska Gospodarcza” w W-wie,
Elektoralna 2, oraz w księgarniach, bazarach przemysłu ludowego itp.

POLMIN

PAŃSTWOWA FABRYKA
OLEJÓW MINERALNYCH
CENTRALA LWÓW AKADEMICKA 7

DOSTARCZA BENZYNY

MOTOROWE, FRAKCYJNE, EKSTRAKCYJNE,
WYSOKOOKTANOWE, ETYLIZOWANE.

NAFTE OSWIETLENIOWA,
PRYMUSOWA I SILNODŁO-
MIENNA, ETER NAFTOWY.

OLEJE

KOŻYSKOWE, CYLINDROWE,
SILNIKOWE, GARBARSKIE,
TRANSFORMATOROWE, TURBINOWE,
SAMOCHOADOWE, BEZBARWNE.

SMARY

STĄŻE I PÓŁPEYNE, OLEJE I SMARY PRZYSTO-
SOWANE DO WSZYSTKICH TYPÓW MASZYN.

PARAFINĘ I CEREZYNE,
ASFALTY PRZEMYSŁOWE,
PAPOWE, IZOLACYJNE, DROGOWE

KOPALNIE WŁASNE.

RAFINERIA W DROHOBYCZU

ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE.

STACJA BUNKROWA W GDYNI.

STACJE BENZYNOWE
W CAŁEJ POLSCE.

30.15 / 450

6 4 2 50 / 16.50

*Zak. Skrom. Polityczny Polakowski
Polna 3*